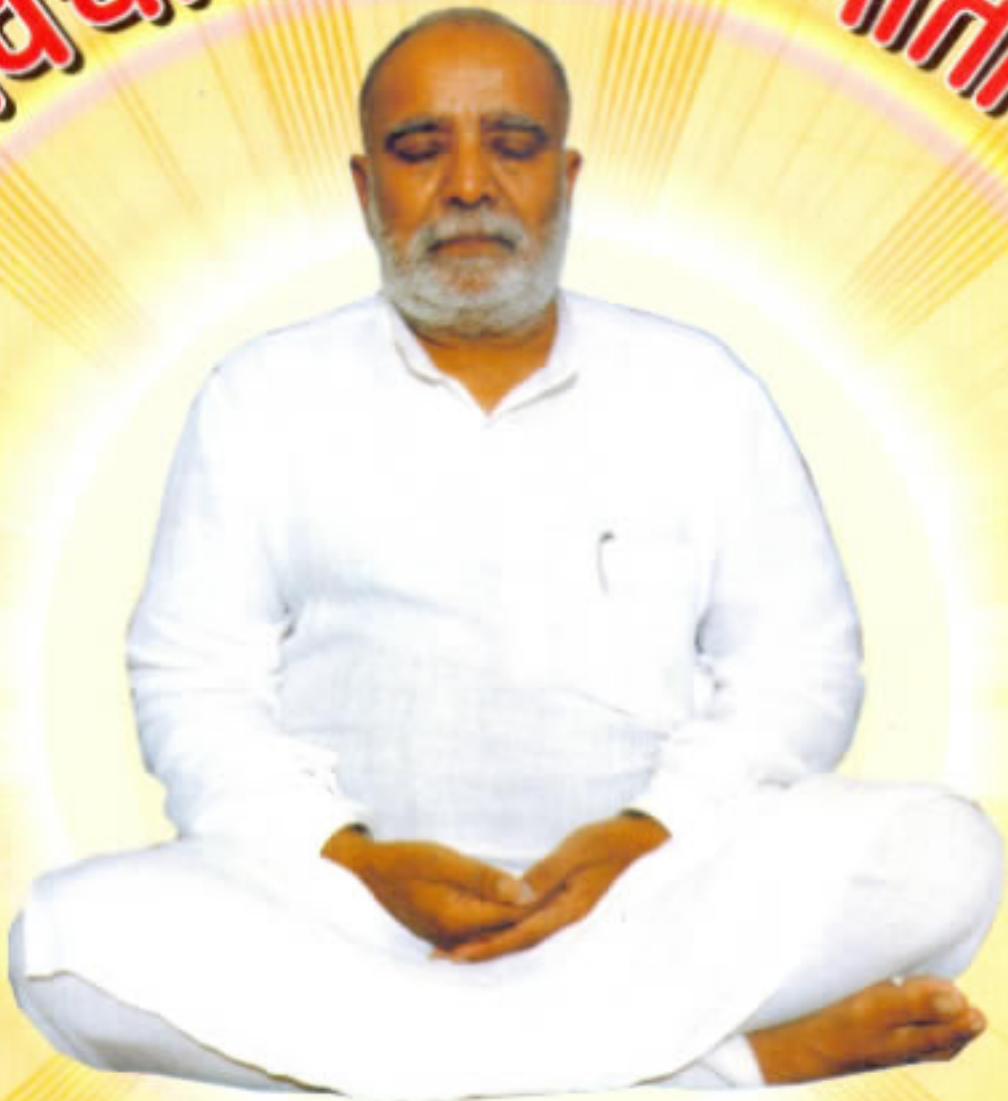

ਪਿਆਰੇ ਆਗਟੇਜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ

- ਰਾਮਗੁਰਮਾਓ 'ਪਤੀਲ'

વડીલ પરિવાર

“વિચાર સાગરના મોતી”

- રામજીભાઈ ‘વડીલ’

મો. ૯૯૨૫૪૧૫૧૫૨

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦૧૨

મૂલ્ય : ૧૬૧ રૂા.

પ્રકાશક :-

ગીરીશભાઈ ચોવટીયા

પુસ્ક રીડર :-

એડવોકેટ આર. એન. ઝાલાવાડીયા

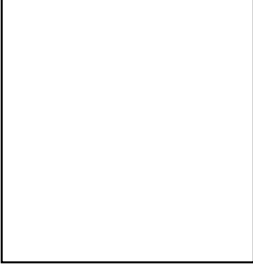
લેખકના બે બોલ

વિચારોના વિચારમાં વિચારના વિચારોને વિચારી જોવાનું મન થયું અને એમાંથી સમજાયું કે વિચારોને વલોવી નાંખ્યું હોય તો કેમ અને વિચારોનું વલોણું ક્યાં પછી જે નવનીત રૂપે તૈયાર થયું એતો અનુંભુતિના વિચાર સુધી લઈ ગયું અને જ્યારે વિચારોને અનુંભુતી સુધી જોવાયું પછી તો પુછવું જ શું, પછી તો વિચારો દ્વારા “સ્વ” નું દર્શન પણ થયું. હવે જ્યારે જો વિચારો દ્વારા “સ્વ”નું દર્શન થતું હોય તો વિચારોની વિશાળતા તો વધારવી જોઈએ ને તો જ વિચાર સાગરમાં મોતી નિપજે.

વિચારોની વિશાળતામાં જ્યારે વિહરવું હોય તો પતરા મંડળી નાની તો નથી જ રહેવાની અને પછી એક એકનાં નામ લઈને આભાર માનવો કે બિરદાવવા અને કરતા તો સર્વ નો પતરા મંડળીમાં સમાવેશ કરીને મોજમાં શું કામ ન રહેવું કારણકે આમાં પતરા મંડળીનો એકે એક સભ્ય કંઈકને કંઈક વિષયમાં અદ્ભુત જ છે.

આ બધા મારા વિચારોને મારી આનંદ મેળવવાની તડપ અને દેલછાને હિસાબે રોજ લખાઈ જાય છે ને વિચારોનું વર્તુળ વધતું જાય છે, મોજ આવે તો લઈ લેવી, નહિતર બાજુ પર જવા દેવી ભુલ કે ખામી એ બધુંજ મારૂ છે.

લી. વડીલ

એડવોકેટ- રામજીભાઈ .આર.ઝાલાવાડિયા

૩૨, “હૈપી બંગ્લોઝ”

પ્રસ્તાવના

લં.હ.રોડ, સુરત-૬

મો- ૯૪૨૬૭ ૪૬૪૨૭

વડીલની બુકો આ અગાઉ ઘણી બધી બહાર પડી હોય અને આ અગાઉ પણ “વિચારો દ્વારા સ્વ દર્શન” બુકની તૈયારી કરવા માટે મને વડીલે જવાબદારી સોંપવામાં આવી ત્યારે મારા માટે બુકનું પુસ્તક રીડીંગ કરવા સુધી તો કોઈ તકલીફ ના થઈ પરંતુ જ્યારે પ્રસ્તાવના અને વિષયને અનુરૂપ બુકનું મુખપુષ્ટ વખતે ઘણું મનોમંથન માંગી લીધું હતું જે મારા જીવનમાં પ્રથમ પ્રસંગ હતો જે બાબતે વડીલે વધુ ઇંધણ નાંખતા ફરિવાર મારા માટે આ પ્રસંગ ઉભો થયો છે.

પ્રસ્તાવના કેવી હોવી જોઈએ કે:- સ્પષ્ટ અને ટુંકમાં હોય, વિષયનો સારાંશ આવી જતો હોય, ખોટા વખાણ કર્યા ના હોય અને પ્રસ્તાવના લખનાર જે સમજ્યો હોય તેનું ટુંકમાં વર્ણન હોય.

આ “વિચાર સાગરના મોતી” લેખકની બુકમાં ધ્યાન અને ધ્યાન દરમ્યાન અનુભુતિ દરમ્યાનની પ્રક્રિયા દરમ્યાનના અનુભવો દ્વારા જનસમુદાય સમક્ષ રજુ કરવાનો પ્રયત્ન કરેલો છે. જે તેમનો આશય ખુબજ શુભ આશય છે અને જનસમુદાય માના યુવાનો, વૃદ્ધો વિગેરેને રાહબર રૂપ થવાનો પ્રયત્ન છે.

સદરહું “વિચાર સાગરનો મોતી” બુક વાંચવા ખાતર વાંચી જવાથી તો કંઈ ગમ પડે તેમ નથી. તેને માંટે તો જન્મથી આજદિન સુધીમાં પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન (ચર્મ ચક્ષુથી જોવાથી જે જ્ઞાન થયેલ હોય તે) અને પરોક્ષ જ્ઞાન (સાંભળી કે વાંચવાથી થયેલ જ્ઞાન હોય તે) આ બન્ને જો સદરહું બુક વાંચતી વખતે મનન, ચિંતન અને મંથન કરી જો વાંચનારનાં જ્ઞાન સાથે ચકાસી જોઈ અને જો પોતાનું જ્ઞાન અયોગ્ય હોય તો તેને તાત્કાલિક હટાવી લેખકે લખેલ અનુભવની વાત સ્વીકારી અને આગળ વાંચતા જાય તો આ “ વિચાર સાગરનાં મોતી” નો વિષય સમજી શકાય તેમ છે.

હવે રહી અપરોક્ષ જ્ઞાન (અંતરચક્ષુ દ્વારા અનુભુતિ અનુભવેલું જ્ઞાન હોય તે) તો આ “વિચાર સાગરનાં મોતી” બુકના લેખકે અપરોક્ષ જ્ઞાનની

વાત કરેલી છે. તો આ અપરોક્ષ જ્ઞાન તો લેખકનું પોતાનું અનુંભુતિ દરમ્યાનનું થયું છે તેનું વર્ણન થયેલ છે પરંતુ હવે રહી વાત વાંચનાર વર્ગની તો અત્યાર સુધીમાં આધ્યામિક બુકો અનેક શ્રદ્ધિમુનિ, સાધુ-સંતો, દ્વારા પ્રગટ થઈ ચુકી છે જે કદાચ આજીવન કંઈ કામ ઇંધો ન કરો અને માત્ર વાંચવાનું જ કામ કરો તો પણ મૃત્યું પર્યન્ત વાંચન પુરૂ થઈ શકે તેમ નથી, તો અમલમાં મુકવાનું તો બાકી જ રહી જાય.

આના માટે તો હંસ બુદ્ધીની એટલે કે નિરક્ષર વિવેક બુદ્ધી જ કામે લગાડી તેને પ્રેક્ટીકલ રૂપે ચકાસી, યોગ્ય લાગ્યેથી જીવનમાં અમલમાં મુકવાથી જ હેતુ સરે તેમ છે અન્યથા બુદ્ધીથી ચાદ રાખી આ વિષયમાં ઈંભી વાતો કરવામાં જરૂરથી કામ લાગશે પરંતુ સરવાળે તો વાતો કરવાવાળાને જ નુકશાનકર્તા સાબિત થશે. કારણકે આયુષ્યના સ્વાસાતો ઈશ્વર (નિયમ) દ્વારા નક્કી થયેલા છે ને વાતો કરવામાં જ જો જીવનનો સમય પસાર થઈ જાય અને અમલમાં મુકવાનું બાકી રહી જાય તો જીવનનો કોઈ ધ્યેય સરતો નથી.

એડવોકેટ રામજીભાઈ એન.ઝાલાવાડિયા.

ડો. વિજય ડાયાણી
૫, મહાવીર સોસાયટી,
સુમુલ ડેરી રોડ, કતારગામ,
સુરત.
મો. ૯૩૭૪૫ ૮૧૭૨૫
ટેલીફોન નં. :- (૦૨૬૧) ૨૪૮૧૭૨૫

આત્મીય મિત્ર,
રામજીભાઈ “વડીલ”,
સાદર પ્રણામ,

આપના તરફથી વિચારો દ્વારા સ્વ દર્શન પુસ્તક મળ્યું વિચારોની અનુભૂતિ વિચારને વિચારી જુઓ વિચારોનું વલોણું વગેરે પ્રકાશનો વાંચન મનન ની ઈચ્છા સંતોષાઈ અને આ વિચારોનું સામ્રાજ્ય-પ્રક્રિયા અને જાગરણ ની ક્રિયાઓ વિષે પ્રતિભાવ પ્રગટ કરવાની ઈચ્છાને વશ થઈને ટુંકમાં બે શબ્દો લખવાની વૃત્તિને રોકવી કઠીન લાગી આપની કલમ દ્વારા પ્રસ્તુત જાતી વિચાર સરણી કે પછી વિચાર ક્રાંતિની વિચાર દ્વારાની પ્રતો એક પછી એક પ્રકાશીત થતી રહે છે ફરી એકવાર વિચાર મોતી સાગરના પ્રાપ્ત કરીને અનહદ આનંદ અનુભવું છું વળી ફરીવાર વિચાર વિમર્શના સદ્વિચારોની સરીતામાં ડુબકી મારવાની તક મળી. વિચાર-વિમર્શના સાહિત્યની પ્રેરણા મેળવતાં અમારા ખાસ કરીને સ્વયં મારા જીવનપથને ઉજાગર કરવાનો હું મારી જાતને ભાગ્યશાળી માનું છું.

વિચાર અંગેના હૃદયસ્પર્શ સુત્રોને તમારી અનુભૂતિના મણકા એક સુત્રે રજુ કરવા જે સામાજિક અભિગમ અપનાવીને જે વિચાર સામ્રાજ્યમાં ક્રાંતિ લાવવામાં આપનું સફળ યોગદાન અભિનંદનને પાત્ર છે. તેમા જરાપણ અજુગતું નથી. તેમ કહુંતો આસ્થાને ન કહેવાય.

શ્રી રામજીભાઈ વડીલની આધ્યાત્મિક વિચારોની ફલશ્રૂતિ એ સમજાય કે ધ્યાન કોઈ ક્રિયા નથી. ધ્યાન કોઈ શ્રમ નથી અરે ધ્યાન કોઈ અભ્યાસ પણ નથી કેમકે દરેક ક્રિયાઓ આપણને શ્રમ અપાવશે વિશ્રામ તો સહતાથીજ સંભવે છે બસ “સહજ થઈ જાવ” આપણામાં સહજતા આવી જશે તો નિયમ બધા આપો આપ ખરી પડશે. નિયમને કેન્દ્રમાં લાવવાની જરૂર નહીં પડે નિયમ તો આપણામાંથી નિકળી પડશે. નિયમને કેન્દ્રમાં લાવવાની જરૂર નહીં પડે. ધ્યાનમાં નિયમ ક્રિયા-એકાગ્રતા નથી તો ધ્યાન

છે શું તેવો પ્રશ્ન ઉદ્ભવે ત્યારે વડીલનો ટુંકમાં ધ્યાન અંગેનો અભિપ્રાય એ છે કે..

આકાશની જેમ નિશ્ચિતતા, મૌન અને શાંત રહેવું તેજ ધ્યાન છે. ક્રિયા કરતા-કરતા થાકી જશું અને નિયમ પણ આપણને થકવી દેશે. આમ ધ્યાન મૌન નિશ્ચિત-સહજ આ શબ્દો તે સમજવાના ઉત્તર સમજાવતુ કે ઉકેલ સમજાવતું નવું સોપાન વિચારક્રાંતિને વધુ વેગવાન બનાવવા ચાવીરૂપ નિવડશે - પ્રોત્સાહિત બની રહેશે.

વડીલ રામજીભાઈ સાથે મિત્રતા આત્મીય પણું તો ઘણા વર્ષોથી અનુભવતો આવ્યો છું પરંતુ જ્યારથી વિચાર આંધીનો સુત્રો રોજનીશી રૂપે લખવા કલમ પકડી ને વિચાર-ધ્યાન-મૌન-જાગરણ-સહજતા અને નિશ્ચિતતા સહારે અનુભુતિ મેળવી વિચારના માધ્યમથી એવી કક્ષાએ આંબી ગયા કે તેના વિષે વધારે લખવામાં મારી પાસે શબ્દોનો ખજાનો થોડો પડે છે અથવા તો શબ્દનો ભંડોળ રહ્યો નથી.

હું આટલો નજીકનો મિત્ર હોવા છતા મને સત્ય એ સમજાયું કે:-

“વો ન મજીસે દુર થે.ન મે ઉસસે દુર થા.

દેખાન હી મૈને વો મેરી નઝર કા કસુર થા.”

વડીલની વિચાર દ્વારાનું રસપાન-મનન વાંચનના કુલ સ્વરૂપે આત્મસ્ફુરણ થાડ આવી કે વડીલને વ્યક્તિગત વિષાણ સમજવા માટે એ ઉદાહરણ પુરતુ બંધ બેસતું આવશે.

પતંગીયુ ઉડતી વખતે ગરડનો વિચાર નથી કરતું એને તો ઉડવામાંજ રસ છે. પતંગીયાને તો બસ ઉડવું જ છે. ગરડ જેટલા ઉડે ઉડવામાં પણ રસ નથી. પતંગીયાને કુલો સંગાથ બેસીને કુલની મહેક-સુગંધ માણવાની પડી છે. મન ફાવે તેમ કરવાથી વાત નથી કેમ કે મુશાયરો ભરીને પતરા નીચે વિચાર- વિમર્શ વ્યક્ત કરવામાં જ મોજ આવે છે. વિચાર રસ હંમેશા સરિતાની જેમ સદંતર વિચારોના મોજા પ્રવાહ વહેતો રહે બસ સાંજ પડે વિચારોને લે-વેચના વિચારમાં જ ગરકાવ થઈ જવું મિત્ર મંડળના સંગાથે સુગંધ મેળવવામાં સુગંધ પ્રસારવામાં જ મોજ આવે અને બીજાને ખલેલ ન પણ પહોંચે એવી રીતે જીવવામાં વધારે ફાયદો છે એવો જીવન મંત્ર આ સાંચકાળ મિત્રો સાથે બેસીને વિચાર સભાનું સંચાલન હંમેશ થતું રહ્યું છે.

અત્રે પતરા નીચે અને મિત્ર સભા આ શબ્દો વાંચકવૃન્દને સમજવો કઠીન-મુશ્કેલ અથવા તો નહી સમજાય તો તબ્બકે પતરા નીચે અને મિત્ર

સભા શબ્દો વિચારક્રાંતિ રોજનિશીમાં હરહંમેશ આપણે વાંચતા આવ્યા છીએ તો પ્રસ્તાવના પ્રસંગે તેનો થોડો અણસાર આપુ તો યથા યોગ્ય ગણાશે.

વડીલશ્રી રામજીભાઈ દ્વારા વિચાર સરવણી જે રોજનિશીના માધ્યમથી વહેતી રહે છે તેનું ઉગમ સ્થાન પતરા નીચે મિત્ર મંડળના સથવારે દરરોજ સાંચકાળે ઢોલીયા ઢાળીને શાકભાજીના વેલાઓની છત્ર નીચે-શાકબકાલું- છોડ-કુદરતી કુલોના ક્યારાઓ પોઘાઓ વચ્ચે સાંચકાળે નિયમિત દરરોજ મિત્રો સંગાથે વિચારો -અનુભવ- ધ્યાન- મૌન- અનુભુતિ- જાગરણ અને વિધવાનો-સંતો અને વિચારક ચિંતકો વગેરે વિષે અનુભવોની આપ-લે ચર્ચા વિચારણાના તરંગો ઝીલીને કલાકો સુધી વિચાર પ્રણાલી વિચારધારાને વહેતી રાખી છે. આ મિત્ર સભામાં નામી-અનામી જે મિત્રોનો સથવારો મળ્યા છે. તેની યાદી લખવા પ્રેરાયો છું- આ રામજીભાઈ દ્વારા જે અનુભુતિના વિચારો ને એક સુત્રે ગોઠવીને પ્રકાશનની જવાબદારી જેઓ એ સ્વ ઈચ્છાથી સ્વિકારી છે તેવા શ્રી વડોદરા નિવાસી કેમીકલ વ્યવસાયના મોરપિચ્છ ગણાતા શ્રી ગિરીશભાઈ ચોવટીયાનો સિંહફાળો પ્રાપ્ત થયો છે રામજીભાઈના વિચારોને સંકલન કરી ઘંધામાં ખુબજ રચ્યા-પચ્યા ઘંધામાં વ્યસ્ત એવા શ્રવણ જેઓને જ્ઞાતિએ બિરુદથી સ્વિકાર્યા છે તેવા ગિરીશભાઈ એ જનહિતાર્થે પ્રકાશકની જવાબદારી નૈતિક રીતે સ્વિકારીને રામજીભાઈ વડીલના સુત્રોને એ સાકળથી બાંધીને પુસ્તકરૂપે પ્રકાશીત કરી સામાજિક સેવાનો ઉજાગર કરી છે આ તબ્બકે હું ડો.વિજયભાઈ ડાયાણી રામજીભાઈ વતી ચોવટીયા સાહેબની કાર્ય સરણી સેવાની કદર કરી અભિનંદન પાઠવવા યથા યોગ્ય કહેવાશે ફરી-ફરી હૃદયપુર્વક ગિરીશભાઈના આભારી છીએ-અસ્તું જેમ આગળ ઉપર મે કહ્યું તેમ મિત્ર સભાના નામી-અનામી જુજાશું મિત્રોનો સથવારો રહ્યો છે તેનો પણ ઉલ્લેખ કરવાની મારી ઈચ્છાને આ સાથે વિચાર સભ્યો જે સક્રિય સાથ સહકાર મળ્યો છે તે ઉલ્લેખ કરવા ચુકી જાવ તો આસ્થાને ગણાશે.

આ વિચાર સભામાં રૂબરૂ કે પરોક્ષ રીતે પ્રોત્સાહન આપવામાં જે ઓનો સમયનો સદ્ઉપયોગ ફાળો રહ્યો છે. તે ચિંતકો-મહાનુભવો પતરા મંડળના સુજ્ઞ સભ્યો(મિત્ર મંડળ) વિચાર ધારાની માળાના મણકા બની વિચારક્રાંતિ ને મજબુત કરવા વિચાર યશને જલવંત રાખવામાં મિત્ર મંડળનો સિંહફાળો નોંધનીય છે. શ્રી પરશોતમમામા યોગઠવાળા (દાસમામા) ડાયમંડ જવેલરીના અગ્રગણ્ય વેપારી, શ્રી અરવિંદભાઈ વિચાર સાગરનાં મોતી

લાખાણી, શ્રી બાબુભાઈ વાઘાણી ચિંતક, શ્રી બાબુભાઈ ચોથાણી એમ.બી.બી.એસ. આકોલવાડીવાળા, શ્રી વિહ્લભાઈ અમરેલીવાળા સિનિયર સિટીજન સભ્ય, શ્રીરામજીભાઈ વકીલ, તથા શ્રી પ્રવિણભાઈ વિપસ્ચવાળા, શ્રી ખીમજીભાઈ કચ્છી તથા શ્રી વિરજીભાઈ ખોખરીયા, શ્રી નાથાભાઈ હીરાભાઈ માવલીયા નાની કુકાવાવ વાળા, શ્રી ભીમજીભાઈ જ્ઞાનપિયાસું, શ્રી નાનજીભાઈ ખોદર તથા ડો.રસીકભાઈ ઇટાળીયા, શ્રી રતિલાલ મિસ્ત્રી, શ્રી સુધાકરદત્ત મિશ્રા(પંડિત) જોનપુરવાળા(યુ.પી.) તેમજ પરોક્ષ રીતે કેળવણીકાર સાહિત્ય જગતના પ્રખર વિદ્વાન માજી પ્રધ્યાપક ગાંધીનગર સેક્ટર (અમદાવાદ) નિવાસી શ્રી જે.કે.દવે સાહેબ તેવા જ ખીજા બનારસ(કાશી) નિવાસી હિન્દી સાહિત્યના ભિષ્મપિતામહ દર્શનશાસ્ત્રી શ્રી હૃદયનારાયણ મિશ્રા તથા સામાજીક સેવક રાજકોટ નિવાસી ડો.પોપટભાઈ એમ.બી.બી.એસ. જેઓ ગંભીર અને ઓછું બોલવાવાળા જીજ્ઞાશું વિચારક છે અને આકોલવાડીનાં શ્રી ગણપતભાઈ કેળવણીકાર, માંગરોળમાં સ્થાયી નિવૃત્તી જીવન પસાર કરે છે તેઓ રામજીભાઈના લંગોટીયા મિત્ર મંડળ પૈકીના એક ઉચ્ચ કેળવણીકાર અને જ્ઞાનપિયાસુ-વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે અને સાથોસાથ જે માંગરોળના મહાન વિચારક કે જેની સાથે મારે મુલાકાત થયેલ છે એવા મોટાભાઈનું બિરુદ ધરાવતા શંભુગીરીભાઈનો વડીલને આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે સહકાર પણ છે એને પણ આમા મહત્વનું સ્થાન આપ્યા વગર કેમ રહેવાય.

આમ છેલ્લે મને રામજીભાઈ વડીલની નજીક વિચારોથી નજીક રહેવાનો જ્યારે-જ્યારે મોકો મળ્યો છે ત્યારે મારા મને જે સાંત્વતા મળી કહું તો જે સમજ આવી અને પ્રશ્નો ઉદ્ભવતા જેવા કે મનના ઘણા વિકારો અને દોષો છે એક ક્ષણ પણ મન સ્થિર રહેવા તૈયાર નથી એટલે કે મન સ્થિર રહેતું નથી આવી સ્થિતિ ઉદ્ભવે અથવા તો આવી સ્થિતિમાંથી બહાર આવવાનો સરળ રસ્તો-માર્ગદર્શન વડીલના સાનિઘ્યથી યથા યોગ્ય સમાધાન અથવા તો આવી સ્થિતિ સમજવા માટેનો ઉકેલ મેળવવા રામજીભાઈ વડીલનો ઉત્તર એજ હોય કે મનના દોષો દુર કરી શાંત થઈ જવું અને મનની એકાગ્રતા સંધાય તેવા પ્રયત્ન કરવા. અથવાતો મનને એકાગ્ર કરવા ટેવ પાડવી મનને એકાગ્ર કરવાનું દૃષ્યંત રામજીભાઈ વડીલની સાંચકાળ મિત્ર સભાના માધ્યમથી એક દૃષ્યંત ઉદ્ભવેલ “મનની એકાગ્રતાનો ઉકેલ” આ રહ્યો સંદેશો.

એક વટે માર્ગી ઘોડે સવારનો ઘોડો ખુબજ તરસ્યો થયો હતો. પરંતુ આજુ-બાજુ નજીકમાં પાણી મળે તેવું લાગતું ન હતું પંથ કાંપતા-કાંપતા સડકને રસ્તે વાડી જોઈ વાડીમાં કોશ ચાલતો હતો અને ઘોરીયામાં પાણી વહેતું હતું. ઘોડે સવાર ઘોડા પરથી નીચે ઉતરીને ઘોરીયામાં વહેતા પાણી પાવા ઘોડાને લઈ આવ્યો પરંતુ ઘોડો પાણીમાં મોં નાંખે કે કોશની ગરેડીનું કિચુડ-કિચુડ અવાજ સંભળાય અને આ કિચુડ-કિચુડ અવાજથી ઘોડો એકદમ ભડકીને પાણી પીવાનું છોડી દે આમ ઘોડાએ ઘોરીયામાં પાણી પીવા માટે પાંચ-સાત વાર પ્રયત્ન કર્યો પરંતુ કોશની ગરેડીના કિચુડ-કિચુડ અવાજે ભડકવાનું દુર થયું નહીં ઘોડે સવાર ઘોડાને ઘોરીયાથી જરા દુર લઈ ઉભો રહ્યો કોશ ચલાવનારે આમ કરવાનું કારણ પુછ્યું તો ઘોડા સવારે જવાબ આપ્યો કે જો ને ભાઈ આ તારા કોશનું કિચુડ-કિચુડ સાંભળી મારો ઘોડો ભડકે છે એટલે તારા કોશનું કિચુડ-કિચુડ બંધ થવાની રાહ જોવ છું. આ કિચુડ-કિચુડ બંધ થાય એટલે ઘોડાને પાણી પાવ.

કોશીયા એ હસતા-હસતા કહ્યું કે ત્યારે તો તારો ઘોડો પાણી પી રહ્યો! અરે ભાઈ જ્યાં સુધી કોશ ચાલે છે ત્યાં સુધી કિચુડ-કિચુડ ચાલું રહેશે અને કિચુડ-કિચુડ બંધ થાશે તો ઘોરીયામાં પાણી પણ નહીં રહે એતો ભાઈ કિચુડ-કિચુડ ચાલતું હોય ને તારો ઘોડો પાણી પી લે તો ઘોડો પાણી ભેગો થવાનો નહીં તો છતે પાણી એ ઘોડો પાણી તરસ્યો રહી જવાનો.

આમ સંદેશો એ છે કે સામાજિક વહેવારનું કિચુડ-કિચુડતો ચાલું જ રહેવાનું કિચુડ-કિચુડની પરવા વગર ધ્યાન-મૌન અને અનુભુતિનો સ્વાદ મોકો મળે તક જડપી લેવી બાકી તાલમાં તાલ મેળવી લે બાકી બધું કુદરત સંભાળી લેશે. શંકર ભગવાનનાં તાંડવ નૃત્યમાં ઓતપ્રોત થવાની A,B,C,D ઉપસાવતું આ પુસ્તક ફળદાયી નિવડો આપણો સશક્ત વિચાર જ આપણા જીવન ઘડતરનો પાયો બની રહો સાથે સાથે વિચારો પર થઈને “સ્વ” અનુભુતિ દ્વારા “હું” સુધી પહોંચવાનો સરળ રસ્તો આ પુસ્તકનો મુળ સંદેશો બની રહે અથવા તો અનુભુતિમાં ગરકાવ થવાની કળાના મુદ્દાઓને સરળ ભાષામાં સમજાય એવું આ નઝરાણું જન સમાજ જ્ઞાનપિયાસું અને વાચકવૃન્દને માગદર્શક અને પથ બતાવવામાં સહાય રૂપ બની રહે તેવી અભ્યર્થના વડીલને ફરી ફરી અભિનંદન.

अस्तुं

डो.विजय डायणी

જે. કે. દવે
સેક્ટર- ૨-ડી,
પ્લોટ નં- ૧૦૧૮/૨
ગાંધીનગર(૩૮૨૦૦૨)

વંદનીય શ્રી રામજીભાઈ “વડીલ” તથા આપનું

આધ્યાત્મિક વર્તુળ. સૌને સાર્થક પ્રણામ

આપના તરફથી “વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” પુસ્તક મળ્યું.”વિચાર” પરનું આપનું આ પાંચમું સોપાન અગાઉના ચાર સોપાનોની જેમ મનના ઉર્ધ્વીકરણની દિશામાં વાચક સાધકને આગળ લઈ જતું પુસ્તક છે તેમ કહેતા આનંદની લાગણી અનુભવું છું.

પુસ્તકને સમજવું અઘરું તો છે જ, પરંતુ અગાઉના ચાર સોપાનોમાંથી પસાર થયા પછી કંડારાયેલી કેડી પર ચાલવામાં બહુ મુશ્કેલી પડી નહીં તેને મારું સદ્ભાગ્ય ગણું છું. “વડીલ” શ્રીના જ શબ્દોમાં કહું તો..... આખી જીંદગીમાં પણ ન સમજાય આનું નામ જ “વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” શ્રી નાથાભાઈ માટે તો “વડીલ છે એજ રામજીમંદિર છે.”મંદિરમાં તો શાંતિ જ મળે ત્યાં કંઈ સમજવાપણું રહેતું નથી.

“વિચારો દ્વારા “સ્વ”દર્શન” પુસ્તકના વાંચન દરમિયાન ધુમકેતું(શ્રી ગૌરીશંકરગોવર્ધનરામ જોશી) એ કવિવર રવિન્દ્રનાથ ઠાકુરના કાવ્યસંગ્રહ”ગીતાંજલિ”ના ભાવાનુવાદની પ્રસ્તાવનામાં “જિબ્રાનની જીવનવાટિકા”માંથી ચુંટેલા શબ્દોમાં રહેલી ફિલસુફીનું સ્મરણથઈ આવ્યું. આ ફિલસુફી મુજબ “માણસને મળેલા રાગદ્રેષ, પ્રેમ, આનંદ, દયા, ક્રોધ, મોહ, ત્યાગ, એવી-એવી અનેકવિધ વૃત્તિઓની કુલગુંથણી માંથી એને પોતાનું ગીત મેળવવાનું છે અને એનાં કોયડાનો ઉકેલ પણ એમાંથી જ એને જડવાનો છે”! આ કોયડાનો ઉકેલ શોધવામાં “વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” પુસ્તક વાચક સાધકને તેની અંતરયાત્રામાં આગળ વધવામાં ઉપકારક નિવડી શકે તેમ છે એવું મને સમજાયું છે.

“સ્વ” એ પ્રવૃત્તિ અને પ્રતિક્રિયા પ્રત્યાઘાતોનું કેન્દ્ર છે. “સ્વ” નું અસ્તિત્વ દેહમાં જ રહેલું છે એ ખરું, પણ “સ્વ” કોઈપણ પ્રવૃત્તિ માટે

દેહને- હાથ, પગ, આંખ, કાન, નાક, ત્વચા, જીભ-ને સાધન તરીકે ઉપયોગમાં લે છે. આ બાબત વડીલશ્રી દ્વારા સ્પષ્ટ થઈ છે.”સ્વ” એટલે પોતાની જાત પ્રત્યેની જાગૃતિ, પોતાની જાતનું મુલ્યાંકન કરવાની શક્તિ, બીજા લોકો પોતાના વિશે શું વિચારે છે, કેવા અભિપ્રાયો ધરાવે છે, પોતે બીજા લોકો વિશે શું વિચારે છે, પોતે બીજાને કઈ દ્રષ્ટિથી જુએ છે તે બધું “સ્વ” નો નિર્દેશ કરે છે. માણસના વિચારોમાં અને પ્રવૃત્તિઓમાં તેનો “સ્વ” વ્યક્ત થતો હોય છે “હું” પણ “સ્વ” નું સત્ય તેમાં માણસની વૃત્તિઓનું પ્રતિબિંબ પડતું હોય છે. આથી “વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” કંઈક એવો સંદેશો આપે છે કે માણસ પોતે જ પોતાનું જીવન ઘડી શકે તેમ છે.

“ વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” પુસ્તક અજ્ઞાનનું જ્ઞાનમાં, ક્રોધનું કર્ણામાં, ઢિઠ્ઠાઈનું પ્રેમમાં, લોભનું ઉદારતા અને ત્યાગમાં, રાગદ્રેષનું સમભાવમાં, માયાનું અનાસહિતમાં, અભિમાનનું નમ્રતામાં, દંભનું નિખાલાસતામાં, ભેદભાવનું સમદૃષ્ટિમાં, મલિનતાનું નિર્મળતામાં રૂપાંતર કરવામાં તેમજ ‘અહમ’ ના વિસ્તરણ (હું માંથી અમે, આપણે, આપણું જગત) અને શુદ્ધિકરણની પ્રક્રિયાનું સાધન બનવાની ક્ષમતા ધરાવતું હોવાનું જણાય છે અને એ પણ સમજાય છે કે માણસે પોતે પોતાના વિચારો અને પ્રવૃત્તિઓમાં તથા પ્રતિક્રિયાઓ અને પ્રત્યાઘાતોમાં વ્યક્ત થતી વૃત્તિઓને જોવા-સમજવા અને તેનું ઉચિત સંસ્કરણ કરવા પ્રયાસ કરવો એટલે “સ્વ દર્શન.”

“સ્વ”ને સમગ્ર પણે જોવો અને સમજવો એટલે કે “સ્વ” ના વિભિન્ન પાસાને-વૃત્તિ વલણોને જોવા અને સમજવા એટલે “સ્વ” દર્શન એવું સમજમાં આવે છે.

શ્રી વડીલે “સ્વ” દર્શનનો માર્ગ બતાવતા લખ્યું છે કે અંતરમાંથી ઉઠતા અવાજોને શાંતિથી સાંભળવાથી અંતર જગત નિહાળવાનો માર્ગ મળી શકે છે શ્રી વડીલે કેટલીક પ્રચલિત કહેવતો અને ઉક્તિઓને યોગ્ય પ્રતિપ્રેક્ષ્યમાં મુકીને વાંચક-સાધકને જાગૃત કરવા અને મંથન તરફ દોરી જવા પ્રયાસ કર્યો છે, જે અંતરયાત્રામાં આગળ વધવામાં ઉપકારક નિવડી શકે છે.

વડીલશ્રી એ “વિચારો દ્વારા”સ્વ” દર્શન” ને સમજવા માથે ઘણા દૃષ્ટાંતો ટાંક્યા છે, જે ગહન વિચારોને સરળતાથી સમજવામાં વાચકને

ઉપયોગી બની શકે છે. પ્રસ્તુત પુસ્તકમાંથી સાંપડતી વિચારકણિકાઓ વાચકો પોતાનું જીવન ઘડતર કરવામાં સહાયક બની શકે છે. પ્રસ્તુત ગ્રંથના મુખ્ય અંશો “સ્વ” દર્શન કરવામાં દરેક વાચકને માર્ગદર્શક બની શકે છે. પરંતુ અહીં એ સ્પષ્ટ કરવાનું આવશ્યક લાગ્યું છે કે આ અંશો છે તે લક્ષમાં રાખવાનું છે. સમગ્ર પુસ્તક વાંચ્યા વિના અને અંશોના પુર્વાપર સબંધને સમજ્યા વિના તેનો મર્મ પકડાય નહીં. મર્મને પામવા માટે વાચકે પુસ્તકને ધૈર્યપુર્વક અને સાતત્ય પુર્ણ રીતે વાંચવું જરૂરી બની રહે છે. મર્મ પામવા માટે વડીલશ્રીએ વાસ્તવિક જગતમાંથી દૃષ્ટાંતો ટાંક્યા છે આ દૃષ્ટાંતો સંત સમાગમની ગરજ સારે છે.

“વિચારો દ્વારા “સ્વ” દર્શન” માંથી મારી મર્યાદિત સમજ મુજબ ચુંટેલા માતીરૂપી મુખ્ય અંશો કે વિચાર કણિકાઓની અહીં તારવણી કરતાં આનંદ અનુંભવુ છું.

૧. પહેલા “સ્વ” માં સ્થિર થઈને પોતાના ઘોંઘાટને (વૃત્તિઓની ચંચળતાને) પુરેપુરો સમજવો પડશે.
૨. એકાગ્રતા અને ધૈર્યથી પોતાનામાં સ્થિર થવાથી બંધનરૂપ સંસ્કારોમાંથી બહાર નિકડી શકાય.
૩. શરીર પણ જીવ માટેનું એક મંદિર છે. જાગવા માટે પહેલા પોતાના દર્શન કરવા પડે.
૪. પુરા બ્રહ્માંડનું બારિક સ્વરૂપ આપણી અંદર જ છે.
૫. માનવી ધારે અને દૃઢ સંકલ્પ કરે તો બિંદુમાંથી સાગર સુધીની યાત્રા પુરી કરી શકે.
૬. અભિનયનું અસ્ત થવું એ જ અનુંભુતિનું ઉદયસ્થાન છે.
૭. અંદર પડેલો દિવો છે તેવું આવરણ હટાવી દેવાય તો પ્રકાશ-પ્રકાશ જ હોય છે.
૮. જે છે તેને તેની સ્થિતિમાં જોવાય ત્યારે સહજતાનો પરિચય થાય છે.
૯. “સ્વ” માં સ્થિર થવાનું છે અને પોતાને પુરેપુરું ઓળખવાનું છે.
૧૦. ધ્યાન “સ્વ” માં સ્થિર થાય પછી અજ્ઞાનરૂપી અંધારુ દુર થતું જવાનું, દૃષ્ટિકોણ બદલાતો જોવાશે અને “સ્વ”માં પ્રકાશિત થતું જોવાશે.
૧૧. ધ્યાનમાં બેઠા પછી આનંદ આવે છે અને સમજશક્તિનો વિકાસ થાય છે “સ્વ” અર્થથી વધીને પરમાર્થ સુધીનો રસ્તો ખુલ્લો થવાની સંભાવના છે.

૧૨. શ્રદ્ધાને બરાબર સમજે તો અંતર જગતની યાત્રા શરૂ થાય.(વિનોબાજી “વેદામૃત” કહે છે કે સદ્વિચાર પર બુદ્ધિ સ્થિર રાખવી એનું નામ શ્રદ્ધા)
૧૩. હૃદયમાંથી ઉઠતા ભાવ સાક્ષીભાવે જોવાય તો વાત બને.
૧૪. સુખ માત્ર સાધનોમાં નથી. એતો આપણી અંદરની ભાવનામાં સમાયેલું છે.
૧૫. અંદરથી ચાલતું યુદ્ધ જે સમજી શકશે તે જ શાંતિ મેળવી શકશે.
૧૬. ભય અને પ્રલોભનમાંથી છુટવા માટે ધ્યાન કામ કરી શકે તેમ છે.
૧૭. વર્તમાનમાં રહીને જે છે તે સ્થિતિમાં જીવાય, જોવાય, સંભળાય, આવરણ થઈને ઊભા ન રહી જવાય એટલું સતત ભાન રહે તો જાણવાની પ્રક્રિયા ચાલું થઈ જાય.
૧૮. જાગરણ વિનાનું જ્ઞાન અહંકારની વૃદ્ધી કરે છે. ધ્યાનથી જાગરણ સ્વયં માંથી પ્રગટતું એકરૂપ છે.
૧૯. અંતર જગતની યાત્રા શરૂ કરી લો તો રોજ નવી-નવી અનુભૂતિ થશે.
૨૦. માનવી પોતાને સમજતો થઈ જાય પછી જે કાંઈ કર્મ કરે એમાં પોતે હાજર રહેતો થઈ જાય છે. પછી એને ક્યાંયનો ભય રહેતો નથી.
૨૧. સ્વર્ગ માત્ર અનુભૂતિ છે. જ્યારે આપણે આખા અસ્તિત્વને પ્રેમમય જોવા લાગશું. જ્યાં સુખ-દુઃખ ની ઘટના એક સરખી લાગશે, ક્રોધ, લોભ, અહંકાર, વાસના, આપણને સ્પર્શ નહીં કરી શકે અને ભય ગાયબ થઈ જશે ત્યારની જે સ્થિતિ હશે તે જ સ્વર્ગ હશે શુ?
૨૨. સ્વર્ગ જોવાના અભરખા હોય તો સાહારાત્મક વહેવાર કરવાનો છે. ક્રોધનામાં નાની-મોટી ખામી જણાતી હોય તો એ બધું ભુલીને આનંદપુર્વક રહેવું. સ્વર્ગના રસ્તે આગળ વધવાનું પહેલું પગથિયું જ પરિવાર છે.
૨૩. જાણવું જ હોય તો પોતાને જાનનો. જે આપણી અંદરનો સાક્ષી છે એ આકાશ જેવો વિશાળ થઈને આપણને જોવા લાગશે ત્યારે પરિવર્તનશીલ જગતનું આપણને ભાન કરાવશે.
૨૪. જીવન એક ખેતર જ છે પકાવવાનું છે એ જ વાપરવાનું છે અને ખાવાનું છે.

૨૫. જ્યાં પડદો ન હોય ત્યાં નિખાલસતા હોય અને ત્યાંનું વાતાવરણ આનંદમય હોય છે.
૨૬. અમૃતકુંભને ગોતીને આનંદમાં રહેતા શીખવાનું છે.
૨૭. જગતમાં જેટલી અપેક્ષા વધારે એટલો બેચેની વધારે રહેવાની. માટે જાગી જાવ “હું” કોણ છું અને શું કામે છું?
૨૮. આપણું જે જીવન જીવાય રહ્યું છે એને સાક્ષીભાવે જોવાય તો જીવન માત્ર ખોજે છે અને એની જેવો આપણે સમજવાનો રસ્તો મળવો મુશ્કેલ છે.
૨૯. પકડવું-લેવું કે ગ્રહણ કરવું એના ઉપર જ નિર્મળ થવાનો આધાર છે.
૩૦. અંતર યાત્રાની ગહેરાઈમાં ઉતર્યા પછી જે પ્રકાશ છે તે સમજણ છે.
૩૧. સંકલ્પશક્તિ મજબુત હોય, પુરેપુરી સજાગતા હોય અને ધ્યાનરૂપી અવધાન હોય ત્યારે તડપ જાગે અને તેનું ચોક્કસ પરિણામ આવે.
૩૨. તર્ક કરવાનું મન થાય ત્યારે આપણે બુદ્ધીના સ્તર પર હોઈએ છીએ. અંદરથી સમર્પણભાવ જાગે ત્યારે આપણે હૃદયના સ્તર પર હોઈએ છીએ.
૩૩. ધ્યાન દરમિયાન મન કેટલું સ્થિર થાય છે અને ક્યાં-ક્યાં ભટકે છે એનું નિરીક્ષણ કરવાનું છે અને મન સ્થિર કરવાના રસ્તા પણ આપણે જ શોધવાના છે. આપણી અંદરથી જોવાનું શરૂ કરવાનું છે પછી ભટકવાનું બંધ થઈ જશે.
૩૪. ધ્યાન જ એક માત્ર સાધન છે. જે વેડફાતી શક્તિને એકત્રિત કરી શકે. શાંત હોવું જ્યારે સ્વભાવ થઈ જાય ત્યારે એમાંથી અદ્ભુત શક્તિ મેળવી શકાય છે.
૩૫. આપણી અંદર એક વખત જોઈ લેવાય તો આખું વિશ્વ આપણી અંદર જ છે. જગતની જે વિશાળતા છે તે પોતાનામાં દેખાવા લાગે.
૩૬. ધ્યાનમાં બેસવાથી સમજ ખુલશે અને સમજના પ્રકાશમાં જગત સુંદર લાગવા માંડશે. કોઈપણ વ્યક્તિમાં બુરાઈ નજર નહીં આવે. બધાની સાથે વહેવારોમાં સરળતા રહેશે.
૩૭. આપણી અંદરનો અહંકાર કુદા-કુદ કહે છે તે થોડું ઘણું સમજાય તોય પોતાની સાથે રહેવાનો અવસર મળે. અહંકારને સમજવો થોડો અઘરો છે.

૩૮. આપણી અંદરથી સ્કુરે તેની વાતો થાય તો કરવી, નહીતર મૌન રહેવાય તો વધારે સારુ.
૩૯. પોતાની કમાણી પણ એવી હોવી જોઈએ કે એમાંથી પ્રમાણિકતાની મહેક લહેરાવા લાગે.
૪૦. ભુતકાળમાં જીવ્યા હોવાનું જે વળગણ છે એને સમજીને છોડવાનું છે.
૪૧. જાગૃતિ સુર્યનું કામ કરે છે અને એના પ્રકાશથી અંતર જગતમાં અજવાળું થાય છે.
૪૨. માયાનો જે રાગ છે તે સમજતો હોવા છતાં એમાં હજી પરોવાયેલો જોઈ છે. આવી સ્થિતિ બદલાવી હશે.
૪૩. સુખનો અનુભવ એ કરી શકે, જે દુઃખથી પુરેપુરો પરિચિત હોય.
૪૪. પોતાને ઓળખવાનો એક રસ્તો પ્રેમનો છે.
૪૫. અજવાળું અને અંધારૂં અંતર જગતમાં પણ મહત્વ ધરાવે છે. આ અજવાળું અને અંધારૂં જ્ઞાન અને અજ્ઞાનરૂપી છે.
૪૬. જીવનને જે નજીકથી જોઈ શકે એ જ એને માણી શકે.
૪૭. જે માનવી આધ્યાત્મિક સ્તરે વિસ્તરે છે એનામાંથી બુદ્ધિના લક્ષણો ઓછા થાય છે અને ભલાઈ તરફ વળે છે.
૪૮. દંભ કરવાનું પોતાને ન સમજે ત્યાં સુધી એને ખબર હોય કે ન હોય પણ દંભ થઈ જતો હોય છે.
૪૯. જે અસ્તિત્વ છે, તે સાંકળ છે, એક-એકમાં જોડાયેલું છે અને એ તો પુર્ણ જ છે. એના ભાગલા કરવાની આપણે ચેષ્ટા કરતા હોઈએ છીએ.
૫૦. જે “સ્વ”માં સ્થિર થઈ ગયો છે એ પોતાને ઓળખી ગયો અને પોતે પોતાનો માલિક પણ થઈ શક્યો છે.
૫૧. આપણે આપણી સાથે ચાલવા માંડવું જોઈએ અને ઢાણ ઢાણ માણી લેવી જોઈએ. “સ્વ”માં સ્થિર થઈને સંપુર્ણપણે હાજર રહીને ચાલશે તો મંજિલ સુધી પહોંચી શકાશે.
૫૨. બધા કામ કરતો હોવા છતાં એકે વૃત્તિ તેને બાંધી ન શકે તે જ ખરો નિવૃત્ત કે સંન્યાસી કહેવાય.
૫૩. જે વર્તમાનમાં રહેતો હોય એને તૃષ્ણા કે વૃત્તિઓ હેરાનકરી શકે નહીં. પહેલા તો અંદરની નબળાઈને સમજવાની છે.
૫૪. અભ્યાસ સતત ચાલું રાખવો પડે. તો જ પોતાનામાં સ્થિર થવાય, પછી જ સાક્ષીભાવ આવે સાક્ષી આપણી અંદર જ છે.

૫૫. જેટલું જીવાય રહ્યું છે એમાં રોજના અભ્યાસથી જેવાય તો ખ્યાલ આવે કે અહંકારના ક્યાં-ક્યાં દર્શન થાય છે. આપણામાં સ્થિર ન હોઈએ તો અહંકારને ચોટ લાગે અને એનો ઉપદ્રવ આપણે દુઃખના રૂપમાં ભોગવવો પડે.
૫૬. જો વૃત્તિઓ સમજાય તો જીવનમાં એક નવી ક્રાંતિ આવે છે અને જીવવાનું શરૂ થાય છે.
૫૭. જેણે પોતાની ઉપર ધ્યાન આપ્યું એણે પોતાને ઓળખ્યો અને એણે જગતને ઓળખ્યું.
૫૮. આજની મહેનત કાલ માટેનું કિસ્મત છે.
૫૯. કર્મ કર્યા કરવું જોઈએ. કર્મ કરવાથી ભાગવાનું નથી. માત્ર હોંશપુર્વક કરવાનું છે, એ જ જાગૃતિ છે.
૬૦. દંભ અને છેતરવાની ક્રિયા ભેગી થઈને બધુંકોહવી દેશે, માટે જાગૃત થઈ જાવ. રોજ સાફસુફી કરો. પોતાને છેતરવાનું બંધ કરીશું તો અંદરનો સડો ખતમ થઈ જશે. પછી જ પાત્ર ચોખ્ખું થશે. કેવું જીવવું એ આપણા પર નિર્ભર છે.
૬૧. જીવનમાં અક્કડતા કરતાં અડગતા સારી.
૬૨. જે પળ અત્યારે મળી છે એને મન મુકીને માણવી.
૬૩. મૌનની શક્તિ અમાપ છે. મૌન ધ્યાનમાં જવાનું પ્રવેશદ્વાર છે.
૬૪. ભયમાંથી મુક્ત થવાનું માત્ર એક સાધન છે. પરિવર્તન જગતને સમજીને સાક્ષી થઈ જવાનું.
૬૫. જીવનને મુક્તપણે જીવતો નથી અને વળગીને જીવે છે એને મૃત્યુનો ભય વધારે રહેવાનો.
૬૬. મનની વૃત્તિઓ દબાવવા કરતા સમજવામાં સહકારરૂપ થાય છે. દબાવવાથી મોકો મળતાં વિસ્ફોટ થાય છે, ત્યારે બધું ખેદાન-મેદાન કરી નાંખે છે.
૬૭. વિચાર શુન્ય થવાય એ તો એક અદ્ભુતતા છે. બાકી તો વિચારોનું સામ્રાજ્ય છે.
૬૮. પોતાનો રસ્તો પોતાએ જ કાપવાનો છે. પોતે રસ્તો બનાવવાનો છે અને પોતે જ ચાલવાનું છે.
૬૯. બહારની દુનિયા બહું જ જોઈ ચડતી-પડતી, સુખ-દુઃખ, રાગદ્રેષ, બધાથી પરિચિત થઈ ગયા. હવે અંતરજગતની યાત્રા પણ કરી લઈએ. બહાર કરતા અંદર શાંતિ છે.

૭૦. સમતોલ રહેવું સારુ.
૭૧. સમાધાન વૃત્તિ કામ કરવા લાગે એટલે સમજી જવું કે સાક્ષીભાવની શરૂઆત થઈ ગઈ છે.
૭૨. જે કાંઈ શિખાય છે એ પરિવારમાંથી જ શિખવા મળે છે અને એમાંથી પ્રેમ, નફરત, ઈર્ષ્યા, રાગદ્રેષ, બધાનો અનુભવ થાય છે.
૭૩. સ્વિકારભાવ કે સાક્ષી થવાય તો શાંત રહેવાય.
૭૪. જેવા છીએ એવાજ રૂપમાં આપણી અંદરની યાત્રા શરૂ કરવાની છે. જેમ જેમ અંદર તરફ આગળ વધતા જઈશું એમ એમ આપણી ખામીઓ દુર થવા લાગશે. ખામીઓ નિકળતી જાય અને આગળ વધતું જવાય તો જ “સ્વ”માં સ્થિર થવાય.
૭૫. આપણું શરીર એક મંદિરનું જ કામ કરે છે.
૭૬. આપણી અંદર પણ કર્મ, જ્ઞાન અને ભક્તિરૂપી ગંગા, જમના અને સરસ્વતી વહે છે. તેમાં સ્નાન કરી લેવાય તો આંતરિક શુદ્ધિ થાય.
૭૭. આપણી પ્રવૃત્તિઓ પાછળ વૃત્તિઓનો હાથ હોય છે. પ્રવૃત્તિ દેખાય છે, વૃત્તિ દેખાતી નથી પોતાની ખામી દૂર નહીં થાય ત્યાં સુધી જગત ખામીવાળું દેખાશે.
૭૮. સમાજ દર્પણ છે.
૭૯. અંતર જગતમાં ઉતર્યા એટલે સીધું હોવાપણું આવી જાય અને હોવાપણું આવે એટલે અંતરચક્ષુ કામ કરવા લાગે.
૮૦. સંસારથી અલિપ્ત રહેવું કઠીન છે પણ અશક્ય નથી.
૮૧. આપણે શરીરને જ “હું” કહેતા હોઈએ છીએ. શરીર સાધન છે એવી સમજ ખિલી જાય તો પછી એજ સાધન દ્વારા યોગ અને ધ્યાન પણ કરી શકાય.
૮૨. માનવને માનવ સાથે રહેવું હશે તો માનવ બનીને જ રહેવું પડશે, નહિતર ભળી નહીં શકાય.
૮૩. આપણને ન ગમતું હોય એ જગતમાં કોઈ માનવીને ન ગમે.
૮૪. આખો ખેલ ચિત્તના ભટકવાનો છે. ચિત્તને સ્થિર કરવાના રસ્તા પણ છે. વિપશ્યના કરવાથી ચિત્ત ભટકતું બંધ થાય છે અને ચિત્તની સ્થિતિ સ્થિર થાય છે.(વિનોબાજી કહે છે કે વિપશ્યના એટલે વિશ્વા ભિમુખ થઈને ધ્યાન કરવું અને સંપશ્યના એટલે સમગ્રતાપુર્વક જોવું.)
૮૫. જ્ઞાનમાંથી પ્રેરણા મળે, જીવવું પોતાને પડે.

૮૬. જ્યારે છુંપાવવાનું કંઈ નહીં રહે ત્યારે બતાવવાનું પણ કંઈ રહેતું નથી.
૮૭. આપણે અંદરથી જ મસ્ત રહીશું તો છોકરાઓનો કલબલાટ પણ સંગીત લાગશે.
૮૮. જીવનમાં કસોટી એક એવો સમય છે કે આપણી જાતે આપણી પરીક્ષામાંથી આપણે પસાર થવાનો અવસર પણ કહેવાય.
૮૯. ચોટને એક ઘટનાના રૂપમાં જોવાય તો જ સ્થિર રહી શકાય.
૯૦. સતત જાગૃતિ હશે તો જ વર્તમાનમાં રહેવાશે.
૯૧. જે કંઈ અનુભવમાં આવે છે તે ઈન્દ્રિયો દ્વારા આવે છે.
૯૨. કંઈક કરવું સહેલું છે, પરંતુ કંઈપણ કર્યા વગર પોતાની સાથે બેસવું કઠીન છે.
૯૩. પોતાનામાં પોતાને વિશ્વાસ નથી ત્યાં સુધી પોતાની શક્તિનો પરિચય થવો કઠીન છે.
૯૪. બુદ્ધીથી વિચારોનો અહમ્ પોષાય.
૯૫. પોતે છેતરાતો ન હોય ત્યાં બીજાને છેતરવાનું થઈ જતું હોય છે.
૯૬. પોતાને ઓળખવાની વાત આવે છે ત્યાં તર્ક કામ આવતો નથી.
૯૭. સંસાર વ્યવહારમાં બધું થતું રહે અને આપણી અંદર કોઈપણ હિલચાલ ન થાય તો જ સાક્ષીભાવ આવ્યો છે એમ સમજવું.
૯૮. અહંકાર સમજાય તો બધી વૃત્તિઓ સમજમાં આવી જાય.
૯૯. બીજાને ઓળખવાની લ્હાયમાં પોતાને ઓળખવાનો અવસર છુટી ગયો છે.
૧૦૦. જ્ઞાનને પચાવવાની કોશિષ કરવાની છે. જેટલું જાણે એ પ્રમાણે જીવવું જરૂરી છે.
૧૦૧. જો ક્રોધને ઉર્જા ગણી એનું રૂપાંતર કરે તો કર્ણાનો સાગર પણ બની શકે.
૧૦૨. મૌનની શરૂઆત કરવી એ સમુદ્રમંથન જેવું છે.
૧૦૩. માનવી એક વખત જો પોતાની અંદર જોવાનું શરૂ કરે તો સરળ રશતાની જાણકારી પણ પોતે ગોતી શકે તેમ છે.
૧૦૪. કમળનો સ્વિકાર છે તો કાદવનો સ્વિકાર કરવો પડશે. બંનેનો સ્વિકાર થઈ જશે ત્યારે રાગદ્રેષ નહીં રહે.

૧૦૫. ઝેર બહાર ફેંકાય તો બીજાને નુકસાન કરે અને અંદર જાય તો પોતાને નુકસાન કરે. માત્ર જાગી જવાય અને ઝેરને ઝેરની રીતે ઓળખીને જીવાય તો ક્યાંયથી ડખો રહેતો નથી.
૧૦૬. આ ક્ષણે જે મળ્યું છે એમાં મસ્ત રહેવાય તો સ્વર્ગ અત્યારે જ છે.
૧૦૭. અંદરથી ઉત્પન્ન થયેલું જ્ઞાન અનુંભુતિનું છે. બહારથી મેળવેલું જ્ઞાન જાણકારી છે.
૧૦૮. પોતાને પોતાનામાં જે દેખાય એ સ્વિકારવાનું છે. આપણી મનોદશાને સમજી લેવાય તો પુરા અસ્તિત્વને સમજી લેવાય.
૧૦૯. વહેવાર એ આપ-લે નો સબંધ છે અને લહેરાવું એ નિજાનંદની મસ્તી છે.
૧૧૦. આપણે આ શરીરરૂપી વાહનમાં એક મુસાફર છીએ.
૧૧૧. જે છે એ એવું ને એવું જોવાની ક્ષમતા આવી જાય અને જોયા પછી અંદરથી કોઈ પ્રતિક્રિયા ન ઉઠે તો એના જેવી મસ્તી બીજી કોઈ નથી.
૧૧૨. પોતાની ઓળખાણ થાય એટલે આજુ-બાજુનું બધું ખરી પડે.
૧૧૩. માણસે પોતાને ઓળખવા માટે માણસ તરીકે રહેવું જોઈએ.
૧૧૪. પ્રેમ એવો પ્રવાહ છે કે પરમાત્મા સુધીનો પુલ તૈયાર થઈ જાય છે.
૧૧૫. દુઃખ જ્ઞાનની જીન્મદાતા છે.
૧૧૬. મન મિત્ર બની જાય તો ચારે બાજુ મોરલાના ટહુંકારા સંભળાય. મનને જોવાનો અવસર મળે તો જોઈ લેવું, એ કેવા-કેવા રોલ ભજવે છે. મનને સમજી જવાય અને મનાવી લેવાય તો એ સમ્રાટથી વધુ તાકાતવાળું છે. તેમજ મરમાત્મા સુધીના રસ્તામાં આવતા અવરોધો દુર કરવાની તાકાત ધરાવનાર પણ છે.
૧૧૭. માનવી પોતાને હિસાબે સુખી છે અને દુઃખી પણ છે.
૧૧૮. જે પોતાને ઓળખી ગયો એ જ નાના સ્વરૂપે બ્રહ્માંડને ઓળખી ગયો.
૧૧૯. જીવન માટે જીવવું હોય તો જાગીને જીવતા જીવતા જીવવું જોઈએ.
૧૨૦. આપણો ઘોંઘાટ આપણે કરી શકીશું તો જ અંદરનો અવાજ સાંભળી શકાશે.
૧૨૧. જ્યાંથી શબ્દોની સમાપ્તિ થાય છે ત્યાંથી ભાવની શરૂઆત થાય છે.
૧૨૨. જીવવા પાછળનું રહસ્ય સમજાય તો પોતાને ઓળખવાનું સરળ થઈ જાય.
૧૨૩. જ્યાં લાગણી અને લગાવ છે ત્યાંથી જ જાગવાનું છે અને મહાલવાનું છે, જે કાંઈ છે તે રાગદ્રેષનો ભાગ છે.

૧૨૪. નથી સમજાતું ત્યાં સુધી સમજવાનો રસ્તો ખુલ્લો છે.
૧૨૫. “હું” પણ નહીં મુકાય ત્યાં સુધી આગળ વધવું અઘરું લાગશે.
૧૨૬. રહસ્ય જાણવું હોય તો પોતાની અંદર ડુબકી લગાવીને જોવું અને સમજવું.
૧૨૭. નેગેટિવ વિચારોને પ્રોત્સાહન આપવું નહીં. આપણા વિચારોને હકારાત્મક કરીને જોવાની ટેવ પાડવાથી આપણી અંદર પ્રેમનું ઝરણું કુટવાની શરૂઆત થશે.
૧૨૮. જુનું નહીં છોડાય ત્યાં સુધી નવું માણી શકાશે નહીં. જુનું કપાતું જાય, નવામાં અંકુર કુટતા જાય.
૧૨૯. સમજાય જાય પછી જીવવાની કોશિષ છુટી જાય છે.
૧૩૦. આપણે ક્ષણેક્ષણને જોતાં નથી અને સમજતા નથી. જે ક્ષણ પસાર થાય છે એ ક્ષણને જોવાથી ચોક્કસ પરિણામ મળી શકે તેમ છે.
૧૩૧. પ્રેમના પુષ્પો નહીં ખિલે ત્યાં સુધી નફરતના કાંટા સહન કરવા પડશે.
૧૩૨. “પડશે એવા દેવાશે” એ કહેવત ઘણું કહી જાય છે.
૧૩૩. ધીરે-ધીરે કાંચબાની જેમ ચારે બાજુથી સંકેલાઈને ઢાલની અંદર સ્થિર થવાથી “સ્વ”માં સ્થિર થવાય.
૧૩૪. પોતાની ઉપર ભરોસો રાખતા શીખો પછી આખું જગત ભરોસાપાત્ર દેખાવા લાગશે.
૧૩૫. બધી ઇન્દ્રિયો જીવન જીવવામાં સહાયક છે. કોઈ ઇન્દ્રિયના મોહમાં ફસાઈ ન જવાય તેની તકેદારી રાખવી.
૧૩૬. આપણી અંદર કંઈક તો એવું છે, જે આપણને જીવવા માટે કાયમ તૈયાર રાખે છે.
૧૩૭. પોતાનાથી ભાગીને ક્યાં જવાશે?
૧૩૮. સામે જે કંઈ જોવાય છે તેને પુર્ણ સ્વરૂપે જોવાયું તો વાત બને.
૧૩૯. રાગની અંદર વૈરાગ્યના બીજ પડેલાં છે.
૧૪૦. આત્માની ઓળખાણ એજ “હું” કોણ છું. એની ખબર પાડે ત્યારે જ “હું” સર્વવ્યાપી છું એવું સમજાય છે.

“વિચારો દ્વારા”સ્વ”દર્શન” પુસ્તકમાંની આ વિચાર કણિકાઓ વાચકોને અંતરયાત્રા કરવામાં કે પોતાની જાતને ઓળખવામાં ઉપયોગી બનશે એવી શ્રદ્ધા છે. આ સંદર્ભમાં જ વડીલશ્રીને થયેલો એક વાહન અકસ્માતનો અનુભવ તેમજ “સ્વ” દર્શન સબંધી તેમની નિખાલસ આકાંક્ષાનો ઉલ્લેખ

કરવાનું અહીં યોગ્ય જણાયું છે, જે વાચક-સાધકને કંઈક વિશેષ સમજ અને દ્રષ્ટિ પુરી પાડશે એમ માનું છું.

શ્રી વડીલને જુલાઈ-૨૦૧૦ માં એક વખત અકસ્માતમાં હાથે ફેક્ચર થયું અને હોઠ ફાટી ગયા. આ અકસ્માતથી વડીલશ્રીને નવી સમજ મળી હતી અને પોતાને સારી રીતે ઓળખવાનો અવસર મળ્યો હતો તેનો ઉલ્લેખ પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં તા.૩૧/૦૭/૨૦૧૦ની નોંધમાં થયો છે. આ નોંધ અનુસાર “આજ સુધી જે મન દ્વારા અનુભુતિ મેળવી હતી તેની પરીક્ષાની ઘડી સમજીને મનોબળના સહારે એનેસ્થિયા વિના હોઠ સીવવાની અને અસ્થિભંગને પ્લાસ્ટર મારવાની ચિકિત્સા કરાવી” અહીં શ્રી વડીલને મન-શરીરને જુદી અવસ્થામાં જોવા જાણવાનો અનુભવ થયો. મન દ્વારા અનુભુતિના પ્રયોગની આ પરીક્ષા હતી. તેમાં સો ટકા સફળતા મેળવી. અકસ્માતની આ ઘટનાને શ્રીવડીલે સાક્ષીભાવે અહેસાસ કર્યો હતો. આને તેમની સાધનાની કુલશ્રુતિ ગણી શકાય. આ કોઈ ચમત્કાર નહીં પણ ધ્યાન દ્વારા મનની શક્તિમાં થયેલો વધારાને લીધે તેમનાં મનોબળ અને સહનશક્તિમાં થયેલી વૃદ્ધીનો પ્રભાવ છે તેમ કહી શકાય. તેમના મજબુત મનોબળે તેમને કસોટીમાંથી પાર ઉતાર્યા.

વડીલશ્રીએ અકસ્માત પહેલાની તેમની ૨૮/૦૬/૨૦૧૦ ની રોજનીશીમાં નોંધ્યું છે.

“મારે તો મને ફંફોળવો છે. અંદરથી વીખીને (મનનું પૃથ્થકરણ કરીને-વિપશ્યના?) બધું જોવું છે. હજી ઘણી બધી એવી ગુફાઓ છે કે એનો તાગ મેળવી શક્યો નથી ક્યારેક-ક્યારેક ભ્રમણામાં પડી પણ જવાય છે. પડ્યા પછી ખ્યાલ આવે છે કે ભ્રમણા છે. હકીકતતો આના કરતા દુર હોય એવું લાગ્યા કરે છે.”

તા.૧૦/૦૪/૨૦૧૨ની રોજનીશીમાં લખ્યું છે. “ મને લખવામાં મજા આવે છે લખતાં-લખતાં પોતાને તથા જીવનને પણ થોડુંઘણું જોવાતું જાય છે.એમાં પણ મજા આવે છે ખરેખર તો હવે જે કાંઈ જીવાય રહ્યું છે એ એક મજાના સહારે જ જીવાય રહ્યું હોય એવું લાગે છે.જ્યારેથી મજા કે આનંદનો સહારો મળ્યો છે. ત્યારથી શારિરીક તકલીફ પણ ઓછી થઈ ગઈ છે. થોડી ઘણી હોય તો આનંદના સથવારામાં એનો કાંઈ અહેસાસ થતો નથી અને બહું જ મજા આવે છે.”

અસ્તું

આત્મીય પ્રિય

રામજીભાઈ (વડીલ)

રામજીભાઈ વડીલનું હું પુસ્તક વિચાર મોતી સાગરમાં જ્યારે પ્રગટ થતું હોય ત્યારે મારી અંદરની એને ઓળખી ગયો છું એની રૂપરેખા પ્રગટ કર્યા વગર રહી શકતી નથી.

વિચાર માતી સાગરના પુસ્તકનું સર્જન વડીલે કોઈ પ્રદ્યતીસરનાં આયોજન કે વિચારણાનાને અંત કર્યું નથી. પરંતુ અંદરથી જે પ્રવાહરૂપે એના પાસે જે વિચારો આવતા ગયા અને જોવાતા ગયા એના ફળ સ્વરૂપે આ પુસ્તકનું નિર્માણ થયું એવું મને લાગે છે.

વડીલે સાગરનો અર્થ અહીંયા આત્મારૂપે કર્યો હોય એવું દેખાઈ છે. વિચારોએ માનસીક પ્રક્રિયા અહીંયાન થી દેખાતી પરંતુ જે દેખાય રહ્યું તે હોંશપુર્વક માત્ર દ્રષ્ટા ભાવે રજુ થઈ રહ્યું છે. એવું મને સમજાયું છે આત્માની યાત્રા કરતા કોઈપણ યાત્રીને અથવા જીજ્ઞાશું ને આ પથ ઉપર અનેરી પેરણા અને ભાવ પુરુ પાડશે એવું મને શ્રદ્ધા.

લી. શિવ લહેરી,
ગુરૂ ગણપતગીરી અપારનાથી
માંગરોડ.

રે, દિવાળી ગઈ! શું જોત જોતામાં તો વર્ષ પુરૂ થઈ ગયુંએટલું જલ્દી? એ ભાઈ, વર્ષ નહીં, વર્ષોનાં વર્ષ જતા રહ્યા અને આપણે ક્યાં રહેવાના છીએ? આપણે પણ જતા રહેવાના, અચાનક અંધારા થવાના અને યાદમાં રહેવું હોય તો જાગવું પડશે, હાલવું પડશે.

યુગોયુગોથી ઋષી મુનિ કે સંત પુરૂષોએ આત્મમંથન કરી શાસ્ત્ર પુરાણની રચના કરી અરે કોઈએ ગાઈને ભજન દ્વારા સમાજ ઉપયોગી આ મુડી સમાજને અર્પણ કરી, પણ સમય જાતા ઓછી મહેનતે વધારે મેળવવાની દોડમાં હરિફાઈમાં માનવીએ આ મુડી ખોઈ નાંખી, યોગ્ય જાળવણીવાળા ન મળ્યાને બધું લુપ્ત થઈ ગયું.

હાલનાં આવા ઈલેક્ટ્રોનિક યુગમાં પ્રકાશ ગતિએ હરિફાઈ કરવાવાળા માનવીને આત્મમંથન કે વાંચવાનોએ ટાઈમ ક્યાં છે. પણ આવાએ યુગમાં કોઈ વિરલા જાગૃત છે અને જે જગ્યા એણે જે જુનું હતું તેજ ફરી તાજુ કરવાની કસરત કરી પ્રયાસ કર્યો છે જે જગત છે તે જ જગત આ સાડા ત્રણ હાથની આ કાયામાં પણ છે તેને વિજ્ઞાને પણ સ્વિકારેલ છે તો આર હે તેની થોડી ઝલક.

એક ગામડાનો માનવી ઓછું ભણેલ તે પણ ગામડાની નિશાળે કે જ્યાં જ્યારે ઈચ્છા પડે તો ભણવા જવાનું નહીંતર ખેતર કે જંગલમાં રખડવાનું આવી શાળાનાં એક વિદ્યાર્થી પોતાની કોઠા સુજથી આ સાડા ત્રણ હાથની કાયામાંથી પોતાના વિચારોની એક અનંત ધારા શરૂ થઈ.

૧. વિચારોના વિચારમાં અને એ વિચારોમાં ગયા પછી કાંઈક વિચારવા જેવું લાગ્યું અને શરૂ થયું.
૨. વિચારોને વિચારી જુઓ એ વિચારોનું મંથન કરી વલોવતા થયું.
૩. વિચારોનું વલોણુ એ વલોવતા વલોવતા થઈ.
૪. વિચારોની અનુભુતિ જ્યારે માનવીને વિચારોની અનુભુતિ થાય ત્યાં જ પોતાને પોતાનું દર્શન થાય એટલે કે
૫. વિચારો દ્વારા સ્વ દર્શન જેમાં પોતે પોતાને જેવો છે તેવો જુએ છે. સ્વ દર્શન કર્યા પછી આ કાયા રૂપિ વિશાળ દરીયામાં જઈ.
૬. વિચાર સાગરનાં મોતિ વિણીકિનારે મુક્યા જે સાચા મોતી પચાવી શકે એ સમાજનાં માનવ રૂપિ હંસો ચણશે અને આ છે અનંત ધારાની
૭. વિચારોની વિશાળતા.

કાંઈ સાંભળી કે શાસ્ત્રો પુરાણો, પુસ્તકો કે દૈનિક પેપરોમાંથી સારા સારા વાક્યરૂપિ મોતી સૌ કોઈ વીણી શકે. જેમ પાણીને દુધ સાથે હોય તો તેમાંથી દુધ જુદુ કરી હંસ જ પી શકે છે.

આ મોતી સમાજમાંથી વિણ્યા હતા બાદશાહ અકબરે અને ઇતિહાસ તેની ગવાહ છે. જે મોતીને તે રત્નો કહે તો અને તેમણે આવા નવ રત્નો વિણ્યા હતા. જેવા કે બિરબલ તાનસેન રોડ રમલ વગેરે જેની વિચારધારાનાં સલાહ સુચનથી રાજ્યાનો સુંદર કારભાર ચાલતો તેવી જ રીતે આ લેખક વડીલ શ્રી રામજીભાઈએ પણ નવ નહીં એથી વધારે અનેક રત્નો સમાજમાંથી ગોત્યા છે. જે તેમને વિચારોનાં વિચારમાંથી આ સાડા ત્રણ હજારની માનવ કાયાને વિચાર સાગરમાં વિચારોની વિશાળતા સુધી દરીયાનાં તળીયા સુધી લઈ જવાના સહાયક બન્યા છે. આ મોતીને વીણીને વડીલે કિનારે મુક્યા છે. જેને સમાજનાં કોઈ હંસો પચાવશે ને તૃપ્ત થશે. તે જાગસે અને ચાલશે.

નાનજીભાઈ બોદર

“ વિચાર સાગરના મોતી ”

તા-૩૦/૦૪/૨૦૧૧

દરેક માનવી પોતાને એક અપવાદના રૂપમાં જોતો હોય છે ને વિચારતો હોય છે. ભલે મારાથી આજે કાંઈ ન થઈ શક્યું પરંતુ હું કાલે ચોક્કસ કરી શકીશ. હકીકતમાં કાલ તો કોઈ દિવસ આવતી નથી. એ બધા જાણતા હોવા છતાં, આ તો પોતાનામાં સ્થિર રહી શકતા નથી. ખરેખર પ્રકૃતિને કે પરમાત્માને કાંઈ આપવું હશે તો પણ કેવી રીતે આપી શકે? કારણ કે આપણે આપણામાં હાજર તો રહેતા નથી.

તા-૦૧/૦૫/૨૦૧૧

કાગળ ઉપર લખેલું ભોજનનું વર્ણન વાંચતા ઘડી ભર મજા આવે પણ અંદરની નહિ, જો ભોજન કર્યું હોય તો જ અનુભવાય.

જેવી રીતે લખેલા ભોજન વિષેના વર્ણન સાંભળીને ભુખનો અહેસાસ થાય એવી જ રીતે આપણને જે સ્વપ્ન આવે છે એને બરોબર જોવાય તો આપણી અંદરની અતૃપ્તિનો અહેસાસ ચોક્કસ આપણે સમજી શકીશું

આવું જ સંસાર જગતનું છે, બહારની ગમે તેટલી સમૃદ્ધી હોય એનો તાલમેલ અંદર સાથે નહીં હોયતો અંદરની અતૃપ્તિ એને શાંતિની પળો માણવા દેશે નહીં.

વિચારોને વિખતા-વિખતા જ વિશાળતા સુધિ પહોંચી શકાય છે અને વિશાળતા આવ્યા પછીજ સમર્પણ ભાવ પ્રગટે છે અને સમર્પણ ભાવ આવે એટલે અહંકારને નમવું પડે, એ ત્યાર પછીજ પરમાત્મા સુધિનું આવરણ ધીરે-ધીરે ખરવા લાગે.

શબ્દોનો ખેલ કાંઈ ધર્મગ્રંથ થઈ જાતો નથી શબ્દોને સર્વસ્વ માનવાને બદલે શબ્દોમાં ટપકતો ભાવ જોવાય જાય તો ચોક્કસ મોરલા ટહુંકતા સાંભળવા મળે તેમ છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 25 ~

વિચારોની જાળમાંથી નિકળી શકાય પછીજ પ્રેમ,ભાવ,કે પરમાત્મા એ જે શબ્દોનાં રૂપમાં છે એ અનુભુતિમાં આવે, જો પ્રેમનો અનુભવ કર્યો હોય તો જ ભાવ અને પરમાત્મા સુધિની સાંકળ જોઈ શકાય તેમ છે.

તા-૦૨/૦૫/૨૦૧૧

મનનું મૃત્યુ ત્યાંથી ધ્યાનની શરૂઆત, કારણ મન તો પુજા કરતા-કરતા પણ કાંઈ ને કાંઈ માગતું ફરતું હોય છે ઘન પદ કિર્તી વગેરે મહત્વકાંક્ષા મન દ્વારા વિકસતી હોય છે મનની સમાપ્તિ એટલે અસ્તિત્વમાં ભળી જવાનું એ સમય એવો હોય છે કે આપણે જીવતા હોવા છતાં કાંઈ બચતું નથી.

મન આપણા તથા અસ્તિત્વની વચ્ચેનો પડદો છે મન હટતા તો કાંઈ અજાણ્યું રહેતું નથી, બન્ને એક તો છે જ આમ મનરૂપી પડદો હટી જાય તો વાત બને.

મનને ક્યારેય કમજોર સમજવાની કોશીષ ન કરવી કારણ કે આપણે જેને ઈશ્વર ગણતા હોઈએ એના પછીનો નંબર મનનો આવે છે.

પ્રાણ અને પ્રકૃતિનો જે ખેલ ચાલી રહ્યો છે એને પણ મન દ્વારા જ સમજી શકાય તેમ છે કારણ કે મન આ બન્ને વચ્ચેનો પડદો છે એટલે બન્ને બાજુની એને ખબર છે. માટે મનને કરાવવાની તાકાત આવી જાય તો પ્રાણ અને પ્રકૃતિનું જે અંતર છે તે હટી જાય અને એકરૂપ થઈ શકે.

પ્રકાશના તાકાતની તો આપણને ખબર છે કે ગમે તેટલા વર્ષનું અંધારૂં હોય તો પ્રકાશ થતા ગાયબ થઈ જાય છે એવી જ રીતે જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ આપણી અંદર પથરાય જાય એટલે મનરૂપી રાજા અને એના સૈનિકો લોભ, મોહ, ઈર્ષ્યા કામનાઓ એ બધા ગાયબ થઈ જાય છે ને અંદરની અરાજકતાનો અંત આવે અને મોરલા ટુંકતા થઈ શકે તેમ છે.

કોઈપણ લોભ, મોહ કે કામનાઓથી ભરપુર નજરે આપણે જોઈ રહ્યાં હોઈએ ત્યારે જે હોય એને એના રૂપમાં આપણે જોઈ શકતા નથી, માત્ર

આપણે જે જોવું હોય એ જ રૂપમાં એ જોવાય જાય છે. આવું જ આપણુ સાંભળવાનું છે. એમા પણ જે કહેવામાં આવે છે એ સંભળાતુ નથી અને આપણી મરજી મુજબનું સાંભળીને એનું તારણ સમજતા હોઈએ છીએ.

માનવ સ્વભાવ એવો છે કે પોતાની ભુલ કે ગલતી નાની કરવા માટે બીજાની ભુલને મોટુરૂપ આપી દેતું હોય છે.

આપણી પાસે જે જાણકારી ભેગી થઈ હોય અને એ પ્રમાણે આપણે જીવતા ન હોઈએ તો એ જાણકારી અહંકારનું રૂપ ધારણ કરે છે. દાખલા તરીકે આપણે એક ખરગોસ અને કાચબાની વાર્તા છે, એમાંથી જોઈએ કાચબો તથા ખરગોસ બન્ને મળ્યા અને મંજીલ નક્કી કરીને ત્યાં પહોંચવા માટેનું નક્કી કર્યું, કાચબાને જ્ઞાન હતું કે હું ખરગોસ સાથે હારી જવાનો છું છતા ચાલવાનું શરૂ કરી દીધું અને ખરગોસને જાણકારી હતી કે હું તો ચાલીશ એટલે પહોંચી જ જવાનો એટલે ચાલવાનું મોડું કર્યું. હારી જવાનો છું ત્યાં સમર્પણ હતું અને પહોંચી જવાનો ત્યાં જાણકારી એટલે અહંકાર હતો. કાચબો ચાલ્યો એટલે પહોંચ્યો, ખરગોસ ખાલી જાણકારી ભેગી કરી ચાલ્યો નહીં એટલે ત્યાંને ત્યા રહ્યો. કહેવાનું એટલું જ છે. આપણને કાંઈ ખબર પડતી ન હોય તો પણ ચાલવાની શરૂઆત કરવાથી મંજીલ મળવાની.

પ્રેમનો પ્રવાહ તો હૃદયની વિશાળતા હોય તો વહે છે અને વિશાળતા તો આપણી અંદરની જટીલતાને સમજીને હટાવી શકાય તોજ શક્ય છે.

તા-૦૫/૦૫/૨૦૧૧

જેના મુખમાંથી અનાયાસ શબ્દો નિકળતા હોય એ હૃદયના તથા પ્રેમ સભર હોય છે. એ શબ્દો સાંભળતા આપણી અંદર મોરલા ટહુકવા લાગે એનું કારણ એ અવાજ અંદરના ઉપવનમાંથી પસાર થઈને આવતો હોય છે.

જે શબ્દો સાંભળવામાં આનંદ આવતો હોય એના અર્થ કાઢવાની કાંઈ જરૂર રહેતી નથી. આનંદનો અર્થ ન હોય એની તો અનુભૂતિ હોય.

દરેક ક્ષણ આનંદમાં નથી વિતાવી શકતા એટલે તો આશા અને અરમાનો ના સહારે જીવવું પડે છે કંઈક આશા બંધાય અને તુટે, ખેલ સતત ચાલતો રહે અને જીવન પુરૂ થઈ જાય.

તા-૦૬/૦૫/૨૦૧૧

ચોરની માથે કાગડો એવી કહેવત પ્રચલીત છે એને જે આપણી અંદરની વ્યવસ્થામાં જોવાનું શરૂ કરીશું તો ખ્યાલ આવશે. કોઈપણ પુસ્તકમાં કે કોઈપણની વાતોમાંથી આપણી અંદર જે પડેલું છે એની તરફ એ ઈશારો કરતું હશે તેવું લાગશે, આપણી અંદર બુરાઈ પડી હશે તો બહારથી ભલે ભલા માણસની જેમ આપણે ઓળખતા હશું પરંતુ ક્યારે કોઈના તરફથી એક ઘસારો થઈ જાય કે તરત જ આપણી અંદરની બુરાઈ બહાર આવ્યા વગર નહીં રહે.

સંસાર જગતમાં માનવી અંદર બહાર અલગ-અલગ રૂપમાં જીવતા હોય છે એટલે તો કહેવત છે કે ખરે ખબરૂ પડે.

કડવા મીઠા અનુભવની પળો જાણતો જ્યાં સુધિ અંદર ડુબ્યા ન હોય ત્યાં સુધિ રહેવાની, અંદર ડુબવા માટે માત્ર વર્તમાનમાં રહી શકાશે તોજ શક્ય બનશે.

સૌંદર્ય, સ્વાદ અને મહેક માણવાની વસ્તુ છે. એનું વર્ણન કે વાતોથી પુરો પરિચય ન થાય. એવું જ ધ્યાનનું છે એનું વર્ણન કે વાતોથી કાંઈ વળવાનું નથી એને પણ માણવાનું છે. આ બધા ને માણવાથી મસ્તી આવે, આનંદની લહેર છુટે તો જ મોરલા ટહુકી શકે.

તા-૦૭/૦૫/૨૦૧૧

આધ્યાત્મિક એટલે પોતાને સમજવું અને આધ્યાત્મીકતા એટલે ઓતપ્રોત થવું અને આમ કરવાથી કે જીવવાથી જે જીવનની જરૂરીયાત છે એને છોડવાની વાત નથી પરંતુ જે કાંઈ મળે છે એને પ્રેમ સભર કોઈપણ વળગણ વગર માણવાનું છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 28 ~

તા-૦૯/૦૫/૨૦૧૧

આપણને ઓળખવાના તથા સ્થિર થવાના તો અનેક રસ્તા છે. એમાનો એક રસ્તો છે આપણા બાળપણને યાદ કરવાનો, આપણે કહેતા હોઈએ છીએ કે આતો બાળક છે એને શું ખબર પડે પરંતુ આપણે જ્યારે આપણું બચપણ જોઈએ, એની રમતો જોઈએ, એની નિખાલસતા જોઈએ, બાળકો લડે અને એકબીજાને ગાળો આપતા હોય ત્યારે બાળક કહે કે મારી પાસે સમડી ચતુર છે કે બટન પર મીણ લગાડ્યું છે એટલે મને ગાળ નહીં લાગે અને પાછી તને લાગશે. કહેવાનું એટલું જ છે સમડી ચતુર અને મીણ જે કામ બચપણમાં કરતુ હતુ તે અત્યારે સ્થિરતા તથા ધ્યાનમાં ધ્યાન હોય તો સામેનો માણસ ગમે તેવું બોલે એ એને જ સહન કરવું પડે, આપણને કાંઈ નુકશાન ન કરી શકે.

તા-૧૧/૦૫/૨૦૧૧

આપણી જીવન શૈલી જોતા તો એવું સમજાય છે કે નવું જાણવાની આપણી કલ્પના ભલે ગમે તેટલી હોય પરંતુ જાણ્યા પછી પણ જુની ઘરેડમાં એનું વિલીનીકરણ થઈ જતું હોય છે.

જેવીરીતે એક વ્યસની દારૂ પીતા-પીતા આગળ વધતો જાય અને માંકડ મારવાની દવા પીવા સુધિ પહોંચી જાય, એ દવા મારે નહિ અને નશો આવતો થઈ જાય, એવું જ જાણકારીનું છે જેને આપણે જ્ઞાન કહિએ છીએ બહુજ જ્ઞાન એકદુ કરતા-કરતા એનું પરીણામ પોતાની અંદર આત્મજ્ઞાન સુધિ પહોંચે નહીં અને એ જીવનમાં જીવાય નહીં, માત્ર એક નશાથી વધારે કાંઈ મહત્વ રહે નહીં એવો ઘાટ થઈ જાય છે.

આ બધુ મે મારા જીવનમાં જોયુ કે જે પ્રેમ ધારા વહેવા લાગે કે મૌનની યાત્રામાં આનંદની હેલી છુટતી હોય એ બધું શબ્દો દ્વારા જ વર્ણવું પડે અને શબ્દતો શબ્દ છે એનાથી અનુભુતિ ન થાય. ધારો કે જે દેખાય છે આકાશ પુથ્વી વગેરેની વિશાળતા એટલી બધી છે કે ત્યાં સુધિ આપણી નજર જાય ત્યાથી ક્ષીતીજ દેખાય પણ એનો અંત ન આવે. આ બધુ વિચાર સાગરનાં મોતી

અનુભવવાનું છે. એનું વર્ણન થોડા શબ્દોમાં થઈ શકે પણ ગહેરાય ન સમજાવી શકાય એને માટે તો પોતે જોવે તો વાત બને.

આપણે વાતો કરતા હોઈએ કે એના પ્રેમમાં હું બંધાય ગયો છું હકીકતમાં પ્રેમ કે પરમાત્મામાં બંધન નથી, પ્રેમને કોઈ સીમા ન હોય એને માટે તો આપણી અંદરથી કુવારા છુટે તો મેળ પડે, આપણું પણ ન હોય તો દેવાવાળો પણ શું કરે? મારૂ જીવન પુરૂ થવા આવ્યું ત્યારે જીવવાની સમજ આવી અને સમજ આવતી ગઈ તેમ-તેમ સમજાતું ગયું કે “હું” નો ખોટો ભારો લઈને ફરતો હતો, ખરેખર સમજાયું ત્યારે કાંઈ સમજણો હોય એવું સમજાતું નથી.

તા-૧૨/૦૫/૨૦૧૧

અંદરથી ખાલી નહીં થવાય ત્યાં સુધિ જે જોઈએ છે તે સમાવી નહીં શકાય. એટલે તો એક કહેવત છે એની તરફ નજર કરવાની છે જો કાંઈક મેળવવું હશે તો કાંઈક છોડવું પડશે.

આપણો નિર્ણય આપણે કરવો હશે તો આપણામાં નિર્ણાયક શક્તિ વિકસાવવી પડશે અને એનું પરીણામ સુંદર ત્યારે આવે કે પોતે સ્થિર હોય અને પોતાની ક્ષમતાની પોતાને ખબર હોય, જેને પોતાની ક્ષમતા સમજાય જાય એ વધારે સમય વર્તમાનમાં રહી શકે અને વર્તમાનમાં રહેવું એટલે હાજરી જરૂરી, જ્યાં પોતે હાજર હોય એનું ભલા કોણ નુકશાન કરી શકે?

જ્યાં સુધિ મન નહીં સમજાય ત્યાં સુધિ અંદર ધ્યાન કરવાની કોશીષથી અંદર ભરેલી વાસના કામનાઓના ઝૂંડને ઝૂંડ જોવા મળશે, આંખ બંધ કરી કે વિચારોની ભ્રમણા જોવા મળશે. અહીં એ વિચારો પ્રલોભનથી ભરપુર હશે, માટે પહેલા મનને સમજાય તો વાત બને.

તા-૧૪/૦૫/૨૦૧૧

જ્યારે આપણી સામે કોઈ પણ પરીસ્થિતી આવે ત્યારે આપણી અંદર ઉઠતા પ્રતિભાવ ઉપર જ આપણું સુખ દુઃખ શું છે તે સમજાય છે, બાકી તો વિચાર સાગરનાં મોતી

કોઈપણ મોહ કે કામનામા સ્વાર્થમાં હશું તો એ પરીસ્થિતી શું કામ સર્જાય છે એ આપણને નહીં ખબર પડે એટલે તો હર વખત લખવું પડે છે કે વર્તમાનમાં રહેવાથી કોઈ મુંઝવણ ઉભી થતી નથી.

તા-૧૫/૦૫/૨૦૧૧

પર્સનાલિટી અને પ્રતિભામાં જમીન આસમાનનો ફરક છે, પર્સનાલિટી બહારના પ્રભાવથી ઉભો થયેલો એક મુખવટો હોય છે અને પ્રતિભા અંદરથી ઉભરી આવેલો એક પ્રકાશ હોય છે.

આપણે પોતે આપણા જીવનમાં જોઈશું તો ખ્યાલ આવશે કે આખા દિવસમાં કેટલી વખત આપણી પર્સનાલિટી જાળવવા કેવો-કેવો મુખવટો પહેરતા હોઈએ છીએ, એટલી બધી વખત આપણે મોરુ બદલી બદલીને પાત્રો ભજવતા હોઈએ છીએ કે ખ્યાલ નથી રહેતો આપણી મૂળ પ્રતિભા શું છે. વિચારી જોયું હોય તો ખબર પડે કે આત્માથી આપણે ખરેખર કયું પાત્ર છીએ. આ બધા પાત્રો બદલતા-બદલતા આપણી માનસિકતા એવી થઈ જાય છે કે આપણે જેવા છીએ એવા સમજવામાં પણ ગભરામણ થતી હોય છે. મુખવટો એટલી ઝડપે બદલાય છે કે અસલ શું હતું કે છે? એ ખ્યાલ બહાર રહી જાય છે.

જેને વર્તમાનમાં રહેતા આવડી ગયું એને મોરૂ બદલવાનો સવાલ જ રહેતો નથી.

તા-૧૬/૦૫/૨૦૧૧

આ જગતને વ્યવસ્થિત અને સુંદર બનાવવા રોજે-રોજ વૈજ્ઞાનિકો નવી-નવી શોધો કરીને જગતને પીરસે છે. એ બધાને જોતા તો આપણને સમજાવું જોઈએ કે આ બધું માનવીની અંદર ભરેલું છે અને દરેક માનવી અજોડ છે અને એક બીજાની કૃતિ છે. તો આપણે પણ આપણી અંદરના પડ ઉખેળીને જોવું જોઈએ. આપણી અંદર પણ અનેક અદ્ભુતતા પડેલી છે માત્ર ઢાકણું ખોલતા આવડે તો વાત બને તેમ છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 31 ~

મને વધારે તો ખબર પડતી કોન્સ્યશ કે સખ કોન્સ્યશ જે કહેતા હોય તે કહેવું એ છે કે જાગતા જાગતા જાગી જવું અને ઉઘમા પણ જાગતું રહેવું સ્વપ્ન આવે તે તરત ખબર પડે એને સુતા હોવા છતા જાગેલું કહેવા અને સવારે થોડી ઘણી આભા જેવું રહે તેને સુતેલો કહેવાય મને તો એવું લાગે છે કે જે સાતપાતાળની વાતો કરતા હોઈએ કે સાત કુંડળીની વાતો કરતા હોઈએ કે સાત ખંડની વાતો હોય જે કાંઈ છે એ બધુ આપણી અંદર હોય એવું લાગે છે. ક્યારેક-ક્યારેક અંધારામાં અંદર ડોકીયું થઈ જાય ત્યારે કાંઈક ને કાંઈક અવનવું નજરે પડે છે એટલે કાંઈક તો અંદર છે.

તા-૧૭/૦૫/૨૦૧૧

જેને પણ બ્રહ્માંડની યાત્રા કરવી હોય એને અંદરનો વિસ્તાર વધારવો પડશે વૃક્ષને ઉપર ઉઠવા માટે મુળીયાતો જમીનની અંદર ઉતારવા પડે અને મુળીયા દ્વારાજ ઉપરનો વિકાસ સંભવ છે એવુંજ આપણું છે. જેટલું આપણી અંદર ઉતરતા જવાશે એટલીજ બહારની તરફ વિશાળતા વધતી જવાની આ બધી ચેતના સુધિની વાત છે એની આગળ અંદર વધવા માટે ઘોર અંધકારમાં ઉતરવાનું રહેશે અને જેટલો અંધકાર જોવાશે એટલું પ્રકાશની નજીક અવાશે ત્યારે જ ચેતનની સાથે જોડાયેલા જડ પદાર્થ શું છે એની સમજ આવવા લાગશે આ બધુ કરવા માટે ધીરજ, હિંમત તથા પાત્ર પણ બધી રીતે તૈયાર કરવું પડશે પહેલા સ્થિર થવાય તો કોઈ વાત બને.

આધ્યાત્મીકતા એટલે અંદરની વ્યવસ્થાને બારીકાયથી જોવાનું અને જે અનેક પડ ચડી ગયા છે એને ઉખેડતા જવાનું, કોબિના પાંદડા એક પછી એક ઉખેડતા ઉખેડતા જેમ પાછળ કાંઈ વધતું નથી ત્યાં સુધિ જોવાનું અને પુરેપુરા સજાગ રહેવાનું. આપણી શારીરીક તથા અંદર જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે એ પુરેપુરુ આપણી નજરમાં રહેવું જરૂરી છે.

તા-૧૮/૦૫/૨૦૧૧

પોતાને ઓળખવાની યાત્રા શરૂ કરી હોય તો ગભરાવાની જરૂર નથી કારણ કે યાત્રા ઘણી લાંબી છે એમાં ઘણાબધા થર ભેદવાના છે નાનામાં વિચાર સાગરનાં મોતી

નાની બાબતોને જોતા-જોતા આપણી અંદરની પ્રતિક્રિયા જોવાશે તો થર ભેદાતા જવાના, જેમ-જેમ અંદર ઉતરતા જવાશે એમ-એમ ગહેરાય સમજાતિ જશે. એકવાર બહારની ચિંતા છુટે બહાર જે થઈ રહ્યું છે એતો થયા કરવાનું એકવાર પુરેપુરું અંદર ડુબશો એટલો બહારનું અને અંદરનું એકરૂપ લાગશે પછી તો આનંદ હી આનંદ બસ મોરલા ટહુંકે અને ઉપવન ઉભું થવા લાગશે, એ ઉપવનને સ્વર્ગ કહેવું હોયતો કહેવાય અને પ્રેમથી વહેતી ધારા પણ કહેવાય સાથોસાથ એ પરમાત્માનું રૂપ પણ હોય શકે.

તા-૧૯/૦૫/૨૦૧૧

બીજાના ઘરમાં અંધારૂ કરવા માટે પહેલા તો પોતાનું અંધારૂ થઈ જતું હોય છે. બીજાનું અહીંત કરવાના વિચાર તો પહેલા આપણી અંદરજ નુકશાન કરે છે. જેમ ક્રોધ પહેલા પોતાને સળગાવે પછી જ બીજાનું નુકશાન થઈ શકે. કહેવાનું એટલું જ છે કે પોતાનામાં પ્રકાશ જગાવો અંધારૂ આપમેળે ગાયબ થઈ જશે.

કાંઈપણ સારૂ નરસું કરવું હશે તો એના બીજ તો આપણી અંદર પાકવાના કારણ કે જે કાંઈ આપણાથી થઈ રહ્યું છે એ આપણી અંદરની પુર્વ તૈયારીના ભાગરૂપે જ થતું હોય છે.

આપણી અંદર જે રાગદ્વેશ, ઈર્ષા કે લોભ, મોહ આ બધા પહેલા આપણું નુકશાન કરે પછી જ બીજા તરફ એની અસર થાય છે.

આપણી અંદરની પ્રેમની ધારા વહેતી હશે તો એ ઝરણાનો મધુર અવાજ આપણને તો મુગ્ધ કરશે અને સાથો સાથ આજુ-બાજુનું વાતાવરણ પણ મુગ્ધમય કરી શકશે.

આપણી અંદર જે રીતનું વાતાવરણ ઉભું થયું હશે તે આપણા શરીર ઉપર પણ જોવા મળશે સાથોસાથ મધુરમય અને ભાવપૂર્વક સમતોલ વાતાવરણ હશે તો શરીરની અંદરની જે ક્રિયા થઈ રહી છે એ પણ વ્યવસ્થીત કાર્ય કરવા લાગશે અને રોગ પ્રતિકારક શક્તિમાં પણ વધારો

થશે પછી તો કહેવાનું પણ શું રહે બસ આનંદધારા વહે અને મોરલા ટહુંકી જાય.

અંદરનો જીવ ક્યાયથી બળતો ન હોય તો કોઈપણ વૃત્તિઓને હિંસક વલણ અપનાવાની જરૂર રહેતી નથી અને આપણને પોતાનામાં સ્થિર થવાનો અવસર મળી જાય છે.

આપણી અંદર કોઈની નિંદા કરવાનું કે વખોડવાનું મન થાય કે તરત ધ્યાનમાં લેવું કે એ નિંદાને લાયક આપણામાં કાંઈક પડ્યું છે. જેનામાં હિંસક વૃત્તિ હોય એજ બીજાને મારવાની કે વખોડવાની વાતો કરી શકે જેની અંદર વૃત્તિઓ શાંત થઈ હોય એનું ભલા બીજાની વૃત્તિ ઉપર ધ્યાન શું કરવા જાય? જ્યાં પોતાનામાં રહેવાની સુંદર વ્યવસ્થા ઊભી થઈ ગઈ હોય તેને બીજાનાં ઝુપડા ગણવાની જરૂર રહેતી નથી. જ્યાં અંદરથી જ મધુર સંગીત વહેતું હોય એને બહારનો ઘોંઘાટ શું કામ સાંભળવો પડે.

જ્યાં સુધિ આપણી વૃત્તિઓ ડામાડોળ હશે ત્યાં સુધિ બીજાની વાતો સુખ સમૃદ્ધી કે બખેડા તરફ આપણું લક્ષ્ય રહેવાનું જ્યારે પોતામાં સ્થિર થવાશે એટલે વૃત્તિઓ પણ શમી જશે અને બીજો કોઈ ન રહે અને ફક્ત આનંદ જ રહેવા લાગશે.

તા-૨૩/૦૫/૨૦૧૧

ખરેખર જીવનની ઘરેડ જોતા તો એવું લાગે છે કે આપણી પાસે નથી અગર તો કરી કે મેળવી શકવાની ક્ષમતા. ક્ષમતા ન હોય એની જ વાતો વધારે થતી હોય છે ખરેખર તો જે આપણી પાસે છે એને સમજી જવાય તો વાતો ઓછી થઈ જાય અને જીવવાનું અને જોવાનું રહી જાય.

આપણી માનસિકતા એવી રીતે વિકસીત થઈ છે કે આપણે બીજાનાં સુખ દુઃખમાં જે ભાગીદાર થવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છીએ એ માત્ર વહેવારીકતા જ કામ કરી રહી હોય અને માત્ર મન સુધિના સ્તરે એનો અહેસાસ થાય અને નિકળી જાય છે અંદરની પ્રફુલ્લીતતા જો બીજાનું સુખ

જોઈને લહેરાવા લાગે તો જ બીજાનું દુઃખ જોઈને અંદરથી કર્ણાનો ઘોઘ વહે. આ બધું પોતાને પોતાનો પરિચય થાય તો જ શક્ય છે બાકી બધી વહેવારીકતા જ હોય છે.

પાણીનાં એક ટીપાથી જ્યાં ત્યા ભરેલા ખાડા ખાબોચીયાથી સાગર સુધિનો પ્રવાસ સમજાય જાય કે પાણીનું જે રૂપ છે કે ગુણ છે બધેજ એકજ છે તો જ આપણી અંદરનો આત્મા કે જે કોઈ તત્વ છે એ આપણા મન તથા શરીરની આડમાં કે બંધનમાં છે એનો પ્રવાહ બ્રહ્માંડ સુધિની ટીપાથી સાગર સુધિની જેમ એકરૂપમાં જોવાય જવાય તો જ બીજે ન રહે અને એકરૂપને સમજી શકાય તેમ છે.

તા-૨૪/૦૫/૨૦૧૧

જે કાંઈ નવું મેળવ્યું હોય કે શોધો કરી હોય એ બધાનો સારામાં સારો ઉપયોગ કરી શકાય અને એનો ખરાબ ઉપયોગ પણ થઈ શકે. જેમ કે મોબાઇલ છે હજારો કિલોમીટર દુરનું કામ થોડી મીનીટોમાં કરી નાખે અને ખોટું બોલવું હોય તો પણ બોલી શકાય કે હું હાજર નથી બહાર છું. આપણે કોઈપણ બાબતમાં કેવું સમજ્યા છીએ એવો જ એનો પડઘો પડે.

આપણને કે આપણાથી કાંઈ થઈ રહ્યું ન હોવા છતા કુદા-કુદ કરતા હોઈએ છીએ. એક સ્વાસ પણ આપણી મરજીથી લેવાતો ન હોવા છતા અહંકારને ઓગાળવાનું કામ કરી શકતા નથી.

જેટલું આપણી પકડમાં વધારે એટલું બંધન પણ વધારે હોય છે માટે માથાકુટમાં પડ્યા વગર મસ્ત થઈને જીવવું જોઈએ.

પરમાત્મા કહો કે અસ્તિત્વ તેમના તરફથી આપણી અંદર આપણને ઓળખવાની અને સંપૂર્ણ છીએ એ વ્યવસ્થા પહેલેથી જ ગોઠવી છે. પરંતુ આપણે આબાધાબીમાં એટલા મશગુલ થઈ ગયા હોઈએ છીએ કે વ્યવસ્થા તરફ ધ્યાન જતું નથી અને આપણે આપણાથી દુર રહી જવાય છે.

આપણી અંદર એક વખત ઝલક જોવા મળી જાય અને એને પ્રગટ કરી હોય ત્યાં સુધિજ એનું મહત્વ રહે જે બીજી વખત વાતો કરવા લાગવાથી એનું મહત્વ રહેતું નથી એટલે તો પરમાત્માએ એક વખત જે માનવ બનાવ્યો એવો બીજો ક્યારેય બનાવ્યો નહીં હોય. છતાં માનવીમાં જે શક્તિ ભરી છે તે તો અજોડ છે.

જો પોતાને ઓળખવા પોતાનો પીછો છોડતો નથી અને તે પોતેજ પોતાનો માર્ગ ગોતી લેતો હોય છે.

તા-૨૭/૦૫/૨૦૧૧

સંન્યાસ લેવો કે સંન્યાસી થવું એટલે કોઈ ભગવા કપડા પહેરવા કે ટીલા ટપક કરવા અને માળાના બેરખા ફેરવીને ડોળ કરવાની વાત નથી. સંન્યાસનો જે સમયગાળો છે એ આપણી અંદરનો કચરો હટાવવાની ક્રિયા કરવાનો છે. એ સમય પોતાની બધી વૃત્તિઓને જોવાનું અને જે કાર્ય થઈ રહ્યું હોય તે કઈ વૃત્તિને હિસાબે થાય છે એ જોવાવાળો જે છે એ હાજર રહે અને કાર્ય થતું રહે એનું નામ સંન્યાસ કહેવાય. સંન્યાસ એ છેલ્લું સ્ટેન્ડ નથી. પરંતુ મંઝિલ સુધિ પહોંચવાનો સરળ માર્ગ છે. સંન્યાસ કોઈ અનુકરણનો વિષય નથી માત્ર પોતાને ઓળખવાનો માર્ગ પોતાને બનાવવો એ જ સંન્યાસ.

બહારની બાબું પ્રગટ થતી લાગણી, પ્રેમ, ઈર્ષા વગેરેથી તો આપણે પરિચીત રહેવાના પરંતુ જે ખેલ છે તે આપણી અંદર છુપી લાગણી પ્રેમ અને ઈર્ષા ક્યારે-ક્યારે આપણી અંદર ઝળકે છે. એનું જો આપણને ભાન રહેવા લાગે તો ખ્યાલ આવે કે આપણે જાગ્યા છીએ કે સુતા છીએ.

આવતી કાલની આપણને ખબર નથી એને વિષે શું વિચારવું અને ગઈ કાલ તો આપણે જીવીને પસાર કરી હોય એટલે વિચારવાનો પ્રશ્ન જ રહેતો નથી અને વર્તમાન એટલે કે આજ તો આપણે જોઈ રહ્યા છીએ, જીવી રહ્યા છીએ અને જે હાજર હોય એનો વિચાર શું હોય? હકીકતમાં

વિચાર જેવું કાંઈ હોતુ નથી. માત્ર આપણે ઉભી કરેલી ભરમાળને હિસાબે વિચાર કરતા થઈ જવાતું હોય છે.

કોઈપણ કાર્ય કરવાની શરૂઆત કરવી હોય અને શરૂ કરો ત્યારે પુર્ણતાથી હાજર રહેવાથી કાર્ય સુંદર થાય અને આપણી અંદર આત્મ વિશ્વાસ પેદા થાય, સાથો-સાથ થાક નથી લાગતો એનું કારણ ત્યારે આપણી તાકાત કે જેને આપણે ઉર્જા કહીએ છીએ એ ઘટે નહીં અને એમા વધારો ચોક્કસ જોવા મળશે જે સંતોષના રૂપમાં જોવાશે.

જ્યારે આપણે કોઈ વ્યક્તિને મળતા હોઈએ ત્યારે જ્યાં ત્યાં વિખરાયને પડ્યા ન હોય તો એક આનંદની લહેર છુટે અને સામેથી પણ એવો જ પડઘો સાંભળવા મળે.

કોઈપણ માનવ સંસારના વહેવારીક કામોથી થાકતો નથી, ગમે એવી મુસિબત આવે કે સંકટના વાદળો ઘેરાય ગયા હોય, થાક એનો નથી થાક તો આપણી અંદર સ્વીકાર અને અસ્વીકારની લડાઈનો છે. આપણી અંદરના ઝગડા બંધ થઈ જાય તો જ અંદરથી પ્રેમની ધારા વહે તેમ છે.

તંદુરસ્ત વ્યક્તિને દવાની જરૂર નથી. એમ સંપુર્ણતાથી જીવી શકે તેને મૃત્યુની ક્યાં જરૂર પડવાની, જે પોતાનામાં રહીને જીવી શકતો નથી એને જ મૃત્યુનો ભય સતાવી શકે.

તા-૨૮/૦૫/૨૦૧૧

રોજનાં જીવનના અભ્યાસ દ્વારા ખરબ પડી જાય છે કે જે વિષયથી વધારે કાંઈ હોય એમ જીવાતું નથી અને શરીર છે એતો એક દિવસ ખતમ થઈ જવાનું છે છતાં એનાથી વિષેશ આપણે કાંઈ નક્કી કર્યું નથી અને શરીર ખતમ થઈ ગયા પછી જે આત્મા આપણી અંદર છે એ આપણે વાતોથી જ જાણેલું હોય છે એનો અનુભવ આપણને હોતો નથી પછી આત્મા અમર છે કે નહીં. એની વાતો કેમ કરવી આને માટે તો પોતાની અંદરની ગહેરાયમાં ડોકીયું થઈ જાય તો કોઈ વાત બને. આ બધું

વ્યવસ્થીત સમજાય જાય તો જે જીવન છે એ સુંદર છે. શરીર પણ બ્રહ્માંડનો એકભાગ છે અને આત્માથી ઈશ્વર સુધિની યાત્રા પણ થઈ શકે તેમ છે.

તા-૨૮/૦૫/૨૦૧૧

કાંઈપણ મેળવવાની મહત્વકાંક્ષા વગર બોલાય જાય અને એમાં આનંદની ધારા વહેતી હોય તો ન્હાવામાં શું વાંધો છે.

જીવન જીવવામાં જેટલું મુક્ત પણ આવી જાય એટલું જ પોતાની નજીક રહેવાય અને જે જીવાય રહ્યું છે એ એક ખેલ જેવું થઈ જાય અને ગંભીરતા આવે તો બંધન ઓટોમેટિક આવી જાય છે.

તા-૩૦/૦૫/૨૦૧૧

જીવાય રહ્યું છે એનો મતલબ કાંઈ સમજતો નથી ખાલી જીવન છે ત્યાં સુધિ જીવવાનું છે કે આના સિવાય કાંઈ છે આ ખ્યાલ મને એકલાને તે મુંઝવે છે કે બધા આમાંથી પસાર થઈ ને સમજી ગયા હશે, મને તો કાંઈ સમજાતું નથી.

બે દિવસ પહેલા ગણપતભાઈ સાથે ફોન ઉપર વાતચીત ચાલું હતી અને વિચારો બાબતની ચર્ચા કરતા હતા એમા મે કહેલું કે ભૂત ભવિષ્યને બરોબર સમજી લેવામાં આવે તો વિચારોની ક્યાંય જરૂર રહેતી નથી. ચર્ચામાં ગણપતભાઈએ સરસ પ્રકાશ પાડ્યો હતો. ભલે વિચારોની જરૂર નથી પરંતુ એવો કોઈ માનવી નથી કે જેને વિચારોનું વળગણ ન હોય અને વાતો વર્તમાનમાં રહેવાની કરતા-કરતા પણ મહેલો તો ભવિષ્યના ચણાયા કરતા હોય છે અરમાનોનો જાણે ધોધ વહેતો હોય, પોતાની સાથો-સાથ બાળકોના ભવિષ્યના સપનાઓ જોવાતા હોય છે. કહેવું કરવું ને હોવું એ સંસારી ભાવ સાથે તો થોડું અઘરૂં પડે એવું લાગે છે.

તા-૩૧/૦૫/૨૦૧૧

અલગ-અલગ ઈચ્છાઓ પોત-પોતાના સ્વતંત્ર પોગ્રામ લઈને કામ કરી રહી હોવા છતાં બધાનો સુમેળ કેટલો અદભુત છે. આંખ જોઈ જાય અને પગે આવતી ઠેસ માટે પગ ઉપર લેવાય જાય, કાન પણ કેવું કામ કરે ભણકારને પણ સાંભળીને એક બીજી ઈન્દ્રીઓને ચેતવી દે કેવી અદભુત રચના હોવા છતાં આપણે બહાર ફાફા મારવામાંથી ઊંચા આવતા નથી. આ બધી ઈન્દ્રીઓનો અભ્યાસ શરૂ કરી દેવાય તો ખ્યાલ આવે કે આની દોરી સંસાર કોણ કરી રહ્યું છે અને આ બધો ખેલ કોણ જોઈ રહ્યું છે.

કાનનું કામ આંખ કરી શકે અને આંખનું કામ કાન કરી શકે એ ક્યારે શક્ય બને કે એ પહેલાં કાને સાંભળવું હોય અને આંખે જોવું હોય તો. આ બધી થઈ બહારી જગત તથા વાતાવરણને સમજવાની વાત, જ્યારે અંતર જગતમાં ઉતરવું છે અને જોવું સાંભળવું છે ત્યારે અંતર ચક્ષુનું કામ આવશે અને જે જે અવાજ આપણને સંભળાશે એ અનહતનાદ જે અંદરથી સંભળાય છે એને માટે તો કોઈ શબ્દો નથી, માત્ર પોતાએ જ ઉતરીને અભ્યાસ કરવો પડશે.

તા-૦૧/૦૬/૨૦૧૧

જ્યારે સુતેલા હોઈએ અને સ્વપ્નું ચાલું હોય, ઘટનાઓ એક પછી એક પસાર થતી હોય ત્યારે બધું હકીકત લાગતું હોય છે. સ્વપ્નું માત્ર થોડી ક્ષણો માટે આવ્યું હોય પરંતુ ત્યારે ઘણો સમય એમા પસાર કરતા હોઈએ છીએ. ઘણી વખત તો વર્ષોના-વર્ષો વિતાવ્યા હોય છે પરંતુ જાગી જવાય ત્યારે ખ્યાલ આવે કે આતો સ્વપ્નું છે. એવુંજ આપણા જીવનનું છે. અત્યારે ૬૦ થી ૬૫ વર્ષ પસાર કરી લીધા પછી પણ જો જાગી જવાય તો ખ્યાલ આવે કે આજે જીવન પસાર થઈ ગયું છે એ માત્ર સ્વપ્નની જેમ થઈ ગયું છે તો હવે આપણે વિચારવાનું છે. અંદર ઉતરીને જોવાનું છે કે આ જીવન પણ આપણી અંદરની વ્યવસ્થાનું સ્વપ્નતો નથી ને હકીકતમાં શું છે? એ ગોતવાની તાલાવેલી જાગે તો ખ્યાલ આવે કે મુળ શું છે અને સ્વપ્નમાંથી જાગી જવાય અને સ્વપ્ન વ્યર્થ લાગે એવીજ રીતે જીવનમાં

જાગી જવાય તો જીવન વ્યર્થ લાગે તો પીડા તો ચોક્કસ થાય પરંતુ એજ પીડા આપણને આગળ વધવાના દરવાજા સુધિ પહોંચાડી શકે તેમ છે. સરસ મજાનું સ્વપ્નું ચાલું હોય અને કોઈ જગાડે તો એ આપણને ખરાબ લાગે કારણ કે સ્વપ્નાની માયામાં ખોવાઈ ગયા હોવાથી જાગવું ગમે નહીં એવુંજ સંસાર વહેવાર જગતનું છે. ક્યાંયથી ટકોર થઈ જાય અને આપણને ખબર પણ પડી જાય તો પણ આપણે આંખ આડા કાન કરીને જે જીવી રહ્યાં છીએ એ ઘરેડમાંથી નિકળવાનું પસંદ કરતા નથી. બાકી તો દરેક માનવીને ખબર જ છે કે આ સંસારતો સ્વપ્ન જેવો છે.

જ્યાં સુધિ મેળવવાનો મોહ છે ત્યાં સુધિ જે મેળવ્યું હોય એને મેળવ્યા પછી કોઈ કિંમત નથી એવીજ રીતે બહારની દોડ મટી જાય તો જ આપણી અંદર જે છે એતો છે જ અને એની નજીક રહેવાય અને કિંમત સમજાય અને અંદર ગોતવાનું કાંઈ નથી બહારનું ભટકવાનું બંધ થાય એટલે જે કાંઈ છે એ મળેલું જ છે.

તા-૦૮/૦૬/૨૦૧૧

ઈશ્વરની અનુભૂતિ કરવી હોયતો કુદરતનો જે પ્રવાહ સતત વહે છે એમા ભળી જવાનું છે. ઈશ્વરના જેવી કોઈ વ્યક્તિ હોઈ શકે? પરંતુ ઈશ્વર કોઈ વ્યક્તિ નથી. એ સમજ તો ક્યારે પેદા થાય કે પ્રકૃતિનો ખેલ સમજાય, સતત વહેતો સમય જોવાય અને એ પ્રવાહમાં માત્ર મન, બુદ્ધી, વિચાર અને શરીર સહીત જેને આપણું કહેતા હોઈએ એ જો પ્રવાહમાં ભળીને વહેવા લાગે તો ઈશ્વરની કોઈ વ્યાખ્યા કરવી ન પડે અને પોતે જ એક આ પ્રવાહની અદ્ભુત રચનાનો ભાગ છે. એવું સમજાય જાય અને અંદરથી આનંદની હેલી છુટે અને મોરલા ટહુંકી જાય.

તા-૧૮/૦૬/૨૦૧૧

અત્યાર સુધિ મને એમ લાગતું હતું કે “હું” મને ઓળખી ગયો છું. સરસ મજાની યાત્રા કરી રહ્યો છું ખરેખર જ્યારે મને “હું” ઓળખ્યો ત્યારે

દેખાયું કે મારા જેવો કોઈ દંભી અને મહત્વકાંક્ષાથી ભરેલો બીજો કોઈ નથી.

પડદા ઉપર ચિત્ર મજાનું દેખાય રહ્યું છે જાણે ઉપવનમાં ફરતા હોય એવું દ્રશ્ય ખડુ થતું જતું હોય, આપણે જેને હકીકત સમજ્યા હોઈએ એ જો પડદો હટી જાય તો ખબર પડે કે પડદા પાછળ શું ચાલી રહ્યું છે.

તા-૧૯/૦૬/૨૦૧૧

અત્યાર સુધિની સંસાર વહેવારની આટીઘુટીમાં જે જીવાયું હોય એ પોતાની પાસે રહેવાથી નજરે તરવા લાગે અને પોતાનું કર્તવ્ય હોય એ આપણે ભુલી ગયા હોઈએ, આપણે શું કામે આવ્યા છીએ અને શું કરી રહ્યા છીએ. એનું ભાન થવા લાગે બહારનું જીવન છુટી જવાના ભયથી માનવી પોતાની પાસે રહેતો નથી. ધ્યાનતો પોતાની પાસે રહે તો જ સમજાય. ધ્યાનની વાતો કરે પરંતુ કંઈકને કંઈક બહાનું કાઢીને પોતાનાથી દૂર રહેવાની કોશીષ કર્યા કરે.

તા-૨૨/૦૬/૨૦૧૧

ધ્યાન દરેક માનવીની અંદરની વ્યવસ્થાનો ભાગ છે. દરેક માનવી ધ્યાન લઈને જ જન્મ્યો હોય છે પરંતુ જીવનની આબાધાબીમાં ધ્યાન તરફ ધ્યાન ન ગયું હોય તો ધ્યાન કરી પણ શું શકે?

મરી જાય પછી પાછું કોઈ ન આવે એવી વાતો સાંભળી હોય અને કરતા પણ હોવા છતાં આપણને ભાન રહેતું નથી અને રોજ મરવાના કાર્યક્રમ સિવાય આપણે કંઈ કરતા નથી. આપણે ભલે હયાત હોઈએ પરંતુ જે આપણું જીવન પસાર થઈ ગયું છે એ થોડું જીવંત છે એનો ખ્યાલ આવી જાયતો ખ્યાલ આવે કે મરી જ જવાનું હોય તો જીવી શું કામે ન લેવું?

આપણો જન્મ થયો ત્યારે આપણે જે નથી લાવ્યા એની પાછળ આખી જીંદગી ખર્ચી નાંખી હોય પરંતુ જે આપણે લાવ્યા ન હોય એ ભલા આપણો વિદાય થવાનો સમય આવે ત્યારે આપણી સાથે ક્યાંથી આવે બધાને ખબર

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 41 ~

હોવા છતા જે આપણું છે એના ઉપર આપણું ધ્યાન રહેતું નથી અને બહારની તરફ ફાફા મારવામાં એવાતો મશગુલ થઈ જવાય છે કે “હું” કોણ છું એ ભુલાય જાય છે. માટે ધ્યાન રાખવાનું છે બહારી આંખ બંધ રાખીને અંતર ચક્ષુ ખોલીને જોવાનું છે કે હું શું લાવ્યો છું? એની સાથે તાલમેળ બરાબર ગોઠવાય તો આ જીવન સિવાયનું આગળ પાછળનું જે ભાન થાય અગરતો જ્ઞાન થાય એજ આપણા અનુભવમાં આવે અને એની જ અનુભુતિ થઈ શકે.

જે કાંઈ મોતનો ભય છે એ બહારથી મેળવેલું છુટી જવાનો છે જો અંદરની વ્યવસ્થાની ખબર પડી જાય તો જે આપણું પહેલા હતું તે તો આપણા મૃત્યુ પછી પણ આપણી સાથે રહેવાનું છે પછી ભય શું કામ લાગે.

લાખો માનવી પોતાને ઓળખવાનાં અનેક રસ્તા ગોતીને નિકળી પડે છે એમાંથી એકાદ બેને કદાચ રસ્તો મળી જાય અને મંઝીલ સુધિ પહોંચી પણ જાય પરંતુ જો એને જગતને પીરસવાનો અવસર મળી જાય તો-તો કાંઈ વાંધો નહીં પરંતુ જ્યાં મંઝીલે પહોંચે-પહોંચે ત્યા તો મૃત્યુ એને પોતાની ચુંગાલમાં લઈ જાય અને રહસ્યનું રહસ્ય રહી જાય.

તા-૨૫/૦૬/૨૦૧૧

પ્રેમનો સાગર આપણી અંદર લહેરાય રહ્યો છે. અંદરથી ઈર્ષા, નફરત વગેરે કચરાને હટાવીને પ્રેમનો ફુવારો વહેતો કરી જુઓ. પછી આનંદની હેલી છુટે છે કે નહીં. જેમ સાગરમાંથી વરાળ થઈને વાદળા બંધાય અને એમાંથી પાણી પુથ્વી ઉપર વરસે ચારેબાજુની ગંદકી પાછી દરીયામાં આવવા છતા પાછુ તો નિર્મળ જળ જ જગતને આપે છે તો જ સાગર મહાન કહેવાય છે માટે પ્રેમનું ઝરણું આપણી અંદર ફુટે તે વહેતું કરો અને તો પણ નફરતની આંધી આવશે તો પણ ઝરણાના પ્રવાહમાં તણાય જશે અને મોરલા કાયમ માટે ટહુંકવા લાગશે.

જ્યાં સુધિ મારૂ-મારૂ કરવામાં રહેશું ત્યાં સુધિ બધું વળગતું રહેવાનું, કુરસત ભલે ન હોય પણ મૃત્યુ આવશે એટલે જેને મારા ગણતા હોઈએ એજ ઉતાવળ કરશે કે કાઢવાની કેટલીવાર છે.

જેની અંદર પ્રેમનું ઝરણું વહેતું હોય એને બીજો શું કહેશે એની ફીકર રહેતી નથી. જેમ આંખમાં નિંદ્રા ભરી હોય અને ગાદી તકીયાની જરૂર પડતી નથી. માંગવાનું માંડી વાળે એટલે દેવાવાળો આપણી પાસેથી દેવરાવશે. માત્ર અંદરથી જે આપણી અંદર સમૃદ્ધી ભરેલી છે એની ઉપરનું આવરણ હટાવવાનું છે.

ખરેખર આપણને પણ ખબર નથી કે આપણી જરૂરીયાત શું છે? ઇન્ધવાદનો આપણે પડે કુદરતની વ્યવસ્થાને કે જ્યારે-જ્યારે જેની જરૂર પડે છે એ પ્રમાણે થયા કરે છે.

જ્યાં સુધિ પોતાનામાં પ્રેમ ઓતપ્રોત નહીં થાય ત્યાં સુધિ બીજાની તરફ પ્રેમનું ઝરણું નહીં વહી શકે, સંસાર વહેવારમાં બીજા પાસેથી મળેલી જાણકારી કામ આવી શકે પરંતુ પોતાને ઓળખવા તો પોતાએ જ પોતાને ઓળખવું પડશે કારણ કે જેને પોતાના હોવાનો ખ્યાલ નથી એ ભલા પોતાને ક્યાંથી ઓળખે.

પોતાને ભુખલાગી, તરસ લાગી, પોતાને ઓળખવું કે પ્રેમ સાગરમાં ન્હાવું આ બધું પહેલા એજ અનુભવ કરવાનું છે, એમા બીજાની જાણકારી કામ નહીં આવે, કાંઈક મેળવવું છે તો આજસ ખંખેરી અનુભવ કરી બીજો આમા ક્યાંય કામ નહીં આવે પોતાનો અનુભવ જ સાચુ છે. બાકી બીજાનો અનુભવ આપણે સાંભળી લેશું તો પણ પત્યરથી વધારે કાંઈ નહીં હોય. બીજાની ગાય, ભેંસો ગણવામાં ટાઈમ બગાડોમાં, એકાદ ગાય, ભેંસ વસાવો તો ખ્યાલ આવે ને દુધનો સ્વાદ માણી શકાશે. બીજો જે ખાય ગયો હોય એણે સ્વાદ માણી લીધો છે આપણે નહીં, ખવાય ત્યાં સુધિ સ્વાદની ખબર નહીં પડે.

એ જ્ઞાની ભળી જાય તો કાંઈ વાત કરવાનું રહેતું નથી અને જ્ઞાની અને અજ્ઞાની મળે તો પણ જ્ઞાનીને તો કાંઈ બોલવાનું રહેતું નથી કારણ કે જે ઘટતુ હોય એ અજ્ઞાનીને બોલવાનું હોય છે. જે સાંભળી શકે છે એ જ જ્ઞાની હોય છે.

લગભગતો કોઈ કોઈનું સાંભળતું નથી એનું કારણ પોતાનું મન છે. એક વખત મનથી ઉપર ઉઠીને સાંભળી લેવામાં આવે તો સામેવાળાની વ્યથા દુર થવાની હશે તો થશે પણ એને રાહત ચોક્કસ મળવાની.

કોઈપણ વ્યક્તિ કે વસ્તુ આપણને રસ ન આવે તો આપણે તેને ખરાબ સમજવું નહીં અને સમજવું કે આપણે વ્યક્તિ કે વસ્તુને અનુરૂપ નથી.

જ્ઞાનીને સમજવા હોય તો જ્ઞાની થવું પડે, કોઈપણ ને સમજી ન શકાય તો ખામી આપણી જ હોય છે સામે જે છે તે તો એના પ્રમાણમાં બરોબર છે.

વેદો ઉપનિષદો કે જે કાંઈ પુસ્તક બહાર પડ્યા છે એ બધાની જાણકારી ભેગી કરી હોય કે પુરા બ્રહ્માંડની રચનાની જાણકારી ભેગી કરી હોય પરંતુ જ્યાં સુધિ પોતાની અંદરની વ્યવસ્થાને નહીં સમજાય ત્યાં સુધિ સતત આનંદ ક્યાંથી મેળવી શકાય કારણ કે વેદપુરાણ જે કાંઈ છે એ તો બહાર છે અંદરતો પ્રેમરૂપી આત્મા કે પરમાત્મા છે એનો અનુભવતો પોતાનામાં ડુબવાથી થઈ શકે.

આ જગતમાં સંતુલનથી જીવવું હશે તો સુખના સમયમાં કે દુઃખના સમયમાં પ્રેક્ષક થઈને જોવાનું છે એ ત્યારે જોવાશે કે સતત જાગૃતિ હશે તો જ શક્ય છે.

મૌનમાં રહેવાથી જે મસ્તી આવે છે એ કાયમ રહેવી જોઈએ નહીંતર મૌન પણ એક વ્યસનથી વધારે કાંઈ નથી.

દરેક માનવી એક જ સર્જનહારની કૃતિ છે છતા જીવવાની ઘરેડ હંમેશા અલગ-અલગ હોય છે એનું કારણ?

તા-૦૨/૦૭/૨૦૧૧

પોતાની બહારી જગતની જેટલી જાણકારી વધારે ભેગી થતી ગઈ એટલીજ અંદરથી અહંકારને પુષ્ટી મળતી ગઈ અને જેમ જેમ અહંકારને વિકસવાનો અવસર મળતો ગયો, જેટલો અહંકારનો વિકાસ એટલો અંદરની વ્યવસ્થાથી અળગો થઈ જવાય છે.

અંદરની વ્યવસ્થાને અનુરૂપ થવા માટે અંદર જેટલું બને તેટલું રહી શકાય તો જ અવિરત આનંદ રહી શકે કારણ કે અંદરની વ્યવસ્થામાં અહંકારને કોઈ સ્થાન નથી એટલે અહંકાર કંઈકને કંઈક તકે કરીને મનને સમજાવી લેવામાં સફળ ન થઈ જાય એ જોવાનું છે એટલા માટે જે કાંઈ કાર્ય થાય એમાં પુરેપુરું સજાગ રહેવું જરૂરી છે.

અહંકારને મહાન કરી શકે એવી એક જ પહેલી છે, જે પ્રેમ છે અને પ્રેમ દ્વારાજ અહંકારને ઓગાળી શકાય તેમ છે અને પ્રેમ વર્તમાનમાં જ સંભવ છે. વર્તમાનમાં દરેક માનવી એક સ્વરૂપ લાગે છે કારણ કે જે ફેરફાર લાગે છે એ આગળ પાછળની જાણકારીને હિસાબે હોય છે. આગળ પાછળની જાણકારી કે ઉપર-ઉપરની ટાપટીમ કે લોભને હટાવી ને જોવાય જવાય તો ખ્યાલ આવે કે અંદરતો એકનું એક જ છે.

કાંઈપણ સમજાય જાય અને વ્યથા લાગે તો પણ સંસારીક જીવનમાં ઓતપ્રોત થઈને જીવવું હશે તો સમય, સંજોગ અને સમાજની સાથે તાલ મેલાવવા પડશે માત્ર ત્યારે ખ્યાલ રહેવો જોઈએ કે જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે તે પ્રકૃતિના પ્રવાહ મુજબ થઈ રહ્યું છે.

તા-૦૭/૦૭/૨૦૧૧

માનવીને સંસાર વહેવારમાં જીવતા-જીવતા અનેક પ્રશ્નોનો સંગ્રહ ભેગો થઈ ગયો છે કે જ્યારે-જ્યારે મોકો મળે એટલે તરત જ પ્રશ્નો કરવા વિચાર સાગરનાં મોતી

લાગી જાય છે. મે મારા જીવનમાં જોયું અને જોવાથી ખ્યાલ આવ્યો કે જે કાંઈ પ્રશ્ન હોય છે તે ખરેખર આપણા હોતા નથી અનેક વહેવારીક, ધાર્મિક કે આધ્યાત્મિક પુસ્તકો વાંચી વાંચીને ભેગી થયેલી ગુચવણો જ હોય છે. આપણે જોશું તો ખ્યાલ આવશે કે આમ આપણો મુળ પ્રશ્નજ નહીં હોય જે ખરેખર આપણો પ્રશ્ન ઉઠે તો બારીકાઈથી જોવો તો તેનો જવાબ પણ અંદરથી મળી જશે અને કદાચ ન મળે તો કોઈ માણસ પાસે જવાબ મળશે તો એનો સંતોષ થશે બાકી તો જ્યાં આપણે પોતાનો પ્રશ્ન જ ન હોય અને સાંભળેલી વાતોથી પ્રશ્નો કરતા શું એને જવાબ મળશે? તો પણ આપણે તો સમજવાના નથી. આપણે જોયું છે દરેક માનવી વૃદ્ધ તથા બિમાર કે મૃત્યુ પામે છે એને જોઈને આપણને કાંઈ વૈરાગ આવી જતો નથી આમાતો કોઈક બુદ્ધ જેવા કે જેને અંગત પ્રશ્ન ઉઠે છે કે શું માનવી મરી પણ જાય છે એને વૈરાગ આવે બાકીતો વાસણ-પોટલા ફેરવવામાં જુંદગી જતી રહે.

તા-૦૯/૦૭/૨૦૧૧

આપણને જોવાનું શરૂ કરશું એટલે ખ્યાલ આવશે કે આપણું કદ કેટલું વિરાટ છે, આપણે શાંત રહેવું હશે તો શિતળતાનો ભંડાર આપણી અંદર છે અને ક્રોધમાં સળગવું હશે તો દાવાનળ પણ છે. આપણે માત્ર જોતા શીખવાનું છે કે ક્યાંથી ચાલવું કે ચારે બાજુ શાંતિ પથરાયને ઉપવન ખડુ થાય અને મોરલા ટહુકતા સાંભળવા મળે.

તા-૦૯/૦૭/૨૦૧૧

આપણું ખરેખર આપણા તરફ ધ્યાનજ નથી; એક સાધારણ દાખલા તરીકે આપણે કોઈ ફિલ્મ જોવા બેઠા ખરેખર એ ફિલ્મ છે એ આપણને ખબર હોવા છતાં જ્યારે વિલન હિરાને કષ્ટ આપે, આપણી અંદર કેવા ભાવ થાય છે અને હિરો જ્યારે વિલનની ઉપર સવાર થઈ જાય ત્યારે આપણો ભાવ કેવો હોય કે હિરો વિલનને મારે તો સારૂ, કહેવાનું એટલુંજ છે કે આ ફિલ્મ બનાવવાવાળો જેમ કહે તેમ હિરાને અને વિલનને કરવું પડે છે, એની આપણને ખબર હોવા છતાં ખબર રહેતી નથી. સંસાર

જગતના વહેવારને આપણે એક ફિલ્મનાં રૂપમાં જોઈએ તો સમજાય કે આપણે કાંઈ કરતા નથી માત્ર ઉપરથી ડાયરેક્ટર જે કરાવે છે એજ આપણે કરી શકતા હોઈએ છીએ છતાં પાવર હિરો તથા વિલનનો ભોગવી રહ્યા છીએ. એક વાર ડાયરેક્ટર ઉપર છોડી દેવામાં આવે તો માત્ર અભિનયથી વધારે જીવાતું નથી, એવો ખ્યાલ આવી જાય કે મદારી ખેલ કરાવે છે ને માંકડુ નાચે છે.

તા-૧૩/૦૭/૨૦૧૧

દરેક માનવી અજોડ છે, એકબીજાને પુરક છે. ઉપરનો વહેવારીક સ્તરે બધા અલગ-અલગ દેખાય છે એનું કારણ આપણી બધી વ્યવસ્થા સરખી હોવા છતાં એમા એકબીજાના મગજમાં ચાલતા વિચારો જોઈ શકવાનું જે બટન છે એ બંધ છે. એ પણ ખુલી શકવાની શક્યતા રહેલી છે એને માટે પહેલાંતો આપણા વિચારો ક્યાંથી આવે છે એ બટન જો આપણે શોધી લેવામાં સફળ થશું તો જ બીજાની ડીઝાઇન એટલે કે વ્યવસ્થાની આપણને ખબર પડશે. એ બટનની સમજ તો ક્યારે આવે કે આપણા હોવાપણાનો ખ્યાલ આવી જાય અને હોવાપણા નો ખ્યાલ તો સ્વીકાર ભાવ આવે તો જ શક્ય છે. સ્વીકારભાવનો પહેલા આપણામાં સંપૂર્ણ શ્રદ્ધાનો જન્મ થાય તો વાત બને અને ત્યારે જ સમજાય કે આપણે બધા એક જ સરકસના સભ્યો છીએ અને જે-જે ખેલ કરી રહ્યાં છીએ એ એક રોલનો પ્રકાર છે.

તા-૧૪/૦૭/૨૦૧૧

આપણને ખબર નથી કે આપણને શેની જરૂર છે ક્યાં જઈ રહ્યા છીએ. પહેલા તો વિચારવાનું છે કે અત્યાર સુધિ ચાલ્યા પછી ક્યાં પહોચ્યા છીએ અને શું કામ હવે પછી ક્યાં જવું છે અને શું કરવા જવું છે. જે માનવી પોતાને પ્રશ્ન કરતો થઈ જાય એ પોતાની અંદર ચોખવાળું કરીને જગ્યા કરવા લાગી જાય, પ્રશ્નો ક્યારે જાગે કે અંદર કાંઈ દેખાતું ન હોય, ન દેખાવાનું કારણ અજ્ઞાનરૂપી અંધારૂં એટલે કે અંદર પડેલો કચરો હટે તો

પ્રકાશ થાય અને પ્રશ્નનો હલ થાય, ક્ષણે-ક્ષણે બદલાતી દુનિયામાં આપણે બીજા જેવા તો ક્યાંથી રહેવાના અને રહેવાની કોશીષ એટલે નકલ અને નકલ એટલે આપણી અંદરથી નિકળી જવાનું. જ્યાં અંદર સ્થિર થવાતું નથી અને બીજાની કોપી કરવામાં નવરા પડતા નથી, પોતાને ઓળખવા માટે તો સ્વયમ પ્રકાશીત થવું પડે તો જ વાત બને.

તા-૧૫/૦૭/૨૦૧૧

વિચારોને જોવાનું શરૂ કરવાથી આપણને ખ્યાલ આવવા લાગશે કે વિચાર શેને અનુરૂપ આવે છે. જો એકવખત વિચાર શું કામ અને કેવા તથા કોને લગતા આવે છે એ જો ખબર પડે તો વિચારોના મુળ સુધિ પહોંચી શકાય તેમ છે. મારા અનુભવ પ્રમાણે વિચારની અંદર લગભગ રાગનાં દર્શન થાય છે, સો માં નવ્યાણું વિચાર રાગથી ભરપુર જોવા મળશે, રાગમાં લગાવ નિતરતો હશે અને કાંઈક વિચારમાં રાગ ને બદલે દોષ જોવા મળશે. એ પણ રાગને હિસાબે જ હશે, હવે જોવાનું એ છે કે જો રાગમાંથી નિકળી શકાય તો જ વિચારોને થંભાવી શકાય અને વૈરાગમાં રહી શકાય તેમ છે, વિચારોનું મુળ કારણ રાગ છે.

આપણે આપણને છેતરતા ન હોઈએ તો ખ્યાલ આવે કે મને ધ્યાન કેમ લાગતું નથી. ધ્યાન ન લાગવાનું કારણ લગાવ કે રાગ છે. વાતો ભલે કરતા હોઈએ કે હવે મારે કાંઈ લેવા દેવા નથી કે કોઈ વળગણ નથી પરંતુ જો ધ્યાનમાં ધ્યાન ન રહે અને વિચારો પજવતા રહે તો સમજી જવું કે આપણું જીવન રાગથી ભરપુર છે.

રાગમાં પ્રેમ મર્યાદીત વસ્તુ કે વ્યક્તિ સુધિ મર્યાદીત રહે એ પણ લગાવના હિસાબ પ્રમાણે, બાકી રાગની ઉપર ઉઠી જવાય તો વૈરાગ્યના પટાગણમાં આનંદની હેલી છુટે અને એક પ્રેમના સરોવરને કાઠે ઉપવન ખડુ થાય, ચારે બાજુ જ્યાં નજર પડે ત્યા પ્રેમના ઝરણાનો ખળખળ અવાજ સંભળાયને અંદરથી શિતળતા રેલાવા લાગે અને એની ઠંડક આજુબાજુનું વાતાવરણ આલ્હાદાયક બનાવી શકે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 48 ~

વિચારોનો પ્રવાહ મગજમાંથી આવે છે અને રાગદ્વેષનું જે ચિત્ર ઉભુ થાય એ પણ એક બુદ્ધિપુર્વકના વિચારોનું પ્રદર્શન છે એટલેજ આપણે વિચારોને શાંત કરવા ધ્યાનનો આશરો લેવો પડે છે બાકી પ્રેમતો હૃદયમાંથી વહેતો પ્રવાહ છે, જેને પ્રેમરૂપી ઝરણુ હૃદયમાંથી અવિરત વહેવા લાગી જાય એને તો ચારે બાજુથી ધ્યાન કહો તો ધ્યાન અને પ્રાર્થના કહો તો પ્રાર્થના એને માટેતો પ્રેમમાં જ સર્વે સર્વા સમાય જાય છે.

તા-૧૬/૦૭/૨૦૧૧

વિચારોના વાવાઝોડાની વચ્ચે ધ્યાનમાં બેસી જવાય અને ધીરજથી જોવાની શરૂઆત કરી, સ્થિર થવાય તો પહેલા તો અંદરની જે જાણકારી છે એમા તોફાન જાગે અને એક પછી એક બોમ્બ ફાટતા હોય, ચારેબાજુ અંદર પહેલા તો અરાજકતાનું સામ્રાજ્ય સર્જાય, આપણી સાથે જ્યારે અણઘટતી ઘટના સર્જાય ત્યારે આપણે જેમ હચમચી ગયા હોઈએ એવી પરીસ્થિતી પેદા થાય ત્યારે તો આપણે લાગણીથી ભરપુર હોવાથી એ તોફાની મહાસાગર ન તરી શકાય પરંતુ એ સમય આપણને જગાવવા પુરતો હોય છે. એવીજ સ્થિતી જ્યારે અંદર વિસ્ફોટ થાય ત્યારે અનુભવાય, જાણે આખું જગતતો એના પ્રવાહમાં એની રીતે વહે છે એમ વહેતુ હોય અને આપણે એકલા એકલા વળી જવાય તો અને એ રસ્તો ચાલતા રહેવાય તો મંઝીલનું દ્વાર ચોક્કસ ખુલી શકે. તો આ ક્ષણ એટલી તો બારીક અને ઝડપે પસાર થાય છે કે જાણે આપણે પાગલ તો નથી થઈ ગયા એવું પણ મહેસુસ થાય છે.

જોવાનું તો આપણે છે કે આપણે શેમા જીવી રહ્યા છીએ મગજથી કે હૃદયથી, તર્કો, વાદ વિવાદ કે સાંભળેલા પુસ્તકની જાણકારીથી તો એમા સમજ આવે, એ કદાચ મગજને થોડી ઘણી રાહત આવે અને જો પ્રેમ, કરૂણા, સ્વીકારભાવ આ બધુ હોયતો એનો સીધો સબંધ હૃદય સાથે છે. એને તો સદા આનંદને વરસાદથી તરબોળ હોય એને માટે કોઈપણ પ્રશ્ન બચે ક્યાંથી? બાકીતો આપણે ક્યાંથી જીવી રહ્યા છીએ ત્યાંથી ચાલવા

લાગીએ તો વાત બને. ચાલવાની રીત અલગ-અલગ હોય, જીવવાની શૈલી અલગ હોવા છતાં બન્નેની મંઝિલ એક જ જોવા મળે છે. માત્ર દીશા સુઝ હોયતો ચાલીએ તો ગમે તે રસ્તે ચલાય તેમ છે.

ખરેખર તો આપણામાં જે બિમારી છે એની નજીક હોવા છતાં આપણે સમજી શકતા નથી કારણકે આપણે આપણી સાથે ક્યારેય રહેતા નથી. જ્યારે-જ્યારે કોઈ આપતી આવે ત્યારેજ આપણું ધ્યાન આપણા શરીર ઉપર જાય છે.

કોઈપણ ચીજવસ્તુ વેચવાવાળો એ વસ્તુનો ઉપયોગ કરે છે કે નહીં એ જોવાની ક્યાં કુરસત છે, વેચવાવાળાની ફીલસુફી સાંભળીને વસ્તુ ખરીદાય છે.

જેને જીવનમાં આધ્યાત્મની તાલાવેલી જાગે અને એકાદ ક્ષણ વિજળીનો ચમકારો અંદર ઉતરી જાય ત્યારે જાણે અષાઢી વરસાદ મંડાવાની તૈયારીમાં હોય, ચારે બાજુ કાળુડીબાગ વાદળું ઘટાટોપ થઈને વરસવાની તૈયારીમાં હોય અને જે મન ઘડી પણ સ્થિર રહેતુ ન હોય એ પણ થનગનાટ કરવા લાગે અને મનનો મોરલો કળા કરી ને ટહુંકારો કરવા લાગે, એવીજ રીતે અંદર પણ અનુંભવથી અનુંભુતિનું વાતાવરણ ઉભું થાય ત્યારે એ ઝબકારો સાર્થક સમજાવો અને ત્યારે જ રોમે રોમમાં પ્રફુલ્લીતતા વર્તાવા લાગે અને કુદરતની લીલાને સમજવાનો અવસર મળે અને અંદરથી ઉદગાર નિકળી જાય કે ઘન્ય છે કુદરત.

તા-૧૮/૦૭/૨૦૧૧

ન સમજાયતો બીજાની રાહ દોરવણી સમજી લેવી અને ભુલવાની ક્ષમતા રાખવી અને પોતાનો રાહ પોતે જ કંડારવો કારણ કે અંદરની વ્યવસ્થા સમજવા તો ઉપરના મળેલા વાતાવરણ હિસાબે જ રસ્તો ઘડાતો હોય છે.

અંદરની વ્યવસ્થાને સમજવી એતો અનુંભુતિનો વિષય છે એને શબ્દોમાં કેમ ઢાળી શકાય, હા એટલું ચોક્કસ સમજાવી શકાય કે જે જીવન જીવી રહ્યા છીએ એમાં ક્યારેક-ક્યારેક ભૌતિક સુખમાં જે ટુકડે-ટુકડે આનંદ આવે છે એવો અવિરત આનંદ અંદરની વ્યવસ્થાને સમજી લેવામાં આવે છે, એવો બહારથી ક્યાંથી મળે.

સુખ આવે છે એ જતું ન રહે એ ખ્યાલમાં રહેવાથી સુખની જે ક્ષણ છે એને જાણી શકાતું નથી. જે સુખ આપણે જોઈ રહ્યા છીએ એતો આપણા ચીતની એક લહેર જ હોય છે. જેમ દરીયામાં લહેર ઉઠે અને સમાય જાય એવુંજ સુખ આપણે માણી શકીએ છીએ, હકીકતમાં તો ચીતની સાથે ઓતપ્રોત થઈ જવાય તો અવિરત આનંદમાં રહી શકાય તેમ છે, એ સુખતો આપણી અંદરની ભાવદશા છે, જે ક્રોધ, લોભ, મોહ જે આવે છે ને જતું રહે છે. તે આપણે તો નથી આપણે માત્ર આપણો સ્વભાવ છીએ. જે અવિરત રહે છે. આપણે જ્યારે આપણી તરફ નજર કરીશું તો ખ્યાલ આવશે કે સુખ-દુઃખ કે ક્રોધ, લોભ વગેરે બદલાયા કરે છતાં આપણે તો રહેવાના. જે બદલ્યા કરે છે એને આપણે આપણું અસ્તિત્વ શું કામ માની લેવું જોઈએ.

તા-૦૧/૦૮/૨૦૧૧

આનંદ એક એવી અદ્ભુત સ્થિતિ છે કે જ્યાં સમયની કોઈ સરહદ હોતી નથી, સમય અને વિચાર એ બન્ને જોડીયાનું કામ કરે છે. માનવ માટે સમયનો ખ્યાલ રહે એટલે વિચાર રહેવાનો અને આ બન્ને હોવા છતાં એનું કાંઈ ઉપજે નહીં, એ ક્ષણ માત્ર જ્યાં હોઈએ ત્યાં રહેવા લાગે અને માત્ર વર્તમાનમાં રહી શકે તો જ સંભવ છે.

વિચાર શુન્યની વાતો કરવી અને અનુંભવવું એ અલગ વાત છે, જ્યાં સુધિ સમયનું ભાન રહે ત્યાં સુધિ વિચાર શુન્ય સંભવ નથી.

તા-૦૪/૦૮/૨૦૧૧

તા- ૦૨/૦૮/૨૦૧૧નાં રોજ વિહ્વલભાઈ સેજળીયા, ભીમજીભાઈ ટાઢાણી અને ડૉ.અશોકભાઈ ડાંખરા આ ત્રણે લોકોએ વિપષ્યનાનો અનુભવ કરેલો છે વિપષ્યનાના વિષયમાં ચર્ચા થઈ રહી હતી. શરૂઆતના ૩ થી ૪ દિવસનો અનુભવ લગભગ બધાને સરખો હતો, વિપષ્યનાની શિબિર અગ્યાર દિવસની હોય છે.

વિપષ્યનાએ ધ્યાનનો પ્રકાર જ છે અને સંપુર્ણ સ્થિતી ગભાશયમાં રહીને બહાર આવવા જેવું છે. ગભાશયમાં હું રહ્યો છું પરંતુ એ સ્થિતી મને યાદ નથી પરંતુ સાભળેલી વાતોના આધારે કે કોઈપણ બીજ માંથી અંકુર બહાર કુટે એની પહેલાની જે સ્થિતી હોય એ પરીસ્થિતીનું વર્ણન એટલે એમના અનુભવ મુજબ છે ૫ થી ૬ દિવસ વિપષ્યનાં કર્યા પછી ઘોર અંધકાર દેખાય છે, જીવ ચારે બાજુથી અકળામણ અનુભવતો જોવા મળે છે.

એ પરીસ્થિતી લાગે ભયંકર પરંતુ જે એ સમયે થોડી સ્થિરતા આવે અને માયલો જાગી જાય, અંધકારનો પડદો ચિરાય જાય ત્યારે ચારેબાજુ પ્રકાશ પથરાઈ જાય અને એક નવો જન્મ થઈ જાય. જેમ અંધારાઝમમાં આટામારતા હોઈએ ત્યારે ગમે તેટલો ખ્યાલ રાખતા હોવા છતા કાંઈકને કાંઈક અથડાવાનો વારો આવી જાય પરંતુ જો પ્રકાશ થઈ જાય તો ગમે તેમ ચાલશો તો પણ અથડાવાનું રહેતું નથી જે ભયંકરતા જોવામાં આવે છે એ અત્યાર સુધિના જીવનમાં જ્યાં-જ્યાં લગાવ કે કુણી લાગણીના થર ચિરાય જવાનો ભય હોવાને હિસાબે બહાર નિકળવામાં અકળામણનો અનુભવ થાય છે. જેમ કમળની કે કુલની સુગંધ અને સુવાળી પથારીમાંથી ઉઠવાનું મન ભમરાને થતું નથી અને એ જ સુવાળી પાંખડીમાં ભીડાઈ જઈને રૂઢાંચને ખતમ થઈ જાય છે. આપણી પણ એ જ સ્થિતી છે. આપણો પણ સંઘ્યા અવસ્થાનો સમય આવી ગયો હોવા છતા નિકળી શકતા નથી. ખરેખર આવરણમાંથી નિકળી શકવાની શક્તિ નથી એવું નથી પરંતુ જે મોહરૂપી કમળ આપણને ચુંગાલમાં લઈ લેતુ જોતા હોવા છતા તોડવામાં સમર્થ હોવા છતા તોડી શકતા નથી.

માનવ જીવન એક પછી એક સમસ્યાઓથી જોડાયેલી સાંકળ છે માણસ જેવા વાતાવરણમાં રહ્યો છે કે એનો ઉછેર થયો હોય ત્યાની જે કાંઈ તકલીફ કે સમસ્યાનો એ વ્યસની કે આદી થઈ ગયો હોવાથી એને એ તકલીફ કે સમસ્યા રહેતી નથી પરંતુ બીજો કોઈ એ વાતાવરણમાં આવે તો એને માટે તો પહાડ ચડવા જેવું થઈ જાય છે.

આપણે જીવી રહ્યા છીએ એવો ખ્યાલ આવે તો સમજમાં આવી જાય કે અંદર ક્યાંક ને ક્યાંક પ્રકાશ પથરાઈ રહ્યો છે આપણને આપણામાં કદાચ પ્રકાશની ઉણપ વર્તાય તો સમજી જવું કે પ્રલોભનોના વાદળા વધારે ઘાટા પ્રમાણમાં એનો ભાગ ભજવી રહ્યા છે. વાદળા તરફ જ્યાં સુધિ આપણું ધ્યાન હશે ત્યાં સુધિ તો આપણી ક્ષમતા પ્રમાણે એનો ઘાટ જોય શકાશે, વાદળા કોઈ અવિચળ વસ્તુ નથી આપણને કાયમ અહંકારમાં રાખી શકે.

અંધકારમાં જીવાતુ હશે ત્યાં સુધિ સાંભળવાથી કાંઈ વળવાનું નથી અત્યાર સુધિમાં તો અનેક મહાન વિભુતિઓ અનેક પ્રકારના માર્ગો માટે માર્ગદર્શન આપતા રહ્યા છે એટલે સાંભળવાનું તો ત્યારે કારગત નિવડે કે સાથો સાથ જોવાનું શરૂ હોય.

સાંભળ્યું હોવા છતા જોવાયું ન હોય, અનુભવ્યું ન હોય ત્યાં સુધિ આપણી સમજને હિસાબે પ્રશ્નો ઉઠવાના અને આપણું મન તર્ક કરવા લાગશે કે આવું આપણે ક્યાં સાંભળ્યું છે ત્યારે સજાગ થવાય અને જોવાની શરૂઆત કરે તો વાત બને તેવું છે.

માનવ ક્યાંયથી અધુરો નથી, કુદરતની વ્યવસ્થામાં મને ક્યાંયથી ઉણપ દેખાતી નથી, ફેરફાર જોવાવાળો ક્યાં ઉભો છે એના ઉપર એને દેખાવાનો આધાર છે, બાકીતો “હું” ને એકબાજુ હટાવી દેવામાં આવેતો જેમ અંધારામાં અટકળ કરવી પડે અને પ્રકાશમાં જે છે એવું દેખાય જાય એ “હું” એટલે અંધારામાં મર્યાદિત દેખાય અને “હું” હટાવ્યા પછી પ્રકાશમાં જે છે એવું દેખાય.

આપણી સામે કોઈ વ્યક્તિ કે વસ્તુને જોવા કે માણવાનો અવસર મળ્યો અને માણવું જ હોયતો એને કોઈ રૂપ આપવું ન જોઈએ, માત્ર માણવું જોઈએ, કોઈ ઘાટ આપવામાં રહેશું તોતે આપણો જ હશે, માટે જોવાય તો એવું જોવાય કે વિચારવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ન રહે.

આ જગતમાં આવ્યા પછી જીવતા જીવતા જોવાયું છે, જાણ્યું છે અને જોતા-જોતા એવું સમજાય છે કે જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે એ કાંઈ અકારણ થયું હોય એવું લાગતું નથી, જ્યારે પણ કાંઈપણ ઘટના કે બનાવ જે-જે અકારણ અનુભવમાં આવે તો એની અદ્ભુતતા કંઈક ઓર જોવા મળે.

આપણે સત્સંગમાં બેઠા હોઈએ અને આધ્યાત્મિક વિષય ઉપર ચર્ચા થઈ રહી હોય ત્યારે દાખલા દલીલ સાંસારીક વ્યવસ્થા સાથે રાખીને થતી હોય ત્યારે જે લોચો પડે છે. એમાં નથી સંસાર સમયનો કે નથી પોતાને ઓળખવાનો અવસર મળતો, આવી ભેળસેળમાંથી નિકળીને સમજવું હોય તો સમજી શકાય તેમ છે.

જે વ્યક્તિ બીજાની તકલીફ સમજવાને સમર્થ થઈ જશે એને બીજાનો સહારો નહીં લેવો પડે.

સમજવાનું એટલુંજ છે કે ભેદ અભેદની વાતો કરતા હોઈએ કે સંસાર સાગર અને એમાંથી એની સાથે હોવા છતાં આધ્યાત્મિક કંઈક ઓર છે આ બધું વિચારીને કે વાંચીને કે યાદ રાખવાની ક્ષમતાથી સમજ્યા હોઈએ તો એમાં અનુભવ કે અનુભુતિ કેમ થઈ શકે? કારણ કે જે કાંઈ જાણ્યું છે તે શબ્દો દ્વારા છે એટલે તે શબ્દો સુધિ સમિતી રહેવાનું અને જો જોવાનું કે જીવીને અનુભવ્યું હોય તોજ એની અંદર ઉતર્યા છીએ પછી સમજવાનું કાંઈ રહેતું હોય એવું નથી.

ચિંતન તો ત્યાં સુધિ છે જ્યાં સુધિ જીવાયુ ન હોય, પ્રેમ શબ્દોને આપણે ચોપડીમાંથી કંઠસ્થ કર્યો હોવાથી પ્રેમ થઈ જતો નથી અને પ્રેમ થઈ જાય તો કહેવું પડતું નથી કે પ્રેમ છે, એ તો એના સ્વભાવમાં લહેરાય તો જોવા મળી જાય છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

અનુભવથી ચિંતન અને જાણકારી મળી શકે છે પરંતુ જાણકારીથી ચિંતન સુધિ પહોંચી શકાય પણ અનુભવ કે અનુભુતિ માટે તો આ બધુ જ કરવું પડે તેમ છે.

તા-૧૮/૦૮/૨૦૧૧

ગઈ કાલે પતરા નીચે મંડળીમાં બેઠા હતા અને કોઈ વિષય ઉપર ચર્ચા કરી રહ્યાં હતા. તેમા એક વ્યક્તિનું નામ વિહ્વલભાઈ સેજળીયાને યાદ હોવા છતા યાદ આવતું ન હતું અને જેમ યાદ કરવાની કોશીષથી વધારે ગુંચવાયું, પછી અચાનક યાદ આવી ગયું, કહેવાનું એટલુંજ છે કે આપણી અંદર યુગો-યુગોથી સંગ્રહ થઈ ગયેલું પડેલું છે. આપણે ઘણી વખત ઝબકારો પણ થઈ જાય છતા વિહ્વલભાઈના દ્રાષ્ટાંત મુજબ હૈયે હોય પણ જીભપર આવતું ન હોય જેની ખબર હોય કે મને ખબર છે છતાં ખબર રહેતી નથી .

આપણે કાંઈ પણ વાંચી રહ્યા હોઈએ કે સાંભળતા હોઈએ અથવા કોઈપણ કાર્ય કરી રહ્યા હોઈએ એ સમયે જે થઈ રહ્યું હોય એમા ઓતપ્રોત થઈ જવાથી એ સમયનું ચિત્ર આપણા અંતરપટમાં કંડારાય જાય છે જેને ભાવ જગત પણ કહી શકાય.

જેને ખબર છે છતા યાદ આવતું ન હોય અને યાદ કરવાની કોશીષ થઈ રહી હોય ત્યારે આપણી અંદર એક તણાવ ચાલુ થઈ જાય છે એટલે યાદ આવતું નથી પરંતુ યાદ આવવું હોય તો આવે અને ન આવે તો વાંધો નહી, તણાવ મુક્ત થઈ જવાથી યાદ આવી જાય છે.

જીવનમાં જીવતા-જીવતા જે તણાવ મુક્ત થઈ ગયા છે એને યુગોનું ભાન થવા લાગે છે.

યાદ છે ને યાદ આવતું નથી, જીભ સુધિ પહોંચતું નથી એ સ્થિતીને એક વખત સમજી લઈએ. આ પરીસ્થિતીને વ્યવસ્થિત સમજી લેવાય તો ખ્યાલ આવે કે આપણે આપણા સુધિ પહોંચવાના ચાર દરવાજામાંનો પહેલો

દરવાજો ખોલવાની તૈયારીમાં છીએ, ત્યાં થોડું સ્થીર થઈ જવાય તો પ્રવેશ સહેલાઈથી થઈ શકે.

ખરેખર તો આપણી અંદર સ્વર્ગ જેવો બંગલો છે. પરંતુ આપણને એનો ખ્યાલ નથી. આપણે જીવન બંગલાના વાડામાં પસાર કર્યું છે, પહેલો દરવાજો એટલે ચાલું જીવનમાંથી ડોકીયું કરવાનો અવસર આવ્યો જ હોય તો અંદરના મનને સમજવું પડશે કારણ કે વાડામાં જ જીવવા ટેવાઈ ગયા હોવાથી ખ્યાલ પણ રહ્યો નથી કે અંદર આવી અદ્ભુત વ્યવસ્થા પણ છે.

અંદર ડોકીયાની વાત આવે છે ત્યારે પ્રશ્ન ઉઠવાનો કે ડોકીયું કેવી રીતે થાય તો એમા પહેલા કર્મને સમજવું પડશે, કર્મ એટલે આપણે જે કાંઈ કર્મ કરી રહ્યા છીએ એના ફળ સ્વરૂપે જે કાંઈ ફળ મળે છે તે અને કર્મને પુરૂ સમજ્યા પછી અકર્મ આવે છે તેમાં જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે. તે જોવાય અને જીવાય જવાય તેનું અકર્મને, અકર્મ વખતે કર્મ તો થઈ રહ્યું હોવા છતાં આપણે એમા ઈનવોલ થતા નથી અને કર્મ થતું હોય ત્યારે ડોકીયું કરવું પડતું નથી થઈ જાય છે. લખવું છે એ કર્મ અને લખાય જાય એ અકર્મ, લખવું છે તો આયોજન અને લખાય જાય એ સહજ છે.

સહજનો મતલબ આપણી સમજમાં આવી જાય એટલે મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત બધું એક લીટીમાં આવી જાય અને ક્યાંયથી ડખો ન રહે, ડખો ક્યાંય ન રહે પછી અંદર ગુંચ ન હોય, નિર્મળ હોય, શાંતિ હોય પછી સહજ થવું ન પડે, સહજ થઈ જવાય.

જે શાશ્વત છે, અવિચળ છે એજ ખરેખર સત્ય છે, પરંતુ આપણે આપણી જીવનગીમાં સતત પરિવર્તન જોયું છે અને જોઈ રહ્યા છીએ ત્યારે સત્ય અને મીથ્યામાં અટવાય જવાય છે. ખરેખર પરિવર્તન છે એ પણ કેમ ધ્યાન બહાર રાખી શકાય, સંસારની પરિભાષામાંજ આપણે જીવ્યા હોઈએ એટલે ક્ષણે ક્ષણનો બદલાવ આપણા ધ્યાન બહાર રહ્યો હોય પરંતુ જો એને માટે પણ સમજવા માટે અંદરથી તૈયારી કરવી પડશે. જે ક્ષણ જીવી

રહ્યા છીએ એને નાશવંત સમજાશે તો જ બીજી ક્ષણ પણ જતી રહેશે એવું સમજાશે.

તા-૨૨/૦૮/૨૦૧૧

ગઈ કાલે પતરા નીચે મંડળીમાં સંસાર વહેવારમાં માનવી એકબીજાના પુરક શું કામે રહ્યા છે? એ આપણને એના ત્રણ રહસ્યની ખબર નથી એટલા માટે એ ત્રણ રહસ્ય વિષે આગળ ચર્ચા થઈ ગઈ છે. છતાં આ પ્રસંગને માણવા માટે લખવું પડે તેમ છે કે એક તો આપણે જન્મ પહેલા ક્યાં હતા અને મૃત્યુ પછી ક્યાં જવાના અને ખાસતો દરેક માનવીના વિચાર પોતાની અંદર અલગ ચાલે છે અને એ વિચાર બીજા કોઈ સમજી શકતા નથી એટલા માટે.

એ ચર્ચા થઈ રહી હતી ત્યારે ભીમજીભાઈએ કહેલું કે ઈશ્વર જે અંતર્યામી છે એ બધાના વિચાર જાણી શકે છે પરંતુ આપણે જોઈ શકતા નથી. એમની વાત શ્રદ્ધાના હિસાબે બરોબર હોય પરંતુ જેમ એક માણસ સુતો હોય અને એને સપનુ આવે કે એ મોટા પહાડ ઉપર ચડ્યો છે અને ત્યાંથી પણ લપસે છે અને નીચે પડી જાય અને એનું મૃત્યુ થઈ જાય એજ ક્ષણે સુતેલો માણસ પથારીમાં મૃત્યુ પામે છે. ભીમજીભાઈના જવાબમાં એ આ ઉદાહરણ આપ્યું અને પુછ્યું કે આમા “હું” ખોટું ક્યાં બોલું છું એ બતાવો ત્યારે વિહ્વલભાઈએ કહેલું કે આમા મને કાંઈ સમજાતું નથી ખરેખર કાંઈ સમજાયું ન હોય ત્યારે જ સમજાવટની શરૂઆત થાય છે. શરૂઆત થવાનું કારણ કે સમજાયું નથી કે સમજાયું છે અને એટલેજ સમજવા માટે આગળ વધાય છે એવુંજ પ્રેમ અને નફરતના શબ્દોનું છે. સમજાયું અને નથી સમજાયું એ સિક્કાની બે બાજુ છે. એવીજ રીતે નફરત છે કે કોઈ પ્રત્યે આપણી અંદર એનો ઈશારો જોવા મળે એટલે સમજી જવું કે ક્યારે ત્યાં લગાવ કે પ્રેમનું ઝરણું વહેતું હશે ચાતો વહેડાવી શકે તેમ છે. કોઈપણ બાબતમાં હા હશે તો તેની સામે નાનું કોઈક કારણ હશે. જે કાંઈ છે એ

પુરુષો નહી જોવાય ત્યા સુધિ જે જોવાતું હશે કે સંભળાતું હશે એની વિરુદ્ધનો અથવા એના જેવો પર્યાય આપણી અંદર તૈયાર થતો રહેવાનો.

આ બધો ખેલ મન દ્વારા ખેલાય છે. સામાન્ય દ્રષ્ટીથી જોવાય તો ખ્યાલ આવે કે જેની બાબતમાં જેવું ચિત્ર જોવું છે કે જોઈએ છીએ એ આપણા મન વિચાર દ્વારા પેદા કરેલું જ જોવાતું હોય છે. આ થઈ સામાન્ય સમજ દ્વારા પેદા થયેલ ચિત્ર કે આકૃતિની સમજ પરંતુ ગહેરાય તો એમા છે કે જે છે એ જોવાની ક્ષમતાની વાત, એ ગહેરાયમાં ઉતરવાનું નથી માત્ર જોવાથી ગહેરાય આવી જાય છે અને ત્યારે જ કોઈક આકૃતિ કે ચિત્ર ન હોય, માત્ર જે હોય તેજ હોય. રામજીને સમજવા માટે ઘડીભર રામજીનો ઢાચો કે આકૃતિ આપણી સામે આવે પરંતુ એનું વ્યક્તિત્વ કે હોવાપણું ખ્યાલમાં આવી જાયતો ત્યા ઢાચો કેવી રીતે બચી શકે.

તા-૨૩/૦૮/૨૦૧૧

બહુજ ઉપયોગી ક્ષણે ક્ષણ જેના વગર ચાલે નહી પરંતુ જો એ વસ્તુ સરળ રીતે મળી જાય તો એનું મુલ્ય આપણે ક્યારેય ગણ્યું ન હોય જેમ કે હવા, પાણી, પ્રકાશ વગેરે આવીજ રીતે મિત્રો પરીવારના સભ્યો વગેરેનો વિના મુલ્યે સહકાર મળે છે એના તરફ આપણું કેવું અને કેટલું ધ્યાન છે એ જોવાનું શરૂ થાય તો સમજાય કે પાણી, હવા, પ્રકાશ સરળ રીતે મળે છે આપણી વ્યવસ્થા એના વગર ચાલતી નથી છતા મુલ્ય સમજાયું નથી. પરીવાર એ સંસાર વહેવારમાં આપણી સાથે અદ્ભુતતાથી જીવતા હોવા છતા કેવું સમજ્યા છીએ, એનાથી આગળ વધશું તો આપણી અંદરની વ્યવસ્થા આપણને ખબર ન હોવા છતા વ્યવસ્થીત ચાલી રહી છે એ પણ સમજાશે, આગળ-આગળ સમજવાનું શરૂ થશે તો મફત મળતી હોવાથી માંડીને પરીવારનો સહયોગ અને આપણી અંદરની વ્યવસ્થા જે શરીર એટલે કે જે અંદર રહી રહ્યો છે. એ મકાન અને એની વ્યવસ્થા એ બધું ના આપણી સમજીએ તો શબ્દો દ્વારા પણ સમજાવી શકાય પરંતુ હવે જે મકાન કે જેને શરીર કહીએ છીએ એની અંદર રહેતો જે જીવ અથવા તત્વ

કે આત્મા આ જે કાંઈ છે એને શબ્દોમાં નહી વર્ણવી શકાય એને માટે તો આગળ બતાવેલી સીડીના એક પછી એક પગથીયા અડો અને પોતેજ પોતાને અનુંભવો.

આપણે ઉપર મુજબની વ્યવસ્થામાંથી શિખવાનું છે, આપણામાં પણ કંઈક અદ્ભુત શક્તિ છે, એમાં આપણે એ મુજબ જીવવું છે કે નકલ કરવી છે. નકલ કરવી સરળ છે અને મુશ્કેલ પણ છે, મુશ્કેલીમાં તો જે નકલ કરી હોય, જે તે સમયે એને યાદ રાખવું પડે છે અને જીવવા લાગી જવાય તો જીવાય જાય એને યાદ રાખવા જેવું કાંઈ હોતું નથી. અનુકરણમાં કે નકલમાં જે મુળ સ્થિતી હોય એનું જ્ઞાન થતું નથી માત્ર અનુકરણ થઈ જવાથી અનુંભવથી વંચીત રહી જવાય છે.

બીજાનું અનુકરણ કરવું એટલે પોતાને ઓળખવાની ઝંઝટમાં પડવું નથી અને દુઘ ઢોવું નથી, દહી મેળવવું નથી, વણોણામાં વલોવી તૈયાર કરવું નથી અને સીધુંજ માખણ લઈ લેવું એ અનુકરણ છે. એમાં પોતાનો પરીચય ન હોય, માત્ર પોતાનું મૃત્યુ જ હોય છે બીજાનું અનુકરણ નહી પરંતુ બીજાને સમજવામાં જ આપણને સમજવાનો દરવાજો ખુલતો હોય છે.

જ્યારે માનવી પોતાને માટે મૌન કે ચુપ થઈ જાય ત્યારે પછીજ બીજાને માટે બોલવાની ક્ષમતા આવે, જ્યાં બીજો હોય ત્યાં લાગણી અને નફરત પોત-પોતાને હિસાબે ભાગ ભજવતા રહેવાના ત્યા પોતાને સ્વતંત્ર રહેવા માટે પણ પરતંત્રનો અભ્યાસ કરવો પડશે.

તા-૨૪/૦૮/૨૦૧૧

જ્યારે આપણે કાઈપણ કરતા હોઈએ ત્યારે કામ કર્યું હોય તો કામ કરવું ન પડે.

તા-૨૫/૦૮/૨૦૧૧

ખબર શબ્દને ખાલી ખબર સુધિજ જોવામાં આવે છે ખરેખર ખબર હોય એના વિષે આપણે બોલી બોલીને કેટલું બોલી શકાય, બાકીતો જે

વિચાર સાગરનાં મોતી

કાંઈ વાતો થતી હોય તે ખબર નથી એની જ હોય છે. આપણી અંદર ઝાંખીને જોઈશું તો ખબર પડશે કે જેની ખબર છે એની વાતો શું થઈ શકે.

બાળપણનો મિત્ર કે એની મિત્રતા આપણને કાયમ યાદ રહે છે કારણ કે ત્યારે આપણે સંપૂર્ણ હોઈએ છીએ અને એક સંપૂર્ણ બીજા સંપૂર્ણમાં મળે એમાં અપૂર્ણતાનો ક્યાંથી જોવા મળે, ક્યારેક આપણને અનુભવ પણ થયો હોય કે બાળપણનો ગોઠીયો વર્ષો પછી મળે ત્યારે એકબીજા પ્રત્યેનું આકર્ષણ એવુંને એવું જ અકબંધ જોવા મળે છે. એવો અવસર મળે ત્યારે સજાગ રહેવાય તો ખ્યાલ આવે કે વર્ષોના વાણા વહી ગયા હોય, આપણી ઉપર કંઈક વહેવારીકતાના પડ ચડી ગયા હોવા છતાં આપણને ક્યું પરીબળ સહજ થવામાં કામ કરી રહ્યું છે. આમાંથી બાલક સુધિનો રસ્તો કાઢી પણ શકાય તેમ છે.

તા-૨૭/૦૮/૨૦૧૧

આપણે આપણામાં જોવાનું શરૂ કરીશું એટલે જ્યારે-જ્યારે આપણામાં એ પ્રમાણેનું ન હોવા છતાં આપણા વખાણ થઈ રહ્યા હોય ત્યારે આપણી બોડીમાં કે આપણી અંદર કેવા ફેરફાર થાય છે એ જોવાશે તો આપણી અંદરનો ગહેરાયમાં પડેલો અહંકાર પણ સમજમાં આવશે, જે પરીવર્તન આપણી અંદર એ સમયે આવ્યું એ અહંકારને હિસાબે આવી રહ્યું છે. એવું સમજાય જશે તો ત્યાંથી જ ઉપર ઉઠવાની શરૂઆત થઈ જશે પરંતુ જો અહંકાર નહીં સમજમાં આવે તો ત્યાંથી નીચે પડવાની શરૂઆત થઈ ચુકી છે. ભલે આપણને થોડો ટાઈમ આનંદ આવે પરંતુ પછી તો પડવાનું કે આનંદથી વંચિત થવું જ પડશે.

તા-૨૮/૦૮/૨૦૧૧

મને મારામાં અહંકારને ઘમંડ દેખાય છે તો એ બીજાને મારામાં દેખાતો જ હશે કારણ કે હું જોવું છું. જ્યારે-જ્યારે હું જાણું છું એ બોલવાનું શરૂ કરું છું ત્યારે-ત્યારે હું નમ્ર રહી શકતો નથી અને જે જીવું છું એમા પણ એ સમયે એની અસર જોવાય જાય છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

બીજામાં ખામીઓ અને ખુબીઓ દેખાય એની પહેલા પોતાની અંદરની વ્યવસ્થામાં એનો ઇશારો થયા કરતો હોય છે. પરંતુ તે સમજાય ત્યારે કે દર્શનના ભાગરૂપે જોવાય જાય તો વાત બને.

તા-૨૯/૦૮/૨૦૧૧

આપણને ઓળખાવા માટે પહેલાતો આપણે કંઈ જાણકારીના ચશ્મા પહેર્યા છે. એના જેવા દેખાણું અને એવી જ રીતે જે કોઈ મહાન ગ્રંથોનું વાંચન હોય કે કોઈ મહાન વિભુતિઓના જીવનને સાંભળ્યું હોય એ વગેરે આપણને બીજાને જોવામાં પણ અડચણ થશે કારણ કે આપણે જ્યારે જોવા બેઠા હોઈએ ત્યારે બધાને એક બાજુ મુકીને પોતાનાથી જે જોવાય જાય એવો જ નિર્ણય કરવો જોઈએ.

તા-૩૦/૦૮/૨૦૧૧

પહેલાતો આપણે કંઈ બાજુ કે ક્યાં જવું છે એ મંજિલનું આપણા ગોલમાં કેન્દ્ર થઈ જવી જોઈએ પછી થઈ મંજિલ સુધિ રસ્તો કાપવાની વાત. રસ્તો કપાતો હોય ત્યારે રસ્તામાં આવતા અવરોધો કે અનુકુળતાએ ખાલી સહજભાવથી જોવાય જાય ત્યાં સુધિ બરોબર, અવરોધો કે અનુકુળતામાં રોકાવાનું નથી, માત્ર આપણું જે લક્ષ બિન્દુ છે એ સતત આપણી અંદર જીવીત રહેવું જોઈએ.

આપણે કાંઈપણ છોડવાની વાતો કરતા હશું કે વિચારતા હશું એમા પણ કંઈકને કંઈક પકડવાનું જ આયોજન હશે.

કાંઈપણ છોડવા પાછળ નફરત હોય તો બીજુ પકડવામાં અહોભાવ રહેવાનો, છોડવાનું છે એમાં મુક્તિ દેખાતી હોય તો સમજવું જોઈએ કે પુર્વ ગ્રહમાં બંધાવાનું શરૂ થઈ જવાનું અને જોડવાનું જ્યારે ચાલું થશે ત્યારે પુરી રીતે મુક્ત થઈને પુરા આલમમાં વિહરવાનું થઈ જશે ત્યાં બંધન નહીં હોય, માત્ર પ્રકુલ્લીતતાજ જોવા મળશે. કહેવાનું એટલુંજ છે કે જ્યાં નફરત

દેખાતી હોય ત્યાં જ પ્રેમ પડેલો છે. જે છોડવામાંજ પકડવાની સંભાવના હોય છે.

જીવનમાં જોવાશે તો ખ્યાલ આવશે કે જ્યાં નિયમ છે ત્યાં અનુશાસન પણ હોય છે, ખાલી નિયમ કે અનુશાસનથી કાંઈ વળવાનું નથી. નિયમની તો ત્યાં સુધિ જરૂર છે કે એ પ્રમાણે જીવાતુ ન હોય અને જીવાય જવાયતો ત્યાં કોઈ નિયમ કે બંધન રહે જ ક્યાંથી, તે સ્થળનું વાતાવરણ પણ મુક્ત પણે સમયની સાથે લહેરાય જાય છે.

સંસાર જગતમાં જીવતા હોઈએ તો સંસારમાં જીવવું જ જોઈએ, જીવતા-જીવતા ખ્યાલ બહાર ન રહેવું જોઈએ કે આવો અભિનય પણ મારાથી થઈ શકે છે એ ત્યારે શક્ય છે કે ત્યાં કર્તા કે ભોક્તા બે માંથી એકેય રહેવો જોઈએ નહીં, માત્ર પાત્ર જ ભજવાય રહ્યું હોય તો વાત બને.

અભિનયની વાત થઈ રહી છે તો અભિનયને પુરી રીતે સમજી લઈએ પહેલુ તો જે પાત્રનો આપણે અભિનય કરી રહ્યા છીએ એ આપણે હોતા નથી એટલે જે પરીસ્થિતી હોય એમાં આપણો અહંકાર પણ કાંઈ કરી શકે નહીં. બીજું જે કાંઈ કરી રહ્યા હોઈએ કે થઈ રહ્યું હોય, એ પાત્રની ક્ષમતાને ધ્યાનમાં લઈને અભિનય થઈ રહ્યો હોય ત્યાં કોઈ કર્તા તો હોય નહીં જ્યાં અહંકારને કોઈ સ્થાન ન હોય, કર્તા પણ ન હોય ત્યાંતો કુદરતની જે વ્યવસ્થા છે એ પ્રમાણે થતુ હોય છે અને ત્યારે જે જોવાવાળો છે એ જોવામાં તલ્લીન હોવાથી સીધુ જે થઈ રહ્યું હોય એ વ્યવસ્થામાં ભળી જવાય પછી બંધન કે કાંઈ રહે નહીં, માત્ર આનંદજ લહેરાય.

તા-૦૧/૦૮/૨૦૧૧

સંસારથી ભાગવાની વાત નથી, જાગવાની જરૂર છે. આપણી અંદર જેણે તરસ લાગવાની વ્યવસ્થા કરી છે એટલે ક્યાંક પાણીની પણ વ્યવસ્થા હોય છે.

આપણી અંદર આશા નામના વાદળાના ઝુંડને ઝુંડ હોય છે અને એને આધારે જીવાતું હોય છે, જીવાતું હોય એ સમજમાં આવતું હોય તો સાથો સાથ એ પણ ખ્યાલ રાખવો જોઈએ કે અહીંયાથી જે ગયો એ કાંઈ લઈ ગયો નથી, એની પણ ખબર હોવા છતાં આશાનું બળ એવું વધી જાય છે કે એ ન લઈ ગયો હોય તો એવું નથી કે હું કાંઈ નલઈ જઈ શકું, કદાચ મને મળી પણ જાય એજ આશાના વાદળો વિખરાય જાય અને આકાશ ખુલું થાય તો કોઈ વાત બને.

આપણે સંસાર વહેવારમાં જીવ્યા હોવાથી આપણી ભાષા સંસારને લગતી જ હોય છે, કોઈને સારૂ કહેવું હોય તો એમાં કોઈ ખરાબી નથી એમ કહેવું પડે છે. ધ્યાન બાબતમાં સમજાવવું હોય તો કહીએ કે એમાં મસ્તી આવી જાય છે કે કોઈ વળગણ બચતુ નથી એમ કહેવું પડે છે.

ખરેખર અંદરથી જ્યાં સુધિ આનંદની હેલી છુટે, થનગનાટ નહીં વર્તાય ત્યાં સુધિ તો અંદરથી દેવાળુ કુકાઈ ગયું હોય અને બહાર આપણે ઢોલ નગારા વગાડવાથી ચમક દમક પેદા કરી રહ્યા હોઈએ એ કેટલી ઘડી?

કુદરતની વ્યવસ્થામાં માનવીને જીવવામાં ક્યાંયથી ઊણપ વર્તાય એવું નથી. આપણે માટે જે જોઈએ છે એના કરતા પણ અધીક આપણને આપ્યું છે. કમી તો માત્ર આપણી અંદરની સમૃદ્ધી ન હોય તો જ વર્તાય એમ છે. અંદરથી સમૃદ્ધ થવાય કે સંતુષ્ટ થવાય તો જે કાંઈ છે તે કુદરતની અનમોલ ભેટ જ છે.

અંદરની સમૃદ્ધીને સંતુષ્ટતાનો ખ્યાલ આપણને આવી જાય છે, જો સવારે ઉઠીને ઉઠે ત્યારે પહેલાતો સુતા કે તરત નિંદર આવી જવી, આખી રાત નિરુપદ્રવી ઉઠ એટલે કે સ્વપ્નના વગરની ઘસઘસાટ, આપે ઉઠતા સમયે આખા શરીર, મનમાં તાજગી વર્તાવા લાગે. શરીર તથા મનમાં થનગનાટ વર્તાય તો સમજી લેવું કે અંદરના ભાગમાં તૃપ્તિની શરૂઆત થઈ ગઈ છે.

તા-૦૪/૦૯/૨૦૧૧

માનવી જે કાંઈ સમજ્યો છે. એના આધારે એમાંથી પોતાનું સુખ ગોતતો હોય છે. જગતમાં જીવતા-જીવતા જે કાંઈ મળ્યું છે. એમાંથી સમાજને પાછું આપવામાં ઘણા ને આનંદ આવતો હોય છે અને સાથો સાથ સમાજમાંથી પોતાને કેમ આનંદમાં રહેવાય એ પણ ગોતતો હોય છે. કુતર્કમાં કહેવું હોયતો એ પણ કહેવાય છે કે નવાય શું કરે છે, એની પાસે છે તો આપે છે અને એમા પણ કાંઈક લઈ લેવાની ભાવના હશે, આવું તો થયા જ કરતું હોય છે. પરંતુ જે પામી ગયો હોય એ આપી શકે અને આમ જોવા જઈએ તો શંકરાચાર્યે કહેવું કે બ્રહ્મસત્ય અને જગતમીથ્યા, એણે જ્યારે ત્યાં પહોંચ્યા પછી કહ્યું હોય, બાકી ન સમજાય એનું કારણ પણ છે. આપણે સંસાર વહેવારમાં જીવતા હોઈએ અને શરીર પણ હોય એનું સાડાં નરસું પાસું પણ હોય, એ જીવતા હોઈએ ત્યાં સુધિ એને નકારી પણ કેમ શકાય પરંતુ આપણે હાલવું ન હોય અને ખાલી કુતર્ક કરી ને પોતાની વાત સિદ્ધ કરવામાં હોય અને ત્યાં સુધિ શંકરાચાર્ય ન સમજાય, એવી રીતે બુદ્ધે કહ્યું છે કે ઈશ્વર જેવું કાંઈ નથી. પરંતુ એણે પણ પુરેપુરું સંસારનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. જેણે બન્ને પાસા બરોબર જોયા હોય અને એમાંથી જે તારણ કર્યું હોય એને જ બરોબર પડે કે કયું પાસું મજબુત છે. કોઈપણ બાબતમાં બે પાસા તો રહેવાના, માટે મોજ મસ્તીથી જીવવું હોય તો ખ્યાલ રાખવાનો કે ખામી ગોતવા નિકળશું તો ખામી જ મળવાની, ખુબી ગોતવાની હશે તો ખુબી જ દેખાશે. એવુંજ ખામીનું છે ત્યાં દુઃખ છે અને ખુબી છે એ આનંદ છે. આપણે જોઈએ છે શું ? એના પર બધો આધાર છે અને શું ગોતી રહ્યા છીએ?

તા-૦૫/૦૯/૨૦૧૧

ખરેખર શું છે? આ સંસાર વ્યવસ્થામાં જીવતા-જીવતા ખાલી જન્મ લીધો, ભણી ગણીને મોટા થયા, સંસાર વસાવ્યો, બાળકો થયા, ભણાવી ગણાવી ધંધે ચડાવ્યા, લગ્ન કરાવ્યા, ઘડપણ આવ્યું અને મરી જવાનું. આ

સિવાય આપણું અહીં આવવાનું કાંઈ કારણ હશે કે એક રેટની માફક ચાલ્યા જ કરવાનું. આ બધું જીવ્યા અને જોયા પછી અંદર ક્યાંક કાંઈક ચળવળાટ થાય છે કે આના સિવાય કાંઈક તો હોવું જોઈએ. પરંતુ હજી જોતા-જોતા પણ ચાંચ ડુબતી નથી.

આ જગતમાં શાંતિ, મસ્તી આનંદથી સ્થિરતા સુધિનો માર્ગ સમજાયો છે. પરંતુ હવે આ જીવનનો છેડો આવી રહ્યો છે ત્યારે આની પછી શું એ જોવાતી તડપ એવીને એવી જ છે.

તા-૦૬/૦૯/૨૦૧૧

મૌનની તાકાત એવી છે કે તે આપણને પરમ શાંતિ સુધિ લઈ જઈ શકે છે. મૌન રહેવાનું એટલે કે જરૂર પુરતું બોલવાનું છે. મુંગા રહેવાનું નથી. એ ટેવ આવી જવાથી ઓટોમેટીક વધારાનો સમય આપણી પાસે રહેવાશે અને આપણી પાસે રહેવાથી ધ્યાનની શરૂઆત થવાની. એકવાર ધ્યાનની શરૂઆત થઈ જાય એટલે શાંતિની શરૂઆત થઈ જશે અને જ્યાં શાંતિ હોય ત્યાં પ્રેમ ભર્યું વાતાવરણ ઓટોમેટીક થઈ જવાનું.

તા-૦૯/૦૯/૨૦૧૧

જીવનની દોડ સમજાય જાય તો જ્યાંથી દોડ શરૂ કરી હોય ત્યાં પહોંચી જવાય તો સંસાર ચક્રનો એક ચક્ર પુરૂ થાય તેમ છે.

દોડની શરૂઆત આપણે બચપણથી કરી હોય ત્યારે જેને થાક કહીએ છીએ તે શું છે? એ સમજવું જરૂરી છે. શરૂઆતમાં થાક નથી લાગતો તેનું કારણ આપણામાં ત્યારે કોઈ રાગદ્વેષ ન હોય કે ઉચ-નીચ ન હોય, જાણ્યું અજાણ્યું ન હોય, માત્ર પોતાની અંદર જે નિર્મળ શક્તિ હોય તેનો જ ઉપયોગ થતો હોય એટલે થાક લાગતો નથી.

જેમ જેમ પંથ કપાતો જાય, મારૂ-તારૂ શરૂ થવા લાગે, કાંઈક મેળવવાની દોડ વધવા લાગે એ વખતે થાકની શરૂઆત થાય. મુળ સ્થિતિમાં હલચલ શરૂ થાય અને અવનવી પરીસ્થિતી સર્જવા લાગે એ વિચાર સાગરનાં મોતી

વખત એવો હોય છે કે આપણને ખ્યાલ રહેતો નથી કે આપણે તો દોડ લગાવી છે. પાછું એક ચક્કર મારીને મુળ સ્થિતી પર આવવું છે. પરંતુ રસ્તામાં આપણે તો દોડી રહ્યા છીએ. પરંતુ કોઈ બીજો આપણાથી આગળ નિકળી ન જાય એમા આપણું આખું લક્ષ્ય જાય છે અને ખબર નથી રહેતી કે આપણે શું કામ દોડી રહ્યા છીએ.

થાક એટલે કામ અને કામનાઓનો બોજ, બીજુ આપણી દોડ ચાલું છે રસ્તામાં આવતા પ્રલોભનોને હિસાબે જે-જે ગમતું ગયું એ સાથે લઈને દોડતા ગયા, ત્યાંથી લોભની જાળમાં લપેટાતા જવાથી મોહ ઉત્પન્ન થયો. થાક વધારેને વધારે લાગતો હોવા છતા જે-જે મળ્યું બધું ઉપાડીને ચાલવાથી થાક લાગે છે અને ખબર પડી જાય તો પણ મોહ છોડવા દેતો નથી અને મંત્રિલ કે જ્યાં આપણું પુર ચક્કર થવાનું છે. ત્યા પહોંચાતું નથી એને માટે તો સમજાય જાય કે હવે હાલવાની શક્તિ ઘટતી જાય છે. મંત્રિલ દુર નથી, માત્ર જે રાગદ્વેશ અને મોહ કે લોભ એક પછી એક ખરી જાયતો હળવા કુલ જેવું થઈને જેવા હાલવા નિકળ્યા હતા. એવાને એવા ચક્કરની સીમામાં પ્રવેશ થઈ જઈ શકે છે. ત્યારે જે બાળકની આંખોમાં જોવાથી નિર્મળતા દેખાય છે એ ચક્કર પુરો થવાની અણી ઉપર હોય અને આ સંસારરૂપી બાળકથી વૃદ્ધ સુધિની યાત્રા પુરી કરી રહ્યા હોઈએ ત્યારે વૃદ્ધોની આંખોમાં જોવા મળે તો સમજવું કે ચક્કર પુરો થઈ ચુક્યો ત્યાં ચંચળતા કે લુચ્ચાય કાંઈ નજરે નહી પડે.

મહાન તો એકે-એક માનવી બનવાની સંભાવના સાથે જ પેદા થતો હોય છે. પરંતુ બધાને તેમા સફળતા ન પણ મળી હોય.

એમાં ખાસ તો કોઈકને જન્મથી જ મહાનતા ઉજાગર થઈ ગઈ હોઈ, કોઈ પુરુષાર્થ એટલે કે કાર્ય દ્વારા મહાનતાને મેળવતા હોય છે અને કેટલાક આરોપીત જ્ઞાન દ્વારા કહેવાતી મહાનતા મેળવતા હોય છે.

બીજામાં મહાનતા જોઈ શકાશે તો જ પોતાની અંદર એવું કાંઈ છે કે નહીં એની સમજ આવશે, ખરેખર તો પોતાને સમજાશે તો જ બીજાની મહાનતા સમજાશે.

ખરેખર જેણે-જેણે કહ્યું, જે-જે સમયમાં એ મહાપુરૂષના સમય કાળમાં જેની જરૂરત હોય એ પ્રમાણે કહેવાયું હોય અને એવે સમયે જે પ્રતિક દ્વારા સમજી શકે તેમ હોય એવું પ્રતિક રાખવું હોય, ભલે સમયે-સમયે કહેવાના શબ્દો બદલાયા કર્યા હોય પણ ભાવ તો જે કહ્યું હોય એવો જ હોય છે.

બચપણ વર્તમાન છે, યુવાની ભવિષ્યના સ્વપ્નના છે અને ઘડપણ ભુતકાળ વાગોળવાનું સાધન છે. આમ જ સમજીને અત્યાર સુધિ જીવાયુ હોય છે. ખરેખર વર્તમાનમાં જ અંદરના પંખીની ચહલ-પહલ સમજાય છે બાકીના બન્ને કાળમાં તો ખાલી પાંજર જ પડ્યું હોય, અંદરનો હંસલો કે પંખીતો બહાર જ હોય તો ખાલી પીજરાને ઘુપ બતી કરવાથી શું ફાયદો. ભુતકાળ માનવી માટે લાભ કર્તા પણ છે અને હાની કર્તા પણ છે, જેને જાગીને જોવું છે, જે છે એને પુરી રીતે માણવું છે એને માટે નુકશાન કર્તા છે જેને અનુકરણ કરવું છે, ઉઘવું છે, તૈયાર ઉપર બેસવું છે એને માટે લાભ કર્તા પણ છે.

ભુતકાળની જાણકારીની ગાંઠો વળી ગઈ હોય, પોતાને માટે કે બીજાને માટે એને વર્તમાનમાં જોવામાં ગાંઠો અવરોધ કરવાની, એને માટે બને ત્યાં સુધિ વર્તમાનમાં રહી શકો તો ગાંઠો છુટી શકે તેમ છે.

પ્રેમ અને નફરતનો ખેલ સમજાય જાય તો ગાંઠો થવાનો અવકાશ જ નહીં મળે.

તા-૧૧/૦૮/૨૦૧૧

જે ભવિષ્યમાં મારૂં શું થશે એમ વિચારીને કે ધારીને જીવતો હોય એ જીવી રહ્યો છે એમ કેમ કહેવું? આજતો ભવિષ્યમાં લહેરાવાનું પગથીયું છે, કહેવાનું એટલું જ છે, જે સમયે જે કાંઈ કરતા હોઈએ પુરી લગનથી

કરવાનું છે, કાંઈક કરવા માટે વિચાર જરૂરી છે પરંતુ ખાલી વિચારવાથી કાંઈ વળવાનું નથી.

આમ જોવા જઈએ તો આપણી અંદર જે મુક્ત પંખી છે, એ શરીરરૂપી પીજરામાં પુરાણું તો ખરૂં પરંતુ પીજરાને અનુરૂપ એટલું બધું થઈ ગયું છે કે બંધન હોવા છતાં પીજરૂં છોડવાનું ગમતું નથી, ખરેખર તો આકાશમાં ઉડવાનું છે, આકાશ એટલે નિરાકાર છે, પરંતુ આકારરૂપી પંખી માયારૂપી મોહમાં અટવાય ગયું છે. ક્યારે-ક્યારેક મુક્તપણાનો ઝબકારો અનુભવાય જતો હોય પરંતુ પીજરાની માયા છુટતી નથી.

ઘણા મને પ્રશ્ન પુછે છે કે ઈશ્વર જેવું કાંઈ હશે કે પ્રશ્ન ઉઠયો એ એની ખોજ નથી, નહીતર પહેલાં એ પ્રશ્ન ઉઠે મારી અંદરથી ક્યાંથી પ્રશ્ન ઉઠયો છે. આ પ્રશ્ન કોણ કરી રહ્યું છે. એ ગોતવાનું શરૂ કરી દેશે તો ઓટોમેટીક બીજો પ્રશ્ન ઉભો થશે, ઈશ્વર તો પછી સમજાશે. “હું” કોણ છું? મારૂં અસ્તિત્વ શું છે? ત્યાંથી શરૂ થાય તો કોઈ વાત બને.

ઈશ્વર વિષે જે ચર્ચા કરે છે, વિચારણા કરે છે અને જ્યારે ત્યારે આના વિષે પ્રશ્નો કર્યા કરતા હોય એને ક્યારેય ઈશ્વરની અનુભૂતિ થઈ શકે તેમ નથી, કારણ કે આવા બધા પ્રશ્નો અંદરથી આવેલ હોતા નથી.

જ્ઞાનની વાતો, જ્ઞાનના વિચારો એ તો સતત ચાલ્યા જ કરતું હોય છે. જ્ઞાન એટલે જાણકારીથી જે કાંઈ આ જગતમાં જીવતા-જીવતા જોવાતું ગયું હોય અને જીવાતું જાય, અનુભવ કરીને અનુભૂતિ સુધિનો પડાવ પાર કર્યો હોય ત્યારે જ્ઞાન કહેવાય.

જ્યારે આધ્યાત્મિક જ્ઞાનમાં તો જે સમજાતું જાય અને છુટતું જાય.

સત્યતો એટલું બધું સરળ અને સિદ્ધ છે કે બોલવાની પણ જરૂર પડતી નથી, જે કાંઈ મોકાણ છે કે માથાકુટ છે એ અસત્યને સત્ય તરીકે સાબિત કરવાની છે.

તા-૧૨/૦૮/૨૦૧૧

વિચાર સાગરનાં મોતી

મન અને મન દ્વારા શરીરની અંદર થતા ફેરફારો જોવા હોય તો જ્યારે-જ્યારે કોઈ સંકટ આવે કે શારીરિક પીડા થાય ત્યારે શરીરને અનુરૂપ મન થાય અને મન દ્વારા જ કેવીરીતે શરીરમાં શાંતિ સ્થાપી શકાય એ અનુભવ કોઈપણ વખતે તકલીફમાં વધારે સારી રીતે સમજી શકાય તેમ છે. એ સમજણ પુર્ણ રીતે તંદુરસ્ત હોઈએ અને કોઈપણ સંકટ ન હોય ત્યારે જો સમજણ હોયતો કોઈ અનોખી દિવ્યતાનો અનુભવ કરી શકાય તેમ છે.

લગભગ માનવીને પોતાની કે પોતાના શરીરની શું અદ્ભુતતા છે. એના તરફ ધ્યાન જ હોતું નથી. વિશ્વની અનોખી અને અદ્ભુત પ્રયોગશાળા તો આપણું શરીર અને એમા જે વ્યવસ્થા છે એજ છે. એમા કેમ અને કેવા ભાવથી અંદરો-અંદર એક બીજાનું મિલન થવાની, કેવી પ્રતિક્રિયા ચાલું થાય અને એનું શું પરીણામ આવે એ પણ સમજી શકાય તેમ છે.

શરીરની કોમન વ્યવસ્થા બધા માનવીની સરખી જ હોય છે. પરંતુ અલગ પડે છે તે કેવા વાતાવરણમાં જીવ્યો છે, કેવી-કેવી પરીસ્થિતીમાંથી પસાર થયો છે, મનને મોકળાશ મળી છે કે બંધનમાં રહેવાયું છે. મોકળાશ ભર્યું વાતાવરણ માનવીને પ્રફુલ્લીત બનાવે છે અને બંધનમાં વિકૃતિપેદા કરે છે. હવે મનની સ્થિતીમાં કેવું વાતાવરણ શરીર અને મન સામે તાદાત્મ ઉભું કરે છે એના પર આધાર છે, જો કે વિષય અનુભુતિનો છે.

જે માનવી અનેક પરીસ્થિતીઓનો સામનો કરીને સ્થિતી સુધિ પહોંચ્યો હોય ત્યારે જ પોતાને સમજી શક્યો હોય અને ત્યારેજ બીજાની પરીસ્થિતીનો એને ખ્યાલ આવે અને એના તરફ કંઈનાનો ભાવ પેદા થાય.

થોડા દિવસ પહેલા પતરા નીચે મંડળીમાં “ચિંતક” બાબુભાઈએ ક્રોધ વિષે તથા સંતોષ વિષેના બે પુસ્તક વાંચીને જીણવટ ભરી જાણકારી આપી, પુરા લગનથી સાંભળ્યા પછી મારી અંદરના ક્રોધને જોયો અને સમજવાની કોશીષથી સમજાયું કે ક્રોધને વિકસવાનો અવસર મારી અંદરના એ

સ્વીકારનો જ ભાગ છે પછી તો અસ્વીકાર શું કામે આવે છે. તો એ અહંકારને હિસાબે જોવામાં આવે છે. અહંકારને સમજી લેવાય તો જ સંતોષ સુધિ રસ્તો કપાય છે.

જ્યાં સુધિ અંદરની અતૃપ્તી નહીં સમજાય ત્યાં સુધિ સ્વીકાર ન આવે અને સ્વીકાર હોય તો જ સમર્પણ થઈ શકે અને ત્યાર પછી જ આત્મા શું છે? એ સમજાય એવું છે. આ બધાનો એક જ ઈલાજ છે કે અંદરથી પ્રેમની સરવાળી કુટે અને જે કાંઈ કચરો એકઠો થયો હોય એ ધોવાય જાય તો વાત બને.

તા-૧૬/૦૮/૨૦૧૧

જેને અંદરની બાબતની ખબર પડી જાય એને બધાની અંદરની જાણ થઈ શકે તેમ છે કારણ કે ત્યાં બધું એક રસ હોય છે, અંદર બહારમાં તો બહારની બાબતમાં કેવા-કેવા સંજોગોમાં કેવા-કેવા થઈ જામ્યા હોય એની ઉપર આધાર છે, જે પોતાની ઉપરનાં થઈ સમજી શકે એને બહારી જગત વહેવારી થઈ પણ સમજાય એવું છે.

સારા શબ્દોતો રોજના મહાવરાથી સારી રીતે બોલી શકાય છે. પરંતુ જે શબ્દો બોલી રહ્યા હોઈએ એને વહેવારમાં કે જીવવામાં તેનો ઉપયોગ કેવોક થાય છે. એના ઉપર એ શબ્દોનું મુલ્ય સમજાય છે.

સ્વમાન અને માનમાં બહુજ ફરક છે.

તા-૨૦/૦૮/૨૦૧૧

ઈશ્વર પ્રાપ્તી અને પ્રકૃતિને સમજવાના તો અનેક રસ્તા છે. કોઈ ભુતકાળના થઈ ગયેલા મહામાનવના જીવનને લક્ષમાં લઈને ચાલવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. એ બધાએ જે-જે મહાપુરૂષો થઈ ગયા એના જીવન પ્રમાણે ચાલ્યા ગયા અને સંપ્રદાયો ખડા (ઉભા) થતા ગયા. સંપ્રદાયો એટલે ભુતકાળની યાદીને અનુરૂપ જીવવાનો પ્રયાસ, આમાંથી ઘણા માનવી વર્તમાનને ધ્યાનમાં રાખીને ચાલવાના પ્રયાસરૂપે જોવાનું શરૂ કર્યું,

વિચાર સાગરનાં મોતી

વર્તમાનમાં રહેવાથી પોતાને ઓળખવાનો તથા સમજવાનો અવસર વધારે મળતો ગયો અને પોતાની આબુબાબુમાં જે ઝાળાઓ ગુથાયેલા પડયા હતા એને વિખેરવાના અવસર મળતો ગયો. વિખેરતા-વિખરતા “સ્વ” સુધિ પહોંચ્યા પછી પણ એને પાસે સુક્ષ્મ સ્વરૂપે “હું” નામનો અહંકાર રહે છે. જે ધ્યાન દ્વારા ધ્યાનથી ઉપર ઉઠીએ ત્યારે એ અહંકાર બિક્ષણ થાય અને અસ્તિત્વ સાથે ભળી શકાય. એમાંથી ઘણા લોકો સીધા સમર્પણ એટલે કે અહંકારનો ત્યાગ કરીને પોતેજ પોતાના સર્વ ભાવો સાથે શરણાગતિ સ્વીકારીને, શરણગતિ સ્વીકારવી એટલે પોતાને લુપ્ત થવાનું અને અસ્તિત્વમાં ભળી જવાનું, જે શ્રદ્ધા અને ભક્તિના રૂપમાં ભળી જવાનું થઈ શકે છે.

આમાના અમુક માનવી જ્ઞાન દ્વારા ક્યાં-ક્યાં અસ્તિત્વ નથી જોતા-જોતા, જાણતા-જાણતા આગળ વધતા-વધતા નથી. એ સમજાય જાય પછી જ જે છે. એ સ્વીકારી જવાથી અસ્તિત્વ સુધિ ભળી શકે છે.

આ બધા રસ્તાઓમાં ચાલવા માટે પહેલુ પગથીયું પ્રેમથી શરૂ થાય છે, પ્રેમની ગંગા વહેતી હશે તો જ જ્યાં આપણું અસ્તિત્વ મુકીને પુરા અસ્તિત્વમાં ભળી જવાનું સાહસ જાગશે અને કોઈપણ કાર્ય કે સ્થિતિ માટે સંપુર્ણ સાહસની જરૂર પડશે.

જેને આપણે ઈશ્વર ગણીએ, પ્રકૃતિ ગણીએ કે અસ્તિત્વ ગણીએ જે કાંઈ છે તે બધુ એક પ્રવાહનાં રૂપમાં વહી રહ્યું છે.

તા-૨૧/૦૮/૨૦૧૧

કુદરતની અદ્ભુત અને અલભ્ય વ્યવસ્થાની તો શું વાત કરવી એ અસ્તિત્વના પ્રવાહમાં જે થઈ રહ્યું છે. જ્યાં-જ્યાં જેવી જરૂર, એમાં ક્યાંય ક્યાંય નહીં.

તા-૨૨/૦૮/૨૦૧૧

ડાહ્યો, સમજુ અને વહેવારીક તો એ માનવી કહેવાય કે જે વાતાવરણ હોય એની અનુરૂપ થઈ શકે.

અદ્ભુત અને અલૌકીક તો એને કહેવાય કે જે વાતાવરણને ઉભું કરી શકે.

તા-૨૩/૦૮/૨૦૧૧

મનનો ખેલ તો મનને જે સમજે કે મનની સાથે રહે તો ખ્યાલ આવે, મનનો ખેલ તો મનને જોવાય જાય તો ખબર પડે કે કેટલી ઝડપે જે કાંઈ જોવે કે સાંભળે એનું સર્ટીફિકેટ આપી દેવા તત્પર થઈ જાય છે. જે કાંઈ સર્ટીફિકેટ આપે છે. તે ભુતકાળને આધારે આપે છે એટલે તો વર્તમાનમાં જે જોઈ રહ્યા હોઈએ કે જેને સાંભળી રહ્યા હોઈએ એને નથી જોઈ શકતા કે નથી સાંભળી શકતા, પછી સમજવાની તો વાત જ ક્યાં રહે અને તો પણ જે કાંઈ સમજાય એ પણ બુદ્ધીને હિસાબે સમજાય પરંતુ અંદરનો અનુભવતો જે જોઈ રહ્યા હોઈએ કે સાંભળી રહ્યા હોઈએ અને મનને એક બાજુ મુક્યું હોય તો કોઈ વાત બને.

તા-૨૭/૦૮/૨૦૧૧

અદ્ભુતતાનો અનુભવતો અદ્ભુતતા સુધિ પહોંચાય તો થાય. હું મને જોવ છું અને જગતના માનવીને જોવ છું. ત્યારે ખ્યાલ આવે છે કે મે મારામાં ન જોયુ હોય એવું તો લગભગ માનવીમાં કાંઈકને કાંઈક વિશેષતા જોવા મળે છે. ત્યારે સમજાય છે કે જગતનો કોઈપણ માનવી ક્યાંયથી ઉતરતો નથી. દરેક માનવીમાં કાંઈકને કાંઈક અદ્ભુત શક્તિનાં દર્શન થાય છે.

કાંઈ કહેવું હોય, સમજવું હોય ત્યારે વિચાર દ્વારા જ બધું શક્ય છે અને પોતાને ઓળખવા કે સમજવામાં વિચાર શરૂઆતમાં કામ આવે પરંતુ વિચાર જ પોતાને ઓળખવામાં અવરોધનું પણ કામ એટલું જ કરે છે. સમજવું અને અનુભવવું એ બંને અલગ વાત છે. અનુભવ કે અનુભુતિમાં

વિચારનું કોઈ સ્થાન નથી. એવી જ રીતે વિચાર છે ત્યાં સુધિ મન છે અને મનનો માનીતો અહંકાર આપણને સમજવા દે એમા પણ પોતાનો હેતુ સીધો થાય એમા જ એને એશ હોય જ પરંતુ જ્યાં અનુભુતિ છે ત્યાં અહંકાર ન હોય, મન ન હોય પછી વિચારતો ક્યાંથી રહે.

આપણે આપણી પાસેથી ઘણું બધું શિખી શકીએ તેમ આપણે ખાલી આપણને પ્રશ્ન કરી જોઈએ કે મને કોની ખબર છે અને કોની ખબર નથી. તો આપણા મગજમાં ભરેલો કચરો વલોવાયને જે છે એની ખબર પડી શકે તેમ છે.

જેને જેની જરૂર છે એની તડપ હોય છે અને એ એને મળી જાય એટલે ઓટોમેટીક મનનો મોરલો ટુટી જાય.

તા-૨૯/૦૯/૨૦૧૧

અંદર બહારનો ખેલ અજબ-ગજબનો છે, જીવન બહારથી જીવાય રહ્યું છે અને ખેલ અંદર ચાલી રહ્યો છે. બહારના જીવનને ભૌતિકત્વને અનુરૂપ થવા માટેના પ્રયાસમાં અંદરનો આખો ખેલ બદલાય જાય છે.

આ જગતમાં જીવન જીવતા-જીવતા ખ્યાલ આવી જાય છે કે સતત પરીવર્તન થઈ રહ્યું છે. પરંતુ જો ખ્યાલ આવી જાય તો સમજાય કે આપણે કઈ બાજુ ચાલવાનું શરૂ કર્યું છે. એમાં પણ પરીવર્તન મદદરૂપ થતું હોય છે.

આપણા જીવન જીવવાની શરૂઆતથી ધીરે-ધીરે ક્ષણિક સુખ માટેના સાધનો મેળવવાની દોડમાં સામેલ થઈ ગયા એ દોડમાં ખ્યાલ ન રહ્યો કે આપણી અંદરની નિર્મળતા ક્યારે ખરડાય ગઈ અને પ્રેમનું સ્થાન મોહ લઈ લીધું અને મોહનું પરીબળ વધતા તેના સાગરીતો લાભ અને લોભના આક્રમણથી દોડવામા પાછળ રહી જવાય એટલે કે આગળ વધે એના પ્રત્યે ઈર્ષાનો જન્મ થયો, જ્યાં લોભ, મોહ અને ઈર્ષાની ત્રિપુટીનું સામ્રાજ્ય હોય ત્યાં ભલા કૃષ્ણ તો ક્યાંથી હોય, એને બદલે કાંઈ પણ આડું અવળું થાય કે તરત જ ક્રોધ ભર્યું કે અને આ મોહ, લોભ, ઈર્ષા અને ક્રોધની ચંડાલ

ચોકડીનું પ્રધાન મંડળ હોય, ત્યાનો રાજા તો અહંકાર જ હોય ને આવું પ્રધાન મંડળ અંદર વિકસી ગયું હોય ત્યારે અંધાદ્યુંધી સિવાય શું આશા રાખી શકાય?

છે-છે અને નથી-નથી એમાં જ આખો સંસાર ચાલતો હોય છે અને એને પુરૂ સમજી શકીએ એની પહેલા જીવવાનો સમય પુરો થઈ જતો હોય છે.

છે-છે અને નથી-નથી એ બે રસ્તાથી સભાનપણથી ચાલી શકાય તો બંન્ને છેડેથી મધ્યબિન્દુ ઉપર પહોંચી શકાય તેમ છે. એને માટેનો હાથવગો માર્ગ આપણી પાસે જ છે.

તા-૦૬/૧૦/૨૦૧૧

પહેલા તો કંઈક આપણામાં એ રાગતા આવી છે. અંદર કંઈક ગડબડ છે. એવું લાગે અને ક્યાંક આપણી અંદર કોઈ બિમારી થઈ હોય એવો અહેસાસ થાય પછી કોઈ ડોક્ટર પાસે જવાય અને ડોક્ટરને બિમારીની ખબર પડે અને એ રોગ મુજબ દવા લેવાય તો મેળ પડે, આતો શરીર હોય કે મન હોય બધામાં અંદર બહારના ખેલમાં તો જશે પણ ગફલત કરી કે ગઈ ભેંસ પાણીમાં .

પરીવર્તન સમજાય જાય તો પરીસ્થિતીને બદલાતી જોઈ શકાય છે. મુળ ઢાયો ટુટે તોજ અંકુર કુટે, બીજને મરવું હશે તો જ છોડ કે ઝાડ સંભવ છે. એવી જ રીતે નદી નું સમર્પણ જ સાગર હોઈ શકે છે.

સારા નરસાનો ભાવપણ વિચાર દ્વારા જ સમજાય છે અને વિચાર મનથી જ ઉદ્ભવે છે. બાકી તો જરૂરીયાત પ્રમાણે સારૂ કહે છે અને જરૂરીયાત નથી તે ખરાબ છે. જો કે એકને સારૂ હોય એટલે બધાને સારૂ હોય એવું નથી. ભીંડાની શીંગ જોઈને આપણને આનંદ થયો, તોડી લીધી, ભીંડાની શું સ્થિતિ થઈ હોય તે ભીંડો જાણે, આવું આખા જીવનને નિરખી ને જોવાય તો ખ્યાલ આવે કે કોણ કોને કેવું સમજીને જીવે છે. કોણ કોને

તો ઠીક, પોત-પોતાને કેવી રીતે સમજીને જીવ્યો છે એટલું સમજી જવાય તો બેડો પાર થઈ જાય તેમ છે.

આપણામાં ઉડે-ઉડે એક મૃત્યુ નામનો ડર ઘર કરી ગયો છે. આ ડર મનુષ્યને મનુષ્ય દ્વારા જ મળ્યો છે. મરવાવાળા પણ તેજ છે અને ડર પેદા કરવા વાળા પણ એના એજ છે. આપણને ખબર છે કે જેનો જન્મ થયો એનું મૃત્યુ ચોક્કસ છે. છતાં ડર શું કામ આપણને પજવે છે, ખરેખર સમજાય જાયતો મૃત્યુને આપણાથી ડર લાગવો જોઈએ, ફક્ત એટલું સમજાય જાય કે આવ્યો છે તો જવાનો.

જેને વળગણ છે એને જ ભય કે ડર છે, જે કાંઈ અત્યાર સુધિમાં મેળવેલું કે મળ્યું હોય એ છુટી ન જાય એને માટેનો ? ખરેખર તો અત્યાર સુધિના જીવનમાં ખ્યાલ આવી જવો જોઈએ કે નિર્દોષતા ભર્યું બચપણ, ખુમારી ભરી જુવાની, સંસાર જગતના કાર્યો ઉકેલવાની કળા આ બધું ધીરે-ધીરે ક્યારે આપણા હાથમાંથી જતું રહ્યું એનો ખ્યાલ નથી રહ્યો. એટલે એનો ભય ન લાગ્યો, હવે રહ્યું છે પાકી ગયેલું શરીર, જેને હરવા-ફરવામાં પણ સંભાળવું પડતું હોવા છતાં ભય હવે શેનો લાગે છે એ ખ્યાલ આવતો નથી.

પ્રકાશ નથી એટલે અંધારૂ છે. પ્રકાશ થતા અંધારૂ ગાયબ થઈ જાય છે અને અજ્ઞાનથી જ્ઞાન ગાયબ થઈ જાય છે અને જ્ઞાનની ઝલકથી અજ્ઞાન ગાયબ થઈ જાય છે. પ્રકાશમાં ભટકવાનું રહેતું નથી, એમ સત્ય સમજાય જાય પછી કહેવું પડતું નથી કે બુરાઈ છોડી દેવી જોઈએ. એતો ઓટોમેટીક છુટી જાય છે.

આજનું પેપર વાંચો, કાંઈ વાંધો નહીં, અનુરૂપ હોયતો આનંદ અનુભવો, બાકી કાલે તો પસ્તી થઈ જવાની એટલે ચિંતા કરવાની જરૂર નથી.

તા-૧૧/૧૦/૨૦૧૧

સવારે વહેલો ઉઠ્યો અને મન તથા શરીરમાં તાજગી અને થનગનાટ જોઈએ કુદરતને ધન્યવાદ આપ્યા વગર રહેવાયું નથી, ખરેખર આ અદ્ભુત યુગમાં હું જીવી રહ્યો છું કે મને જીવાડી રહ્યો છે અને એ પણ કેવો કે ક્યાંયથી જીવવામાં મને અડચણ આવે એવું કુદરતે રાખ્યું નથી. જગત તો સુંદર છે જ સાથો-સાથ મારી આજુબાજુનું વાતાવરણ તેમજ મિત્ર મંડળ, પરીવાર, ઘરના સભ્યો તથા દરેક માનવીમાં મને પ્રેમભર્યું તથા આદર ભર્યું વાતાવરણ આપ્યું છે. એ માટે તો કુદરતને ક્યા શબ્દોમાં બિરદાવી શકું.

આનંદ ભર્યું ઉલ્લાસથી જીવવું હોય તો એવા વાતાવરણમાં રહેવું અગરતો એવું વાતાવરણ ઉભું કરવું, એવું વાતાવરણ ઉભું થાય કે કુદરતની રચનાઓનો સ્વીકાર કરવો, નેગેટીવનો નિકાલ કરીને પોઝીટીવમાં પ્રવેશ થઈ જાય તો દુઃખ જેવું આ વિશ્વમાં ક્યાંય જોવા મળે તેમ નથી. આમ જોવા જઈએ તો બધાનો સ્વીકાર કરવો થોડો અઘરો પણ છે. કારણ કે આપણે સંસાર જગતમાં સંસારને અનુરૂપ જીવતા હોઈએ છીએ, સંસારને અનુરૂપ થઈને જીવવામાં તો હું કાંઈ આયોજનથી કરું છું કે કરી શકું છું. વગેરે-વગેરેમાં આપણે કર્તા ભાવ હોવાથી થોડો ઘણો ઘોંઘાટ કે ડખો રહેવાનો.

બાકી તો આપણે જોતા આવ્યા છીએ કે ઘોડાના તબેલામાંથી ઘોડા છુટીને નિકળી જાય પછી ખબર પડે અને તબેલાને તાળુ મારવા ઘોડા હોઈએ છીએ. બચપણ છુટી જાય પછી સાંભરે જુવાની. જતી રહે પછી ખબર પડે એમ હવે ઘડપણ છે એને જો સજાગ રહીને જોવાય અને જીવાય તો થોડું ઘણું પણ જીવ્યા હોઈએ એવું થાય.

કમાનમાંથી તીર છુટી જાય પછી અફસોસ કરવાથી કાંઈ વળે નહીં, પરીણામને ભોગવવા તૈયાર થઈ જવું જોઈએ.

તા-૧૨/૧૦/૨૦૧૧

આપણી અંદરની ઉર્જાનો ખર્ચ જેમ બને તેમ નેગેટીવ વિચારોમાં કરવો નહીં અને જે ઉર્જાનો વિકાસ આપણી અંદર વધશે. એમાંથી જ વિચાર સાગરનાં મોતી

આપણી આજુબાજુ એવું કવચ તૈયાર થશે કે બહારથી કોઈપણ શબ્દો દ્વારા નેગેટીવ ઉર્જાનો પ્રહાર કરવામાં આવશે તોતે આપણને નુકશાન નહીં કરી શકે કારણ કે આપણામાંથી જ જે ઉર્જાનો વધારો થશે એમાંથી જ આપણામાં સમજદારી આવશે કે જેને જે કહેવું હોય તે કહે. એતો એની ઉર્જાનો બગાડ કરે છે, કારણકે નેગેટીવ અને પોઝીટીવ કઈ રીતે ઉર્જાનો ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે. તે આપણને તુરંત જ ખ્યાલ આવશે અને એ પ્રહારથી આપણે બચી શકીશું.

ખરેખર જે કાંઈ મળે છે તે કુદરતનાં પ્રવાહ દ્વારા જ મળે છે પરંતુ એ પણ ખ્યાલ રહેવો જોઈએ કે એમા આપણો જ્ઞાનો કે યોગદાન કેવુંક છે, એના ઉપર પણ આધાર રાખે છે, કાંઈપણ યોગદાન કરવું કે દેવું નથી અને બીજાનો દોષ દેવો કે વાંક કાઢવો એ બરોબર નથી, નસીબ પણ પુરા પ્રયત્નથી ચોક્કસ સબળ થઈ શકે છે.

રોજના અભ્યાસથી અઘરામાં અઘરો વિષય પણ સહેલો લાગવા લાગે એમ રોજ ખરાબ શબ્દો બોલવાથી કે સાંભળવાથી આપણી અંદર પણ એક નેગેટીવ ઉર્જાનું કારખાનું શરૂ થઈ જાય અને એનું ફળ પણ ભોગવવું પડે છે.

જન્મવું અને મરવું આપણા હાથમાં નથી પરંતુ જે વચ્ચેનું જીવન છે તે તો આપણા હાથમાં તો છે ને એને પુરેપુરું જીવી લેવું જોઈએ.

તા-૧૪/૧૦/૨૦૧૧

કાંઈપણ સાંભળવું, જોવું, વિચારવું પછી અનુભવમાંથી પસાર થવું એનું પરીણામ શું આવ્યું છે. એનો પણ અહેસાસ આપણને થવો જોઈએ, કોઈ કહે કે જગત જ્ઞાની છે. શું કામ જ્ઞાની છે? શું આ જગતમાં આપણે આપણા શરીર માટે જગતની જે કાંઈ વ્યવસ્થા છે એમાંથી ઉપયોગ નથી કરતા શું ? આ શરીર ક્ષણભંગુર છે એમ વાતો કરતા પહેલા એ પણ વિચારવું જોઈએ કે શરીર થકી જ આપણું અત્યારે અસ્તિત્વ ટકી રહ્યું છે.

સિક્કાની બે બાજુ હોય એ આપણને બધાને ખબર હોય છે પરંતુ એ ખ્યાલ પણ રાખવો જોઈએ કે જ્યારે આપણે જોઈ રહ્યા હોઈએ ત્યારે માત્ર એ ક્ષણે એક બાજુ જોઈ શકાય તેમ છે. જેવી રીતે આપણે જ્યારે કોઈની તરફ પ્રેમ ભરી આંખે જોઈ રહ્યા હોઈએ ત્યારે તે જ ક્ષણે નફરત ભરી નજર સંભવ નથી.

પ્રેમ અને નફરત, સારૂ અને નરસું, ઉંચ અને નીચ વગેરેમાં હશું ત્યાં સુધિ આપણી અંદર મન બુદ્ધીથી જોવાશે પરંતુ પ્રેમ અને નફરત સિવાય માત્ર જોવાતું હશે ત્યારે જે જોવાવાળું હશે તે જ સાક્ષી છે અને માત્ર સાક્ષી જ જે છે એ જોઈ શકે. ખરેખર તો માનવી બીજા બધામાં વિશ્વાસ થોડો ઘણો પણ કરે છે પરંતુ પોતાનામાં ક્યારેય વિશ્વાસ કરવામાં સફળ થતો નથી.

આંખ અને જ્ઞાનતો બધા પાસે હોય છે, જોઈ પણ બધા શકે અને સાંભળી પણ બધા શકે પરંતુ જે કાંઈ જોયું હોય અને સાંભળ્યું હોય એને સમજવું કે જીવવું એતો અંદરની સમજદારી ઉપર જ આધાર રાખે છે.

તા-૧૯/૧૦/૨૦૧૧

શરીરની વ્યવસ્થામાં જ્યારે-જ્યારે ગડબડ થાય છે ત્યારે મન દ્વારા જ તેને રાહત કે દુઃખી રાખી શકાય છે.

જગતમાં બધાને શિખામણ કે સુચન આપવામાં જેટલા તૈયાર રહેવાય છે. એના કરતા થોડું ઘણું ઓછું પણ જો પોતાને સર્જેશન આપતો રહેતો કોઈ દિવસ ક્યાંયથી ડખો ન રહે.

જે શરીરનું સુખ-દુઃખ મન દ્વારા હળવું ભારે કરી શકાય છે. તેમ મનમાં જ્યારે ગડબડ થાય ત્યારે બુદ્ધીનો ઉપયોગ કરીને તેને શાંત કરી શકાય છે અને ક્યારેક-ક્યારેક બુદ્ધી પણ બેડ મારી જાય ત્યારે અંદરની ચેતના સુધિ પહોંચવું પડે છે.

આપણી સમજદારીથી નીચે ઉતરીને વાદ-વિવાદ કરવાથી આપણી સમજદારીમાં ઘોબો પડે છે.

દરેક માનવી સુતો હોય ત્યારે જ સપના જોતા હોય એવું નથી. આપણને ખબર પણ પડે નહીં અને કલ્પનામાં ક્યારે સરી જતા હોઈએ છીએ એનો ખ્યાલ રહેતો નથી, એનો ખ્યાલ તો ક્યારે આવે કે આપણે આપણી અંદર રહેવામાં સફળ થવાય તો. સફળ તો ત્યારે રહેવાય કે હરક્ષણ સજાગ રહી શકાય તો જ ખબર પડે કે જે કાંઈ આપણા જીવનમાં ઘટના ઘટે છે ત્યારે આપણે હાજર હોઈએ, તેમ હરક્ષણ રહેવાય છે કે નહીં.

પોતાના નાનામાં નાનો અનુભવ મોટામાં મોટી સિદ્ધી તૈયાર કરી શકે છે. બીજાનો મોટામાં મોટો અનુભવ આપણે જીવનમાં અનુભવશું નહીં ત્યાં સુધિ એનું મહત્વ શું છે એ આપણે માણી ન શકાય.

પ્રેમમાં કોઈ સિદ્ધાંત કે ગણીત કાંઈ હોતું નથી, પ્રેમ માત્ર અનુભવ છે.

આપણી અંદરની વ્યવસ્થામાં આપણે મુળને ભુલી ગયા છીએ અને ડાળી પાંદડા વગેરેને સર્વસ્વ ગણી લીધું છે, મુળતત્વને હિસાબે શરીરની વ્યવસ્થા જળવાય છે. તેમજ આપણી જે વૃત્તિઓ છે તે કે મનબુદ્ધી વગેરે શાખાઓ છે એ જ સર્વે થઈ ગયું છે.

આપણે અંદરથી સંતુષ્ટ નહીં હોવાથી અહંકારનું સામ્રાજ્ય આપણી અંદર છે.

તા-૨૦/૧૦/૨૦૧૧

જે કાંઈ આપણે સાંભળી રહ્યા હોઈએ એને સમજવા માટે ત્યારે હાજર રહીને જે શબ્દો આવી રહ્યા હોય એની અંદરની અદ્ભુતતાનો પ્રવેશ આપણી અંદર થવા દેવો જોઈએ.

સ્વાસને જોવાથી વિચારોનો વેગ સમજાય છે, વિચારોનો વેગ એટલો બધો હોય છે કે જાણે આકાશમાં એટલા બધા વાદળા થઈ જાય છે કે સુર્ય પણ દેખાતો નથી એવી રીતે વિચારોની જાળમાં મન અટવાય જાય છે.

વિચારોને જોવાથી વિચારોના વાદળા ઓછા થતા જાય છે ને મનમાં ઉઘાડ દેખાવા લાગે છે, સાથો-સાથ વિચારોમાં શુદ્ધતા પણ આવતી જણાશે એને હિસાબે નિર્મળ મન થવાથી બુદ્ધીને પણ બહું તકલીફ નહીં પડે. બુદ્ધીનો વિકાસતો આપણા જીવનની જરૂરીયાત પ્રમાણે થતો હોય છે. વિચારોની શુદ્ધતાથી આપણે પોતાને ઓળખવા માટેનો માર્ગ ચોખ્ખો થતો જવાથી ધ્યાનની શરૂઆત થાય અને ધ્યાન દ્વારા મૌનની મહત્તા સમજાય અને ત્યારે જ ખબર પડે કે આપણે જે બોલી રહ્યા છીએ એ આપણે પણ સાંભળવું પડતું હોય છે. જ્યારે જેટલું કામ વગરનું વધારે બોલાય જાય તો એ પણ આપણે સાંભળવું પડે છે.

આપણે આપણા અનુભવ વગરનું જેટલીવાર વધારે બોલવાથી વધારે વખત સાંભળીને વગર અનુભવેલાને સત્યરૂપમાં સ્વીકારી લેવાય છે એને હિસાબે સત્યની આપણી એક બાજુ રહી જવાય છે.

બહારથી બોલવાનું બંધ કરવાથી મૌન થઈ જતું નથી કારણ કે અંદરથી તો આપણી સાથે વાટા ઘાટો સતત ચાલ્યા કરતું હોય છે. જ્યાં સુધિ અંદરથી મૌન નહીં થવાય ત્યાં સુધિ અંદરનો અવાજ ક્યાંથી સાંભળી શકાશે.

જ્યારે આપણે બીજાને સંભળાવી રહ્યા હોઈએ ત્યારે ખાસ ખ્યાલ રાખવો જોઈએ કે આપણે શું કામ બોલી રહ્યા છીએ, કારણ તરત જ સમજાય જશે કે આપણે જે બોલી રહ્યા છીએ એ આપણે પણ સાંભળી રહ્યા છીએ અને એ સાંભળવામાં આપણને આનંદ આવી રહ્યો છે.

બોલવા સાંભળવામાં તટસ્થ રહેવું એ જોવાય જવાય તો એ અદ્ભુતતા કંઈક બીજુ જ અનુભવાશે.

જીવન જીવવાની કળા આવડી જાય તો પરાયા હોય એ પણ પોતાના થઈ જાય છે, એ કળામાં પારંગત થવામાં વધારે કાંઈ કરવાનું રહેતું નથી. માત્ર સ્વીકાર ભાવ આવી જાય તો વાત બની ગઈ સમજી લો. કોઈપણની નિંદા કરવાનું છોડીને વખાણ કરવાનું શરૂ કરો અને ન બની શકે તો મૌન રહો પછી જોવો કે પરીણામ શું આવે છે.

તા-૨૩/૧૦/૨૦૧૧

આપણી અંદર કુદરતે એવી વ્યવસ્થા તૈયાર કરીને મુકી છે કે આપણે જે બાબુ જવું હોય એ બાબુ કામ કરવા લાગી જાય છે. આપણે આપણી શક્તિને સમજતા નથી એટલે બીજાના પગલે-પગલે ચાલી રહ્યા છીએ. ચાલવામાં અનુકુળતા કદાચ આવી શકે પરંતુ અંદરનો જે શક્તિનો પ્રવાહ આવતો હોય એમા અવરોધ થતો જાય એને, માટે તો દિશા મળી જાય તો પોતાએ જ પોતાનો રસ્તો તૈયાર કરવાથી આપણી વધારેમાં વધારે શક્તિનો વિકાસ કરી શકાય તેમ છે.

સ્વાસની જરૂરીયાત અને તાકાતની આપણને ખબર હોવા છતાં એ ખબર નથી કે સ્વાસને બરોબર ઓળખી જવાથી આપણા શરીરની તથા મનની વ્યવસ્થામાં કેટલો મોટો ફેરફાર કરી શકે તેમ છે. સ્વાસ આપણુ પહેલું પગથીયું છે, તેમ અંતિમ સુધિનો સથવારો પણ છે. એ એનું કામ કરે છે પરંતુ આપણે એને સહકાર આપવાનું જ ભુલી ગયા છીએ. ખરેખર સહકાર આપ્યો હોય તો મનની પ્રકૃત્લીતતા કે મુંજવણ સુધિનો આખો ખેલ આપણને મિત્ર ભાવે સમજાવી શકે તેમ છે.

તા-૨૪/૧૦/૨૦૧૧

ભુખ લાગી હોય ત્યારે ખાવાનું મળે તો આનંદ આવે. તરસ લાગે ત્યારે પાણી આવે તો આનંદ આવે એવીજ, રીતે અંદરની જે મુંજવણ હોય એનો જ પ્રશ્ન જાગે અને એનો જ જવાબ મળે તો જ આનંદ આવે.

અંદરની મુંઝવણ કે પ્રશ્ન અલગ-અલગ હોવાથી જ્યારે આપણને જેની જરૂરત હોય એજ વસ્તુ માટે માગણી થાય કે એને માટેના વિચાર દ્વારા પ્રશ્ન ઉઠે અને એ સવાલ થાય તો જ એનો ખરો ઉકેલ મળે અને એનાથી જ સંતોષ અનુભવી શકાય તેમ છે, પરંતુ બને છે એવું કે જ્યારે આપણને સમાધાન મળવાનો અવસર મળ્યો હોય અને આપણને ખબર રહેતી નથી અને ફાલતુ પ્રશ્ન આણે કરી બેસીએ છીએ જે જરૂરીયાત વાળુ છે એ રહી જતું હોય છે.

ખરેખર તો જેટલી તડપ, ઉત્કંઠા વધારે પ્રમાણમાં હોય એની પરાકાષ્ટા સુધિ પહોંચી જવાય અને એની પ્રાપ્તિ થાય ત્યારે જે આનંદનું મોજુ આપણા તન-મન પર ફરી વળે એ સમયે હાજરી તો હોય જ પરંતુ સજાગતા પણ સાથો-સાથ હોય તો એક અનોખી અદ્ભુતતાનો અનુભવ પણ થઈ શકે છે.

તા-૨૫/૧૦/૨૦૧૧

મે મારામાં મને જોઈને જ્યાં હોવું ત્યા રહેવાની ટ્રાય કરી, જ્યારે- જ્યારે “હું” હોવ ત્યાં નથી રહેવાતુ, ત્યારે અને રહેવાય છે એ બન્નેમાં ગજબનો ફેરફાર મારી અંદર જોયા, એ ફેરફાર જોવાય જાય ત્યારે ઓટોમેટીક અનુભુતિ શું છે એનો ખ્યાલ આવવા લાગે છે.

એવું નથી કે બધાને જ્યાં હોય ત્યાં રહેવું નથી પરંતુ જે જીવન જીવાય રહ્યું છે અને જીવી ગયા છીએ એની એવી તો મજબુત ઘરેડ આપણા જીવનમાં વણાય ગઈ હોવાથી જ્યા હોય ત્યા રહેવાતું નથી.

આ બધો અનુભવ પોતાને પાતાના પ્રયાસથી મળી શકે તેમ છે. કારણ કે આપણે આપણી જાણકારીને જ મહત્વ આપવામાં રહેશું તો અનુભવથી વંચિત રહી જવાશે.

તા-૨૬/૧૦/૨૦૧૧

આપણે જેની સાથે જોડાયેલા હોઈએ એમાંથી કોઈ એકને અગ્ર સ્થાન આપવાથી બીજાની કક્ષા ઓટોમેટીક નીચે ઉતરેલી જોવાશે. ધારોકે આપણું શરીર અને એની અંદર રહેલું તત્વ કે જેને પાવર કે આત્મા જે કાંઈ કહેવું હોય એ કહેવાય. હવે આ જે કાંઈ છે તે એક સંયુક્ત યુનિટની જેમ એકબીજાને પુરક રહીને પોત-પોતાનું કામ કરે છે. અંદરની વ્યવસ્થામાં કોઈ પણ યાદ કામ કરી રહ્યું છે. એમાં નાના મોટાનો દરજ્જો આવ્યા વગર પોત-પોતાનું કામ સંભાળે છે એટલે વ્યવસ્થીત ચાલી રહ્યું છે.

શરીર અને આત્મા એમાંથી શરીર એકને મહત્વ આપવાથી કે એક આત્માને મહત્વ આપવાથી અંદરની વ્યવસ્થામાં ખટરાગ ઉભો થવાનો સંભવ છે. આપણે શરીરને સમજશું કે નહીં, આત્મા તત્વ સમજાય આને માટેતો શરીરને સથવારે રહીને પહેલા શરીરની રચના તથા અંદરની વૃત્તિઓ, મન, બુદ્ધી, ચિત બધાની સાથે હળી-મળીને એકબીજાને પુરક થતા, આત્મ તત્વને સમજવાનો અવસર ઉભો કરી શકાય તેમ છે. આને માટે તો ઉચ્ચ-નિચ નો ભેદ સમજાય જાય પછી નાનું મોટું ન રહે, પછી સારૂ નરસુંતો ક્યાંથી રહે, અંદરની અથડામણ ઓછી થાય પછીજ સમતા આવે અને જ્યાં સમતા હોય ત્યાં પ્રેમનોતો વરસાદ વરસતો જ હોયને. એક વખત પ્રેમનો ઘોઘ વહેવા લાગે પછી રાગદ્વેષ કે નફરતની આંધી આવે તો ભય શું કામ રહેવો જોઈએ. કારણ કે જ્યાં પ્રેમનો પ્રવાહ સતત વહેતો હોય એનું બીજો બગાડી પણ શું શકે ?

ઉપર મુજબની યાત્રા સમજાય જાય તો એ પણ સમજાય જાય કે શરીર અને આત્મા કોઈ અલગ નથી, બંને એક બીજાના પુરક છે, તેવીજ રીતે જીવન અને પ્રકૃતિ ક્યાંયથી અલગ નથી માત્ર આપણી જોવાની ક્ષમતા જેટલી હોય એટલું આપણાથી જોવાય અને સમજાય.

આપણે સંસારના વહેવારોમાં જોયું છે કે જેની સાથે સારા સબંધ કે મિત્રતા હોય એને સમજાવીને એના માંથી જે કાંઈ બદી હોય તે દુર કરી શકાય છે, જો દુશ્મની હોયતો શક્ય નથી એવી જ રીતે આપણું મન અને

તેના સાગરીતો વગેરેની સાથે મિત્રતા કેળવવાથી જ આપણી અંદર નુકશાન કરતા સભ્યો છે એને મનાવીને નુકશાનને બદલે લાભ કરાવી શકાય તેમ છે.

ઉપર સુધિનો માર્ગ સરળ રીતે સમજવો હોય તો તળીયા સુધિનું જ્ઞાન ખાસ હોવું જરૂરી છે, ગણિતશાસ્ત્રમાં પ્રવિણ હોય પણ એને પહેલાનો એકડે એકથી અનુભવની શરૂઆત કરી હોય તો જ વાત બને.

તા-૨૭/૧૦/૨૦૧૧

અત્યાર સુધિનાં જીવનમાં આપણે જોતા આવ્યા છીએ કે જે કોઈ જીવી ગયા છે, તેના આધારે જન્મથી મૃત્યુ સુધિના વચ્ચેના જીવનને સર્વસ્વ ગણીને જ જીવ્યા છે અને મૃત્યુ પછીના કોઈ સમાચાર કે એ પછી શું એને વિષે પ્રયત્ન પણ બહુજ થોડા માનવીએ કર્યો છે, એમા પણ કોઈકને જ સફળતા મળી હશે એટલા માટે લખવું પડે છે કે એ અનુભવમાંથી પસાર થવાયું નથી. ખરેખરતો કંઈક આગળ પાછળનું હોવું જોઈએ નહીતર દરેક માનવીમાં આટલી બધી અસમાનતા કેમ જોવા મળે છે. હજી તો કુવાનાં દેડકાની જેમ એમાં જ ગોથા માર્યા કરાય છે.

આગળ પાછળની વ્યવસ્થા હશે એવો ધ્યાન દ્વારા ઝબકારો જોવા મળે છે પરંતુ હજી કિલચર થયું નથી, સાફ-સાફ જોવાયું નથી અને સમજવામાં પ્રયત્નથી એટલું સમજાય છે કે જે સમયની ધારા વહી રહી છે. એમ ક્ષણે ક્ષણનો બદલાવ સમજવાનો મળ્યો પરંતુ એને હિસાબે સમજણ સુધિતો સમજાય.

પ્રકાશ હોય એટલે આપણે અથડાયા વગરનો રસ્તો પસંદ કરીને ચાલી શકીએ. એમ જો આપણામાં જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ પથરાય જાય તો દુરથી આવતી પરીસ્થિતીને સ્થિતીમાં બદલી શકીએ તેમ બને છે, એકને પ્રકાશ થવાથી રસ્તો તૈયાર થઈ ગયો હોય ભલે એણે પોતાને માટે બનાવ્યો હોય પરંતુ કામ તો બધાને આવે છે. જે ફૂલ પોતાને માટે ખીલવું હોય પરંતુ એની ફોરમ તો બીજા માણી શકે છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

તા-૨૮/૧૦/૨૦૧૧

સહજતા માનવીને સ્થિરતાની શિખર સુધિ પહોંચાડી શકે છે, સહજતા એટલે શું અને એનાથી શું ફાયદો, આપણો સહજતામાં પ્રવેશ થયો છે એ કેમ ખબર પડે?

સહજતા એટલે હોવા પણ, જે આપણી અંદરની ડીઝાઈન કે વ્યવસ્થા છે એનો બહારની તરફ ફેલાતો પ્રકાશ.

સહજતા એ વર્તમાનનું પ્રતિક છે, સહજતા કેમ અને કેવી રીતે તેને જોવાનું કે આપણે કોઈપણ કાર્ય કરી રહ્યા હોઈએ કે કાર્ય થતું જોઈ રહ્યા હોય અગરતો આપણે કાંઈપણ સાંભળી રહ્યા કે બોલી રહ્યા હોઈએ ત્યારે આપણા તન એટલે શરીરના કોઈપણ અંગમાં કે મનમાં તણાવ ન હોય તો સમજી લેવું કે સહજતાની શરૂઆત થઈ ગઈ છે અને તણાવ મુક્ત રહેવાથી આપણામાં આનંદની લહેર અવિરત રહેવા લાગે એ ફાયદો થાય તો છે.

સહજતા આવ્યા પછી એ પણ ખ્યાલ આવવા લાગે કે દરેક જીવ પોતાને સુખમાં રાખવા કે આનંદમાં રહેવા એટલો જ તૈયાર હોય છે, જેમ આપણે રહેવા માંગતા હોઈએ એટલે આગળ પાછળથી ઝંઝટમાંથી છુટકારો મળી શકે તેમ છે. સહજતામાં ઘૈર્ય આવે છે, જેને સ્થિરતા ન કહેવાય પણ સભાનતા કહેવાય.

સહજતા સ્વાભાવીક જ આવતી હોય છે, સહજ રહેવાથી રહેવાતું નથી. જેમ પ્રેમ કરવાથી થતો નથી, થઈ જાય છે.

તા-૩૦/૧૦/૨૦૧૧

પ્રશ્નતો દરેક માનવીની અંદર ઉઠતો જ હોય છે, પોત-પોતાની મુંઝવણ ને કે જુઝાશાને હિસાબે ઉઠતો હોય છે. જે પ્રશ્ન ઉઠે છે એવા પ્રશ્નતો હજારો માનવીમાં હજારો વર્ષોથી ઉઠતા આવ્યા છે અને એના જવાબો પણ અપાતા રહ્યા છે. ખરેખર આપણે માટે નવો પ્રશ્નતો ક્યારેય ઉઠ્યો જ નથી, માત્ર પ્રશ્નને સમજવાની મહેનત આપણે કરતા નથી એટલે વિચાર સાગરનાં મોતી

નવો લાગે છે. પ્રશ્ન નવો લાગે એનું પણ કારણ છે. આપણી વચ્ચે આવા પ્રશ્નો ઉકેલવા વાળા તેમજ સંસાર વહેવારમાં પડેલી આંટી કે ગુચવણ ઉકેલવા વાળા તેમજ જેને પોતાનો પરીચય થઈ ગયો છે, જેણે એના વિષે પ્રકાશ પાડ્યો છે એવી વ્યક્તિનાં વ્યક્તિત્વને સમજવાનો પ્રયાસ કર્યા વગર તેના પ્રભાવમાં આવી જઈને એના અહોભાવ નીચેનું પદ સ્વીકારી લિધુ છે. એ વ્યક્તિ મહાનતો છે એની મહાનતા સ્વીકારી ત્યાં સુધિ વાંધો નહીં પરંતુ એ કેવી રીતે ગુચ્છ ઉકેલે છે કે તે કેવી રીતે પોતાને ઓળખવા તરફ આગળ વધે છે એ તરફ આપણે જાણવામાં રહ્યા નથી. આપણે ખરેખરતો એ માનવીના જીવનમાંથી શિખવું જોઈ એ તો આપણામાં પણ ગુચ્છ કે આંટી ઉકેલવાની શક્તિનો વિકાસ થઈ શકે તેમ છે, પછી કોઈ પ્રશ્ન જ બચે નહીં.

તા-૦૩/૧૧/૨૦૧૧

મનની કામનાઓના મન દ્વારા જ સમજી શકાય છે, હજારો કામનાઓની સીડી બનાવીને એક પછી એક કામના પુરી કરતા કરતા અંતે તો એક રાખના ઢગલાના રૂપમાં જ જો આ શરીરનો અંત આવતો હોય તો એમાં રહેતું મન અને કામનાઓને સમજી જવું જોઈએ કે જે અચળ છે. જે આપણી અંદર છે એની મન તથા કામનાઓના સથવારે મુલાકાત પણ થઈ શકે તેમ છે.

જ્યાં સુધિ કાંઈ મેળવવાની દોડ છે, થોડો ઘણો લોભ પણ કામ કરી રહ્યો હોય, હજી કાંઈપણ બનવું છે, છેવટ નામનાનો પણ આગ્રહ હોય ત્યાં સુધિ ધ્યાનમાં અડચણ આવવાની. કારણ કે ત્યાં સુધિ આપણને જે કાંઈ સાંભળવા કે વાંચવામાં આવશે એમા પણ મતલબનું જ સમજાશે.

બાકી ધ્યાનની આપણામાં શરૂઆત થવાથી શાંતિની શરૂઆત થાય અને જે વ્યક્તિ શાંતિથી કામ કાજ કરે એનાથી કોઈ ગલત કામ થાય નહીં અને ગલત કામ ન થવાથી જે કાંઈ કાર્ય થઈ રહ્યું હોય એમા સફળતા મળે એટલે ચારે બાજુ ઉપવન ખડુ થાય અને મોરલા ટહુકા કરે.

બાકીતો પહેલા પોતાને ગોતો, કેવી રીતે પોતાની ઓળખાણ થાય, એકવાર જો પોતાની પાસે પહોંચી ગયો, એને માટે તો પુરૂ જગત સમજવાનો અવસર આવી જાય છે.

પુસ્તકો કે પુરાણોમાં જે નહીં મળી શકે તે વાસ્તવિક જીવનને જોવાશે તો આ જગતની અત્યારથીજ જાજી મધુરતા માણવા મળશે.

સવાર પડયું નિંદરમાંથી જાગ્યા ત્યાં થી શરૂ કરો કે ઘરને આંગણે લહેરાતા વૃક્ષો, એની ઉપર કલબલ કરતા પક્ષી, રોડ ઉપર આવતા જતા માનવી, કોઈ અમીર-ગરીબ, કોઈ ખુશ-ખુશાલ, વળી કોઈ દ્વિધામાં કંઈકના ઉરમાં ઉલ્લાસ ભર્યો છે તો કોઈની આંખમાંથી વહેતા આસું. સાથે પશુઓમાં પણ અનેક જાતની વિવિધતા જોવા મળશે. સતત વહેતો પ્રવાહ એક બીજામાં પુરક થઈને કેવો મસ્તીમાં વહી રહેલો જોવાશે. આવું જો એક જ દિવસ ધ્યાન પુર્વક જોવાય જાય તો ખ્યાલ આવી જાય કે કુદરતની વ્યવસ્થા અદ્ભુત છે, તો હું માથે લઈને ફરુ છું તો હું આમા શું કરી શકુ ? એ સમજાય જાય તો આપોઆપ આપણી અંદર પ્રેમનું ઝરણુ વહેવા લાગે.

ઉપર મુજબની એક દિવસની યાત્રા પછી જો આપણામાં જાગૃતિ આવી હોય તો કુદરતની વ્યવસ્થાને ધન્યવાદ આપ્યા વગર નહીં રહેવાય કારણ કે જે કાંઈ જોવાયુ એ કુદરતે આપેલી આપણી આંખને હિસાબે એવી જ રીતે સાંભળવા મળેલા કાન દ્વારા માણ્યું, કુદરતે આપણી અંદર જે વ્યવસ્થા આપી છે એના દ્વારા હવે જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે તે એક કુદરતના પ્રવાહ મુજબનું હોય તો આપણે તો ખાલી મસ્તીમાં રહેવાનું છે. એ ન રહી શકાય અને અંદર હું કાંઈ કરૂ છું કે સમજુ છું એ શું અહંકાર નથી?

જેટલું આપણને કુદરતે આપ્યું છે તે પારાવાર છે, આપણી અંદર ઉતરીને જોવાશે તો સમજાશે ક્યાંય ત્રુટી જેવું નથી.

કુદરતની વ્યવસ્થાના ભાગરૂપે આપણું પણ અસ્તીત્વ સામેલ છે એવું સમજાયતો આખો ખેલ સમજમાં આવી જાય, પછી તો આપણે ભાગે જે કાર્ય કરવાનું હશે તે કરતા કરતા પણ અકર્તા રહેવાશે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

તા-૦૫/૧૧/૨૦૧૧

ધ્યાન અને પ્રેમનો પરીચય દરેક માનવીને હોય છે. એનો પરીચય છુટક-છુટક થયો હોવાથી બહુજ યાદ ન રહ્યો હોય એમ બને. બાકી પ્રેમ અને ધ્યાનથી કોઈ અજાણ નથી, ધ્યાન અને પ્રેમમાં એકરસ થવાય તેમ છે. જો ભુતકાળના સ્મરણોમાંથી છુટક-છુટક વહેચાય. ધ્યાન તથા પ્રેમનાં સમયને સમજવાની કળા આવે તો..

ખરેખર આનંદતો આપણી અંદરની વ્યવસ્થાનો ભાગ છે પરંતુ આપણે ગોતી રહ્યા છીએ બીજાની પાસેથી, સુખ કે આનંદની અપેક્ષા છે ત્યાં સુધિ સંસાર છે અને સંસારમાં ગળાડુબ રહેવાશે ત્યાં સુધિ અંદરના આનંદની અવિરત વહેતી ધારા સુધિ પહોંચવામાં વિલંબ થવાના. એકવાર આનંદની ધારાનો અનુભવ થઈ જાય પછીતો સાંસારીક કાર્યો પણ એક રમતના ભાગરૂપી સમજાય જાય તેમ છે.

સંસાર જગતમાં જીવતા હોવાથી પહેલાતો સંસારને બરાબર સમજવો પડે અને પછી ધીરે-ધીરે પોતાને સમજવો, જેમ બિમાર માણસ પાસે બિમારીને સમજવું પડે પછીજ ધીરે-ધીરે નરવાય કે તંદુરસ્તી તરફ આગળ વધાય એવુંજ સંસાર અને વૈરાગ્યનું છે.

મન, બુદ્ધી અને વિચાર જગતના દરેક માનવીમાં છે અને એનો વિકાસ પણ પોત-પોતાની ક્ષમતા પ્રમાણે થયો હશે, બહારી જગતમાં એનો બહુજ ઉપયોગ કર્યો, એમાંથી શું મેળવ્યું અને હવે એ શક્તિનો ઉપયોગ અંદરની વ્યવસ્થાને ઓળખવામાં કરી જુઓ અને એમાંથી જે કાંઈ મળે એ બંનેના આનંદમાં શું અનોખું કે અદ્ભુત છે એનો અનુભવ કરવા જેવો છે.

તા-૦૬/૧૧/૨૦૧૧

આપણા સંસારીક જીવનના વહેવારમાં આપણે વેપારને ધ્યાનમાં રાખીને જ વહેવાર કરતા હોઈએ છીએ. જેમ કે કોઈપણ વસ્તુ લેવી હોય ત્યારે કેવી રીતે વસ્તુ જોવાતી હોય અને વેચવી હોય ત્યારે એને કેમ

જોવાતી હોય, એમજ બોલવા સાંભળવામાં આપણા ભાવો કેવા બદલાય છે. એ બધું જોવાથી આપણામાં જે રાગદ્વેષ જોવાશે અને ત્યારે ખબર પણ પડવા લાગશે કે જેને પ્રેમ ગણીને બેઠા હતા તે લાગણી હતી, જેને હકીકત સમજતા હતા તે ભ્રમથી વધારે કાંઈ નથી, જો કે આ વિષય ભલે શરૂ બહારથી થાય પરંતુ એનું અર્થિગ કે મુળતો અંદર છે, એ બધું પહેલા ખાલી ખબર હોય પરંતુ જોયા પછી એનો અનુભવ પણ થઈ જવાનો.

તા-૦૭/૧૧/૨૦૧૧

જે કોઈ અંદરથી પ્રકાશીત થઈ જાય અને બહારનો ગમે એટલો પ્રકાશ જોવા મળે તો પ્રભાવિત ન કરી શકે. પરંતુ જેને પ્રકાશનું જ્ઞાન છે એ પ્રકાશમાં પોતાનું જે કાર્ય છે એ કરવા લાગી જાય છે.

જે છે એ જોવાય જાય તો એને માટે ભવિષ્યવાણીમાં કાંઈ કહેવાની જરૂર રહેતી નથી અને એને અવિરતના અંધારામાં શું કામ ઘડેલવું જોઈએ એને તો એજ ક્ષણે માણી લેવું જોઈએ.

તા-૦૮/૧૧/૨૦૧૧

શબ્દો આપણને બહારથી મળી જાય, શબ્દો પછી શબ્દો આવતા જાય અને જાણકારીનું મોટું ઝાડ થઈ જાય પરંતુ અંદરથી એનો ઉપયોગ કરવાની શક્તિનો વિકાસ નહીં થાય ત્યાં સુધિ જાણકારી જાણકારીજ રહેવાની. ધારોકે આપણી પાસે ધારદાર દાતરડુ કે કુહાડી, તલવાર વગેરે સાધનો હોય પણ એનો ઉપયોગ તો ત્યારે કરી શકાય કે આપણી અંદર આપણી તાકાતનો આપણને પરીચય હોય.

જે કોઈ બીજાનું દુઃખ કે પરેશાની સમજી શકે એ આપોઆપ બીજાના સુખનો પણ ભાગીદાર થઈ જાય છે. કોઈ માત્ર પોતાને ભુલી શકે એને આખું જગત પોતાનું થઈ જાય છે.

જે છે એતો છેજ, માત્ર આપણી આસપાસ મારૂ કે મારા નામનાં પાતળો પડદો હટી જાયતો તરત ખ્યાલ આવી જાય કે જગતની શરૂઆત થતી જોવાશે.

પછીતો સીમા કે સરહદ જ ન રહે તો આપોઆપ અસીમમાં પ્રવેશ થઈ જાય.

આજે મને કાંઈ વિચાર આવે છે ને હું લખું છું ને કાલે કોઈ વાંચશે તો એ વિચાર એનો થઈ જશે, એવીજ રીતે આ જગતમાં એક બીજાને આધારે જ જગતમાં એક પ્રવાહની જેમ ચાલ્યા કરે છે.

આપણે જ્યારે જીણવટ ભર્યું જોવાનું શરૂ કરીશું તો ખ્યાલ આવવા લાગશે કે આખું જગત એક કરોળીયાના ઝાળાની જેમ એક-એક તાર જોડાયેલું દેખાશે પછી તો જે જોવાશે એ આપણોજ ભાગ જોવાશે.

તા-૦૯/૧૧/૨૦૧૧

ખરેખર સંસાર જીવવા જેવો છે. ક્યારેક-ક્યારેક દુઃખની છાયામાં આવી જવાયુ હોય, એમતો સુખ ક્યાં ઓછું ભોગવવા મળે છે.

આમ જોવા જઈએ તો સંસારમાં સરળ રહીને જીવાયતો જીવવા જેવું છે અને જો જીવવા જેવું ન હોત તો કરોડો માનવી સંસારમાં ઓતપ્રોત થઈને શું કામ જીવત?

પરંતુ એ પણ છે કે જાણે સુખ દુઃખ ને જોયુ હોય, જીવ્યુ હોય, એમાંથી તારણ કાઢ્યુ હોય છે, ક્ષણિક ક્ષણિક સુખના ઝબકારાને મેળવવા પોતાનું જે જીવન છે એ ટુંકુ થતુ જાય છે અને પરમ સુખ માટેનો માર્ગ હજી મળ્યો નથી. જો આ બાબુ ધ્યાન નહીં જાય તો જે જીવન બાકી રહ્યું છે એ પણ ધીરે-ધીરે ખતમ થઈ જશે, કારણ કે આપણી અંદર જે ઉર્જાનો પ્રવાહ વહે છે તેનો ઉપયોગ આપણે ક્ષણિક સુખ મેળવવા ખર્ચાઈ જવાના પછીતો ખાલી ખોખુ થઈ જવાનું, એની પહેલા જાગી જવાય અને સતત આનંદ ધારા બાબુ વળી જવાય તો કદાચ પ્રેમસાગરમાં વિહરવાનું મળી શકે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 90 ~

ખાવાનું જ્યાં સુધિ ખાઈ શકાય અને એ પણ પચાવવાની શક્તિ આપણામાં હોય ત્યારે, માત્ર ભેગુ કરવામાં રહેશું અને જે પચાવવાની ઉર્જા છે તે ભેગુ કરવામાં ખર્ચાય જશે તો ભેગુ કરેલુ કદાચ ખવાશે પરંતુ પચાવવાનું ક્યાંથી રહેશે એટલે કહેવાનું એટલું છે જે કાંઈ જાણો તેમાં જીવવા લાગી જવાનું, નહીતર જાણકારીનો જથ્થો ગમે તેટલો ભેગો કર્યો હશે તો એ પ્રમાણે જીવવામાં શરીર સાથ નહીં આપે, તો એનો ઉપયોગ કરવાનો સમય જતો રહેશે.

માનવી ધારે તો પોત-પોતાના શરીરને સમજણ આપી શકે છે. માનવીનો પોતાના પર કાબુ હોય તો રોગ પણ આજુ-બાજુ આટા મારે પણ શરીરમાં પ્રવેશવું મુશ્કેલ થઈ જાય, માનવી ધારે તો ૧૦૦ થી ૧૨૫ વર્ષ જીવી શકે છે પરંતુ ૬૦,૭૦ કે ૮૦ વર્ષમાં મૃત્યુ પામે છે એનું કારણ છે ૬૦ વર્ષ પછી એ પોતાને મનોમન કહેવા લાગે છે કે હવે જીવી જીવીને કેટલું જીવવાના, બહુતો દસ, પંદર વર્ષ એટલે જ આપણી અંદરની વ્યવસ્થાએ સમજણનો સ્વીકાર કરીને આગળની કાર્યવાહીમાં સહકાર આપવા લાગી જાય છે.

તા-૧૧/૧૧/૨૦૧૧

સાર તો ત્યારે સમજાય કે એકવાર ખરાબમાંથી પસાર થવાયુ હોયતો, પ્રકાશની કિંમત એને સમજાય કે જે અંધારામાં અથડાયો હોય.

કુદરતના વરદાનરૂપી મળેલા જીવનને આપણે સમજી શક્યા નથી કે નથી એની કદર કરી શકતા કારણ કે આપણે માત્ર મૃત્યુની વ્યાખ્યા સાંભળી છે કે બીજાના મૃત્યુને જોયું છે, હકીકતમાં આપણે મૃત્યુ વિષે ક્યારેય ધ્યાન દઈને વિચાર્યું પણ નહીં હોય.

તા-૧૨/૧૧/૨૦૧૧

ખરાબમાં ખરાબ માનવી પોતાને કેટલે અંશે સારો સમજતો હોય છે અને સારામાં સારો માનવી હોય એને કંઈક અંશે બહારથી ખરાબ જોવાતો હોય છે.

જોવાની વાત કરતા હોઈએ ત્યારે સમજવાનું છે, ખરેખર આપણે શું જોઈ રહ્યા છીએ. ટેકરો અને ખાડો જાવાય છે, સારા અને નરસા જોવાય છે, જીવન અને મૃત્યુ જોવાય છે, જડ અને ચેતન જોવાય છે. હકીકતમાં જે જોવાયું છે એ જોવાનું છે કે જડનો ચેતન સુધિનો પ્રવાસ અને ચેતનનો ક્યારે જશમાં રૂપાંતર થઈ જાય છે ઉપર મુજબનાં બન્ને પાસાની વચ્ચેની જે પાતળી રેખા છે જે એકબીજામાં પરીવર્તીત કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે એને જોવાની છે, એ જોવા માટે તો જેને આપણે ત્રીજુલોચન કહીએ છે એનો ઉપયોગ થાય તો જ એ રેખાનો ભેદ સમજમાં આવે તેમ છે.

તા-૧૪/૧૧/૨૦૧૧

ગઈ કાલના અનુભવમાં એવું અનુભવાયું કે કોઈ મને કહે કે તમારે તો બધી રીતે સારૂ વિકસાવ્યું છે ત્યારે કહેવાય જાય છે ઠીક છે સારૂ છે અને ઉપરથી કહેવાય જાય છે કે આનાથી પણ સારો વિકાસ બીજે બંધે પણ છે એ કહેવાયું હોય ત્યારે માત્ર સંતોષ નહીં પણ અહંકાર પણ ભાગ ભજવી ગયો હોય એ પણ પાછળથી સમજાય છે અને કોઈ કહે તમે તો અદ્ભુત છો ત્યારે થોડો અહંમનો પાવર વધે અને આનાથી હું કંઈક વધારે જાણું છું એવો ડોળ થઈ જતો જોવાય છે.

કોઈપણ જુનું ગુંમડું હોય કે કોઈ વાસણ ઉપર કાટ લાગી ગયો હોય તો એને છોલવું પડે કે પુરીરીતે સાફ કરવું પડે, જ્યારે ગુમડાને છોલીને સાફ કરવાનું હોય કે જુના કાટને ઉખેડવા ઉપર કાનસ ચલાવવી પડે ત્યારે પીડા, જે ચેતન હોય એને ચોક્કસ થવાની અને સાફ કરવા વાળો ઘડીભર આંખથી ઉતરી પણ જાય પરંતુ પાછળથી જ્યારે આરામ થવા લાગે ત્યારે એ સમજાય એવું છે.

ધારોકે આપણને જાણવા મળ્યું કે ધ્યાન કરવાથી પોતાની ઓળખાણ થઈ શકે છે અને આપણે ધ્યાનમાં બેસવાની શરૂઆત પણ કરી હોય અને ધ્યાન દ્વારા આનંદ પણ થવા લાગે અને પાછું કોઈ કહે કે ધ્યાનથી શું વળવાનું છે. એટલે આપણી અંદર જો શંકાનું ઝાળુ ગુંથાવા લાગે તો સમજી જવું કે આપણા કંઈક લોભ છે અને લોભ દ્વારા ભયનું હોવું સંભવ છે તોજ શંકારૂપી ઝાળુ પેદા થાય અને જે આનંદની ધારા વહેતી જોવાતી હોય એમા અવરોધ આવે.

આપણને મસ્ત રહેવામાં આપણા વિચારોની ભ્રમણા અવરોધ કરતી હોય છે. વિચાર કોઈ પદાર્થ નથી, એ કલ્પનાના આધારે પેદા થતા હોય છે. જો વિચારો કલ્પનાને આધારે હોય તો એજ કલ્પનાને આધારે આપણી બાજુ માં કલકલ વહેતું ઝરણું શું કામ ન પેદા કરવું અને એના મધુર અવાજમાં વિહરીને વિચારને વિદાય પણ જ્યાં સુધિ ઝરણાની સાથે રહો ત્યાં સુધિ તો થઈ જાય.

જીવનમાં ઘણી ઘટનાઓ બનતી હોય છે, એમાં સારૂ થવાના તથા ખરાબ થવાના બીજના પણ વાવેતર થતું હોય છે. જો ઘટનાને સમજાય જવાય તો એના ફળશ્રુતિ બીજ પણ સમજમાં આવી શકે તેમ છે અને એમાંથી કેવા બીજને વિકસાવવા તે આપણે નક્કી કરી શકાય તેમ છે.

તા-૧૫/૧૧/૨૦૧૧

માનવી એ જે કાંઈ કરવાનું છે તે પોતાની સાથેના સંઘર્ષથી જ કરવાનું છે. બીજાની બરોબરી કે તુલના કરવાથી કાંઈ વળવાનું નથી, જે કાંઈ તુલના કરવી હોય તો આપણી સાથે જ કરવાની છે. આ સમય પહેલા આપણે આપણી શક્તિને કેવીરીતે ઓળખીને ઉપયોગ કરતા હતા અને એમાં વિકાસ થયો છે કે ત્યાના ત્યાંજ છીએ, યુવાનીમાં કદાચ શરીર સારૂ હોય અને તંદુરસ્તી પણ સારી હોય, અત્યારે ઉંમર થતા કદાચ એમાં ઓટ આવી હોય પણ આપણી અંદરની જે પાકટતા આવી હોય, સમાજમાંથી

સમજદારી ખીલી હોય એનું મુલ્યાકન કરીને જોવાશે તો અત્યારે જીવન જીવવામાં મધુરતા વધારે અનુંભવાશે.

આપણા મનોબળને ત્યારે સમજી શકાય કે જ્યાં આપણી અવગણના કે વખાણના શબ્દો પચાવવાની ક્ષમતાથી ભરપુર હોય.

જે ને પોતાની કમજોરી કે નબળાઈનું ભાન છે અને સ્વીકારી શકવાની ક્ષમતા છે તે કોઈને કોઈક સફળતાનો દરવાજો ઉઘાડી શકે તેમ છે. દરવાજો તો ત્યાં પહોંચ્યા પછી જ ખોલી શકાય કારણ કે ત્યાં પહોંચવામાં ડુંગળીના પડની જેમ ઘણા અવરોધો છે, એ પડની જેમ એક પછી એકને સમજીને પાર કરતા જવાય તો ગમે તે દ્વાર સુધિ પહોંચાય અને ત્યારે જ સમજાશે કે જે જોવાતું હતું અને પસાર થતું હતું એના સિવાય બીજું કંઈ નથી. જે કંઈ છે એ પોતે જ છે અને પોતાનો જ પ્રકાશ જ હશે.

તા-૧૬/૧૧/૨૦૧૧

આ જગતમાં પૃથ્વી ઉપર ૬ થી ૭ અબજ માનવી જુદા જુદા દેશોમાં અને અલગ-અલગ વાતાવરણમાં રહે છે, આમાંથી ઘણા માનવી સમૃદ્ધ છે ને ઘણા ભુખમરો વેઠે છે. આમાંથી ઘણાને ખાસ સમજણ આવી નથી અને ઘણા બુદ્ધીશાળી પણ છે, ઘણા બિમારીથી સબડતા હોય અને ઘણા તંદુરસ્ત પણ હોય. આમાંથી કાળા હોય અને ઘોળા પણ હોય છે, ઘણાને કુટુંબ પરિવારનો સહવાસ હોય અને ઘણાને ન પણ હોય, આ બધાની સંસારરૂપી પાઠશાળામાં વસતા આ માનવીનું જે ધ્યાન રાખવાવાળો કે શિક્ષક કે જે કહીએ તે કેવી નજરથી જોતો હશે ત્યારે તેને સમજાતું હશે.

ઉપર મુજબ કુદરતની રચનાનો જ્યારે આપણને ખ્યાલ આવે તો એવી જ રચના આપણી અંદરની વ્યવસ્થામાં છે. જેમ બધું ફરીને ઘરે આવી જવાય અને હાશ શબ્દ નિકળી જાય ત્યારે જોવાય જાય તો જે આપણી અંદરની ભુગોળમાં બધા પાત્રો અલગ-અલગ સ્થળ સંભાળતા

હોવા છતાં એકમેકની સાથે તાલ મેળવીને અંદરના પ્રકાશથી કેવું સામ્રાજ્ય ચાલી રહ્યું છે એનો ખ્યાલ આવી જશે.

તા-૧૮/૧૧/૨૦૧૧

સંસારી જગતમાં જીવતા હોઈએ અને અંદરથી સદાય સુખી રહેવું હોયતો પહેલાં આપણે જો માતા-પિતા હોઈએ તો બાળકોની પ્રગતિમાં ચડતી-પડતી વખતે પડખે રહીને, પડતી વખતે સંધીયારો આપવાનો ને ચડતી વખતે પુરો યશ બાળકોને આપવાનો, આપણે ગમે તેટલા મોટા હોઈએ કે શક્તિશાળી હોઈએ તો પણ જે પુત્રો ને એના કામ બદલ બિરદાવી શકે નહીં એ ક્યાંયથી સમૃદ્ધ ન કહેવા કારણ કે એના કાર્યને બિરદાવવા જેવો મોટો કોઈ ઉપકાર બાળકો માટે હોતો નથી અને એના દ્વારા લાગણીમાંથી પ્રેમ પ્રગટે છે અને એજ પ્રેમ દ્વારા ભાંગતુ ઘર પણ લાગણીના જોરે ઘબકતુ થઈ જાય છે.

જો માતા-પિતાનો આવો પ્રેમ ભર્યો વહેવાર હોય તો ગમે તેટલી માતા-પિતાની ભુલ થયા કરતી હોવા છતાં લાગણીના પ્રવાહે બાળકો આપણને સ્નાન કરાવતા રહેવાના.

વડીલો, વૃદ્ધો વગેરેને આધ્યાત્મિક સ્તરે વિકસવા માટેનો પહેલો પાઠ તો પોતાના ઘરેથી જ મળે છે. જો સજાગ હોય તો વડીલો ને એક ખાસ વાત સમજવી પડશે, આ ઝડપી યુગમાં ભાગદોડભરી બની ગયેલી જીવનમાં અત્યંત નાની નાની ઘટનાઓ કે બાબતોને સ્વમાન સાથે જોડી દઈને દુઃખી થવાની જરૂર નથી, નવી પેઢીનો વાંક કાઢવો બરોબર નથી. વડીલોનું સ્થાન પ્રેમના સિંહાસને હોય છે પરંતુ વડીલ પોતાના અહંકારને હિસાબે રાજાના સિંહાસને બિરાજમાન હોવાથી એને વાત-વાતમાં સલામ બધા કર્યા કરે એવા ભ્રમને હિસાબે દુઃખી થતા હોય છે. આવી બાબતોને પોતાના સન્માન સાથે સાંકળી ન લેવાય, બરોબર તો બાળકોના વહેવારીક સબંધો કે ઇંધાકીય સબંધોમાં મિત્રો આવતા હોય, મળતા હોય એમા શું

કામે આવ્યો તો વગેરેથી જેટલું દુર રહેવામાં સફળ થઈ શકે એ આધ્યાત્મ ક્ષેત્રે પહેલો પાઠ પાર કરી શકે.

પહેલો પાઠ પાર કર્યાનો સંતોષ થઈ ગયો હોય તો પરિવાર માંથી થોડા થોડા હટતા-હટતા પોતાની પાસે આવીને જોવાનું છે કે જે કાંઈ પોતાની પાસે દેખાય છે તે આપણું શરીર છે અને શરીરની વ્યવસ્થા પહેલી નજરે તો એક પેટ્રોલ ગાડી જેવી છે. જેમ ગાડીમાં પેટ્રોલ ખલાસ થતું રહે અને ડચકા ખાઈને બંધ પડી જાય, આમા પણ પેટ્રોલની જગ્યાએ ભુખ લાગે છે, હવે ભુખ શરીરને લાગે છે એનો સંદેશો મન સુધિ પહોંચે, મન એના એજ શરીરના કોઈપણ ભાગને ખોરાક મેળવવા કામે લગાડે છે. ખોરાકની જ્યાં વ્યવસ્થા છે ત્યાં પહોંચ્યા પછી આપણી અંદર કેટલા ખોરાકની જરૂર છે તે પણ મન દ્વારા નક્કી થાય અને આપણી થાળીમાં લેવાય. આ બધું સહેલાયથી મળી જતું હોવાથી મનને સમજવાનો પ્રયાસ થતો નથી.

ખરેખર મનને સમજવાનો અખતરો કરવા જેવો છે, અખતરો કરવામાં વધારે કાંઈ કરવાનું રહેતું નથી કારણ કે અત્યાર સુધિમાં મનની સાથે કરોડો વખત ગડમથલ કરી હોય છે પરંતુ એમા આપણું ધ્યાન હોતું નથી. શરીરની કાંઈ જરૂરત હોય અને સહેલાયથી મેળવી શકાતું ન હોય ત્યારે શરીર માગે છે, મન સમજાવે છે કે આપણું નથી, તે કેમ લેવું અને લેવા જશું ને પકડાય જવાશે તો શું કરશું, હા-ના, હા-ના કરતા મન માની જાય તો બુદ્ધી તરત જ કહે કે ભલે ન પકડાવ પણ એ આપણું નથી, છતાં લઈ લીધું છે એનો ડંખ રહેવાનો એટલે સમજી વિચારીને કરવું. આ થયો મન અને શરીર વચ્ચેનો સંવાદ અને એમા બુદ્ધીનાં સુજાવ, હવે બુદ્ધીના સુજાવથી સમજી જવાય તો વાંધો નહીં પરંતુ તરત જ અંદરથી જે લોભ કે મોહ છે એ બુદ્ધીને પણ બાનમાં લઈ શકવાની ક્ષમતા વાળા છે ત્યાં એ બુદ્ધીને સુક્ષ્મ કરવાની શક્તિ આપણામાં વિકસીત હોય અને જાગરણ તરફ ગતી હોય તો એ બુદ્ધી દ્વારા ચેતનાનો સહારો લાભમોહથી ઉપરી

અહંકારને પણ સમજાવી શકાય અને પુર્ણ શાંતિ સુધિનો પ્રવાસ ખેડવાનો અવસર મળી શકે.

તા-૨૨/૧૧/૨૦૧૧

અંદરનું જગત બહાર દેખાવા લાગે અને બહારનું જગત જ્યારે અંદરથી સમજાય ત્યારે સમજી જવાનું કે જે ફેરામાં આપણે ફરી રહ્યા છીએ એમા ઘન્યતા આવ્યા વગર રહેવાની નથી.

આપણી અંદર શંકા કે વહેમ સંશયનું ઝાળુ વિખરાશે એટલે આપોઆપ શરીર અને એની વ્યવસ્થાને સંભાળનાર ક્યાંથી અલગ દેખાશે નહીં અને શરીરની કિંમત પણ સમજાવાની શરૂઆત થઈ જશે, પછી જે જીવન જીવાશે એમાં ક્યારેય ક્યાયથી ઉણપ દેખાશે નહીં અને જીવન એક ઉપવન હશે અને મોરલા ટહુંકતા હશે.

તા-૨૫/૧૧/૨૦૧૧

આધ્યાત્મીક જગત અને સંસારી જગતને એક નજરે જોવા માટે તો આપણી આંખો ઉપર પહેરેલા ચસ્માના કાચ સાફ થાય એટલે ક્યાંયથી અલગ નહીં લાગે, જેમ કચરૂ આંખના કાચમાં ચોટેલા હોય અને દેખાય સામેવાળામાં, જે કાંઈ દેખાય છે કે જોઈ રહ્યા છીએ એ આપણી ધારણા આપણી અંદરનો કાચ કેવો છે, સાફ છે કે ચારે બાજુ ખરડાયેલો છે એ પ્રમાણે જગતના દર્શન કરી શકાશે.

વિચારકની વિચાર ધારાની ફૂલવાડીમાં વિચાર ઢળી વિવિધતાના ફૂલ ખિલવા લાગે ત્યારે વિચારકને ખાસ સંભાળવું પડે છે, પોતાની અંદર અહંકારના બીજનું વાવેતર સાથો સાથ ન થઈ જવું પડે કારણ કે પોતાના ફુલની મહેક પોતાએ જ માણી હોય અને એના આનંદમાં મસ્ત હોય ત્યારે બહારના ફુલ અને અંદરના ફુલની સરખામણી થઈ ન જાય એ જોવાનું નહીંતર બધાય ફુલને ફુલના સ્થાને નહીં જોઈ શકાય.

તા-૨૬/૧૧/૨૦૧૧

વિચાર સાગરનાં મોતી

ગઈ કાલે પતરા મંડળીમાં આઘ્યત્મીક સમજ વિષે ચર્ચા થઈ રહી હતી તેમા નાનજીભાઈ બોદરે એક મહત્વનો પ્રશ્ન કરેલો કે વિચારોનું ઉદ્ભવ સ્થાન કયા હશે કે હોય એમનો પ્રશ્ન ખાલી કુતુહલ પુરતો હોય તો એનો જવાબ માત્ર વિચારો મન દ્વારા પેદા થાય છે એમ કહ્યું હોતતો ચાલત ખરેખર વિચારોનું ઉદ્ભવ સ્થાન મન હોવાથી ખબર પડવાથી મન સુધિ મન પહોંચી શકતું નથી એને માટે તો પહેલા ત્યાં પહોંચવા માટે બહારનું જગત આપણા વિચારો દ્વારા સમજી લેવું જરૂરી છે.ત્યાર પછી મન સુધિ પહોંચવા મન દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ વિચારોને સથવારે શરીરની સંવેદનાઓ સમજવાનો પ્રયાસ કરવાનો તથા સ્વાસનાં સથવારે મનને સ્થિર કરવા, સ્વાસ જોવાનું ને સાથોસાથ વિચારોને પણ જોયા કરવાનું રહેશે. વિચારોને જોવાથી વિચાર એક તોફાની બાળકને “હું” દેખાશે અને જેમ બાળકના માથા ઉપર પ્રેમથી હાથ ફેરવવાથી રાજી કરવાથી બાળક શાંત અને સુશિલ થાય એમજ વિચારોને પ્રેમ સભર જોવાનું છે.

જ્યાં સુધિ આપણી અંદરના સારા નરસા બધા સભ્યોની સાથે સુમેળ નહીં સંઘાય ત્યાં સુધિ આપણે આપણી પાસે કઈ રીતે રહી શકાય અને જેની સાથે સુમેળ સંઘાય જાય ત્યારે આપણે એ ભક્તિથી પુરેપુરા પરિચિત હોઈએ તો જ સંભવ બને.

વિચારોના ઉદ્ભવ સ્થાનની જ્યારે ચર્ચા કરતા હોઈએ ત્યારે પહેલા વિચાર શું છે? અને એની તાકત શું છે અને વિચાર વગરનો કોઈ માનવી અત્યાર સુધિમાં ક્યારેય જોવામાં આવ્યા છે? અને જો ન જોવામાં આવ્યા હોય તો તરત સમજમાં આવી જાય કે માનવીમાં સર્વસ્થાન વિચારનું જ હોવાનું.

હવે આપણે આપણી માનસિકતા જોવાનો અવસર આવી ગયો છે કે અત્યાર સુધિ આવી સાંભળેલી વાતો ઉપર કહેતા રહ્યા છે, શરીર નાશવંત છે, ક્ષણભંગુર છે. માંસના લોચા સિવાય કંઈ નથી, જો સમજદારી માંથી સમજ ખિલી હોય તો શરીરની કિંમત સમજાશે. એવું વિચારોનું જ છે.

સાંભળેલી વાતોને આધારે વિચારોને પણ બદલાવ કરતા આવ્યા છીએ. વંટોળીયા જેવા છે. વિચારોની ભરમાળથી અટવાય જવાય પરંતુ એ પણ ખબર રહેવી જોઈએ કે વિચારો સારા અને નરસા જે હોય તે છે તો આપણને જો આપણે આપણા વિચારોને સમજી નહીં શકાય તો એમાં વિચારો કરી પણ શું શકે? હવે ઉપર મુજબની યાત્રા વ્યવસ્થીત કરી લીધી હોય, જ્યાં શરીર, શ્વાસ અને વિચારોને પુરેપુરુ સમજી જવાતુ હોય ત્યાર પછી જ વિચારોનું ઉદ્ભવ સ્થાન મન છે એવું સમજાશે.

તા-૨૭/૧૧/૨૦૧૧

આપણે વિચારોના ઉદ્ભવ સ્થાન મનની નજીક પહોંચવાની તૈયારી કરીને બેઠા હોઈએ એટલે જે કાંઈ છે તે જોવાની જુજાશા તો પ્રબળ થવાની, જુજાશા ત્યારે જ પ્રબળ થઈ કહેવાય જ્યારે આપણામાં વિદ્યાર્થી ભાવ પેદા થાય અને ત્યાર પછીજ બુદ્ધી દ્વારા બુદ્ધીનો વિકાસ થાય અને મનને સમજવામાં આવતી વિટાંબણાનો અંત આવે અને જે જાણવું છે તે જાણી શકે અને કાંઈ પણ જાણી લીધું એ કાંઈ હોવા પણ નથી કારણ કે જાણવામાં કાંઈ કિંમત ચુકવવી પડતી નથી, હોવાપણામાં તો ખોવાવાની તૈયારી રાખવી પડે છે, ખાલી જાણકારી જેટલી વધારે એટલો અહંકાર પણ મોટો થવાનો.

હવે આગળ વધવું હોયતો જાણકારી ભેગી કરવાનું રહેતુ નથી, જાણવા સાથે જીવવાનું છે, વિદ્યાર્થીમાંથી જેને જે જ્ઞાન કહીએ છીએ એમાંથી ભાવ જગતમાં પ્રવેશવાનું છે. વિદ્યાર્થી હશુ ત્યા સુધિ દર્શનના રૂપમાં જોવાશે અને ભાવ ભર્યા હશે. તો પ્રેમના રૂપમાં જોવાનું શરૂ થશે.

જો આપણે પુરેપુરા સમજવામાં સફળ થશું તો સમજાશે કે શબ્દોની જાળમાં અટવાવાનું નથી, પછી બુદ્ધીનો ઉપયોગ મુશ્કેલીમાં કે વિમાસણમાં પડવા જેવો લાગશે, પછી જ હૃદયમાંથી ઉઠતા ભાવની સાથે મળવાનું થશે. ત્યાર પછી જ આખું જગત સારૂ અને સુંદર લાગવા લાગશે. ખરેખર જગત

સારૂ અને સુંદરતો હતું જ પણ આપણી અંદરની સુંદરતામાં જે ખામી હતી એ નિકળી જવાથી બધું સુંદર દેખાયું.

ભાવ જગતમાં પ્રવેશ થઈ જાય પછી કોઈ શબ્દોની જરૂરત રહેતી નથી, માત્ર પ્રેમના પ્રવાહથી જ એનું જીવન સમજાય જાય છે.

તા-૨૯/૧૧/૨૦૧૧

આ અસ્તીત્વની રચનાને કદાચ ન જાણતા હોય એવું બને, જાણકારી મળી ગઈ હોય અને અનુંભુતિમાંથી પસાર થવાયું ન હોય એ અલગ વાત છે. અનુંભુતિમાંથી પસાર ન થવાય ત્યાં સુધિ કોઈપણ બાબતમાં શંકા કુશંકા રહેવાની અને જ્યારે આપણું રોમે-રોમ પ્રકુલ્લીત થઈ જાય, મન, શરીર એક સાથે આનંદથી તરબતર થઈ જાય એ ક્ષણમાં જ અસ્તિત્વ સાથે એકતા સાધવાનો અવસર મળી જાય.

જો આપણને ખ્યાલ આવે કે આપણે આ શરીરથી સુતા હોઈએ તો જાગરણ પણ આ શરીર દ્વારા જ થવાનું, જાગી જવાયું પુરેપુરું જાગરણ હોય, કુદરતના સાનીધ્યમાં પહોંચી જવાયુ હોવા છતાં જે શરીર સાથેના વહેવારો છે એતો કરવાના જ રહ્યા.

જેટલું શરીરનું વજન વધારે અને જેટલી ઉંચાઈ એથી પડી જવાય એ પ્રમાણે ચોટ લાગે છે એવું જ મનનું છે. જેટલો અહંકાર મોટો અને એને પડવાનો વારો આવે ત્યારે એવી જ મોટી ચોટ લાગે છે. મન ઉપરનો વધારેમાં વધારે બોજ તો અહંકારનો જ હોય છે, એ બોજ રાખવો કે ન રાખવો એ સમજદારી ઉપર આધાર રાખે છે. જે ચોટ મનને લાગી એ સમજદારી પુર્વક જોવાણી કે જીલાણી હોત તો એમાંથી અમૃત પણ ઉપજાવી શકાયુ હોત.

સત્ય ક્યારેય કાનોથી સમજમાં નહીં આવે, એને માટે આંખો અને દિલથી સમજવું પડે તેમ છે.

જ્યારે આપણે સાંભળવા બેઠા હોઈએ ત્યારે બુદ્ધી પુર્વકના આયોજનની સાથે સાંભળતા હોવાથી સાંભળતી વખતે કેવા ભાવથી શબ્દો આવી રહ્યા છે. એ તરફ આપણું ધ્યાન છે કે નહીં એ જોવાનું રહી જતું હોય છે કારણ કે કરવું અને હોવું બંને અલગ બાબત છે.

તા-૦૧/૧૨/૨૦૧૧

અત્યાર સુધિના મહાન વ્યક્તિઓના જીવન ચરિત્રના આધારે અગરતો અત્યાર સુધિ જીવી ગયેલા આપણા જીવનને આધારે આપણે ઘણું બધું સમજી શકીએ તેમ છીએ.

માનવીઓની ખાસીયત હોય છે કે જે છબી કે તસ્વીર પોતાની અંદર ફીટ કરી લીધી હોય એવું જ પુનરાવર્તન કરીને પોતાનું પ્રતિબિંબ તૈયાર કરતો આવે છે. આપણે પણ જે વિચાર કરતા હોઈએ અને એનું મન થાતુ હોય એવુંજ આપણી અંદર ચિત્ર ખડુ થતુ હોય છે અને એવા જ આપણે આપણા હોવાપણામાં રહેવાના એટલે વિચાર આપણા જીવનને ઘડનાર પણ કહેવાય.

આપણે કેવા કપડા પહેર્યા છે કે શરીરનો ઢાચો કેવો છે એના પરથી કોઈ આપણને પુરા ઓળખી નહીં શકે પરંતુ આપણા વિચારો દ્વારા જ આપણી ઓળખ ઉભી થતી હોય છે એટલે કોઈ બતાવે કે આપણે કેવા છીએ એના કરતા આપણા વિચારો જે જોવાય જવાય તો બધું સમજાય જશે.

કોઈનું કામ જોઈને ક્રૂણા જેને પ્રગટે એના જેવો શક્તિશાળી બીજો કોઈ નહીં અને શક્તિશાળી જ પ્રેમનો પ્રવાહ વહેતો કરી શકે.

તા-૦૨/૧૨/૨૦૧૧

જ્યારે અંદરનો દિવો સળગવા લાગી જાય, પ્રકાશ પથરાઈ જાય પછી વધારાનું વજન ઉપાડવું પડતું નથી, ઓટોમેટીક ખરવા લાગી જાય છે.

આપણે આપણા પાંચ-પાંચ વર્ષના ગાળામાં પાડેલા ફોટાને સાથે રાખીને એકવાર જોઈ લીધું હોય તો સાંભળેલી વાત ન રહે અને પરીવર્તન સમજાય જાય. પાંચ-પાંચ વર્ષના ગાળામાં આપણી માનસિકતામાં કેવા ફેરફાર થયા છે અને કોના આધારે થયા છે અને એ પણ જોવાનું છે કે સંગતથી કે ઇંધાને લીધે, પરીવારને હિસાબે આમા કોણે અને કેવો ભાગ ભજવ્યો છે એનો પણ ખ્યાલ આવી જશે કે આપણી અંદરની ડિઝાઈને ભાગ ભજવ્યો છે કે બહારી પરીબળ કામ કરી ગયું છે. એ જોવાય જાય તો સમજાય જાય કે આપણે આમા ક્યાં છીએ.

તા-૦૫/૧૨/૨૦૧૧

વધારેમાં વધારે માનવી પોતાને છેતરવામાં વધારે સફળ થતો હોય છે. મને તથા બધા માનવીમાં જોવાતા ખ્યાલ આવે છે, ઘણી વખત આપણે આ પૃથ્વી ઉપર થઈ ગયેલી મહાન વિભુતીઓના પુસ્તકોમાંથી વાંચ્યું હોય, જાણ્યું હોય કે જે કાંઈ આનંદ કે પરમાનંદ સુખ વગેરે આપણી અંદર જ છે પરંતુ આપણે સમજતા હોવા છતાં અંદર ડોક્યું કરી શકતા નથી અને ઉપરથી બહાના ગોતતા હોઈએ છીએ કે ભાઈ અંદર ક્યાંથી જોવું, અત્યાર સુધિ જીવી ગયા હોઈએ એના રાગદ્વેષનું જડ ભર્યું છે ઉપરાંત આગલા ભવના સંસ્કારો હોવાથી નિકળાતુ નથી. વગેરે વગેરેમાં અટવાતા રહેવાય છે.

હકીકતમાં જોવા જઈએ તો આપણી નિકળી શકવાની ક્ષમતા નથી એવું નથી, એકે એક માનવી જેમાંથી પસાર થયો હોય એવો દાખલો પણ આપણી પાસે છે. જેમ કે આપણા શરીરમાં કોઈ કરાગતા આવી, શરીરમાં થતી તકલીફ કે બિમારી થવાથી અનેક અટકળો કરવા લાગી જાય છે. નાની મોટી દવા કરતા ફેર ન પડવાથી પાંચ-સાત દિવસમાં તો આપણને શું થયું હશે એવી અનેક જાતની ઉપાધીઓ ભેગી કરી હોય અને પછી કોઈ સારા અજાણ્યા ડોક્ટરને બતાવવાથી પુરૂ નિરક્ષણ કર્યા પછી ડોક્ટર કહે કે તમને કોઈ એવી ભયંકર બિમારી નથી, માત્ર વાયરસ જેવું છે તો તત્

કાલીન આપણી અંદર પરીવર્તન આવી જાય છે અને અઠવાડીયાથી ભેગો થયેલો ભાર એજ ક્ષણમાં ઉતારી જાય છે ને હળવા કુલ જેવા થઈ જવાય છે. એવુંજ આપણા સંસ્કારોનું છે, રાગદ્વેષનું છે એ ધીરે નહીં પણ એકવાર અંદર પ્રકાશ થઈ જાય તો બધુંજ ખરી જાય તેમ છે.

તા-૧૩/૧૨/૨૦૧૧

જ્યા સુધિ અંદરથી તુપ્ત નથી ત્યાં સુધિ બહારનો ભટકાવ રહેવાનો, સામાન્ય દ્રષ્ટીથી જો જોવાનું શરૂ કરીશું તો ખ્યાલ આવશે, જ્યારે આપણને શરીરની કોઈ પણ ભુખ લાગે અને એની જરૂરીયાત પ્રમાણે આપણા વિચારો કામ કરવા લાગી જાય, એ વિચારોને જોવાય અને એની તુપ્તી મળ્યા પછીના વિચારો જે જોવાશે તો આપણી અંદરની વ્યવસ્થાની પુરી જાણકારી અનુભવ સાથે સમજાશે અને ત્યાર પછી જ ખબર પડશે કે જ્યારે-જ્યારે આપણમાં કાંઈ તાલાવેલી જાગે અને ક્યાંથી શું કામ જાગી છે એ સમજી શકવાની સમર્થતા આપણામાં જોઈ શકાશે.

તા-૧૪/૧૨/૨૦૧૧

જેની આપણે વાતો કરતા હોઈએ એતો આપણાથી દુર હોય તો એની વાતો થઈ શકે, કહેવાનું એટલુંજ છે કે ઉઘેલા માણસને જગાડી શકાય પરંતુ જે ઉઘવાનો હોય તેને કેમ જગાડવો?

આધ્યાત્મ વિષેની વાત હોય, એમા પરીપુર્ણ ઉતરવું જ હોયતો તે ચર્ચા શરીર કે મન, બુદ્ધી વિચાર વગેરેથી પર જે સાંભળી રહ્યું છે કે બોલી રહ્યું છે એની તરફ ધ્યાન રાખવાનું હોય, જો કે આ વિષય જો થોડો અટપટો છે. આપણે આપણામાં જોતા હોઈએ અને વિચાર ક્યાંથી આવે છે, મન શું છે, બુદ્ધી શું છે અને એ બધું જોવાવાળો પણ છે, ભલે જોવાવાળો હોય પણ જોવાવાળો છે એ કેમ કરતા ખબર પડી અને ખબર પડી તો કોને પડી? વગેરે શબ્દોથી કાંઈ સમજાય જાય એવું લાગતું નથી, અનુભવાય તો કોઈ વાત બને.

કોઈપણ માનવી કોઈને કાંઈ સમજાવી ન શકે, જ્યાં સુધિ સમજવા વાળામાં સમજવાની તાલાવેલી પેદા ન થાય.

આધ્યાત્મની નજરમાં તો અત્યારે જે કાંઈ છે એ બધું કુદરતના એક ભાગરૂપ જ છે. તો ક્યાંયથી ડખો નથી, ડખો માત્ર અહંકાર ને એમાં નમવું પડે અને ગમે ત્યાંથી જે કુદરતની વ્યવસ્થા સમજવામાં અડચણ અનુંભવાય.

ખરેખર તો અનુંભવની નજરમાં તો માત્ર જે છે એ એના જ રૂપમાં જોવાતું હોય ત્યારે માત્ર જેને સાક્ષી નામ આપ્યું છે અને સ્થિતિથી રહેવાય તો સમજાય છે, કહેવાતું નથી.

ખરેખર આપણે બોધ બીજાની આંખોથી મેળવ્યો છે, આપણે નાના બાળક હતા ત્યારથી બીજાની આંખનો સહારો લઈને જ આપણે આપણને સમજતા આવ્યા છીએ, આપણા વડીલો કહેતા કે આ છોકરા હોશિયાર છે કે ડોબો છે એના આધારે આપણે સમજતા હતા.

જેમ-જેમ મોટા થતા ગયા એમ-એમ આપણને થતું ગયું કે હું તો આવો છું, પરંતુ લોકો મારા વિષે શું ધારી રહ્યા છે કે શું સમજતા હશે એ જોવાથી હું નો તથા સાથોસાથ ભયનો પગ પેસારો આપણી અંદર થતો ગયો.

આપણું વ્યક્તિત્વ તો માતા-પિતા, શિક્ષક, આસ-પાસ પરિવાર, ઇંધા રોજગાર વગેરે ના સહકારથી ઉભું થયું હોય છે. એ વ્યક્તિત્વ ટકાવવું હોય તો બધાની સાથે તાલ મિલાવીને ચાલવું પડે કારણ કે કાંઈ આપણી અત્યાર સુધિની ઓળખાણ એના આધારે જ હોય છે.

જે વ્યક્તિત્વથી આપણે હોઈએ એનાથી પુરેપુરા સંતુષ્ટ થઈ જવાયું હોય ત્યાર પછી મુળ તત્ત્વ કે જેને કુદરત કે અસ્તિત્વ જો સમજતા હોઈએ એની સાથે લહેરાવાનો માર્ગ અપનાવવા તૈયાર થઈ જવાયું હોય અને એ બાબુ ચાલવાનું પણ શરૂ કર્યું હોય ત્યારે પહેલાના વ્યક્તિત્વમાં પુરૂ ધ્યાન

ન અપાતા એમા થોડા થોડા ગાબડા પડવાના, એ સમય ધીરજ રાખવાનો છે, તો જ જ્યાં પહોંચવું છે કે જાણવું છે એ થઈ શકશે કારણ કે થોડુ અઘરૂ છે કારણ કે અત્યાર સુધિ જીવેલ જીવનના પડઘા પણ સાથો સાથ પડતા રહેવાના.

લગભગ માનવીની એવી તો ઈચ્છા હોય છે કે હું બીજાને સારો અને સુંદર કેવી રીતે લાગું.

આપણે સાક્ષીભાવથી જોવાની વાતો કરતા હોઈએ છીએ અને ક્યારેક જોવાની શરૂઆત પણ કરતા હોઈએ, પરંતુ બને છે એવું કે કોઈપણ દ્રષ્ય આપણી સામે આવે એટલે આપણે તો દ્રષ્ટા તરીકે રહેવાનું હોય પરંતુ થઈ જવાય છે દ્રષ્ય અને એ પણ આપણી મરજી મુજબનું. એમા નથી મળતો દ્રષ્યને ન્યાય કે નથી સમજતા આપણે દ્રષ્ટા તરીકે. ખરેખર એકવાર અખતરો કરવા જેવો છે, દ્રષ્ટા રહેવાય છે કે દ્રષ્ય બની જવાય છે.

એ ખ્યાલમાં રહેવું જોઈએ કે દ્રષ્ટા અને દર્શકમાં બહુજ તફાવત છે. દર્શકનો અર્થ છે નજર સામેવાળા ઉપર છે અને દ્રષ્ટાનો અર્થ છે નજર પોતાની ઉપર છે. જ્યાં સુધિ સામે ચિત્ર દેખાય છે ત્યાં સુધિ દર્શક અને ચિત્ર પણ ગાયબ થઈ જાય ત્યારે દ્રષ્ટા કહેવાનું એટલે કે કોઈ ચિત્ર ખડુ ન થાય અને જે હોય એજ હોય.

કાંઈ જોવાનો અવસર ન રહે અને કાંઈ દેખાડવાનો મોહ મટી જાય ત્યારે જ દ્રષ્ટા શું છે એ સમજાય.

જ્યાં સુધિ કોઈ આપણને જ્ઞાની, ધ્યાની કે જાગૃત વગેરે કહે અને આપણને સાંભળવાનો મોહ હોય ત્યાં સુધિ વેપાર ચાલું છે, કારણ માત્ર આપણો ઇંધો બદલાયો પણ રહેવાય તો એવાને એવા.

તા-૧૫/૧૨/૨૦૧૧

ખરેખર તો આપણે આપણને જોઈએ તો આપણી અપેક્ષા એટલી વિશાળ છે કે એને પહોંચવામાં જ આપણી આયુષ્ય પુરી થતી હોય છે, ને જે છે એ જોવાનું રહી જતું હોય છે.

આપણી ઈચ્છા હોય કે ન હોય તો પણ મરવાના, તો પછી સમજવાનું રહ્યું કે જેણે આ પ્રવાહ વહેતો કર્યો છે એમાંજ ભળવાનું છે. તો વચ્ચેનું વળગણ રાખીને શું ફાયદો કારણ કે જેણે જીવન આપ્યું છે એના ઉપર અવિશ્વાસ કરવો યોગ્ય નથી કારણ કે ત્યાથીજ આપણને સુંદર જીવન મળ્યું છે એ પ્રવાહે શું નથી કર્યું, સુંદર મજાના કુલ બનાવ્યા, કમળો ખીલાવ્યા, આકાશમાંથી સુર્ય-ચંદ્ર તારાઓમાંથી રોશની વહેડાવી, ઝાડ-પાન, પશુ-પક્ષી, મનુષ્ય વગેરેમાં એક સરખો પ્રવાહ વહેવાથી બધામાંથી ગીત સંગીત સાથે મોરલા ટહુંકતા થઈ જાય એવી વ્યવસ્થા ઉભી કરી છે. આટલો બધો પ્રેમ પ્રવાહ વહેતો હોય અને એમાં આપણે જીવતા હોઈએ એથી માટો ગર્વ ક્યાં હોઈ શકે અને જ્યારે એમ લાગવા લાગે કે આ પ્રવાહનું એક રૂપ આપણે પણ છીએ, તો એમને એમ આપણું નાનાપણું ખોવાય જાય અને આપણો વિરાટતામાં પ્રવેશ થઈ જઈ શકે ત્યારે જ સાક્ષી ભાવ છે એમ કહેવું ન પડે, થઈ જવાય!

ખરેખર આપણને જે કાંઈ મળ્યું છે તે અદ્ભુત છે પરંતુ આપણી નજર એ બાજુ ગઈ નથી માત્ર નજર ફેરવો, જે છે એ તો અહીંયા અને અત્યારે જ છે.

તા-૧૬/૧૨/૨૦૧૧

જે કાંઈ લખાય રહ્યું છે કે બોલાય રહ્યું હોય આપણે વાંચતા હોઈએ કે સાંભળતા હોઈએ, એ ક્યાં ભાવથી સાંભળી કે વાંચી રહ્યા હોઈએ એના ઉપર એનો મતલબ સમજાય છે. જો હૃદયમાંથી વહેતા પ્રેમના પ્રવાહની સાથે હોઈએ તો હૃદય સુધિ અનુંભવાય છે અને બુદ્ધી પુર્વક સાંભળવાથી કે વાંચવાથી જેને જ્ઞાન સમજતા હોઈએ એ જાણકારીના જથ્થાથી વધારે કાંઈ ભેગુ કરી શકાય નહીં.

પ્રેમ સભર સાંભળવાથી દિપક પ્રગટી જાય છે અને બુદ્ધી પુર્વક સાંભળવાથી ક્યારેક દિપકની માત્ર રાખ જ હાથમાં આવે છે.

ધર્મની બાબતમાં હું થોડો વિમાસણમાં હોવ એવું લાગે છે, મારી સમજ બાબતમાં તો એવું સમજાય છે કે જે એકબીજાની સાથે જોડી શકે, બધામાં એક રસથી રહેવાની કળા શિખવાડે એ ધર્મ અને ધર્મ ને આપણે ધારણા સાથે જોડીએ છીએ ત્યારે થોડો ડખો પણ થાય છે કારણ કે એમા આપણે હિન્દુ, મુસ્લીમ કે ઈસાઈ અગરતો વાતાવરણને હિસાબે ધારણા બંધાતી હોય છે. જ્યારે મને જે સમજાય છે એ દરેક માનવી જીવજંતુ વગેરેને જોડતી જે કોઈ કડી મળે તે ધર્મ કહેવાય, જો કે પોત-પોતાની રીતે બધાનો ગુણધર્મતો અલગ હોય છે.

ધાર્મિક તો અંદરના ઉમળકાથી નાંચતો હોય નહીં કે હોય. નાખેલા ગાળીયાને આધારે ઢસડાતો હોય, જાણે આગલા પાછલા ભવના ભયનો કોવડો કે ચાખખો બતાવે ને દોડે કે ચાલે.

બીજો બેઠમાની કરીને કેવા જલસા કરે છે, એ કેવો અન્યાય, એવું જ્યારે આપણી અંદર થાય ત્યારે આપણી બેઠમાની જે સમાજના ડરથી શાંત થઈ ગઈ હોય એને ચોટ લાગે એટલે સમજી જવાનું કે આપણી અંદર પણ બેઠમાનીના બીજ પડેલા જ છે.

ખરેખર તો કહેવા લખવા જેવું આ વિશ્વમાં કાંઈ રહ્યું નથી, વર્ષોથી માનવી એ જે કહેવાનું છે કે લખવાનું છે એ બધું કહેવાય ગયું ને લખાય ગયું છે. આ માત્ર ભાષાનો ઉપયોગ અલગ-અલગ થઈ રહ્યો છે.

તા-૧૭/૧૨/૨૦૧૧

અસ્તિત્વ જે કાંઈ બતાવે છે એનો સ્વીકાર કરવો અને આગળ વધવું, આપણી અંદર જેનું રહેઠાણ છે, જેને મંદિર કહેવાય અને મંદિરમાં જવું હોયતો એક પછી એક પગથીયું ચડવું પડશે તોજ ત્યાં પહોંચાય છે વિચાર સાગરનાં મોતી

નહીતર આંગણામાંતો આપણે આટા ફેરા કરતા રહેશું, આના માટે પહેલું પગથીયું છે કે અંદરની વ્યવસ્થામાં નિર્ણય લેવાનું બંધ કરવાનું કે આ ખરૂં છે ને આ ખોટું છે. જો કે એ પગથીયું બહારી જગતમાં સંસારી જીવનમાં પુરેપુરૂં સમજ્યા વગર કે અનુભવમાંથી પસાર થવાયું ન હોય ત્યાં સુધિ કોઈ ચીજ કે માનવીને સારૂં કે ખરાબ કહેવું નહીં, એ પહેલું પગથીયું કહેવાય. જો બરોબર સમજીને એક પગથીયું પસાર કર્યું હોય પછી જ બીજા પગથીએ પગ મુકવો જરૂરી છે, અને માટે ખાસ કરવું પડતું નથી માત્ર જોવું પડે છે.

ઉંમર ઢળવા લાગે, જે સમયનો આપણે અંબાર ખડકેલો લાગતો હતો તે પણ તણખલું થવા લાગે, અંદરની અગ્ની પણ શાંત થવાની તૈયારી હોય ત્યારે તો મંદિર સુધિ પહોંચી જવામાં બીજા પગથીયાની શરૂઆત થઈ જાય તો સારૂં કહેવાય.

પહેલું પગથીયું માત્ર જોયા કરવાનું અને બીજું પગથીયું છે ધ્યાનની ગહેરાયમાં ઉતરવાનું, ધ્યાનની શરૂઆત થોડી અઘરી લાગવાની જેમ એક પગથીયું પછી બીજા પગથીએ પગ મુકવા આખા શરીરને ઉચકીને ઉપર જવું પડે છે, એવીરીતે બીજા પગથીયામાં જવા માટે જે અત્યાર સુધિ જીવી ગયેલા જીવનનો સારા નરસા બધા પાસા આપણી નજર સામે એક ફિલ્મની પટ્ટીની જેમ પસાર થવા લાગશે ત્યારે એ માયાજાળમાં અટવાય જવાનો પુરો સંભવ છે પરંતુ ત્યારે માત્ર એક લક્ષ્ય રહેવું જોઈએ કે આપણે આપણી અંદરના ગર્ભદ્વાર સુધિ પહોંચવાનું છે, પછી ધીરે-ધીરે મૌનનો રંગ જામવા લાગશે. ચારે તરફ ખામોશીની શરૂઆત થતી હોયતો ધીરે-ધીરે પાછળ રહી જશે પરંતુ હજી આપણી સાથે રાગ છે એનું નાનું પણ અસ્તિત્વ રહેવાનું, પછી ધીરે-ધીરે ધ્યાનની એવી પરાકાષ્ટા આવે કે જેમ દિવો સળગતો હોય અને ઠરવાની તૈયારીમાં હોય, છેલ્લી ક્ષણ તો એવી બને કે બધું તેલ એક સાથે સળગી જાય અને પ્રકાશ જાણે ભડકો થઈ જાય અને અંજાય જવાય એવી જો પરીસ્થિતી ધ્યાનના સમયમાં આવી જાય અને

ગરકાવ થઈ જવાય તો એ ક્ષણ આપણા જીવનની ઇચ્છ્ય ક્ષણ થઈ સમજી શકાય કારણ કે ત્યારે જોવા વાળો ત્યારે હાજર જ રહેવાનો.

બીજી પગથીયું પાર થઈ ગયું હોય પછી ક્યાંયથી દુઃખ ન રહે પછી ભલા પ્રશ્નોતો ક્યાંથી રહેવાનો અને પ્રશ્ન ઉઠે એ પણ સારીવાત છે. પ્રશ્ન જ આપણામાં આપણી અંદર પહોંચવાની તાલાવેલી જાગેલી હોય એનો પુરાવો છે અને જે ગર્ભદ્રાર સુધિ પહોંચી ગયો છે. એને પગથીયા યાદ રાખવાનીય જરૂર નથી, એને તો એમા પ્રવેશવાનું જ હોય છે, ત્યાં નિરવ શાંતિ હોય પછી કોઈ ઉપદ્રવ એને અસર ન કરી શકે કારણ કે ધ્યાનથી ધ્યાનમાંથી મુક્ત થવાય છે.

જીવન મળ્યું છે તો જીવવું જ જોઈએ, ખાવો પિવો આનંદ કરો માત્ર જોતા-જોતા રહેવાનું છે ખરેખર ભલે જમતો હોય અને જોતો હોય એમ કોઈ ન ખાવા જેવું આવી જાય તો ખાઈ છે ખરો ? એવુંજ જીવનનું છે. જીવવું જ જોઈએ એટલે જે જોવે છે, સજાગ છે એ મોજ માણી શકે છે અને જીવનને જોઈ પણ લે છે અને આનંદનો રસ્તો ગોતી પણ શકે છે.

સ્વાસ આવ્યો ને ગયો એની વચ્ચે જ જીવન છે જન્મ અને મૃત્યુ વચ્ચેના ગાળામાં પ્રેમનો પ્રવાહ પ્રગટી જાય તો મોરલાતો અંતરમાં ટહુકી જાવાના.

તા-૧૮/૧૨/૨૦૧૧

આપણી માનસીક પરિસ્થિતીને અવ્યવસ્થિત કરવામાં તોંતેર મણનો તો વધારે ભાગ ભજવતો હોય છે, પેલા ભાઈએ કે બહેને આમ કર્યું એટલે તેને તેમ મે કર્યું હોતતો હું પણ એમ કરી શકત. તો જો એક બાજુ મુકીને જે અત્યારે આપણને જે મળ્યું છે એને પુરેપુરૂ માણી શકાય તો ક્યારેય “તો” ની જરૂર નહી પડે કારણ કે જે છે એને માણી શકે એના માંથી પ્રેમનો પ્રવાહ વહી શકે, પોતે તો એમા ન્હાવાનો અને બીજાને પણ તરબોળ કરવાનો.

માનવી માટે વિચારતા સર્વસ્વ છે એ કહેવાય અને એમાંથી વિચારક પણ થઈ શકાય પરંતુ ખાલી વિચાર અનુભવ ન કરાવી શકે કારણ કે અનુભવ વિચારની ઉપરની વસ્તુ છે. અનુભવ અને અનુભવવું એ આપણી અંદર પ્રેમનું ઝરણું? વહેતું કરે છે. માનવી વિચારથી વિકાસ ચોક્કસ કરી શકે છે પરંતુ એની ગરીબા તો પોતે જ્યારે અનુભુતિમાંથી પસાર થાય ત્યારે જ ખીલે છે.

આ જગતમાં તો વરસાદના ધારાની જેમ ઘણા આવ્યા ને ગયા. આમાંથી ઘણાને પોતાની પ્રતિભા બતાવવાનો અવસર મળ્યો છે અને ઘણા તો આવ્યા અને ગયા, પ્રતિભા શું છે એની ખબર નથી રહેતી.

આપણે કાંઈક ખાતા હોઈએ અને સ્વાદ આવતો હોય છે એમા વિચાર નથી માત્ર અનુભુતિ છે એજ સ્વાદ છે.

તા-૨૦/૧૨/૨૦૧૧

ગઈ કાલે પતરા મંડળીમાં જુની અને નવી પેઢીની વચ્ચેના ફરકની ચર્ચા થઈ રહી હતી એમા એ પ્રશ્ન થઈ રહ્યો હતો કે અમુક વૃદ્ધોને વૃદ્ધાશ્રમમાં રહેવું પડે છે અને ઘણા પોતાના બાળકોથી અલગ પણ રહે છે એમા માત્ર નવી પેઢીની સમજણ ઓછી છે એવું નથી.

ખરેખર અંદરનો કોઈને ઝાંખવાનો અવસર મળ્યો નથી કે એવા અનુભવ કર્યો નથી કે બહારી જગતમાં જીવાયુ હોય એ પણ પોતાની જરૂરીયાત પ્રમાણે ખાલી ફોર્માલીટીથી જીવ્યા હોય છે. એનું જ પરીણામ એકબીજાથી અલગ રાખે છે. સાથો સાથ ધર્મ અને પુજા પાઠને પણ વહેવારીક તથા વ્યસનના રૂપમાં લેવાથી જે મહાન વિભુતિના જીવનમાં જે ઘટનાઓ ઘટી, જેણે અનેક દુઃખોનું ખાતર બનાવીને નવું સર્જન જરૂર છે, એ જીવાયું નથી, માત્ર સર્જનના વખાણ કરીને સંતોષ માની લીધો છે. કૃષ્ણ વિષે કોઈ ન જાણતો હોય એવો હિન્દુ અને હિન્દુસ્તાનમાં ભાગ્યેજ હોય છે. કૃષ્ણને નાચતો, ગાતો, બંસરી વગાડતો, ગોપી ગોવાળીયાને આનંદ લુટાવતો મથુરાને કંસ ના ત્રાસથી મુક્ત કરાવતો, કૌરવ પાંડવોને ધર્મના વિચાર સાગરનાં મોતી

પાઠ શિખવતો વગેરે-વગેરે બાબુના સારાકાર્યોની બધાને ખબર હશે અને એમાજ બધાને રસ હોય છે. ખરેખર કૃષ્ણની આપવીતી જોવો તો ખ્યાલ આવે કે એકે-એક ક્ષણ એને માટે કેવા-કેવા દુઃખ લઈને સદાને માટે સાથે રહી હતી.

કૃષ્ણની એક સાઈડ જોઈ તો એની અંદરની વેદનાની સાઈડ જોઈએ, પહેલાતો તેના જન્મ કારાવાસમાં થયો અને એજ ક્ષણે માં નુ દુઃખ પિવાયું કે ન પિવાયું અને માતાથી દુર કરી દેવાયો, બીજુ એને મારવા માટે કેવા કેવા ઉપાયો કર્યા અને એમાંથી બચી ગયો, જસોદાનો તથા નંદરાજાનો પ્રેમ મળ્યો પરંતુ જે મિત્ર મંડળ હતું તે ગરીબ વર્ગનું હતુ, એ મિત્રોને માખણ ખવરાવવા ચોર પણ બન્યો, આપણે માટે તો ચોરી કરી હશે પરંતુ બીજાને ખવરાવવા ચોરીનું આળ ઓઢીયું બાળપણમાં, ત્યાર બાદ બાલ વયમાંજ જેની સાથે દસ-અગિયાર વર્ષ વિતાવ્યા હોય, ગોપ-ગોપાળ રાધા જે તેનું પ્રિય પાત્ર હતુ તે અને જેણે પાળી પોષીને મોટો કર્યો હોય એનાંથી એક ઝટકે અલગ થવુ અને આખી જીંદગી મળવાનું ન થાય અને લગ્ન કરવામાં પણ અપહરણ કરે તો જ મેળ પડે તેવી સ્થિતી સર્જાય, કુટુંબ પરિવારમાં સંઘર્ષથી જીવવાનું, સગાવહાલા ઓના સુખ-દુઃખના પોટલા ઉચકવાના અને અંતમાં પોતાનો આખો પરિવારનો પોતાની હૈયાતીમાં નજર સામે નાશ થતા જોવો, પાછલી અવસ્થામાં ક્યાંય ઠરીને બેસવાનું ઠેકાણું ન રહ્યું અને કમોતે મરવું પડ્યું, આવુ આવુ જીવનમાં અનેક દુઃખ આવ્યા છતા કોઈ ફરીયાદ નહી અને દુઃખમાંથી જ સુખ ગોતવાની કળાના હિસાબે પરમાત્માનું બિરૂદ મળે છે નહી કે કામેથી થાક્યા પાક્યા આવે અને વૃદ્ધો કે વડીલ હોય અને એને પુછાયુ હોય એનું દુઃખ લાગે અને રોડા રોવા માંડે તેને વૃદ્ધાશ્રમમાં જાવું પડે, માત્ર જોતા શીખી જાય કે હુંકમનો એકો હોય પછી સાઈડનો એકો થઈ જાય તો હુંકમની ઘડી પણ કાપી શકે છે, એ ભાન આવી જાય, એ વૃદ્ધો એકલો-એકલો પણ આનંદમાં લહેરાયને મોજુ માણી શકે.

તા-૨૧/૧૨/૨૦૧૧

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 111 ~

માનવી અને એનું મન કાયમ માટે કામતો કરવાના, કામના પ્રકાર બે રીતના હોય છે. પ્રવૃત્તિથી અને નિવૃત્તિથી કારણ કે નિવૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિ બંને મનની રાણીઓ છે. એમાં પટરાણી પ્રવૃત્તિ છે અને બે છોકરા મોહ અને તુષ્ટા છે. આપણે મનને ઘણી વખત બદલામ કરતા હોઈએ કે એ ઠરીને ઠેકાણે બેસતું નથી પરંતુ જો ખ્યાલ આવે કે આપણે આપણા છોકરા માટે કરતા હોઈએ તો મનની માનીતી પત્નીના મોહ અને તુષ્ટા જે બે છોકરા છે એને લાડ લડાવવા મનને કરવું પડે કે નહીં?

મનની બીજી પત્ની છે તે છે નિવૃત્તિ અને એના બે છોકરા વિવેક અને વિદ્યા, એ છોકરા જ્યારે મોટા થાય અને એવું કદ વિકસે તો જ એના સાવકા ભાઈઓની સાથે સુલેહ કરીને જ્ઞાનની ગંગા વહેડાવી શકે. પ્રવૃત્તિ પટરાણીના છોકરા મોહ અને તુષ્ટાનું કામ ઘંઘો કરવો અને ભેગું કરવું મારે નિવૃત્તિ બીજી રાણીના છોકરાવ વિવેક અને વિદ્યાઓનું કામ જ્ઞાનની સમજદારીથી શાસ્ત્રોક્ત વિકાસ કરવાનું.

આપણે ઉદાસી ભર્યા વાતાવરણને શાંતિનો માહોલ સમજી રહ્યા હોઈએ ત્યા આનંદની લહેર ક્યાંથી છુટે, મનની શાંતિ તો ત્યારે કહેવાય કે આપો-આપ ડોલી જવાય, આખા શરીરમાં થનગનાટ ભર્યો હોય, જીભમાં કંઈક ગણગણવાનું મન થાય અને એ સમયે બુદ્ધીનો ઉપદ્રવ પણ ન રહે માત્ર પ્રેમ સરોવર લહેરાતો થઈ જાય એને શાંતિ કહેવાય.

જેનું બીજ આપણી ધારણામાં વાલ્યું ન હોય એનું વૃક્ષ આપણી કલ્પનામાં ક્યાંથી ઉછરે અને મોટું થાય.

જ્યાં સુધિ ધ્યાન વર્ણવી શકાય છે એ માત્ર ધ્યાનીષ્ટ વ્યક્તિની અનુભવેલી કલ્પનાનો ભાગ વર્ણવી શકે કારણ કે ત્યાજે ઘટે છે તે સાવ અજાણ્યું જ હોય છે એટલે કેવી રીતે વર્ણવી શકાય.

ધ્યાનની તરફ એ માનવી વળી શકે કે જેને ખબર પડી જાય કે સંસાર જગતમાં ખુબ-ખુબ મળે છે અને કાંઈ મળતું પણ નથી.

આપણને ઘણી વખત થાય કે આપણું મન થાળે બેસતું નથી ભલે આપણામાં આપણને વૈરાગ્યની ઝલક દેખાતી હોય પરંતુ તે સ્મશાન જેવી જ દેખાય છે, જેમ કે આપણે આધ્યાત્મિક પુસ્તક વાંચતા હોઈએ કે કોઈ એવી સત્સંગ ભરેલી વાત સાંભળતા તરબોળ થઈ જતા હોવા છતાં થોડો જ સમય પસાર થતા બધુંજ ભુલાય જાય છે. સ્મશાન વૈરાગ્ય જ કહેવાય.

સ્મશાન વૈરાગ્ય જેવું આપણને થાય છે એનું કારણ ત્યારે આપણે પ્રકાશમાં આવતા હોવાથી હવે જે પ્રકાશ આપણે જોઈ રહ્યા હોઈએ એ તો બીજાના હાથમાં રહેલી બેટરી કે ફાનસ હોય છે અને એ આપણાથી દૂર થતા પાછું હતું એવું ને એવું થઈ જાય છે, મુળ તો પોતાનો પ્રકાશ ન હોય ત્યાં સુધિ અથડાવાનું તો રહેવાનું.

સત્સંગમાં આપણે બેઠા હોઈએ એમાંથી કોઈકને કોઈકમાંથી પ્રકાશ રેલાતો હોવાથી આવા સમયે આપણી અંદર મોરલા ટહુંકી જાય અને એક આનંદની લહેરખી લહેરાય પણ જાય છે.

આપણે ક્યારેક વાંચતા હોઈએ કે સાંભળતા હોઈએ અને અંદરથી અહોભાવ પ્રગટી જાય, આપણને ખબર પણ ન હોય અને જે અહોભાવના ઉદ્ગાર નિકળી જાય એ પણ એક પ્રકાશ થયાનું પ્રમાણ જ હોય છે.

આપણી સામે કોઈ પ્રેમથી જોવે ત્યારે આપણી અંદરના તાર ઝણ-ઝણી ઉઠે, એવીજ રીતે નફરતથી જોવે તો અંદરના તારમાં પ્રતિક્રિયાતો ઉઠવાની એકવાર ક્રિયા અને પ્રતિક્રિયા સમજાય જાય તો ક્યાંયથી જબરદસ્તી ઉલાળ ન રહે.

પુજા અર્ચના કરવી સહેલી છે પરંતુ સત્સંગ કરવો થોડો અઘરો છે. પુજા પાઠ પોતાની મરજીથી થતો હોય અને સત્સંગ બધાને સાથે રાખીને કરવાનો હોવાથી સંપૂર્ણ સજાગ ને હાજર હોય તો જ સારી રીતે સત્સંગ માણી શકે.

આપણને જે વાત ગમી જાય એ વાત માનવા તૈયાર થઈ જવાય છે, આપણાથી કાંઈ ખરાબ થઈ ગયું હોય એને છુપાવવાનો છે, જેટલો આઝાદ વધારે એટલોજ આપણને આપણાથી થોડુક કોઈનું સારૂ થઈ ગયું હોય એને પ્રકાશમાં લાવવા થઈ જતું રહેવાનું એ બધો ખેલ. ખેલ સમજાય તો ખેલ જ થઈ જાય અને પછી એ ખેલ કરવામાં પણ વાંધો ન રહે.

સાંભળ્યું હોય અને યાદ કરીને મગજમાં સંતાડી રાખ્યું હોય પરંતુ જીવનમાં જાણ્યું ન હોય ત્યાં સુધિ એ હોય તો પણ શું અને ન હોય તો પણ શું?

તા-૨૪/૧૨/૨૦૧૧

આપણું આપણી તરફ ધ્યાન જ ક્યાં રહેતું હોય છે, જો જોવાતું હોય તો ખબર પડત કે જે સત્ય છે, જે હોવાપણું છે ખરેખર આપણી નજર સામે અત્યારે જે કાંઈ છે એને આપણી કલ્પનાને આધારે ભવિષ્યના સપના પેદા કરવામાં જે સત્ય છે, જે હાજર છે એની ઉપર હાવી થઈ જાય છે ને જે જોવનું છે એ રહી જાય છે. પછી વહી ગયેલી પળ કે ક્ષણ કે સમયને ભુતકાળના સ્મરણો, સગવડને વાગોળવાનો વારો આવે છે. ખરેખર તો જે હાજર હોય એને માણી શકાતું નથી એને હિસાબે કલ્પનામાં સરી જવાથી ભટકાવ શરૂ થઈ જાય છે અને ભટકવાની તે આપણી બહુજ જુની આદત હોવાથી છુટવામાં પણ તકલીફ થતી હોય છે.

તા-૨૫/૧૨/૨૦૧૧

જગત જ્ઞાનથીજ સમજાય છે પરંતુ જ્ઞાન ધ્યાનમાં બાધારૂપ પણ બની શકે છે.

જ્ઞાનની પરાકાષ્ટા એ પ્રેમનું પ્રગટવું શરૂ થાય છે ત્યારે ધ્યાનની શરૂઆતથી જ પ્રેમનું ઝરણું વહેવા લાગે છે.

જેનાથી મોહ ઉત્પન્ન થાય કે જેની તરફ મોહનો વિકાસ થાય એની તરફ પહોંચાય જાય છે. પરંતુ જો મોહની પણ પરાકાષ્ટા આવે તો ત્યાર પછી એમાંથી પણ પ્રેમ પ્રગટી શકે છે.

મનને જેટલી ખબર હોવી જોઈએ એના કરતા વધારે ખબર છે, એવી ખબર પણ ધ્યનમાં બાધારૂપ બની શકે છે.

માનવ ક્યારે અને કેવા સમયે કેવું કામ કરી રહ્યો હોય કે એનું એ સમયનું કેવું વર્તન છે એના આધારે માનવીને ઓળખી ન શકાય કારણ કે તેને તે સમયે કેવા સંજોગો વસાત કેવું કરવું પડ્યું હોય અગરતો થઈ ગયું હોવાથી એની છબી તૈયાર થઈ હોય છે.

તા-૨૬/૧૨/૨૦૧૧

માનવી ધારે તો જીવનના બધા પાસામાં વ્યવસ્થિત રહેતા-રહેતા પણ પોતાની પાસે રહી શકે, તેમ પેલા તો ઇંધો ઘરે નહીં લઈ જવો અને ઘર ઇંધામાં નહીં લઈ જવું. કહેવાનું એટલુંજ છે માતા-પિતા પાસે બાળક જેવું પત્ની કે પતિ સાથે અંગ અલગ છતા મનનો માળો એક હોય એમ એને બાળકો સાથે પિતાના કે માતાનું સ્થાન પરમાત્માની જેમ નિભાવવું, મિત્રોની સાથે મિત્ર, ઇંધામાં પુરે-પુરો ઇંધાર્થી દેખાવો જોઈએ તો જ હર ક્ષણ પસાર થઈ રહી છે એ ક્ષણે એ હાજર રહી શકે.

અંદરનો અવાજ બંધ થાય બહારનો અવાજ બંધ થાય એટલે અંદરનું મધુર સંગીત સંભળાયને ઓટોમેટીક ડોલતુ થઈ જવાય ત્યારે સમજી જવાનું કે બહારથી અંદર જવાની શરૂઆત થઈ ગઈ છે.

તા-૨૭/૧૨/૨૦૧૧

પોતે જે બોલી રહ્યો હોય એમાં કાંઈ તથ્ય ન હોય કે પોતાના જીવનમાં તેનો અનુભવ ન કર્યો હોય, એને જ એ વાત સત્ય છે એવું સિદ્ધ કરવાની કોશીષ કરવી પડે. કહેવાનું એટલુંજ છે કે “હું તો સત્યનો પુજારી છું, સત્યનો જ સાથ આપુ છું વગેરે-વગેરે” પરંતુ સત્ય શું છે એતો જીવવું વિચાર સાગરનાં મોતી

જોઈએ, નહીં કે ખાલી વાતો કરવાની. માટે સત્ય બોલો પરંતુ પુરૂ. સત્ય બાકી અર્ધ સત્ય તો પાપ કરતા પણ ખરાબ કહેવાય.

અડગ શ્રદ્ધા કે વિશ્વાસથી આપણે આપણી મંજિલ સુધિ પહોંચવા આગળ વધવા લાગ્યા હોઈએ અને રસ્તામાં કોઈ મળી જાય અને કહે કે પેલા એ તો આમ કરવાથી તેને તેમ થયું છે, તરત જ આપણો વિચાર બદલાય જાય અને જેને અડગ ગણ્યા હોઈએ, એ હલબલી જાય ને મંજિલે પહોંચાય કે ન પહોંચાય પેલાને મળ્યું તે આપણને મળે. ખરેખરતો આપણને શું જોઈએ છે એ જ ખબર પડતી નથી એટલેજ બીજો કહે તેમ કરવા લાગી જવાય છે.

આપણો ધ્યેય આપણને મળવાનું છે તો એજ લક્ષ્ય રહેવું જોઈએ અને આપણી નજર સતત આપણી ઉપર ફરતી રાખવી.

આપણા જ નિશાન પર આપણી નજર હશે તો ઘણી બધી દુવિધામાંથી બચી શકાશે. આપણે સતત યાદ કરાવવું પડે છે કે આપણને શું જોઈએ છે. આપણું સુખ ખરેખર શું છે ને શેમાં છે, આપણી કલ્પના મુજબનું છે કે નહીં, ખરેખર તો અટવાય જવાય છે કે બીજાને તેમાં શું મળ્યું અને ન મળ્યું.

આપણે જીવનમાં જે કરવા ઈચ્છતા હોઈએ એજ કરવું જોઈએ બીજા શું કરે છે એ માનવ સહજ જોવાય જવાય તો વાંધો નહીં પરંતુ હરીફાઈ નકામી છે, એ ખ્યાલ રહેવો જોઈએ.

તા-૨૯/૧૨/૨૦૧૧

કોઈની સાથે વિરોધથી કે નફરતથી આપણે એને આભખી ન શકાય તેમ જેનાં હોઈએ કે ભાવમાં હોઈએ એને પણ પુરા આભખી ન શકાય, આભખવા માટે તો પુરા પ્રેમથી તરબતર થવાય તો જે છે તેને એને એમ આભખી શકાય.

કોઈ કોઈનાં હૃદયમાં ક્યારે કમળ ખિલેલાનો અહેસાસ થઈ જાય ત્યારે ઓટોમેટીક આપણું મસ્તક કે જેને આપણે અહંકાર પણ કહીએ છીએ એ પણ સ્થીર થઈને મળી જાય છે.

જેની અંદરની કુલવાડીમાં પ્રેમનું પાણી પિવાતુ હોય અને બગીચો પણ ખિલેલો હોય અને જો એના સાનિધ્યમાં બેસવાનું મળે તો ત્યાં આપણી અંદરની જુની પુરાણી ગાંઠો ઓગળવા લાગે અને આપણને અંદરથી શાંતિનો અહેસાસ થાય તોજ સમજવું કે સામે પ્રેમનું ઝરણું વહે છે, સુકાણું નથી.

બીજા બધામાં તર્ક થાય પરંતુ પ્રેમમાં તો ઝુકવા સિવાય કોઈ રસ્તો નથી, આપણી અંદર પ્રેમના ઝરણાં ભર્યાં હોય અને ઉપર કોઈ આવરણ હોય એટલે પ્રેમનો અનુભવ ન કરી શકાય પરંતુ કોઈ ના હૃદયમાંથી વહેતા ઝરણામાં જો જોવાય જવાય તો આપણા ઝરણા ઉપરનું આવરણ પણ દુર થઈ શકે છે.

તા-૩૦/૧૨/૨૦૧૧

અંદરથી પ્રવાહ વહેતો થાય અને લખાતુ જવાય એમાંથી શાસ્ત્રો બને અને શાસ્ત્રો તો બને, સાથો સાથ અગાઉ થઈ ગયેલ વિભુતિઓના શાસ્ત્રમાંનું પ્રમાણ પણ મળતું જાય.

અંદરથી વહેતો પ્રવાહ શાસ્ત્રોના આધારીત વહેતો નથી એને માટે તો સત્સંગ જરૂરી છે કારણ કે સત્સંગથી જ અંદરની ગાંઠો ઓગળતી હોય છે.

સત્સંગથી કાંઈ નથી એવું સમજાય જાય છે એ શુન્યથી વધારે કાંઈ નથી, તો જે છે એ પરીપુર્ણ છે એ પણ સમજમાં આવી જશે.

તા-૩૧/૧૨/૨૦૧૧

આપણે અંતરયાત્રા કરવાના અભરખા મનમાં કંડારી તો રાખ્યા છે, યાત્રા માટે જોઈતો સામાનનું લીસ્ટ તૈયાર કર્યું છે, નકશા ઓ ક્યાં-ક્યાં

જોવા જેવા સ્થળ છે એની માહિતી એકઠી કરવામાં ઘણો સમય પણ પસાર કરી નાખ્યો હોવા છતા હજુ પણ યાત્રા કરવામાં શું-શું તકલીફ આવે છે અને ક્યાં-ક્યાં આનંદ આવે છે વિગેરે માહિતી એકઠી કર્યા કરાય છે ખરેખર તો યાત્રા કરવી હોય તો કોઈ સાધન કે જાણકારીની જરૂર નથી યા હોમ કરીને કુદી પડો નહીતર સમય પુરો થઈ જશે અને અંતરયાત્રાએ જવાને બદલે જીવનનો પડદો પડી જશે.

આ શરીરરૂપી ગાડીમાં બેસીને આપણે નિકળીતો પડયા છીએ પરંતુ જો ખ્યાલ ન રહે કે આપણે જવું છે ક્યાં, ત્યા સુધિતો ઈધર-ઉધર ભટકતા જ રહેવું પડશે. આપણે જવું છે ક્યાં એ આપણી અંદરથી ખબર પડવાની છે, પરંતુ આપણે એ ખબર બીજાની પાસેથી મેળવવાની કોશીષ કરતા હોવાથી આપણે જ્યાં જવું છે ત્યા ન પહોંચવાને બદલે બીજે પહોંચી જવાય છે.

ખરેખરતો કોણ ક્યાં જઈ રહ્યા છે એ કોને ખબર છે, જીવનમાં દોડા-દોડી થઈ રહી છે, કોઈ જાણકાર મળી જાય અને ઝંઝોડી ને ભાનમાં લાવે ત્યારે ખબર પડે છે કે હું તો ત્યાં નો ત્યાંજ છું.

જે છે તે તો અહીં જ ને અત્યારે જ છે. પરંતુ પડદો હટયા પછી પડદા સુધિતો ક્યારેક-ક્યારેક પહોંચી જવાય છે પરંતુ હટે તો વાત બને. પડદા સુધિ પહોંચાય અને પડદો હટે નહીં એમાં મનની ચાલબાજી સમજાય તો થાય. મન તો ત્યારે સમજાય કે મનની નજીક રહેવાય તો અને મનની ચાલબાજી માત્ર આનંદની દ્વારામાં કોઈ કારગત નથી આવતી એટલે જેમ બને તેમ આનંદની નજીક રહેવાય એમ જીવવું.

આનંદની નજીક રહેવા પ્રેમનો સહારો ખાસ જરૂરી છે, પ્રેમ કોઈ હક્ક કે દાવો ન કરે માત્ર સમર્પણ થઈ જવાય ત્યારે કોઈ રાગદ્વેશ ન હોય ત્યારે માત્ર આનંદ જ જોવા મળશે.

ખરેખરતો જોવા જઈએ તો આપણું બાહ્ય સ્વરૂપ શરીર છે, એમ કુદરતનું બાહ્ય સ્વરૂપ સંસાર છે અને જ્યાં સુધિ શરીરની વ્યવસ્થા માટેના વિચાર સાગરનાં મોતી

પ્રયત્નો કે પ્રલોભનો વગેરેની માયાજાળમાં બહારનું કાંઈ જોઈ રહ્યા છીએ એજ કુદરત કે તેની વ્યવસ્થા છે બાકી તો અંદર ઉતરી જવાય તો અંદર બહારનો ઈશ્વર કે જે નામ અપાય તે એક જ હોય છે.

મે જીવનમાં કાંઈક બનવા કાંઈક કરવા પ્રયત્નો નથી કર્યા એવું નથી પરંતુ જે થયું છે કે થઈ રહ્યું છે એમાં કાંઈ મે કર્યું હોય એવું લાગતું નથી.

સપનામાં ક્યાં સુધિ રહી શકાશે ક્યારેક તો જાગવું પડશે, ખુલ્લા આસમાનને નિરખવા આંખો ઉઘાડવી પડશે, અંતરનો અવાજ સાંભળવા કાનો સરવા કરવા પડશે.

મન દ્વારા ક્યાં સુધિ આપણને છેતરતા રહેશું જે કાંઈ છે તે અંદર પડેલું છે ને એને ગોતવા બહાર ફરીશું.

માનવીના જીવનમાં જાણે પ્રશ્નોની વણજાર લાગી હોય સંસાર વહેવારના પ્રશ્નોના હલ પછી શરૂ થાય કે પ્રાર્થના પુજા એટલે શું? પ્રેમ કોને કહેવાય, ધ્યાન એટલે શું? આત્મા કોને કહેવાય “હું” એટલે કોણ અને એનું અસ્તિત્વ ક્યાં છે? વગેરે પ્રશ્નોની કોઈ જવાબ આપણી પાસે હોતી નથી એટલે બહારથી ગોતવા મથતા હોઈએ છીએ, ખરેખર બહારી જગતમાં પ્રશ્નોના જવાબ બહારથી મળે પરંતુ જે અંદરના પ્રશ્નો છે તે તો સ્થિર થઈને અંદર ઝંખે તો સમજાય કારણ કે માનવીએ બનાવેલ રચના માનવી સહેલાઈથી સમજી શકે પરંતુ જે પ્રશ્નો છે તેનો કુદરતની રચનામાં છે. એને માટે તો કુદરત મય થઈ જવાય તો વાત બને.

જેને પકડીને આપણે બેઠા હોઈએ એના જેવી આપણી માનસીકતા થઈ જાય છે.

તા-૦૧/૦૧/૨૦૧૨

આપણે ખોવાય ગયા છીએ એવી ખબર હોય તો મળી ગયાનો આનંદ થાય, ગઈ કાલે તડપ બાબતની ચર્ચા થઈ રહી હતી તો તડપ કોને કહેવાય એ સમજવા માટેનું એક ઉદાહરણ આપુ છું.

વિચાર સાગરનાં મોતી

એક માં પોતાના પાંચ-સાત વર્ષના છોકરાને લઈને મેળામાં જાય છે અને મેળામાં શોર-બકોર અને ગીચો-ગીચ ભીડમાં માતાના હાથમાંથી છોકરાનો હાથ છુટો પડી જાય છે, આવા વખતે એ ભીડ અને કોલાહલમાં કાન પડ્યો સંભળાય નહીં એવી પરીસ્થિતી હોય, છોકરો અને એની માં બે બાકળા થઈ જાય અને એકબીજાને ગોતવાની જે તડપ હોય એ તડપ એટલી પ્રબળ હોય છે કે એટલા બધા કોલાહલમાં પણ માની બુમ કે સાદ છોકરો સાંભળી લે છે કે છોકરાની રાડ માં ના કાન સુધિ પહોંચી જાય છે અને બન્નેનું મિલન થાય છે, એનું કારણ તડપની એટલી પરાકાષ્ટા એ હોય છે કે માં ના કે છોકરાના અવાજ સિવાય એને કશું સંભળાતું નથી.

અહીંયા આ પુથ્વી ઉપર કંઈક રાજા, મહારાજા, ધનપતિ, ગરાસદાર, ધનપાલ, પ્રતિષ્ઠાવાન કે રાજાથી રંક સુધિ બધાજ આવ્યાને ગયા, એમ આપણે પણ જાવાનું તો છે જ તો પોતાને ઓળખવાનો પ્રયત્ન શું કામ ન કરવો કારણકે અમીરની વાતમાં કોઈ અમીરી નથી અને ગરીબના મોતમાં કોઈ ગરીબી નથી, બધુંજ ખાલી હાથે જ જાય છે.

આપણી અંદર મુજબની વ્યવસ્થા છે, એમાંથી કોઈ આપણી ધુન બનાવીને ગણગણાવી જોઈએ નહીં કે જુના ટેપ રેકોર્ડ ની જેમ કેસટ ક્યાંકથી ગોતીને વગાડવા લાગી પડવું. જો ખીલોજ દુજતો હોય અને એમાંથી દુધ મળતુ હોયતો ભેંસ રાખવાની જરૂર નથી. ખીલાની જેમ અંદરથી જ અમૃતધારા વહેતી હોયતો તરસ્યા રહેવાની જરૂર નથી.

એકતો ધ્યાનને તે તણાવને કોઈ મેળ નથી અને ધ્યાન કોઈ પ્લાનથી ન થઈ શકે, ધ્યાનને મહેનતને કોઈ મેળ નથી. ધ્યાન માત્ર હળવા થઈ જવાય અને રહેવાય તો સતત ધ્યાન જ કહેવાય.

કહેવાનું એટલુંજ છે કે ઠંડીમાં ચાદર ઓઢી હશે તો ઘડી બે ઘડી ગરમી મળશે પરંતુ જો અંદરની ગરમીનો જો વિકાસ થયો હશે તો ચાદર ઓઢવી નહીં પડે.

જેનો ઘાટ થઈ ગયો છે, પેલ પડી ગયા છે, અંદરની ચમક બહાર આવી ગઈ હોય એવા હિરાને તો બધા ઓળખી શકે અને કિંમત કરી શકે પરંતુ જે મુલ્યવાન હોવા છતાં અણધર છે, એને સમજવા તો ઝવેરી બનવું પડે એમ આપણી અંદરના હિરાનું છે.

માનવીનું પણ હિરા જેવુંજ છે, પહેલા બહારનું રૂપ જોવાય છે અને એના ઔપચારીક પરિચયથી સમજાય ત્યારે પણ વ્યક્તિનો પુરો પરિચય તો ન મળે પરંતુ સાથે બેસાય, એરણની કસોટીમાંથી પસાર થાય ત્યારે જ સમજાય. એવી જ રીતે આપણે પણ એરણે ચડવાની વાત છે, જે બહાર દેખાય છે એને સમજવા જો પ્રયત્ન કરવો પડે તો જે અંદર છે, તે દેખાતું નથી, ત્યાંતો કેવી તડપ હોય, સાથો સાથ ધિરજ પણ જરૂરી હોય છે તો જ વાત બને.

જેને પ્રેમ પ્રગટ કરવો પડે ત્યાં પ્રેમ હોય ખરો?

જ્યારે ભાવથી ભાવ મળે અને સમજાય, એ ભાવ શબ્દોમાં કેમ વર્ણવી શકાય. ભાવ જગતમાં જીવવા માટે કાંઈ ભણેલા ગણેલ જ હોય એવું નથી.

તા-૦૨/૦૧/૨૦૧૨

કાલે પતરા મંડળીમાં ડો.ચોથાણી સાહેબનો પ્રશ્ન હતો કે આપણે પોતાને ઓળખવું કેમ અને ઓળખવા માટે શું કરવું? ધ્યાનમાં બેસીએ તો થોડી શાંતિ આવે છે એથી કાંઈ આગળ વધાવું નથી.

ડો. સાહેબનો પ્રશ્ન મહત્વનો તથા અનુભવથી આગળ વધ્યા પછીનો હતો એટલે એના માટે જવાબ આપવો સરળ થઈ જાય છે ને એ જવાબની એની ઉપર અસર પણ થઈ શકે, પછી જીવનમાં જીવવા પણ લાગી શકે તેમ લાગે છે.

એને ઓળખવાની શરૂઆત તો પોતાની ઉપર પ્રયોગ કરવાથી જ થઈ શકે, જ્યારે-જ્યારે બહારી જગતમાં જીવતા જીવતા કોઈની તરફ કડવાશ

દેખાય, કોઈનું સુખ જોઈને ઈર્ષા આવે, જો કે ઉપર મુજબનો પ્રશ્ન કરવાવાળા એનાથી પર થઈ જાય પછીજ એવો પ્રશ્ન અંદરથી ઉઠી શકે છે. છતાં પણ બારીકમાં બારીક દ્રેષને જ્યારે-જ્યારે જોવાય જવાય ત્યારે તરત અંદર જોવું કે એવું શું કામ થાય છે અને અંદરની કઈ વ્યવસ્થાને અસર કરે છે. ઉપર મુજબ જોવાય જાય પછી જ્યા-જ્યા રાગ છે, લગાવ છે, કે એ માત્ર સ્વાર્થ માટે છે કે ક્યાંકથી અંદરના ભાગમાં એને માટે પ્રેમનું ઝરણું વહે છે.

આને માટે મનની પણ સહાયતા લેવી પડશે અને મનને સહાયક બનાવવા માટે પહેલા તેને સ્થીર કરવા કોઈ એક સ્થાનને લક્ષમાં રાખવું પડે, તેને માટે શ્વાસ જોવાનું શરૂ કરીને ધીરે-ધીરે વિચારોને પણ સાથે રાખીને જોવાનું કરવાથી મન પણ ધીરે-ધીરે સહકાર આપતુ થશે, આમ જોવા જઈએ તો બધાનો શોખ અલગ-અલગ હોય છે. જે હર તાળાની ચાવી અલગ હોય છે પરંતુ પ્રયત્ન કરવાથી તાળુ ખુલી શકે છે.

કારણ કે આમા કુદરતની એવી વ્યવસ્થા છે, સજીવ કે નિર્જીવ બધાનો એક સમય આવે છે કે એ ઓપો-આપ લહેરાવા મંડે છે.

આપણને પોતાને ખબર છે કે આપણે બાળક હતા ત્યારે કેવું રમવાનું મેદાન આપ્યું, કોઈ ચિંતા નહી, કોઈ વળગણ નહી, યુવાન થયા ત્યારના જે ભાવ હોય, તમન્ના હોય એવીજ વ્યવસ્થા કુદરતે કરી જ છે. સંસાર જગતમાં ફૂલ ખિલવવાનો અવસર પણ મળ્યો છે, જ્યારે પાકેલ જેવા ફળોથી લથબથ થયા અને એમ પણ લહેરાયા, પછી જેમ ફળ પાકે અને એની ફોરમથી આજુ-બાજુનું વાતાવરણ મંત્રમુગ્ધ થઈ જાય એવી પરીસ્થીતી પણ કુદરતે આપી જ છે. જ્યારે-જ્યારે જેની જે વખતે જરૂર હતી ત્યારે એણે મેળવી લેવાનો ઇશારો નથી કર્યો એવું નથી, માત્ર આપણી સજાગતા હોય તો એ અવસર આપણે માણી પણ શકાય. આ બધી વ્યવસ્થામાં જો કુદરત સહાય કરતો હોય તો આપણને ઓળખવા માટે શું

કામ કંજુસાઈ કરે? આપણી અંદર વૈરાગ્ય ભાવ પણ એનાથી પ્રગટે છે, આપણે મોહ માયામાં ન સમજીએ તો એ શું કરે?

તા-૦૩/૦૧/૨૦૧૨

જગત એટલું બધું વિશાળ છે કે તેનો પાર આવે એમ નથી, સામે એટલી બધી જાણકારીના રૂપમાં અનેક પુસ્તકો લખાયા છે, એમાં ઘણા લોકોએ એ પુસ્તકમાંની જાણકારી પણ હોય છે. પરંતુ જ્યાં સુધિ પોતાની મૌલીકતા નથી, પોતાના અનુભવમાંથી પસાર થયું નથી તો પોતે અંધારામાં જ રહેવાનો, પોતાનો પ્રકાશ, પોતાનું તેજ, પોતાની પ્રતિભા તો પોતાની મૌલીકતાથી જ પ્રગટવાની છે. પોતાની મૌલીકતા તો નિર્ભયતામાંથી જ આવે છે અને નિર્ભય એજ થઈ શકે જે મૃત્યુને બરોબર સમજી શકે.

જે કાંઈ વાત કે વિચાર થઈ રહ્યો છે એ ખાલી શરીરના મૃત્યુનાં નથી, અહીંયા તો અહંકારના મૃત્યુની વાત છે, ખરેખર માનવી મૃત્યુ પામે શરીરથી પરંતુ ત્યાં સુધિમાં ભાગ્યેજ અહંકારે વિદાય લીધી જોવા મળે છે.

મૌલીકતા તો ત્યારે પ્રગટે કે બિન્દુથી સિન્દુ સુધિની યાત્રા સભાન પુર્વક કરી હોય.

ઘણી વખત જગત સમજાતું હોય અને જીવાતુ પણ હોવા છતા ઘણી વખત આપણે જાણે બે-ખબર હોઈએ અને કાંઈ સમજાતું ન હોય એવું પણ સમજાયું છે. ચાલું જીવનમાં બધું વ્યવસ્થિત થઈ ગયા પછી પણ નથી મરી ગયા, પછી બધું છુટી જવાનો ભય તથા મરી ગયા પછી તો કોઈને પુરાવો મળ્યો નથી કે એનું શું થયું છે? એ જાણવા મોહ.

પુરૂ સમજાય જાય કે કાંઈ સમજાય નહી ત્યારે શબ્દની કિંમત કાંઈ રહેતી નથી, ખરેખર જે જીવાય રહ્યું હોય, પ્રેમ કે ભાવ, હોય જે અત્યારે નજર સામે છે એને શબ્દોમાં કેમ કહેવું, માત્ર જોવાય અને લહેરાવા સિવાય કરવું શું?

હું કાંઈ જાણું છું કે અનુંભવું છું એ થોડું લખી શકાય? જે લખાય રહ્યું છે તે તો એ અનુંભુતિનું આગળ-પાછળ નું કે એના જેવું જ લખાય રહ્યું હોય છે. જે લખાઈ રહ્યું છે એને પકડીને બેસી રહેવાય નહીં કારણ કે એ માત્ર ઇશારો છે કે આમ ચાલવું કે ચાલી જવાયું હોય તો ચાલી શકાય તેમ છે. કારણ કે ત્યાં મંજિલ નથી, માત્ર ચાલવા માટેનો માર્ગ છે.

પ્રેમ પ્રેમ-શબ્દ થી વર્ણવતા હોઈએ, પરંતુ માં જે બાળકને પ્રેમથી નિહાળતી હોય એ ભલા શબ્દોમાં કેમ ઢાળી શકાય?

તા-૦૪/૦૧/૨૦૧૨

જ્યારે કોઈ માનવી કાયમ મસ્તીમાં રહેવા લાગે અને એનો ભેટો થઈ જાય તો મસ્તીમાં કેવી મજા આવે છે એવું પુછવાને બદલે મસ્તીમાં રહેવા માટેનો માર્ગ પુછવો, કારણ કે મસ્તી છે એ અનુંભવ, અનુંભુતિ છે. એ વર્ણવે તો કેવી રીતે વર્ણવે?

માનવી જ્યારે મસ્તીમાં રહેવા લાગે એટલે મનનું કામ ઓછું થઈ જાય છે કારણ મનને ભુતકાળમાં મળેલી સફળતા કે પછડાટ ના આધારે ભવિષ્યની યોજના કરવાનું વધારે કામ હોવાથી જ્યારે માનવી મસ્તીમાં રહેવા લાગે તો, આવા સમયે ન હોય ભુતકાળ કે ન હોય ભવિષ્યકાળ હોય માત્ર વર્તમાન અને વર્તમાનમાં મન પણ કરી શું શકે? વર્તમાનમાં વિચારો તો રહે નહીં અને મનનું મુખ્ય સાધનતો વિચાર છે. વર્તમાનમાં તો સદાઆનંદ જ હોય છે. દુઃખ હોય તો તે અથવા ભુતકાળના કોઈ કાર્યનું અથવા ભવિષ્યમાં કાંઈ મેળવવાનું સમજાયું હોય તો તે.

જે કાંઈ આપણને મળે છે એના કરતા વધારે મળે એ આશા જ્યાંથી જન્મે છે એનું નામ જ મન છે, મનને પુરી રીતે જોવું હોય તો જે મળે તેને જોવો ત્યાં તો તરત જ વધારે મેળવવાનું કાર્ય કરવા લાગે, એ મન અને જે કાંઈ મળી જાય પછી એની કાંઈ ગણના ન રહેવા દે એ પણ મન.

પોતાની ઉપર વિશ્વાસ અને અવિશ્વાસ ઉપર સુખ અને દુઃખ અનુભવે છે.

જે દુઃખનો અહેસાસ અત્યારે કરી રહ્યા હોઈએ એ આપણાજ મન અને વિચારો દ્વારા જાણે અજાણ્યે ભુતકાળમાં વવાઈ ગયેલા બીજાનું જ ફળ હોય છે. એવું સુખનું પણ હોય છે.

રોજનાં અભ્યાસથી માનવી સુખી રહી શકે, તેમ રોજના અભ્યાસથી દુઃખ પણ પેદા કરી શકે છે. દુઃખના ડુંગરામાંથી બહાર આવવું હોય તો દુઃખનો અભ્યાસ છોડવો જોઈએ, જેમ બને તેમ મસ્તીમાં લહેરાવું જોઈએ નહીંતર એવું બનશે કે ફરવા બગીચામાં ગયા હોવા છતાં ત્યાં ફુલને બદલે માત્ર કાંટા જ દેખાશે તો ભલા ફુલ પણ તેમા શું કરી શકે?

તા-૦૫/૦૧/૨૦૧૨

માનવી સતત દોડયા કરે છે, શું કામ દોડે છે? ક્યાં જઈ રહ્યો છે? આખરી મંજિલ શું છે? દોડી તો રહ્યો છે પરંતુ અંદરથી હું કોણ છું? કે દોડી રહ્યા છીએ એની અંદર ખબર છે કે નહીં, ખરેખર હું કોણ છું? એ નહીં સમજાય ત્યાં સુધિ જે જીવનની દોડ છે એનો પડદો કેમ કરીને ઉચકાશે અને પડદો નહીં ઉચકાય ત્યાં સુધિ તો કેમ કરીને દેખાય કે અંદર કોનું સામ્રાજ્ય છે અને કોણ એ સામ્રાજ્ય ચલાવવા વાળો છે. દોડવું એ કોઈ ખરાબ નથી, દોડવું જરૂરી છે, જ્યાં પહોંચાય પછી કોઈ શાંતિનું સામ્રાજ્ય નજરે પડે. ખરેખર દોડા-દોડી કરવાથી ક્યાંય પહોંચાતું નથી, હા બહું થાય તો સ્મશાનમાં ચોક્કસ પહોંચી જવાય છે.

ખરેખર તો જેને કાંઈ જોતું નથી એને જ બધું મળે છે પરંતુ આપણી પાસે જે કાંઈ છે એનાંથી તૃપ્ત નથી. આપણે જ્યાં હોઈએ ત્યાં સુધિ નથી ત્યાંજ ઉદ્વેગ કે અથડાવાનું છે.

કરૂણા સભર જે કાંઈ શબ્દો કહેવાય જાય તે માત્ર જગાવવા માટેના હોય છે અને દુષ્ટા ભર્યા જે શબ્દો કહેવાય એ આપણા અહંકારથી સામેના અહંકારની ટકરનું પરીણામ હોય છે.

કરૂણાથી સામેના ભાગમાં આત્મામાં સત્ય પ્રકાશિત થાય છે અને દુષ્ટાથી સામેના આત્મામાં ચોટ લાગવાથી વિકૃતિનો જન્મ થાય છે.

બધા રસોનો રાજા શૃંગાર રસ છે એવી વાતો કરતા હશું પરંતુ નિંદા એક એવો રસ છે કે થોડે દુર બેઠા હોઈએ અને કોઈની નિંદાનો વિષય નિકળે કે નજીક જઈને કાન સરવા કરવાનું મન થઈ જાય છે.

જે કાન સરવા કરવાનું મન થઈ જાય અને એ વખતે જે સાંભળવાની તાલાવેલી હોય એવીજ જો ધ્યાન વખતે લાગે તો ધ્યાન કરવું ન પડે ધ્યાન થઈ જાય.

માનવ સ્વભાવ જ એવો હોય છે કે ભાગ્યેજ કોઈ આપણાથી વધારે સમજે છે એવું સ્વીકારવા તૈયાર થાય.

તા૦૬/૦૧/૨૦૧૨

માનવી કેટલા વર્ષ જીવ્યો ૬૦ કે ૮૦ એ મહત્વનું નથી, મહત્વનું તો એ છે કે એ કેવું જીવ્યો છે. એ મરે ત્યાં ચાર જણાએ ઉપાડ્યો હોય અને એનો ખંભો બાળે ત્યાં સુધિ જ યાદ આવતો હોય એ જીવ્યો થોડો કહેવાય.

લોકોનું કલ્યાણ કરવું હોય તો પોતાનું કલ્યાણ થઈ ગયું હોવું જોઈએ, જે પોતે જ સળગતો હોય એ ભલા બીજાને ક્યાંથી ઠારી શકે. જગત અરીસો જ છે, એમાં મોટું જોવાય જાય તો આપણા પ્રતિબિંબની ખબર પડી જાય.

સંસાર જગતમાં ભૌતિક પ્રગતિ એક નશો છે, માનવી એમા મસ્ત રહેતો હોય છે, એ પ્રગતિમાં ભરતી ઓટ આવી શકે છે પરંતુ જો પોતાના

પરીચય માટે ધ્યાનમાં સરી જવાય તો એ નશો ભાગ્યેજ ઉતરે છે. એમાં ક્યારેય ભરતી ઓટ આવતી નથી અને સદા મસ્ત રહી શકાય તેમ છે

આપણા હૃદયમાં કોમળતાનો વિકાસ ન થાય ત્યાં સુધિ કમળ કેવી રીતે ખિલી શકે?

જે પોતે પોતાના અંદરનો સ્વભાવ ઓળખી શકે તે ગમે તેવી ભીડમાં એકલો રહી શકે કારણ કે જેણે પોતાનું બિજ એટલે કે “હું” કોણ છું એને માટે તો બહારી જગત એક ખેલના રૂપમાં જોવાતું હોવાથી ગમે તે સ્થાને, ગમે તેવી ક્ષણે એકલો રહી શકે.

આપણી અંદરની વિશાળતા જ સામે જે હોય એને ન્યાય પુર્ણ જોઈ શકે કે સમજી શકે. વિશાળતા તો પહેલાના પુર્વગ્રહ માટે જ આવી શકે.

જ્યાં સુધિ પોતાને જીવવા માટે બીજાની જરૂર છે ત્યાં સુધિ એ પોતે કેવી રીતે સમજી શકે કે હું પોતેજ પોતાને માટે પરીપુર્ણ છું.

આ બધું સમજવા માટે આપણા અહંકારના મુળ સુધિ પહોંચવું પડશે અને જોવું પડશે કે આપણું કયું પરીબળ એ મુળીયાને ખાતરના રૂપમાં કામ કરી જાય છે. અહંકારના મુળીયાને કે ખાતરના રૂપમાં કામ કરે છે એ આપણી અંદરની અતૃપ્તી છે, પહેલા અતૃપ્તી ને નહી સમજે એને માટે અહંકારને કેમ કરીને સમજી શકાશે? અતૃપ્તીને હિસાબે તૃષ્ણા પ્રખર બને છે. તૃષ્ણાને હિસાબે કામ પાર નહી પડવાથી ઈર્ષા અને અહંકારનો વિકાસ થાય છે.

આ બધામાં વ્યવસ્થીત રહેવા સંતુલન ખાસ જરૂરી છે અને સંતુલન સત્સંગથી આવે છે, એક બીજામાં ઘટતી કડી એકબીજાને મળી જાય છે.

તા-૦૭/૦૧/૨૦૧૨

આપણે આપણને જોવાનું શરૂ કરીશું એટલે તુરત જ ખ્યાલમાં આવશે કે આપણી આજુબાજુ જ્યારથી સમજવાની શરૂઆત કરી છે ત્યારથી

કરોળીયાની જેમ એક પછી એક માયાના જાળાની જેમ તાર ગોઠવાતા જ આવ્યા છે. ખરેખર તો અત્યારે આપણી આજુબાજુ આપણેજ ગુંથેલ કરોળીયાનું જે જાળુ આપણને બાનમાં રાખીને બેઠું હોય એવું દેખાય છે. કરોળીયાનું જાળુ આપણી માન્યતાઓથી બંધાયું હોવાથી એમા મોહ, લોભના તાણાવાણાથી ગુથાયેલા જાળાને વિખેરવા સહજતાની ખાસ જરૂર પડવાની, સહજતાતો જે છે એને એવીજ રીતે જોવાથી ધીરે-ધીરે તાણાવાણા ઉખેળાશે અને જાળામાંથી છુટી શકાશે.

જે માનવીના માંથી સ્વાસ્થ્ય ઘટવા લાગે એનામાં યોગ બળ પ્રગટ થવા લાગે છે અને જે શબ્દની સાથે સ્વાસ્થ્ય ભળેલો હોય એની ક્યારેય અસર થતી નથી.

બાકી તો કોઈ નેય નડયા વગરનું જીવાય જાય તો ધર્મ જ છે.

યોગ્યતા વગરનું જે કાંઈ મળી જાય એનેય પચાવવું બહુજ અઘરૂ છે.

સમર્પણ વગરનો જે સ્નેહ છે એ સ્નેહ ન કહેવાય.

સમાજની એવી સેવા કરવી કે જેનાંથી એનાંમા પંગુતા ન આવે અને એ ક્યારેય લાચારી ન સમજો કારણ કે લાચારીમાંથી પણ નફરત પેદા થઈ શકે છે.

કુદરતની કરામત જ્યારે સંસાર જગતમાં જોવાય છે ત્યારે ધન્યવાદ આપવો કે આનંદના કુવારા છોડવા. દરેક માનવીમાં અનોખી વ્યવસ્થા એવી તો જોવા મળે છે કે બધા પોત-પોતાની રીતે નશો મેળવી લે છે. ધનવાનને ધનનો નશો, એમ પુત્રવાનને પુત્રનો, પદવાનને પદનો નશો, જેમ શ્રીમંતને શ્રીમતાઈનો નશો હોય, એમ ગરીબને ગરીબાઈનો નશો હોય છે. ભોગીને ભોગનો, તેમ ત્યાગીને ત્યાગનો નશો જોવા મળે છે. થોડું જ્ઞાન મળી જાય તો એનો નશો તો કંઈક ઓર જ જોવા મળે છે. આમ દરેક માનવી નશાનો આદતો છે જ પરંતુ જે બહારથી આવતો નશો ઘડી બે ઘડી રહીને ઉતરી પણ શકે છે એટલે અવિરત નશામાં રહેવા અંદરથી મળતો

તૃપ્તીનો નશો ગોતવા માનવી અંતે તો પોતાની અંદર ગોતતો જોવા મળવા લાગે છે.

બહારી નશો અહંકારને બહેકાવે છે ત્યારે અંદરનો નશો અહંકારને હટાવી શકે છે, ઘણા માનવી જાગતા હોવા છતા જાગતા નથી અને ઘણા માનવી સુતા હોવા છતા બધું સમજતા હોય છે. જો મૃત્યુ આવે એની પહેલા મોતને સમજી લેવાય તો મોતનો ડર પણ ન રહે અને મૃત્યુ ટાળે રોવું પણ ન પડે.

ખરેખરતો જે કાંઈ મળ્યું છે એની કોઈ દિવસ કદર કરીને એનો પાડ પણ માન્યો નહીં અને જે નથી મળ્યું એની મોકાણ લઈને બેસી જવાય છે એ બધું આપણી અંદરની અતૃપ્તીનું કારણ હોય છે.

લગભગ માનવી પોતાની જાણકારી કે જ્ઞાનનો ડબો ખાલી કરવા મથતા હોય છે, ખાલી કરે ત્યાં સુધિતો વાંધો નહીં પરંતુ સાથો-સાથ પોતાનો વધારાનો ડબો ભરવાનું કામ થતું રહે છે, એ ખ્યાલ બહાર રહી જતું હોય છે.

કહેવાનું એટલુંજ છે કે જુના ડબામાંથી જે ભરેલું નિકળી જાય એ આપણા માટે કચરાથી વધારે કાંઈ રહ્યું ન હોય પરંતુ જે આપણે પાછું ભરાતું જોઈ રહ્યા છીએ એ પણ સમય જતા કચરો સમજવાનો. આ બધું થઈ રહ્યું છે એનું ખરૂં કારણ પરીવર્તન છે, એ પરીવર્તન સમજાય જાય તો ડબો ભરેલો કે ખાલી કાંઈ ફરક પડે નહીં.

આપણે મૌનમાં રહેવાની શરૂઆત કરવી હોય અગરતો કરી હોય ત્યારે મૌન નથી રહેવાતું અને મુંગા રહેવાથી જે ડબો ભરેલો હોય છે એમાંનું જે જાણકારીનું ફીડલું ચારે બાજુ ફેલાવાથી પુરૂં મૌનમાં રહેવાય નહીં માટે પહેલા જેમ બને તેમ ડબો એકબાજુ મુકીને ધ્યાનની શરૂઆત થાય તો મૌન અને ધ્યાન એકબીજાનના પુરક થઈને કંઈક નવું જ દર્શન ખડું કરી શકે તેમ છે.

જ્યારે માનવી અંદરથી નિર્મળ થઈ જાય પછી કપડા કેવા પહેર્યા છે કે નથી પહેર્યા કાંઈ ફરક પડે નહીં, બાકી અંદરથી નિર્મળ નથી એ ગમે તેવા કપડા પહેરે તો પણ એનું પ્રતિબિંબ બેડોળ જ પડવાનું, હૃદયના ભાવને અને બહારની ટીપ-ટોપને કાંઈ લેવા દેવા નથી.

ખરેખર તો હૃદયના ભાવને આચરણમાં વહેતું કરી દેવું જોઈએ, હૃદયના ભાવને તો ભાવ હૃદયવાળો જ સમજી શકે.

હૃદયમાં ભાવનો પ્રેમ સાગર ઘુઘવતો હોય અને આંખો સુધિ ન આવે એ તો કેમ બને.

કરૂણા સભર શબ્દો અને પ્રેમ ભરી આંખો સામેના હૃદયમાં પરીવર્તન ન લાવી શકે એવું હોય જ નહીં.

એકવાર મનથી મુક્ત થઈ જવાય તો આખું જગત એને માટે સુંદર ઉપવન ખડું કરી શકે છે કારણ કે જેને આપણે સમજવું છે એનું તો કોઈ રૂપ નથી, રેખા નથી કે નથી કોઈ આકાર. એને માટે વર્ણન કેમ કરવું, એને તો અનુંભવવું જ રહ્યું અને અનુંભવમાં આવી જાય તો એમા ડુબી જવા સિવાય કોઈ માર્ગ નથી કારણ કે આખો ખેલ મનનો છે. જો મન હજી કાંઈ તૃષ્ણામાં છે તો સંસાર છે, જે તૃષ્ણામાંથી ઉઠી જાય એને માટે મન પણ શુન્ય જેવું થઈ જાય છે.

મન ક્યારેય દબાવ્યે દબાવતું નથી. બને તો મનમાં જે કાંઈ ડરો છે એને ખાલી કરી શકાય, એટલું ખાલી કરવું જોઈએ. જ્યારે પોતે ખાલી થઈ જાય પછી જે કાંઈ નિકળે તે એકપણ એક મંત્રથી પણ વધારે ઉપયોગી આ જગતને સમજવામાં લાગે એવો નિકળે છે.

અત્યારે આ લખાય રહ્યું છે એટલો સમય આપણે આપણી સાથે રહ્યા એના જેવો સમય મળવો એ આપણા માટે ધન્યતાનો સમય કહેવાય.

આપણી નજર ધારદાર કરીને જોવાય તો ખ્યાલ આવે કે નાના અમથા બીજમાં કેવડું મોટું ઝાડ પડ્યું હતું એવીજ રીતે આપણા નાના

એવા હૃદયમાં કેવી કેવી વિશાળતા પડેલી છે કે એ વિશાળતામાં આખું વિશ્વ પણ એક બીજ જેવું થઈ જાય છે.

તા૦૮/૦૧/૨૦૧૨

ગઈ કાલે પતરા મંડળીમાં વિઠલભાઈનો પ્રશ્ન હતો કે મૃત્યુનો આપણને અનુભવ ન હોવા છતાં એનો ભય શું કામે લાગે છે?

આ પ્રશ્ન એટલો બધો મહત્વનો હતો કે એ સમજાય જાય તો બધું સમજાય જાય. આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવો એટલે પુરૂષોત્તમ અનુભવ હોય, સાથો સાથ અત્યાર સુધિનું જીવન સભાનતાથી જીવાયું હોય, ક્ષણેક્ષણે સમજવાનો પ્રયાસ કર્યો હોય અને પરીવર્તનને પુરી રીતે જીવનમાં થતા ફેરફારો સાથે જીવ્યો હોય એ સમજી શકે.

આનો જવાબ લખતા પહેલાં દરેક માનવીની માનસિકતામાં ઉડે-ઉડે ક્યાંક એવું રહ્યા કરે છે કે ભલે બીજા મરે પણ હું મરવાનો નથી. આ જોતાં એ પણ કહેવાય કે આપણને બધી ખબર હોવા છતાં કાંઈ ખબર નથી.

મૃત્યુનો ભય આપણને મૃત્યુના અનુભવ વગર કેમ લાગે છે, એના બે કારણો છે. એક પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ, ડાયરેક્ટ અને ઈન્ડાયરેક્ટ રીતે આપણાથી આપણી અંદર ભયનાં બીજ વધાઈ ગયા હોય છે.

હવે આપણા અનુભવ વગર આપણી અંદર ઈન્ડાયરેક્ટ કેવી રીતે ભયના બીજ રોપાઈ ગયા છે એ જોઈએ.

રોજના અભ્યાસથી સત્યને પણ અસત્ય સમજી લેવાય અને અસત્યને પણ સત્ય તરીકે માની લેવાય છે. આને માટે તો આપણા જીવનમાં ઘણા દાખલાની જેમ આજે જે સત્ય સમજાતું હોય એ કાલે અસત્ય પણ આપણે સ્વીકાર્યું છે.

મૃત્યુનો ભય ઈનડાયરેક્ટ આપણી અંદર કેવી રીતે ઘુસી ગયો છે, જેમ ધીરે-ધીરે નાની ઘટના બનતા બનતા મોટી ઘટના સુધિ પહોંચી જાય ત્યાં સુધિ ખબર ન રહેવાનું કારણ, નાની ચોટ આપણા હૃદય સુધિ પહોંચી ન હોય, ભલે હૃદય સુધિ ન પહોંચી હોય પરંતુ એ ચોટ રૂપી બીજ આપણી અંદર રોપાય ગયું હોય છે. જે બચપણથી આપણી આજુ-બાજુમાં અનેક માનવીને મરતા આપણે જોતા આવ્યા હોઈએ, એ ભલે આપણું મૃત્યુ ન હોય પરંતુ એ માનવીના મૃત્યુના રૂપમાં આપણી અંદર બીજ રોપાતું જવાનું અને રોજના મૃત્યુના સમાચાર કે નજરે જોવાતા અને બીજ ને ખાતરનું કામ કરતું રહેવાથી એ વૃક્ષ બને છે. એ વૃક્ષની સાથે-સાથે જ્યાં-જ્યાં જેની ઘરે વૃક્ષ આવ્યું ત્યાંનું વાતાવરણ ભય ભર્યું થયેલું આપણે જોયું હોય. એ ઝાડના ફળરૂપી માપણી આપણે જોતા હોવાથી આપણને ડર લાગે, કારણ કે જે કોઈ મરી ગયો એનો પાછો ભેટો થતો નથી, એણે જે કાંઈ મેળવેલ હોય તે અહિંયાને અહિંયા રહી જતું હોય, આપણે જોયું હોવાથી આ પછીનું પણ એવું થશે ને આપણું મેળવેલ અહિંયા રહી જશે, એના મોહમાંથી ભર્યું આપણી અંદર પેદા થાય છે અને એનો ડર આપણને લાગે છે. આ થઈ ઈનડાયરેક્ટ ભયની વાત.

હવે જોઈએ કે આપણને મૃત્યુનો અનુભવ નથી, ખરેખર તો આપણે મૃત્યુની સાથે જીવતા હોવા છતાં આપણને ખ્યાલ નથી કે રોજ આપણે મરી રહ્યા છીએ. શું આપણું બાળપણ મર્યું નથી? શું એ બાળપણ આપણે જીવ્યા ન હતા? એ બાળપણને આપણી નજર સામે આપણે પોતે જ દેખાવ્યું નહોતું.

એવીજ રીતે જુવાની ને જોવું જોઈએ, આપણને એમા પણ ખ્યાલ આવશે કે રોજ મરતા-મરતા આપણે જુવાની આપણે હાથે મરતા જોઈ છે કે નહીં પરંતુ ખ્યાલ રહેતો નથી એનું કારણ, જુવાનીનો મોહ અંદર વધતી જતી અતૃપ્તિ એ એટલી બધી પ્રખર થઈ ગઈ હોય છે કે રોજ મરણ હોવા છતાં મરવાની ખબર પડવા દેતી નથી, પરંતુ રોજ મરી રહ્યા છીએ એ આપણની અંદરની વ્યવસ્થાને ખબર છે. એ જ ડેટા ફીટ થતા રહ્યા

હોવાથી એ આપણને ભય કે ડર અહેસાસ કરાવ્યા તો કરે જ છે પરંતુ બહારી જગતનું એટલું બધું આકર્ષણ આપણે જોતા થઈ ગયા હોવાથી અંદર તરફ જોવાનો સમય મળતો નથી. નહીંતર તો ખબર પડત કે આપણે કેવી ક્ષણે અને કેટલું જીવ્યા.

મૃત્યુનો સુખદ અનુંભવ, અહંકારના મૃત્યુથી પણ સમજાય છે અને અહંકાર સમજવા કે હટાવવા ધ્યાનની ખાસ જરૂર છે અને ધ્યાન એ મૃત્યુની બાળપોથી છે, મૃત્યુને સમજવું હોય તો ધ્યાનમાં રહેવું જરૂરી છે.

જે કાંઈ જવાબના રૂપમાં લખુ છું કે લખાય રહ્યું છે એ સમજવા કે સમજાવવા માટે પુરતું નથી કારણ કે આ વિષય છે એ અનુંભુતિનો છે, એને સમજાવું તો પણ કેમ સમજાવું.

તા૦૯/૦૧/૨૦૧૨

આપણી અંદર જે બીજરૂપ તત્વ છે, એનો વિકાસ અંદરથી અનુંભવેલ અનુંભુતિના આધારે જ થઈ શકે છે. બાકી બહારની જાણકારીથી એ બીજને ગમે તેમ વિખી નાંખવાથી, એમાંથી જે હોવા પણાની ફોરમ, એમાંથી મહેકવી જોઈએ, નહીં મળી શકે કારણકે એનું મુળ તો અંદર જ જવાનું.

બહારથી ગમે તે આપણા અંગોને તોડી મરોડીને જોવાશે તો એમાંથી કયાંય ધ્યાન કે પ્રેમ કે આત્મા જેવું જોવા નહીં મળે.

બહારી સમજદારીથી ઉઠેલો પ્રશ્ન અને અંદરથી ઉઠેલો અવાજ આ બંને વચ્ચેનો અંદર બહારનો પડદો છે, એને સમજ્યાં વગર એની તુલના નહીં થઈ શકે.

અંદર વ્યવસ્થા જ એવી ગજબની છે કે એ બહારી સમજથી નહીં સમજાય કારણ કે અંદરથી ઉઠતું સંગીત કે સુવાસ એતો હૃદયમાંથી વહેતા ફેરફારને હિસાબે જ પ્રકાશીત થતું હોય અને હૃદય અંદર છે.; એને બહારથી કેવી રીતે સમજી શકાય. હૃદય અને પ્રેમને સમજવામાં કોઈ લાભ કે નુકશાન કાંઈ ન રહે ત્યારે જ પામી શકાય છે.

આમા આપણા હાથની વાત કોઈ નથી છતા પણ જો ખ્યાલ રહે તો ક્યારે આપણી અંદર વસંત ખિલી જાય અને લહેરાય જવાય એતો સભાન અવસ્થાથી જીવાતું હોય તો જ વાત બને તેમ છે.

જોઈ લેવો કોઈ કૂરસદની પળોમાં કે આપણી અંદર શું નથી, આપણે આ પૃથ્વી ઉપર માનવ શરીર ધારણા કરીને આવ્યા કે મોકલવામાં આવ્યા છે, એ બધું તો પછી સમજશું પરંતુ જે કુદરતે આપણી અંદર અફાટ શક્તિ ભરેલી છે, એવો ખ્યાલ આવી જાય તો ઘણું છે. એક વખત આપણને આપણી શક્તિનો અહેસાસ પણ થઈ જશે તો આ કુદરતની વ્યવસ્થાનો આપણે એક હિસ્સો છીએ એ પણ સમજાય જવાનું.

કોઈ એવી ક્ષણ મળી જાય કે એ ક્ષણમાં આપણે ઉદાસ હોઈએ, ચારે બાજુથી ઘેરાય ગયા હોઈએ ત્યારે એવી વ્યક્તિ આપણને એવો ઇશારો કરે છે કે આપણી પોતાની શક્તિથી આપણે બેઠા થઈને દોડતા પણ થઈ જવાય છે. ખરેખર તો શક્તિ આપણી અંદર છે જ, માત્ર ખ્યાલમાં આવે તો વાત બને.

તા-૧૦/૦૧/૨૦૧૨

જેને તરસ નથી એ તરસ્યાની તરસને કેમ કરીને સમજી શકે? એવી જ રીતે અંદર જોવાની તડપ કે તરસ લાગી હોય એને સમજાય કે પ્રેમના ટીપા માટે બહાર હું તડપતો હતો તેનું તો અહીંયા સરોવર ભરેલું છે.

જેણે જીવનને ચારે દિશાઓથી જોયું હોય, જોવામાં ખુણે ખુણો તપાસ્યો હોય.

તા-૧૧/૦૧/૨૦૧૨

પ્રેમ અને ધ્યાન એ બે શબ્દોને વ્યવસ્થીત સમજી લઈએ અને જો ધ્યાન અને પ્રેમ શબ્દનો અર્થ સમજાય જાય એને જગતનો બધા ધર્મનો અર્થ સમજાય જાય. જગતમાં જીવવા માટે તથા પોતાને ઓળખવા માટેના બે જ માર્ગ છે, એક માર્ગ ધ્યાન છે એને સંસાર જગતમાં જોવું હોય તો

વિચાર સાગરનાં મોતી

બુધ્ધી સાથે રાખવું પડે. કોઈ પણ કાર્ય કરવામાં જો બુધ્ધી પુર્વકનું ધ્યાન ન હોય તો કામ બરોબર ફળીભુત ન થઈ શકે. એવી જ રીતે પ્રેમ પણ સંસાર જગતના જીવનમાં ખાસ જરૂરી છે. જો પ્રેમ પુર્વક પરિવાર સાથે કે વહેવારીક જગતમાં જીવાયુ હોય તો જીવનમાં ચાર ચાંદ લાગી જાય છે અને ઉત્પાત ઓછો જોવા મળે છે. આ આપણે વહેવારીક તથા સંસારીક જગતમાં પ્રેમ અને ધ્યાનનું શું મહત્વ છે એ જોયું.

હવે અંતર જગતમાં ધ્યાનનો માર્ગ એવો છે કે તે બુધ્ધી પુર્વકનો હોવા છતાં બુધ્ધી એકદમ બારીક થઈ જાય કે એનો શેષ ભાગ ન રહેવો જોઈએ, જાણે બુધ્ધી શુન્ય થઈ જાય, જેમ ધ્યાનના માર્ગમાં બુધ્ધીને શુધ્ધી કરવાની છે, તેમ પ્રેમના માર્ગમાં હૃદયમાં શુધ્ધી લાવવી જરૂરી છે, જ્યારે હૃદયની એટલી શુધ્ધી આવી જાય કે પ્રેમ અને હૃદયની એક-મેકમાં ખેચાઈ જાય, જેમ પ્રેમી પ્રેમમાં ખેચાઈ જાય માત્ર શુન્યતા જ વધે.

ધ્યાન એવું શસ્ત્ર છે કે આપણને વિચારોની વણઝારમાંથી બચાવે છે અને પ્રેમ એવું શસ્ત્ર છે કે તે આપણા વળગણ કે વાસનામાંથી છોડાવે છે કે બચાવે છે.

જો કે ધ્યાન અને પ્રેમ આ બંનેમાં તો આપણે ખેચાઈ જવાનું છે.

જેણે-જેણે ધ્યાનની વાતો કરી છે, અનુંભવ્યું છે એની અંદર પ્રેમની ઝલક જોવા મળી જાય છે, એમ પ્રેમમાં પણ કોઈ ઉદ્વેગ ન હોય ત્યાં પણ ધ્યાનની ઝલક જોવાય જવાય છે.

ધ્યાન અને પ્રેમનાં રસ્તા અલગ હોવા છતાં મંઝીલ એક છે, પ્રેમમાં એટલું મગ્ન થઈ જવાય કે મસ્ત થઈ જવાય, એ ધ્યાન અને ધ્યાનમાં મગ્ન થઈ જવાય અને મસ્તી આવી જાય એ પણ પ્રેમની જ નિશાની હોય છે.

જેને આપણે પ્રેમ કહેતા હોઈએ એમાંય આપણો સ્વાર્થ હોય છે, પ્રેમતો એવી ધારા છે કે જે આપણી આંખોમાંથી અવિરત વહેતી થાય ત્યારે જ સમજાય .

પ્રેમ તો પાત્રતાથી મળે છે, કારણ કે આપણે જોયું છે, પ્રેમમાં કાયમ માટે માનવીને દુઃખનો અનુભવ થયો છે. હકીકતમાં પ્રેમતો એવો પ્રવાહ છે કે ત્યાં સમર્પણ સિવાય કાંઈ ન હોય અને સમર્પણ હોય ત્યાં દુઃખ કેવું, આપણું પાત્ર જ જો સ્વાર્થ ભરેલું હોય તો એમાં અમૃત પણ નાંખવા આવે તો ઝેર થઈ જાય છે. બાકી પ્રેમમાં માનવી પ્રેમથી દુઃખ નથી, દુઃખી થવાનું કારણ માત્ર પોતે જ હોય છે. પ્રેમ તો માત્ર આનંદ છે, થનગનાટ છે અને એજ થનગનાટથી ઉપસ્થિત થતી સમાધિ છે.

આપણે આપણી માનસીકતા તપાસી જોઈએ તો ખબર પડશે કે ધ્યાનમાં ડુબી જવાનું મંઝીલ નથી અને પ્રેમમાં લય થઈ જવાનું મંઝીલ નથી. કારણ કે અત્યારે મોહની એવી માયા જાળમાં લપેટાયેલા હોવાથી ખોવાય જવાનું આપણને પાલવે તેમ નથી, છતાં પણ એ બાબું આપણું ધ્યાન વળ્યું છે, કંઈક પામવાની તડપ જાગી છે, સારી વાત છે.

આમા કરવાનું કાંઈ નથી, કોઈ કામકાજ છોડવાની વાત નથી, માત્ર આપણા મનમાં ચાલતી ધમસાણને થોડી શાંત કરવાની છે. કારણ કે અત્યાર સુધિ જીવ્યા હોઈએ અને જીવતા હોવાથી જીવનની કે શરીરની જે જરૂરીયાત છે એ પ્રમાણે કામતો કરવાનું છે, માત્ર જોવાની નજર તથા વિચારોની શૃંખલાને સમજવાની જ જરૂર છે.

ખરેખરતો જે વ્યક્તિ પ્રેમને નહીં સમજી શકે એ મૃત્યુને પણ નહીં સમજી શકે, પ્રેમમાં જેમ ખોવાય જવાનું છે તેમ મૃત્યુમાં પણ ખોવાય જવાનું છે.

જેણે પ્રેમમાં મરવા કે મીટવાનું શિખી લીધું અને એનો સ્વાદ માણી લીધો એનું મૃત્યુ પણ શું બગાડી શકે? પ્રેમ એક મૃત્યુની પાઠશાળા છે ખરેખર જ્યાં સુધિ “હું” આપણી અંદર છે, “હું” એટલે અહંકાર છે ત્યાં સુધિ પ્રેમ ના હોય અને પ્રેમ છે એતો અહંકારનું મૃત્યુ જ છે ને, આપણા જીવનના સિંહાસન ઉપરથી અહંકાર ઉતરે ત્યાર પછીજ પ્રેમનું સામ્રાજ્ય શરૂ થાય છે.

તા૧૩/૦૧/૨૦૧૨

પ્રેમ નામની ચાવી જો આપણા તાળાને લાગી જાય અને તાળુ ખુલી જાય એટલે મૃત્યુ પણ પ્રેમ મય બની જાય, સ્વચ્છતાથી મરવું એનું નામ જ પ્રેમ, કારણ કે જ્યાં સુધિ આપણે છીએ ત્યાં સુધિ પ્રેમ નથી, પ્રેમતો મરવાનું પ્રેમથી જ આત્મા પરમાત્મા અને જીવન જે જીવી રહ્યા છીએ એ, સ્વર્ગ સમાન જીવતે જીવતા અનુંભવી શકાય. માત્ર પ્રેમથી જીવન અને મૃત્યુ બંન્નેને જાણવું હોય તો પહેલા પ્રેમથી પરીચીત થવું પડે.

પ્રેમની ગહેરાય એ મૃત્યુ છે અને મૃત્યુ તો એવી ક્ષણ છે કે ત્યાંથી જીવનની શરૂઆત થાય છે.

જે પ્રેમમાં ડુબવા કે મરવા તૈયાર થઈ જાય એને જીવન જીવવું પડતું નથી, જીવન જીવાય જાય છે.

અસ્તીત્વ વહેતો પ્રવાહ છે એને રોકવાની કોશીષ કે એને ફેરવીને જોવું વગેરે બુદ્ધીનો વિષય છે, બાકી જે વહે છે એની સાથે વહેવા મંડવું એનું નામ પ્રેમ છે.

આ જીવન જીવાય રહ્યું છે કે પ્રકૃતિનો ખેલ, એ બધાનું રહસ્ય સમજવું બહુજ આકર છે અને જો થોડું ઘણું સમજાય જાય તો એને વર્ણવવું કેમ એ પણ સમજવા જેવું છે.

તા-૧૪/૦૧/૨૦૧૨

આપણે વાતુ તળીયાની તથા ટોચની કરતા હોઈએ છીએ અને કહેતા હોઈએ કે હે ભગવાન તું કરે તે ખરૂં, પરંતુ જરાક પોતાને જોવો તો ખરા કે આપણે એનું ધાર્યું શું કર્યું છે.

અંદરની કલ્પના કંઈક હોય અને જીવાતું કંઈક અલગ હોય છે, બાકી તો સમજે કાંઈ, કરે કાંઈ એને માટે તો એક જ છે જે જેવી રીતે સમજે છે એવી રીતે જીવે છે.

જ્યારે અંદરનું અજ્ઞાન સમાપ્ત થઈ જાય ત્યારે પરમ જ્ઞાન થઈ જાય પછી પોતાનું મુળ સ્થાન છે એને બહાર ગોતવા જવું નહીં પડે, કારણ કે અત્યારે જ્યાં છીએ એજ આપણું મુળ સ્થાન કે ઘર છે, જ્યારે પરમજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ જાય એટલે ખબર પડી જશે કે અત્યાર સુધિનું મેળવેલું જ્ઞાન તો જમણવારમાં જમી લીધા પછી જે વેરાયું હોય અને ભેગું કર્યું હોય એવું સમજાશે, એનું મુલ્ય માત્ર એઠવાડથી વધારે કાંઈ નહીં સમજાય.

જગતમાં ગમે એટલું જાણી લેવામાં આવે, જ્ઞાનનો ભંડાર ભલે ભેગો કર્યો હોય પરંતુ જ્યાં સુધિ અંદરથી આનંદની હેલી ન છુટે ત્યાં સુધિ બધું નકામું છે.

અસ્તિત્વની સાથે એક થઈ જવાનો માર્ગ માત્ર આનંદ જ છે, આનંદની હેલી એમને એમ છુટતી નથી, હેલીની સીમામાં પહોંચતા પહેલા ઘણું બધું ખરી પડવું જોઈએ.

આનંદની ધારામાંથી વહેવા પ્રેમ ભર્યો શબ્દોને સમજવા પણ અઘરા થઈ જાય છે, જેને કે જેની આજુ-બાજુ ઘોંઘાટની ટેવો ફીટ થઈ ગઈ હોય કારણ કે શબ્દો જ એવા પ્રવાહથી આવતા હોય છે કે એ શું કહેવા માગે છે એ સમજવું અઘરું થઈ જાય છે.

અંદરથી કંઈક એવું લાગે છે કે કોઈ દિવસ મરવાનો નથી અને સતત એવું પણ થાય છે કે મોત ક્યારે કોળીયો કરી જશે એ વિચારે કંપી જવાય છે, જેમ જે છે અંદર અને ગોતવા બહાર ભટકતા હોઈએ છીએ.

જો થોડું પણ સમજાય જાય તો આપણને પણ અચરજ થશે કે હું ખોવાણો નથી તો ગોતું છું કોને અને પહેલા ગોતવાવાળાને તો ગોતો એટલે બધું સમજાય જશે. જો કાંઈ આપણે ગોતી રહ્યા છીએ એ પણ ગોતવાવાળાની સાથે જ છે, એક મળી જાય એટલે બીજો મળેલો જ છે. જેમ બીજામાં વુક્ષ છે, એમ આપણે અસ્તિત્વનું બીજ હોઈએ એવું સમજાય જવાનું.

ઘણી વખત એવું થતું હોય છે કે ચશ્મા આપણે પહેરેલા હોવા છતાં ચશ્મા આપણા ઘરમાં ગોતતા હોઈએ છીએ, એવુંજ આપણું દુવિધાનું હોય છે, જે દુવિધામાં આપણે હોઈએ એ આપણા જ વિચારોની પેદાશ હોઈ શકે.

જે કાંઈ સમજાય જાય એ આપણી અંદર આવતું રહે છે, એ આપણાથી નીચે પણ કહેવાય પરંતુ જે સમજાય નહીં અને આપણી ઉપર વહી જતું હોય એજ ખાસ સમજવાનું હોય છે, કારણ કે એ જ આપણે ઉપર ઉઠવાનું પહેલું પગથીયું હોય છે.

આપણે બનાવેલ કૃતિ આપણાથી મોટી ન હોય, કોઈ આપણને પુછે કે હું અત્યારે ક્યાં છું, તો સામે વાળો તરત જ કહે કે તુ અત્યારે મારી સામે છે, અગરતો તું ક્યાં છે તો તારી સામે છે. આ બંને પ્રશ્ન તથા જવાબ વ્યવસ્થિત અને લાયક છે કારણ કે તમે ક્યા સ્તરથી પ્રશ્ન પુછો છો એનો જવાબ એ સ્તરથી મળવાનો. ખરેખર તો હું ક્યાં છું એ પ્રશ્ન બીજા માટે નથી, એતો પોતાની અંદર પુછે તો અંદરની વ્યવસ્થા બતાવશે કે ક્યાં છે.

ખાસ સમજી લેવું કે પ્રેમનો ક્યારેય અંત નથી પરંતુ ઘૃણા કે નફરતનો અંત આવી શકે છે. ઘૃણાના પ્રારંભની આપણમાં ખબર ન પડે પરંતુ અંત તો આપણે લાવી શકાય તેમ છે.

સંસારની શરૂઆતની તો આપણને ખબર નથી પડી પરંતુ એના અંત ની તો ખબર પડી શકે તેમ છે.

શબ્દોમાં વિવાદ જોવા મળે, જેમ દરીયાની ઉડાઈની ખાલી વાતો થાય એમ આપણી ઉડાઈ શું છે એ શબ્દોથી કેમ સમજવી, એમા તો ખાબકવું પડે.

તા-૧૫/૦૧/૨૦૧૨

અંદર બહારની ઉન્નતીનું સમીકરણ કરતા રહેવું જોઈએ, સંસાર અને સાધના બંને સાથો-સાથ ચાલવું જોઈએ. ખાલી સંસારમાં રહેવું એમાં

વિચાર સાગરનાં મોતી

અઘરૂ વર્તાશો અને ખાલી સાધનામાં પણ અઘરૂ વર્તાવાનું, માટે ચાલતા રહેવાનું પરંતુ બંને છેડાનો ખ્યાલ રહેવો જોઈએ.

બહારના રહસ્યોને ગોતવા તો આપણે બહું ફર્યા, હવે અંદરના રહસ્યને પણ સમજવાનો પ્રયાસ કરવાની જરૂર છે, તો જ આત્મચિંતન થશે. રહસ્ય સમજવામાં એક શબ્દ કામ આવે એમ છે, એનું નામ ધ્યાન અને ધ્યાન એટલે શું? તો ધ્યાન એટલે ધ્યાન અને ધ્યાનની એટલા માટે જરૂર છે કે આપણે ક્યારેય આપણી ઉપર વિશ્વાસ કર્યો હોય એવું લાગતું નથી.

પ્રેમને રસ્તે ચાલવું સરળ છે પણ થોડું લાંબુ છે અને ધ્યાનને રસ્તે ચાલવું કઠણ છે પણ ટુંકુ છે, મંઝીલ એક છે.

પ્રેમ વિષે આટલું બધું સાંભળ્યા પછી પણ જીવનમાં નક્કી પ્રેમથી જીવાતું હોય એનું કારણ કાને સાંભળ્યું છે અને એ કોઈ કાનની સમસ્યા નથી. સાંભળ્યા પછી હૃદય સુધિની યાત્રા એ શબ્દોની થઈ હોય તો પ્રેમ વહેવારમાં આવે, બાકી તો પ્રેમ ને અનેક તરફથી ફેરવી ફેરવીને કહેવામાં કે સાંભળવાથી કાંઈ ફાયદો થવાનો નથી, બાકી પ્રેમતો ઉપર ઉઠવાની સીડી છે. જેમ ચડતું જવાય એમ ખરતું જાય અને હળવા કુલ જેવું થઈ જવાય.

ધ્યાન એટલે ધ્યાન અને પ્રેમ એટલે પ્રેમ, બહારથી નહીં મળે અંદર ચાલવાનું શરૂ કરો પરીણામ તરત જ છે.

સંસારમાં ઘનની પીડા ન હોય કે શારીરીક પીડા ન હોય તો પણ મનની પીડા તો લગભગ માનવીને પજવતી જ હોવાની. ઘનની પીડાતો મિત્રો દ્વારા હલ થઈ શકે, શરીરની પીડા ડોક્ટર દ્વારા હલ થઈ શકે અને માનવી એ પ્રમાણે કરે પણ છે પરંતુ જે મનની પીડા છે એનો હલ કરાવવા માટે માનવી તૈયાર નથી હોતો કારણ કે તે પીડા પોતાની અંદરથી જ ભયના કારણે પેદા કરેલી હોવાથી બીજાની મદદ લેવામાં અચકાતો હોય છે. મનની પીડા મનની મોકળાશથી જ મટે છે.

જ્યાં સુધિ મારૂ છે, પોતાનું છે ત્યાં સુધિ ભય છે, જ્યારે મારૂ મટી જશે ત્યાં ભય જેવું કાંઈ નહીં રહે, વહેવારીક જગતમાં કાંઈ છોડવાની વાત નથી અંદરના ભાવથી છુટવાની વાત છે.

અત્યારે જે જીવન જીવાય રહ્યું છે એને માત્ર ભેદ ભાવ વગર જો સ્વીકારી લેવાય તો સ્વર્ગ અત્યારે ને અહીંયા જ છે.

સમજવું બહુજ મુશ્કેલ હોવા છતા સમજાવું જોઈએ કે જન્મ સુધિની યાત્રા ન સમજાય અને મુત્યુ સુધિનો માર્ગ ન સમજાય તો બંન્ને વચ્ચે કડી પ્રેમ કેમ કરીને સમજી શકાય કારણ કે જે પ્રેમ છે, એમા વાસના ન હોય કે કામના ન હોય, માત્ર પ્રાર્થના જ હોય ત્યારે જ એ પ્રેમની ઉચાઈનો ખ્યાલ આવે.

ત્યારે અંદરથી પ્રેમરૂપી સમર્પણના ભાવ સાથે જે આરાધના થઈ જાય એજ આપણી અંદર આપણા સુધિ પહોંચી શકે.

જો કે પ્રેમ શબ્દનો અર્થ લગભગ માનવી પોત પોતાના મતલબને હિસાબે કાઢતા હોય છે.

તા-૧૬/૦૧/૨૦૧૨

ક્યાંક જો સત્ય સમજાય તો સાથો સાથ પહેલા સમજ્યા હતા તે અસત્ય છે એમ સમજીને ખરી જાય.

શરીર આપણું છે એ આપણી સમજ છે પરંતુ એનું બંધારણ જે છે એતો વિશ્વમાં વહેતા પાંચ તત્વનું છે, આ બંન્ને સત્ય હોવા છતા અસત્ય પણ થઈ જાય કે પાંચ તત્વને બાંધી રાખવાવાળુ કાંઈક બીજુ તત્વ ન હોય તો જે બીજુ ચેતન્ય તત્વ છે એની પણ અલગ દુનિયા છે.

હવે જોવા જઈએ તો શરીરની વ્યવસ્થાની દુનિયા અલગ તથા અંદરના ચેતન તત્વની દુનિયા અલગ અને બંન્ને એકમેકની સાથે રહેવાથી એમાંથી ત્રિજુ વ્યવસ્થા જે જન્મે છે એ છે મન અને એનું સામ્રાજ્ય.

મનના સામ્રાજ્યને પહેલા સમજી લઈએ, જેમ આપણે એક ફેક્ટરી ચાલુ કરી હોય, એમા બે જે હોય છે તે માલિક અને ફેક્ટરી અને ત્રિજો જેને મન કહીએ છીએ એ છે. મેનેજર ને મેનેજનું કામ છે, ફેક્ટરી બરોબર ચાલવી જોઈએ અને માલીકનું કાંઈ નુકશાન ન થવું જોઈએ. ફેક્ટરી બરોબર ચાલતી હોવાથી માલીકે માથું મારવાનું બંધ કરવાથી જે મેનેજર છે એ શેઠ કરતા સવાયું વર્તન કરતો થઈ ગયો છે. ફેક્ટરીમાં મનનું એટલે કે મેનેજરનું બધું ચાલતું હોવાથી એ પણ રાજાપાટમાં આવી જવાથી એણે પણ બધા વર્કરો માથે એક મુકડમ રાખ્યો છે. એનું નામ અહંકાર અને મુકડમ કે અહંકાર જે કહીએ તે એની મરજી મુજબ બધા વર્કરો કાર્યભાર સંભાળે છે. જે વર્કરો છે એમાં રાગ અને દ્રેશ એ મુકડમના માનીતા થઈ ગયા છે.

આવી રીતે આખો ખેલ ચાલ્યા કરે છે. જો માનવી જાગી જાય અને સમજાય જાય કે જે મેનેજર છે એ આપણે જ મુકેલો છે, તો બધું વ્યવસ્થિત થઈ જાય પરંતુ જે મનને હિસાબે અત્યાર સુધિ જીવ્યા હોવાથી જે મળ્યું હોય એનો લોભ એટલો વધી ગયો હોવાથી જેમ મન કહે તે કરવા ટેવાય જવાયું હોય છે.

આપણે કહેતા હોઈએ કે મનના ગુલામ થઈ જવાયું છે તો કેમ કરવું, ગુલામ તો ત્યારે થવાય જો લોભ હોય, ખરેખર તો જોઈએ તો ખ્યાલ આવે કે અંધારૂ છે તો જ પ્રકાશની કિંમત છે. નાજુક કે કરૂપ ન હોય તો સુંદરતાની કોઈ કિંમત નથી. જે ખાડા ટેકરામાંથી પસાર થયો હોય એને જ સપાટ રસ્તાની કિંમત સમજાય. આવ્યો હોય એ જ જવાનો અને હોય એજ મળે, આપણે ખાલી વાળ કેમ ઉગે છે એ જોઈએ તો ખ્યાલ આવે કે હોરમન્સ ન હોય તો વાળ ન હોય અને વાળ ઉગતા પહેલા એની પ્રક્રિયા શરૂ થઈ ગઈ હોય છે.

બાકી તો બહાર જેણે ફેક્ટરી ચલાવી હોય અને માલીક તરીકે રહ્યો હોય એ પણ અંદરની વ્યવસ્થાનો માલીક થઈ શકે, જો કે માલીક તો હોય જ પણ ઉજાગર થઈ શકે.

વહેમની મડાગાંઠ છુટે નહીં અને પ્રેમી કાંઈ પડે નહીં.

બાકીતો જે ઝાડની નીચે બેસવાથી શાંતિ મળતી હોય તો બેસાય.

ખરેખર મારલો ટુંકતો હોય કે કળા કરતો હોય એમા ભલે બીજાને જોવાથી કે સાંભળવાથી આનંદ આવતો હોય એ એની મોજ છે બાકી મોરલાને તો પોતાની મસ્તીને હિસાબે કળા થઈ જતી હોય છે.

તા-૧૮/૦૧/૨૦૧૨

ગઈ કાલે પ્રેમ વિષે ચર્ચા થઈ રહી હતી, છેલ્લા ચાર પાંચ દિવસથી પ્રેમ, ધ્યાન અને મૃત્યુ આ ત્રણેને સીધી લીટીમાં રાખીને જે તારણ આવ્યું તેમા ખોવાય જવું અને ચાલું જીવનનું મૃત્યુ થવું, ત્યાર પછી નવ જીવનની શરૂઆત થવી, આગલા પાછલા જીવનના ફરક ને સમજવાનું વગેરે વિષે જોવાયું હતું.

એમા દાસ મામાનો પ્રશ્ન હતો કે પ્રેમનું ઉદ્ભવ સ્થાન ક્યાં છે?

સંસારી જગતમાં પ્રેમનું ઉદ્ભવ સ્થાન સ્વાર્થથી શરૂ થાય છે એ દાસમામાનું તારણ હતું, ખરેખર એજ અત્યારે તો સત્ય સમજાય પરંતુ એ પ્રેમ તો આપણે રાગને સમજતા હોવાથી ઉદ્ભવ સ્થાન લાગે પરંતુ આપણે ક્યાં પ્રેમને જાણતા હોઈએ એનો જ વિચાર કે વાતુથી વર્ણવી શકાય, બાકી જે હૃદયના આનંદની ધારા માંથી પ્રેમ નામનો પ્રવાહ જેનામાં વહે છે એતો એના જીવનમાં જોવાય કે આંખોમાં જોવાયું હોય તો જ સમજાય, એનું કોઈ વર્ણન કરવું તો કેવી રીતે કરવું.

પ્રેમનું અને ધ્યાનનું શબ્દોના સ્તરમાં કહેવું એ બરાબર નથી કારણ કે શબ્દો દરેક માનવી સાંભળી કે સમજી શકે પરંતુ જે શબ્દોની અંદરની

મામિકતા બહુજ દુર રહી જાય છે. આમા થાય છે શું શબ્દ સમજાય જાય છે અને એમાં છુપાયેલું બહાર રહી જાય છે અને શબ્દોને સમજવાથી બધુ સમજાય ગયાનો ભ્રમ થઈ જાય છે અને નવી અડચણ ઉભી થાય છે. જાણતા નથી અને જાણી ગયા હોઈએ એવું સમજાય જાય છે.

ખરેખર એ શબ્દ ક્યારે સમજાય કે વર્તમાનમાં જીવતો થઈ જાય. ખરેખર બને છે એવું કે આપણું જીવન એક બાજુ જીવાતું હોય અને મન બીજે ખેલ કરતુ હોય એટલે તો આપણે ધર્મ ને પણ ધર્મ તરીકે ઓળખી શકતા નથી. ધર્મની બાબતમાં પણ આપણે કહેતા કાંઈ હોઈએ અને જીવાતું કંઈ ઓર હોય છે. ક્યાંયથી તાલમેલ મળતો નથી. એનું કારણ જે શબ્દો આપણે સાંભળી રહ્યા હોઈએ એનું ગાભીર્ય મામિકતા રહી જાય અને ખાલી શબ્દો સમજી જવાથી થતુ રહે છે.

ઈશ્વર, આત્મા, મોક્ષ વગેરે શબ્દોથી આપણે પરીચીત છીએ ઉપરાંત એના અર્થમાં જે અસ્તિત્વ અત્યારે વહી રહ્યું છે ઘટી રહ્યું છે. એની જરાપણ છાંટ જોવા મળી છે શું?

તા:-૨૦/૦૧/૨૦૧૨

ગઈ કાલે પતરા મંડળીમાં આપણા ચેતન તત્વનો અસ્તિત્વ સાથેનો સંપર્ક કેવી રીતે થાય છે એ બાબતની ચર્ચા થઈ રહી હતી, ખરેખર તો બહારી જાણકારીના હિસાબે અંદરની અનુભુતિને શબ્દોમાં કહેવી મુશ્કેલ છે.

જાણકારી અને અનુભુતિ બંનેનો મતલબ કે અર્થ એક લાગતો હોવા છતાં બંનેમાં ફરક એટલો છે કે દોવુ હોય એટલુ દુધ ન હોય એને માટે તો ચાચવું પડે.

અંદરની અનુભુતિ તો ત્યારે સમજાય કે બહારનું સંસાર ચક્ર સમજાય. પહેલા તો સામાન્ય સમજથી શરૂ કરવાનું કે દિવસ ઉગે છે એમ આથમે છે ને રાત આવે પાછો દિવસ આવે. શિયાળો, ઉનાળો, ચોમાસુ

અને ચોમાસુ પુરૂ થાય કે શિયાળો શરૂ થાય, તડકો, છાયો એમજ પ્રગતિ થાય, પતન પણ થાય, કમાણી થઈ જાય એમ ગુમાવી પણ દેવાય, એવીજ રીતે જન્મ મરણ પછી પણ પાછું રાઉડમાં ચાલવું પડતું હશે. ખરેખર તો ગમે એટલું ફર્યા પછી પણ પાછું તો ઘરે આવે પછી જ શાંતિ થાય છે. જેમ પૃથ્વીનો છેડો ઘર એવી જ રીતે જગતની બધી જ જાણકારીનો અંત અંદરની જાણકારીમાં આવી જાય છે.

આ અસ્તિત્વમાં આપણું જીવન એ ગોળ રાઉડ જેવું છે અને આ આખું રાઉડ સમજાય જાય તો આપણી અંદરથી અતૃપ્તી ખતમ થવા લાગે અને સંતોષની શરૂઆત થઈ જાય અને સંતોષ એતો સ્વિકાર ભાવનું પરિણામ છે અને એ પરિણામ આપણી શારિરીકતામાં જોવા મળી જાય એ એક ચમત્કાર જેવું જ હોય છે.

ભૌતિક સુખ ધન મેળવવાથી મળે અને આત્મ સુખ સંતોષ મેળવવાથી મળે. ભૌતિક સુખમાં ભરતી, ઓટ આવે પરંતુ આત્મ સુખમાં ભરતી, ઓટ ન આવે.

આ જીવ સુષ્ટીનું મહત્વ આજને આજ સમજી જવાય એવું નથી, હજારો વર્ષોથી એમાં કાંઈકને કાંઈક બદલાવ આવતો ગયો છે અને આજે જે કાંઈ આપણે જાણતા હોઈએ એ કાંઈ નવું નથી. માત્ર આપણી સમજમાં આવે ત્યારે આપણને નવું લાગતું હોય છે.

આપણે અંદરથી મસ્ત ત્યારે રહી શકાય જ્યારે કોઈ વળગણ વગર જીવાતું હોય તો મસ્ત રહી શકાય.

તા:-૨૧/૦૧/૨૦૧૨

આપણે આધ્યાત્મ બાબતની ખોજ કેવી રીતે થાય એવા હજારો પુસ્તકો વાંચ્યા હોય પરંતુ એમાં સાથે રહી શક્યા ન હોવાથી આપણને સમજાતા નથી. સાથે રહેવું કોને કહેવાય? આપણે કોઈ ભુતનું પીકચર જોતા હોઈએ અને એક ધ્યાનથી જોવાતું હોય અને અચાનક ભુત દેખાયને

આપણી અંદરથી એક થડકો પસાર થઈ જાય, એવો થડકો જો આધ્યાત્મિક પુસ્તક વાંચતા સાથે રહી શક્યા હોય તો તો શરીરમાં થતા ફેરફાર પણ સમજી શકાય.

આપણે આપણી મન પસંદ નવલકથા વાંચવામાં જેમ તલીન થઈ જવાય છે, એમાં આવતું વર્ણન એકે એક આબેહુબ આપણે જાણે મહેસુસ કરતા હોઈએ એવું લાગે, પહાડોની સુદરતા એમાંથી વહેતી નદીઓના પ્રવાહનો અવાજ, આજુબાજુ ટહુંકતા મોરલા અને સાથે એની અંદરના પાત્રોમાં આપણે કોઈ એક પાત્ર ગોતીને એમાં પ્રવેશ કરીને જાણે સાથે ચાલતા હોઈએ એવું અનુભવાય છે. એમ જો આધ્યાત્મિક પુસ્તકની સાથે વાંચતી વખતે ચાલી શકે એ પામી શકે.

આપણે આપણું બાળક કે છોકરાનું છોકરું રમાડતા હોઈએ ત્યાર નો ભાવ અને આડોસી પાડોસીનાં છોકરા રમાડતા હોઈએ ત્યારનાં ભાવને ખાલી જોવાય જવાય તો પણ પુરા સંસારીક જીવનમાં જીવતા માનવની માનસીકતા સમજાય જાય.

આ બધું સમજવાનું રહસ્ય શબ્દોમાં નથી, જોઈને જીવવામાં છે. એકવાર જીવનમાં વણાય જાય પછી રહસ્ય જેવું કાંઈ રહે જ ક્યાંથી, જેટલું જે વધારે આપવામાં રહ્યા એની પાસે વધારે બચતુ જવાનું અને જે વધારે બચાવવામાં રહ્યા એની પાસે કાંઈ બચતું નથી. શબ્દ, સમજ કે સહાય વગેરે વગરે...

તા. ૨૨/૦૧/૨૦૧૨

જ્યાં સુધી આપણા જીવનમાં સબંધોના પ્રકાર છે ત્યાં સુધી અવિરત આનંદ ન હોઈ શકે, સબંધો ઘણી પ્રકારના વહેવાર જગતમાં ચાલતા હોય છે. દિલથી હોય અને દિમાગથી હોય, નજીકના હોય અને દુરના પણ હોય, આમાંથી કેટલાક કામના હોય અને કેટલાક ન કામના પણ હોય, ઘણાખરા સબંધો તો માત્ર નામનાં જ હોય. આપણું જ્યારે નામ હોય ત્યારે માન આપવા વાળાનો પણ પાર ન હોય, કેટલાક સબંધો ગરીમાવાળા હોય અને વિચાર સાગરનાં મોતી

ગરજાવ પણ હોય, આમા ગરીમાવાળા સબંધો મેળવવા કે વિકસાવવા થોડા અઘરા છે.

આપણે આપણને જોઈશું તો ખબર પડશે, આપણા જીવનમાં બહારના લોકો સાથે ઝઘડો કંકાસ કરતા હશું કારણકે એમા જીતવાનું હોય છે પરંતુ ઘરના સભ્યો સાથે કોઈ ઝઘડો કંકાસ નહીં કરીએ કારણ કે એમા જીતવાનું નથી, જીવવાનું હોય છે.

આપણે આ સંસાર વહેવારમાં જીવતા જીવતા ઘણું બધું જીવી ગયા છીએ, જોવાયુ પણ છે અને જીવાયુ પણ હોય છે. આપણને ઘણા બધા માનથી જોતા હોય, પ્રેમ પણ કરતા હોય, પરંતુ જો આપણે જેને યાહતા હોઈએ એની નજરમાં આપણી પ્રત્યે નફરતના ભાવ દેખાય જાય ત્યારે જીવવું આપણને અઘરૂં લાગી જાય છે.

પ્રેમ અને વિરહ એ બે પાસા છે, વિરહનો અનુભવ તો એને હોય કે કોઈક દિવસ પ્રેમથી મળીને વિખુટા પડ્યા હોય.

આપણા જીવનમાં ઘણા સબંધો રહેતા હોય છે, ઘણા રાખવા પડતા હોય છે અને જે રાખવા પડતા હોય એમાં આડંબર કે ફોર્માલીટી હોય છે એમા કુલ અપાતા લેવાતા હોય છે પરંતુ એમા ફોર્મ હોતી નથી.

આવા ઝડપી યુગમાં માનવીને નોર્મલ રહેવું હોય તો કેમ રહેવું અને રહેવું હોય તો શાંતિ ક્યાંયથી બહાર નહીં મળે, એને માટે તો અંદરથી ગોતે તો મેળ પડે.

એવા સબંધો પણ મળવા મુશ્કેલ છે કે જેને ખંભે માથુ મુકીને બે આસું વહેડાવી શકે.

પ્રેમમાં પણ કાગળના કુલોની જેમ શબ્દોના શણગારથી ઓળખાતો થઈ ગયો હોવાથી, કોઈ ખરેખર પ્રેમનો ટહુકો સાંભળવા મળે તો પણ આપણને એમા સ્વાર્થનો છાંટ જોવાય જાય છે.

આપણે શબ્દોનું અનુકરણ કરીએ છીએ પરંતુ શબ્દોનો અર્થ સમજવા કહેવા વાળા એ કેવા ભાવથી કહ્યા છે ને સાંભળવા વાળાએ કેવા ભાવથી સાંભળ્યા છે એના પર આધાર છે.

આપણને અંતર જગતની યાત્રા કરવાની તડપ જાગે એટલે તરત જ સમજાય જાય કે આપણે જે જીવન જીવી રહ્યા છીએ, એમા લગાતારા સ્વપ્નાની દુનિયા જ કામ કરતી જોવાશે, ભલે આપણે નવ્વાણું ટકા સ્વપ્નાની દુનિયામાં જીવાતું હોય, પણ એક ટકો જે અસ્તિત્વને ઓળખવાનો છે એ આપણા ખ્યાલમાં આવી જાય તો નવ્વાણું ટકા સ્વપ્નામાં જીવી રહ્યા છીએ એની આપણને ખબર પડી જાય એટલે એક ટકો સો ટકામાં જઈ શકે તેમ છે.

ખરેખર જોવા જઈએ તો ખ્યાલ આવે કે અત્યારે જીવનની જરૂરીયાત કાંઈ ઓર છે, તે આપણે જીવી રહ્યા છીએ, કંઈ ઓર રીત થી અમુકની જરૂરીયાને જોઈને આપણે એની ફેશન બનાવી ને કાંઈ જરૂરીયાત ન હોવા છતા વસાવતા હોઈએ છીએ.

એવું જ આપણે ધાર્મિક વિધીઓનું કર્યું છે. એક જાતની ફેશનથી વધારે કાંઈ સમજ્યા વગર અમે ધાર્મિકતાનો દાવો(ડોળ) કરી રહ્યા છીએ.

જ્યા સુધી આપણી અંદર દેખાદેખીનો ભાવ છે ત્યાં સુધી મુળ મૌલિકતા સુધી કેમ પહોંચી શકીશું, જેમ બને તેમ અનુકરણ છુટે અને પોતે જ પોતાનો અનુભવ કરે તો બધું જ સમજાય જાય તેમ છે.

જ્યારે આપણે જ આપણી માનસીકતાથી ખંડ ખંડ વહેચાય ગયા હોઈએ ત્યારે મનની સ્થિતિ ડામાડોળ રહેવાની, મનની અખંડીતતા જ અંદર ઉતરવાનો દરવાજો ખોલી શકે છે.

મંદિર જાવ, ન જાવ પરંતુ જે જોવો એને પુરેપુરું દર્શનના રૂપમાં જોવાશે તો આપોઆપ અંદરથી ખુલાપણું દેખાય જવાનું.

દરેક માનવી કાંઈકને કાંઈક ગોતે છે, ભલે પછી પરમાત્મામાં માનતા હોય કે ન માનતા હોય.

તા.૨૪/૧૨/૨૦૧૨

એક પણ કદમ આપણે સંપૂર્ણ ચાલતા હોઈએ એમ ચાલી શકતા નથી કારણકે એક કદમ ઉપાડીને મુકવામાં તો કંઈ વિચાર આવી ને જતાં રહે છે. વિચારોના વાદળ વિખેરાયા વગર જાગૃતિ નહીં આવે, એ જાગૃતિ માત્ર કહેવા પુરતી નહીં હોવી જોઈએ, નહીતર એ પણ વિચારો દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ સ્વપ્ન જેવી હશે.

આપણને ક્યાંક જોવા મળ્યું હોય અગરતો સાંભળ્યું કે અમુક અંશે કોઈ એવી વ્યક્તિ પણ હોય છે કે કાચમ માટે તેના ચહેરા ઉપર મંદ મંદ ભર્યું હાસ્ય રમતું હોય છે, એ મંદ મંદ ભર્યું હાસ્ય બહારથી દેખાય છે પરંતુ એનું મુળ અંદરથી હોય છે કારણ કે એ સંસાર સુખની દિવાલ કુદીને અંદર જોવાય ગયાથી ખ્યાલ આવી જાય છે કે હું તો જે સુખ માટે બહાર વલખા મારતો હતો એનો તો અંદર ભંડાર ભર્યો છે, એટલે સમજીને એ પોતાની ઉપર હસી રહ્યો હોય છે કે ક્ષણિક સુખને વળગીને કેવો પડી રહ્યો હતો.

ખોજી માનવ ઘુની થઈ જાય છે, એ જ્યાં જોવે ત્યા પોતે જે ગોતતો હોય એનો જ પર્યાય દેખાય છે. કોઈ પણ ખોજ ઘુન વગર સંભવ નથી. આત્મખોજ પણ એવો વિષય છે કે જ્યા નજર પડે ત્યા આત્મતત્વની સાથે જોડાયેલું અસ્તીત્વ દેખાય છે. જેમ નરશી મહેતાને ભુતમાં પણ ભગવાન દેખાય, ઘણા આવા ઘુની ને એવું કહેતા જોવા મળે છે.

કટકે કટકે વહેતો પ્રવાહથી ઘોરીયો જ માંડ પલળે છે, જો ક્યારા સુધી પાણી પહોંચાડવું હશે અને તૃપ્ત કરવું હશે તો સતત પ્રવાહ ચાલું કરી દેવો પડે તેમ છે, તોજ અંદરથી તૃપ્તિ થશે અને એનો મોલ કે પાક લહેરાશે.

જો એકવાર તૃપ્તી થઈ ગઈ એટલે જે અંદરથી હાશકારો વર્તાશે અને એ ઘરપતથી ઉત્પન્ન થતું હાસ્ય ક્યારેય બંધ ન થઈ શકે અને એ હાસ્યની વ્યવસ્થાય આપણે કરવી હોય તો કેમ કરવી.

આ જગતમાં મસ્તી મળી જાય એવી ઘુન તો ચારે તરફ વાગી રહી છે પરંતુ આપણા કાન બહારી ઘોંઘાટ માંથી કુરસત કાઢે તો વાત બને.

જેણે અત્યાર સુધી જીવેલા જીવનને એક રંગમંચ સમજી લીધો છે, પોતાનું પાત્ર જે ભોગવ્યું એ પણ એક નટાવાથી વધારે કાંઈ નથી, એ સમજાય ગયું છે એ પોતા પરતો હસે, પણ અંદરના અસ્તીત્વને નિહાળીને અંદર બહાર નો ખેલ એક જ સમજાય પછી હાંસ્ય સિવાય એની પાસે કાંઈ બચે નહીં.

આ જગતમાં જીવવામાં ક્યાંય પરેશાની નથી કે નથી દુઃખ, જે કાંઈ છે તે આપણી સમજનું છે, જાગી જવાય ને આખો ખેલ ખેલની રીતે સમજાય જાય તો એમાનું એક પાત્ર આપણે ભજવી રહ્યાનો ખ્યાલ આવી જશે, જ્યારે પાત્ર ભજવી રહ્યા હોઈએ એ સમયની વ્યથા કે વ્યવસ્થાને ધ્યાનમાં રખાતુ હોય છે પરંતુ જો સમજાય જાય કે હું એક પાત્ર છું તો ડખો ક્યાંથી રહે.

પાત્ર સમજાય જાય એટલે ખ્યાલ આવે કે આપણે રમકડા માટે કેટલું રડયા હતા, કાંઈક મેળવવા કેટલું દોડયા હતા, મળ્યા પછી એનો આનંદ કેટલો સમય રહ્યો હતો, એ બધું જોવા જવાશે તો સમજાશે કે આમા હું ક્યાં હતો અને અત્યારે ક્યાં છું.

જેમ પડદા ઉપર પિક્ચર જોતા હોઈએ, એ પાત્રો જેમ જીવંત લાગે એવીજ રીતે અત્યાર સુધીનું જીવન જોવાશે તો સમજાશે કે એ એક પિક્ચર થઈ ગયું ને આપણને એની ખબર પણ ન પડી, એ સમજાય જાય પછી આપણે આપણા ઉપર હસવું આવે કે ન આવે, જેને આપણે સત્ય માનીને જીવ્યા હોઈએ એ એક પિક્ચરથી વધારે શું લાગે?

આ આખો ખેલ સમજાય જાય એટલે વ્યક્તિ પ્રભુત્વમાં પ્રવેશી જાય અને સદાય એના મુખ પર હાસ્ય રમતું થાય.

આપણને પરમ આનંદની ઝલક જોવા નથી મળતી એવું નથી પરંતુ આપણે ત્યારે વાસના, તૃષ્ણાના મોહમાં ફસાયેલા હોવાથી એ ઇશારાને આપણે સમજી શક્યા નથી.

અત્યાર સુધીની જે લડત આપણે લડી છે તે આપણને બચાવવા લડી છે, જ્યારે આઘ્યાત્મની રાહમાં લડવામાં બચવા નહીં મળે ત્યાં મિટવાની વાત છે, ખોવાવાની વાત છે.

માનવી જન્મ્યો છે તો મરવાનો, ભલે સો દિવસ જીવે કે સો મહિના જીવે કે સો વર્ષ, અંતે તો આ શરીરનો નાશ થવાનો છે તો શું કામ પરમ આનંદમાં ન જીવવું જોઈએ. કોઈક આ સત્યને સમજશે, કોઈકની નજર આવા વિચારોના લેખ સુધી પહોંચશે. કોઈક તો વિરલા જાગશે અને પરમ આનંદમાં ભલે ખોવાવાનું છે છતાં આનંદ લુટશે.

નાનામાં નાની આનંદની એક ઝલક ઘણા વર્ષોના ઉદ્વેગને શાંત પાડી શકે છે, જેમ એક પ્રકાશના કિરણ હજારો વર્ષના અંધકારને દુર કરે તેમ.

તા.૨૫/૦૧/૨૦૧૨

માનવી ખોટી અને વ્યર્થ ધારણાઓને સહારે જીવતો હોય ત્યાં સુધી ક્યાંથી સમજાય કે કોણ શત્રુ છે ને કોણ મિત્ર છે, ખોટું અને વ્યર્થ સમજાય જાય તો આપણી અંદર પણ પ્રેમના ફુલ ખિલી શકે તેમ છે.

નવું તો આપણને આપણા ઉપર થવા કરે છે કે આપણે બધું સમજી ગયા હોવા છતાં કાંઈ સમજાતું નથી.

અત્યાર સુધી મને વહેમ હતો કે હું આવ્યો છું, બધી રીતે મને તપાસતા ખ્યાલ આવે છે કે કોઈ કે મોકલ્યો લાગે છે. જન્મ અને મરણ

આપણા હાથની વાત નથી છતા વચ્ચેના જીવનને આપણે આપણી મરજી મુજબનું જીવી શકાય તેમ છે, જો સ્વિકાર ભાવ આવે તો, નહિતર એમા પણ આપણું ધાર્યું બધુંજ થઈ જાય એવું લાગતું નથી.

જ્યારે આપણે હોઈએ એવા જ હોઈએ, કાંઈ પણ મેળવવાની મહત્વકાંક્ષા ન રહે, કાંઈ પણ બનવાનો મોહ છુટી જાય, અંદરથી ઘરપત થઈ જાય, એ બધું બહારથી મળતું નથી છતા પણ બહારથી જીવાતું જવાણું હોય તો જ આ બધી વ્યવસ્થા અંદરથી સમજાય એવું છે.

જે પોતાને ઓળખી જાય કે પોતાને મળી જાય એનો સીધો સંપર્ક અસ્તીત્વની સાથે જોડાય જાય, પછી એને જે કાંઈ મળે છે એ એને માટે કોઈ પદવી કે માન જે કાંઈ હોય, ભલે અપમાન સંસાર જગતમાંથી મળે પણ અંતે તો સમજાય જાય કે જ્યાંથી જે વહે છે એ આપણને મળે છે.

જ્યારે આપણે જ આપણી અંદરની ગાદી સંભાળી લેવાશે ત્યારથી એ સમ્રાટથી કમ નહીં હોય.

એક વાર પોતાને ઓળખો તો ખરા કે આ અસ્તીત્વમાં વહેતી એવી કઈ ચીજ છે કે એ આપણામાં નથી.

કોઈપણ ના પ્રશ્નનો જવાબ તો માત્ર બે ચાર શબ્દોમાં આપી શકાય છે પરંતુ પ્રશ્ન પુછવા વાળાની પીઠ થાબડવા વિસ્તારથી અપાય જાય છે.

ક્યારેક એવો સમય હોય છે કે પસાર કરવો અઘરો થઈ જાય છે ને ક્યારેક ખબર પડતી નથી કેટલો સમય પસાર થઈ ગયો છે, આમા સાપેક્ષ વાદનો સિદ્ધાંત કામ કરે છે એટલું કહીએ તો પણ સમજાય જાય છે પરંતુ એને વિસ્તારથી એટલા માટે લખવું પડે કે આપણે પણ સમજી શકીશું, એમા એવું હોય કે આપણે જ્યાં હોઈએ એ સમયે આપણી અંદર આનંદની ધારા વહેતી હોય ત્યારે સમયનું ભાન રહેતું નથી અને જ્યારે આપણે ઉદ્વેગમાં હોઈએ ત્યારે સમય ક્યાંય જતો નથી.

માનવીને માનવ બનવામાં પણ ઘણું અથડાવાનું હોય છે, હજારો માનવીના વિચારોમાંથી પસાર થવું પડે છે, ઘણા ચેતનવંતા મળે અને ઘણા કુલની સાથે પણ જીવતા શિખતા શિખતા માનવ સુધી પહોચાય છે. ઘણા એવા હોય છે અર્જુન જેવા કે એને ખાલીપાની જરૂર હોય છે અને આપું ઝાડ લઈને ફરતા હોય છે.

તા:- ૨૬/૦૧/૨૦૧૨

અંદરના અવાજ પ્રમાણે જીવવું હોય તો સમાજના રીતી રિવાજમાં જીવવામાં અડચણ અનુભવાશે કારણકે સંસારી વહેવારનું ચક્ર જ એવું ચાલતુ હોય છે કે અંદરનો અવાજ સાંભળવાની કુરસદ કોને હોય છે અને કદાચ અવાજ સાંભળાય જાય તોય મન કંઈકને કંઈક તરકીબ કાઢીને અવાજ પ્રમાણે જીવવા દેવાનું નથી કારણ કે મન તો અહંકારનું એક રૂપ જ છે.

જ્યારે અંદરથી ઉઠતા અવાજ સાંભળવાનો અવસર મળી જશે એટલે એની સાથો સાથ અંદરથી ઉભરતી પ્રતિભાના પણ દર્શન થવા લાગશે અને ધ્યાનની પણ શરૂઆત કરવી નહીં પડે, શરૂઆત થઈ જવાથી પછી ધ્યાન જે આનંદ આપશે એ કોઈ લોટો ભરીને નહીં પણ વહેતો પ્રવાહ મળવા લાગશે. ધ્યાનથી ગહેરાય વધતી જશે એમ એમ બહારનું વળગણ છુટવું જવાનું.

ગોતવાનું કોને છે તો ગોતવાનું આપણે આપણને છે, તે પછી એમા બહારનું માધ્યમ શું કરી શકવાનું, બહારના માધ્યમથી તો કદાચ આપણને જાણકારી મળશે પરંતુ ખાવું તો આપણે પડવાનું તો જ રસ સમજમાં આવવાનો, તો જ આપણને આપણા દર્શન થઈ શકશે.

જ્યારે પોતાને ઓળખવામાં ક્યારેય કોઈ કાર્ય, કોઈ કામના ન હોવી જોઈએ. જ્યારે કાર્ય વખતે કોઈ કામના નહીં હોય ત્યારે માયુસી કે ગુલામી

જે મન દ્વારા પેદા થાય છે એમાંથી છુટકારો મેળવી શકાશે, પછી આપણને સમજાય જશે કે જે જીવી રહ્યા છીએ એ જ નિતિ નિયમ છે.

આ સંસારી જગતમાં બધો વહેવાર કરતા-કરતા સમયે જ્યાં જરૂર પડી ત્યાં બોલતા હોવા છતાં માનવી મૌનમાં જીવતો જોવા મળે છે, જે મૌનમાં જીવતો માણસ ક્યારેય ક્રોધમાં જોવા નહીં મળે, સ્વિકારભાવથી કાયમ મસ્ત રહેવા લાગે એટલે સમજી જવું કે એ બોલતો હોવા છતાં મૌનમાં છે, બાકી મૌન રહેવું એના કરતા મુંગા રહેવું કહેવું વધારે સારું કહેવાય, બહાર મુંગા હોય અને અંદરથી સળગતો હોય એને મૌન કેમ કહેવું?

જે પરિવર્તન નહીં સમજી શકે, એ ક્યારેય દ્રષ્ટા ન બની શકે કારણ કે આગળ સાંભળ્યું હોય, જોયું હોય એ ત્યારનું હોવા છતાં આપણા મગજમાં એ જ ઘુમતું હશે ત્યાં સુધી અત્યારના દર્શન સંભવ નથી, પુર્ણ દર્શન ન થાય ત્યાં સુધી દ્રષ્ટા કેમ કરી રહી શકાય.

હજારો શાસ્ત્રો જે અગાઉના છે તે અગાઉના છે, જો એનો જ ખાલી આધાર રાખવાથી અત્યારે જે ચાલુ વર્તમાનમાં કુદરતનો જે પ્રવાહ વહી રહ્યો છે એને કેમ કરી સમજી શકાશે એવું કહી શકાય, જો આપણામાં ક્ષમતા હોય તો બંનેનું મુસ્કાન થઈ શકે.

તા:-૨૭/૦૧/૨૦૧૨

જે કાંઈ લખાય રહ્યું છે એના શબ્દોને પકડીને ચાલવાથી કાંઈ મનનું સમાધાન નહીં થાય અને કદાચ મનનું સમાધાન મળશે તો પણ જીવનમાં ફેરફાર નહીં જોવા મળે.

જો શબ્દોથી જીવનમાં ફેરફાર થતો હોય તો શબ્દોથી લખેલા હજારો શાસ્ત્રો છે, એનું વ્યાખ્યાન પણ હજારો માનવીએ સાંભળ્યું હોય છે, એમાંથી કેટલાના જીવનમાં ફેરફાર થયો અને એ પ્રમાણે જીવવા લાગ્યા, ખાલી મનનું સમાધાન ગોતી લેવાથી અંદરની ગહેરાય નહીં સમજાય, એને

માટે તો પોતાનું જીવન જોવું પડે અને એમાંથી રસ્તો પોતે પસંદ કરવો પડે અને એ પ્રમાણે જીવવા લાગી જાય તો અંદરની ગહેરાય સમજાય એવું છે, નહીતર શાસ્ત્રોમાં હજારો રસ્તા બતાવ્યા છે, એમાં કેટલા ચાલ્યા એ સમજવું જરૂરી છે.

બાકી હું પણ શબ્દોના સહારે લખું છું કે લખાય રહ્યું છે, એ પણ રસ્તો સમજવા માટે પરંતુ જે શબ્દો લખાય રહ્યા છે એ માત્ર પરિણામ નથી હોતું, માત્ર પોતાને ઓળખવાનો ઈશારો જ જોવા મળશે, ઈશારાને સમજવા પોતાનું પોતાનામાં અદ્રશ્ય થવું જરૂરી છે.

આપણી અંદર કોઈપણ પ્રશ્ન ઉઠે અને પ્રશ્ન કર્યો પણ હોય એની પહેલા આપણે આપણી ધારણા મુજબનો જવાબ ગોઠવી લીધો હોય તો સમાધાન ક્યાંય બહારથી મળવાનું નથી, એને માટે તો પોતાની ધારણાને તપાસે તો મેળ પડે તેવું છે.

શબ્દો તો આપણે શું જોઈએ છે, એ ક્યાંથી મળે એ તરફનો ઈશારો છે, જેમ આપણે કોઈને બતાવવા માટે હાથ લાંબો કરીને કહ્યું હોય કે તારે જે જોઈએ છે તે જો પડ્યું ત્યારે આપણે હાથ તરફ ખાલી જોતા નથી, પણ કઈ તરફ હાથનો ઈશારો કર્યો છે એ તરફ જોવાય છે ને? એટલે કે એ વસ્તુ ત્યાં મળે છે.

આપણે શબ્દોમાંથી આધ્યાત્મનું સમાધાન ગોતતા હોઈએ છીએ હકીકતમાં શબ્દો તો આધ્યાત્મ એટલે પોતાને કેમ ઓળખવું એનો ઈશારો માત્ર છે.

તા:-૨૮/૦૧/૨૦૧૨

વહેતા જીવનમાં અવરોધો, મુસીબતો, સંકટો વગેરે કાંઈ અગાઉ જણાવીને આવતા નથી અને સંકટો આવશે એ ભયના ઓથારમાં જીવવું પાલવે તેમ નથી, માત્ર જ્યારે જે ઘડીએ જે સર્જાય એને જોતા આવડી

જાય તો જે તકલીફ આવવાની છે તે તો આવવાની પરંતુ એને પચાવવાની શક્તિ આવી શકે તેમ હોય છે.

માનવી સંપૂર્ણ સુખી તો ત્યારે રહી શકે કે જે પોતાની પાસે છે તે સંપૂર્ણ છે, એવો સ્વિકાર માનવીને મસ્ત રહેવામાં મદદ કરે છે.

માનવીને સદાય ચેતનવંતુ કે મસ્ત રહેવું હશે અને વૃદ્ધાવસ્થામાં કાયમ મોરલા ટહુકાવવા હશે તો ભુતકાળને ભુલવા સિવાય કોઈ રસ્તો નથી, જેટલું ભુતકાળનું ભારણ હશે એટલો દાખ કે દબાણથી જીવાશે પછી થનગનાટની તો વાત જ ક્યાં રહે ?

થનગનાટ એક એવી ચિજ છે, કોઈપણ કૃતિ કરવી હોય તો બહારથી થઈ શકે પરંતુ થનગનાટ તો અંદરની પ્રસન્તાથી અનુંભવાય તેમ છે.

જેટલો ભુતકાળ યાદ, એટલા તો આપણે મોટા થયા કે વૃદ્ધ થયા, જેટલા જુના સ્મરણોને યાદ રાખવામાં રહેવાશે એટલું વર્તમાન જતુ રહેવાનું, ખરેખર તો અત્યારે આપણી નજર સામે છે, કોઈ જાતની આ જગતમાં કમી વર્તાતી ન હોય એથી સારો સતયુગ ક્યો હોય? કારણ આપણને નજરે જોઈએ છીએ, કોઈની સાંભળેલી વાત નથી તો પછી પહેલા જમાનો આવો હતો, તેવો હતો, સતયુગ હતો, કળયુગ. આ બધો વગેરેમાં પડ્યા વગર સામે છે એને સ્વિકારી મોજ કરવી જોઈએ.

જ્યારથી થોડી-થોડી સમજણ આવતી ગઈ ને સમજાતું ગયું. ઘર, શેરી, ગામ, તાલુકો, જીલ્લો, રાજ્ય, દેશ, પરદેશ, પૃથ્વી, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરેની જાણકારી મળતી ગઈ, જે પહેલી સમજ નાની થઈ ગઈ ને જગતની વિશાળતા સમજાતી ગઈ.

એવી જ આપણી અંદરનું છે, એમા પણ જાદુના પટારા જેવું છે, પટારાનું ઢાકણું ખોલીને જોઈએ તો એની અંદર એક બીજો પટારો નિકળે છે. એક પછી એક પટારા ખોલતા જવાય અને જોવાતા જવાય પણ અંત

આવતો નથી એટલે થોડું સમજાય છે, અંદર બહારનો વિસ્તાર ભલે અલગ લાગે પણ ક્યાકને ક્યાંક જોડાયેલું જ હોવું જોઈએ.

અત્યાર સુધીના જીવેલા જીવનના અનુભવ માંથી પસાર થયેલા સુખ અને દુઃખ ને હિસાબે આપણી અંદર બે એવા શબ્દો ઘર કરી ગયા હોય, મળેલા દુઃખ કરતા વધારે કષ્ટદાય દુઃખ ભોગવવું ન પડે, એનો ભય અને જે સુખ ભોગવ્યું હોય એનાંથી અધીક સ્વર્ગ સમાન સુખ મળી જાય, એતો લોભ આપણને વર્તમાનમાં સ્થિર રહેવા દેતો નથી.

તા:-૨૯/૦૧/૨૦૧૨

ભુતકાળને ભુલીને સુખી થવાય એવું લખું છું, એ એના માટે છે કે જે જીવનને પુરૂ સમજી શક્યા ન હોય.

સુંદર જીંદગી મળી છે તો સારૂ જીવન જીવવા માટે આપણે આપણી જીંદગીને કેવી રીતે જોઈએ છીએ એના પર આધાર હોય છે, ખરેખર તો આપણી કલ્પના મુજબની જીંદગી પસાર થાય એવું બધા ઈચ્છતા હોય છે. કલ્પના મુજબ કુદરતની રચનાને હિસાબે મળે પણ છે પરંતુ બંને છે એવું કે જે કલ્પના કરતા હોઈએ એ પણ આપણી હોતી નથી, બીજાની ઉદાર લઈને કરવાથી પરિણામ ધાર્યું આવતું નથી, આપણી નબળાઈ એ છે કે સારા વિચારોમાં રહેવાતું નથી અને નબળા વિચાર આપણી ઉપર પસાર થઈ જાય છે.

જીંદગીમાં કેવા કેવા રંગ બદલતા હોય છે, ક્યારેક જીવવું સારૂ લાગે, ક્યારેક ખરાબ લાગે, ઉપાદી હોય, આનંદ હોય, અજંપો હોય, ઉત્સાહ પણ હોય, બાકી તો આપણે આપણી જીંદગીને કેવી સમજીએ છીએ એના ઉપર આધાર છે.

આપણી ધારણા મુજબનું જીવન પસાર ન થતું હોય એમા કારણભુત આપણે જ હોવાના કારણ કે કહેતા હોઈએ કે સમજતા હોઈએ, આપણે સુખી છીએ, સુંદર મજાનું જીવન છે, પરંતુ થોડા સમયમાં તો એવા પરિણામ

આવી જાય કે કોઈ ન ગમતા શબ્દો બોલે ને આપણું મગજ છટકી જાય, થોડુક કોઈનું વર્તન ખરાબ દેખાય કે એ આપણી નજરમાંથી ઉતરી જાય, આ આખો ખેલ સમજાય જાય તો કંઈ પણ ભુંલવું ન પડે અને યાદ રાખવાની ઝંઝટમાંથી પણ છુટી શકાય અને મોરલા ટહુકી જાય.

આપણું શરીર તો અંદર બહારનું માધ્યમ છે, મધ્યસ્થને બંન્ને બાજુની અસર જોવા મળે છે, બહારથી કાંઈ આવે એની અસર અંદર સુધી થાય અને અંદર પહોચ્યાં પછી એની પણ લડાય થાય અને એના પરિણામ રૂપ શરીરમાં પ્રગટ થાય છે, અંદરનું યુદ્ધ બંધ નહીં થાય ત્યાં સુધી બહારથી ગમે તેટલો મલમ લગાડવાથી રાહત ક્યાંથી મળે.

આપણે શાસ્ત્રોને હિસાબે માનતા આવ્યા છીએ કે જે યુગ વહી ગયો છે, અગાઉનો હતો તે સતયુગ હતો, અત્યારે જમાનો બદલાય ગયો છે, અત્યારે કળયુગ પ્રસરી રહ્યો છે, ભવિષ્યમાં આટલી શોધો થઈ રહી છે, એટલે સુવર્ણ યુગ આવશે, ખરેખર તો આ બધું સમજવા એ દષ્ટાંત આપ્યું છે. કેરીનો દાબો નાખ્યો હોય અને પાકવા ટાણે દાબો ખોલીને કેરી કાઢવાની હોય એમાં બે ત્રણ કેરી થોડી ઘણી બગડેલી જોવા મળે એટલે આપણે એનો ઉપયોગ કરીને આગળના દિવસે સારી કેરી ખવાશે અને જ્યારે કાલનું આજ આવે ત્યારે પણ એમાંથી બે ચાર કેરી બગડેલી જોવાશે એમને એમ આપણે બગડેલી કેરી ખાવી પડવાની, એકવાર પહેલાજ દિવસે જે બે ત્રણ બગડેલી કેરી નાંખી દેશું ને તો કાયમ ફ્રેશ સારી કેરી ખાવા મળશે. કહેવાનું એટલુંજ છે, જે વર્તમાન છે આજ છે એમા પણ થોડું ઘણું આધુ પાછું રહેવાનું એને હટાવીને જો જીવાય જવાય તો પછી કાંઈ જોવાનું નહીં રહે.

જે કરવું હોય, જીવવું હોય એ અત્યારે જ જીવાય પરંતુ આપણે કાયમ સ્વપ્નની દુનિયામાં જીવવા ટેવાયેલ હોવાથી તૈયારી તો ક્યાંથી હોય?

આપણને જોવાનું શરૂ કર્યું એટલે તુરંત જ સમજાય જાય એવું નથી, આ રસ્તામાં તો રોજ નવું-નવું જાણવા મળતું નથી, નવી અનુભૂતિ

ઉમેરાતી જાય, હા એવું બને કે જે આનંદ ટુકડે-ટુકડે મળતો હતો તે સળંગ થતો હોય એવું પણ અનુભવાય. નવી અનુભુતિ ઉમેરાતી જાય અને એનો આનંદ પણ આવે છે, એવું સમજાય તો જ યાત્રા ચાલું રહેવાની નહીતર તો કંટાળો આવશે કે અત્યારે આપણ ને ઓળખવાનું ચાલું તો કર્યું છે પણ અંત કેમ આવતો નથી.

તા:-૩૦/૦૧/૨૦૧૨

જેણે અંતર જગતના માર્ગમાં જવાનું ડગલુ ઉપાડ્યું છે એ જોઈને આપણી અંદર પણ કંઈ સળવળાટ ન થાય ત્યાં સુધી ડગલું તો કેમ ઉપાડશે માટે જે સત્ય છે એના દ્વારા સુધી પહોંચવાનો માર્ગ સતસંગ દેખાય છે.

આપણને કદાચ સમજાય કે આપણે શરીર નથી પરંતુ એ પણ સમજાય જાય કે આપણે શરીરની અંદર તો છીએ, આપણે શરીરરૂપી ઘરમાં રહેતા હોઈએ તો પણ એની વ્યવસ્થાની આપણે શું ખબર છે? ખાલી ખોરાક પાણી અને થાક અનુભવતા ઉઘની જોગવાય, એ સિવાય આપણને કાંઈ ખબર છે? કોણ સ્વાસ લેવાનું કે કાઢવાનું કામ કરે છે, હૃદય ઘબકે છે, લોહીનું રૂપાંતર થઈ રહ્યું છે, ખુટતી ખામી પુરી થતી જાય છે, એ બધું તો હજી સમજી શક્યા નથી અને નાની મોટી એવી જીંદગીમાં જીવનની મોજ મસ્તી લેવાને બદલે વાતો કરતા સાંભળતા હોઈએ છીએ કે હું તો ટાઈમ પસાર કરૂ છું, ખેર આ જગતને નિહાળો, અંદરથી સંતુષ્ટ થવાય તોજ જીવ્યા કહેવાય.

વિક્લભાઈ ઘણી વખત કહેતા હોય છે કે જીંદગી છે ટુંકી અને ઝંઝાળ છે લાંબી, ઝંઝાળ ટુંકી કરો, જીંદગી લાંબી અને સુદર જીવાશે.

તા:-૩૧/૦૧/૨૦૧૨

કોઈના ખેતરમાં જવાનું થયું કે જોવાતુ હોય તો તાજો મોલ લહેરાતો હોય એ જોવાય તો સારૂ, એની ગંજીમાં ઘુસવાનું જેમ બને તેમ ન કરવું કારણ કે ગંજીમાં તો આપણે એને મુઝવવાના અને આપણને પણ મુંજારો

લાગવાનો, કહેવાનું એટલુંજ છે સામે છે એને માણી લેવાનું, એની આગળ પાછળ ઉપર નીચે શું કામ ફરીને સમય વ્યય કરવો.

ધ્યાનનાં દિપક આપણી અંદર પ્રગટી જશે પછી બુદ્ધીમાં પણ નિર્મળતા તથા પ્રાગટ્યા જોવામાં આવશે, બુદ્ધીથી જે જોવાશે, જીવાશે એમા પણ વિવેકના દર્શન થવાના.

જે ઝાડના મુળીયા જેટલા ઉંડા એટલો વિકાસ એનો બહારની તરફ જોવા મળવાનો, એવી જ રીતે ધ્યાનની ગહેરાય જેટલી અંદર વધારે તેટલો જ બુદ્ધીનો પ્રકાશ બહાર દેખાવાનો.

બુદ્ધીમાં નિખાર આવવાથી બુદ્ધીને ખ્યાલ આવવાનો કે જગતમાં હાર-જીતતો થવાની અને અમુક જીતવાથી મળે તેમ અમુક હારવાથી પણ મળી શકે છે. જેમ ઘન વગેરે જીતવાથી મળે તેમ પ્રેમ વગેરે હારવાથી, શરણાગતીથી મળવાનો, જીતવાથી બહારનો વિકાસ થાય અને હારવાથી અંદરનો વિકાસ થાય.

જ્યારે કોઈની પાસેથી શબ્દો સાંભળવા મળે અને એની સાથો સાથ એના માંથી શબ્દોનો ભાવ ટપકતો ન હોય તો સમજી લેવું એ શબ્દો એના નથી, કોઈના ઉછીના હશે.

ખાવું હોય કે ખાવું પડે એમા ફેર સમજાયને એમ જ્યાં પોતાની મૌલિકતા હોય ત્યા શણગારની જરૂર ન પડે.

શીરો(વાનગી) આપણે ઘરે બનાવ્યો હોય અને ક્યાંક પ્રસાદના રૂપમાં બન્યો, બંનેના સ્વાદમાં ફરક રહેવાનો, ભલે બંનેમાં સાકર, ઘી, દુધ, લોટ સરખા પ્રમાણમાં લેવાયું હોય, ફરક માત્ર ભાવનો છે, જેમાં ભાવ ભળેલો છે એની મધુરતા તો કંઈક ઓર જ હોવાની.

બુદ્ધીનો વિકાસ તો કોઈપણ પુસ્તકો માંથી વાંચીને થઈ શકે પરંતુ ધ્યાનમાં તો પોતાએ જ ઉતરવું પડે તેમ છે.

જે આપણી પાસે હોય એ જ આપણે બીજાને આપી શકતા હોઈએ, ધન હોય કે ધ્યાન, જ્ઞાન હોય કે સમજ અને એ જ સામેવાળાને અસર કારક નિવડે.

આપણી અંદરથી કંઈક વહેવા લાગે તો વહેવા દેવું નહીતર ત્યાં ગંદકી ભેગી થશે, જો પ્રવાહ વહેતો થશે તો એ પ્રવાહમાં અંદરનું કચરૂ પણ નિકળી જશે પછી અંદર પણ મોકળાશ અનુભવાશે.

તા:-૦૧/૦૨/૨૦૧૨

પોતાને ઓળખવા એમા ખોવાય જવાની તૈયારી રાખવી પડવાની, જરા પણ શંકા જન્મી કે પોતાને પોતાથી જે ફાસલો હતો એટલો જ રહેવાનો.

જ્યારે “હું” ખોવાય જાય તો જ દ્વાર ખુલે તેમ છે. જે કાંઈ અડચણ છે એ આપણો “હું” જ છે કારણ કે આપણો “હું” કંઈક બાના ગોતશે કે મારામાં થોડું જ્ઞાન ઓછું હતું એટલે અટવાતો હશે, થોડું જ્ઞાન ભેગું થવા દો, થોડું દાન પુણ્ય કરી લેવા દો, પછી જોવો હું મારા સુધીનો રસ્તો સાફ કરૂ છું કે નહીં, જે નડતર છે તે કાંઈ દાન, પુણ્ય છે, નહીં હટે ત્યાં સુધી “હું” છે. ત્યા સુધી સરળતા ક્યાંથી આવે.

ભાવ અને સંદેહથી સબંધોમાં ભરતી, ઓટ આવતી હોય છે. ભાવ અને સંદેહ જે ઉઠે એને આપણી પાસે એકાંતમાં બેસીને આપણામાં જ ઉપયોગ કરવાથી જે અસ્તિત્વ સાથેનું આપણું જોડાણ છે એની ઉપરનું આવરણ હટાવી શકાય તેમ છે.

આપણું જીવન કામ, ક્રોધ, મોહ અને લોભને સથવારે જીવાયુ હોવાથી આપણી ઉપર એક એવું આવરણનું પડ જામી ગયું છે, એને તોડવા ભાવ અને સંદેહ બંનેનો ઉપયોગ આપણી ઉપર અજમાવો જરૂરી છે.

તા:-૦૨/૦૨/૨૦૧૨

આપણે જ્યારે આપણામાં અટવાય જઈએ છીએ ત્યારે બહારનો ભટકાવ વધી જાય છે.

અત્યાર સુધી જીવી ગયેલા જીવનને જોતા જોતા એવું સમજાય કે હું વહી ગયેલા જીવનને પુરૂ સમજી શક્યો નથી. ત્યારે જ કાંઈક એવી શક્તિ કામ કરી રહી છે કે જેનાથી આપણે પરિચીત નથી એવું સમજાશે.

કોઈ આપણને પુછે કે ઢસાગામ ક્યાં આવ્યું, એટલે જવાબમાં કહેવાય કે ધારની પાછળ ઢસા આવ્યું. હવે જવાવાળાને પહેલા ધાર ક્યાં છે એ સમજવું રહ્યું, એમ આપણે ક્યાં છીએ તો કહેવાશે આપણી અંદર, પણ ત્યા જવા માટે તો પહેલા આપણા જીવનને જોવું પડશે ને કે હું કેમ જીવ્યો છું, એમાંથી કેવું તારણ કાઢ્યું, વિતેલા જીવનમાં જે અંદરમાંના સભ્યોએ સાથ આપ્યો છે એનો પણ સહકાર તો લેવાનો રહેશે.

ઘણાના પ્રશ્નો હોય છે કે અમે ધ્યાનમાં બેસીએ ત્યારે દુનિયાદારીના અનેક વિચારો જે કલ્યા ન હોય એવા પણ પજવે છે. ધ્યાનમાં તો શરૂઆતમાં પજવવાના કારણે આપણે જે દુનિયાદારી નિભાવી છે એમાં પણ ક્યાં આપણે હોશ પુર્વક નિભાવી છે, એટલે તો કહેવું પડે છે કે “જે જીવો તેને બરાબર જીવો” ત્યારે જ વળગણ છુટશે, નહીતર તો ક્રમાંકને ક્યાંક એવું થયા કરશે કે અત્યાર સુધી સંસારમાં જપ પામી શક્યો નથી તો સુખ કદાચ મળી પણ જશે.

બાકીતો જેને તડપ છે, ચાલવું છે એને તો ક્યાંકથી ને ક્યાંકથી રાહબર મળી જશે.

લખાય રહ્યું છે એમાંથી કોઈભાવ ભર્યા શબ્દો આપણે જ્યાં છે એના એડ્રેસનું કામ કરી જાય તો ચાલવા લાગી જવાય, તો મંજુલ દુર નહી રહે.

આપણે કોઈને ત્યાં જવાનું છે, એડ્રેસ આપણી પાસે છે, રસ્તાની ખબર નથી, તો આપણે ચોકમાં જે કોઈ મળે એને રસ્તો પુછીને ચાલવા

લાગી જઈએ છીએ, તેમ આપણે જેને એડ્રેસ પુછ્યુ હોય એનો પરીચય ક્યારેય પુછતા નથી, એટલામાં ઘણું સમજાય એવું છે.

ધ્યાન તો ઘૈર્ય હોય તો ચોક્કસ અનુભવાશે, વિચારો આવે છે, કેટલા દિવસ આવશે, કંટાળો નહીં આવે તો ધ્યાન તો આવશે જ, ક્યારેક તો આપણા સંસ્કારો થી છુટકારો મળશેજ.

પ્રશ્નો આપણી અંદર બે રીતના ઉઠતા હોય છે, એક બુદ્ધીથી અને બીજો ભાવથી, બુદ્ધી થી ઉઠેલા પ્રશ્નનો જવાબ બુદ્ધી દ્વારા આપી શકાય પરંતુ જ્યારે ભાવથી પ્રશ્ન ઉઠે છે, ત્યારે એના જવાબમાં એના ભાવમાં ન્હાવાથી જ જવાબ મળી શકે તેમ છે.

તા:-૦૩/૦૨/૨૦૧૨

આપણે બુદ્ધીથી સમજાય એને સમજતા હોઈએ છીએ, બુદ્ધીથી જે સમજાય છે, તેમા તથ્ય ચોક્કસ હોય અને તથ્યમાં ફેરફાર હોઈ શકે છે. સત્ય તો સત્ય હોય છે એમાં ફેરફાર ન હોય.

અસ્તીસ્વમાં ભળતા માટેનો ભાવ આપણી અંદર પેદા થાય અને એ ભાવ પરાકાષ્ટાએ પહોંચે, એમાંથી સમર્પણ પેદા થાય અને એ ભક્તિ સ્વરૂપે કામ કરવા લાગે, જેમ મીરાને કુષ્ણમાં ભાવ પ્રગટ્યો અને એમાંથી ભક્તિ કે સમર્પણ સુધીની યાત્રા કરી એટલે જ એ કુષ્ણની મુર્તિમાં સમાય ગઈ, એવી રીતથી પણ પોતે પોતાની અંદર સમાય જવાય તેમ છે. આમા તો ટીપે-ટીપે વરસતો વરસાદ ડુંગરા, ખાડા ટેકરામાંથી વહેતો પ્રવાહ થાય ને ઝરણુંને ઝરણામાંથી નદી અને સાગર સુધીની યાત્રા અને સાગરમાં વિલીન થઈ જવાનું, જે વરસાદ નો એક છાટો અને એની યાત્રા સાગરમાં સમાપ્તી એવુંજ આપણું છે. આપણે આપણી પાસે પહોંચવા એવી જ યાત્રા કરવાની છે, બહારના ખાડા ટેકરા એટલે જીવનના ઉતાર ચડાવમાંથી પસાર થઈને ઝરણાની શરૂઆત થાય પછી જ પોતાની અંદરની યાત્રા એ ઝરણાને સહારે કરવાની છે.

એકવાર વિરાટની ઝલક જોવા મળી જાય એટલે એ છુપી તો રહેવાની નથી, એની ચારે બાજુના વાયબ્રેશનો ઇશારો કર્યા વગર રહે નહીં.

જ્યારે પોતાને પોતાનાથી પરીચય કેળવવો હોય, એવે સમયે જે કાંઈ એ વિષયમાં જાણવા કે સાંભળવા મળે ત્યારે બંને કાન એક લક્ષમાં રાખી પુરા ધ્યાન તથા ભાવથી સાંભળીએ એટલે જે ધ્યાનથી સંભાળ્યું છે, એને ભાવથી હૃદય સુધી પહોંચાડી દેવાશે અને ત્યારે જ જેમ સ્વાતના પાણીનું ટીપુ ચીપ સુધી પહોંચે અને એમાંથી મોતી ત્યારે થાય, એમ આપણામાંથી પણ મોતી સ્વરૂપ ધ્યાન, જ્ઞાન, અને ભાવરૂપી ત્રીવેણીનો પ્રવાહ પ્રગટશે.

આપણે આપણને જ પુછો કે આંખે જોયું અને કાને સાંભળ્યું એ હૃદય સુધી સમજાયું છે કે નહીં.

સંસારી જગતનાં વહેવારોમાં આપણે જોયું હોય, અનુભવ્યું હોય, બાળકને સારા ટકા મળે, સારી કક્ષાથી પાસ થવાય, ગોલ્ડમેડલ મળે, કોલર ઉચો થાય, ચાલ બદલાય જાય, સારી નોકરી મળે અગર તો ઇંધામાં સફળતા મળે, ચાલ બદલાય જાય, થોડું ધન એકઠું થાય, ચાલ બદલાય જાય આ થઈ ભૌતિક જીવનની વાત.

આવું જ અંતર યાત્રાનું છે, ખાલી પ્રેમની ઝલક જોવા મળી જાય તો ચહેરામાં ફરક પડી જાય, એમાંય ધ્યાનની ગહેરાય થોડી ઘણી સમજાય તો ચાલમાં ફરક પડી જાય અને જો ધ્યાનની સાથોસાથ ભાવજગતમાં પણ ચાલતો થાય તો તો ડોલવા પણ લાગી જવાય, જેમ બહારી ચાલઢાલથી માનવી ઓળખાય, એમ અંતર જગતની યાત્રા વાળો પણ એની ચાલઢાલથી ઓળખી શકાય, જો આપણી જોવાની ક્ષમતા હોયતો..

જેમ વનરાઈમાં વસંત ખીલે અને ચારે તરફ ફુલ ખિલી જાય એમ જો પ્રેમમય જીવન થઈ જાય તો ચારે તરફ ઉપવન ખડુ થઈ શકે તેમ છે.

એકવાર જે ભાવભર્યા પ્રેમ સાગરમાં સ્નાન કરી એની મજાની વાત કહેવી હોય તો કેમ કહેવી અને છુપી રાખવી હોય તો કેમ રખાય, એતો એના જીવનમાં ટપકતી હોય છે.

તા:-૦૪/૦૨/૨૦૧૨

આપણે જે કાંઈ મેળવ્યું છે, અંદર કે બહાર જે મેળવ્યું છે તે એકજોતાતો ઉધારી જેવું જ હોય છે, કાંઈ પણ સાંભળીને કે સમાજ પાસેથી અગરતો પરીવારથી કાંઈ મેળવેલું છે તે પોતાની કોઈ શોધ નથી, ખરેખર અંતર જગતની વાતો પણ બીજા પાસેથી મેળવેલી માહિતી જ હોય છે. ધર્મને પણ અંદરની વ્યવસ્થા સાથે જોડીને સમજવા વગર સાંભળેલી વાતોને આધારે જ સમજતા આવ્યા છીએ એટલે તો ધર્મના મુળ સુધી પહોંચાણું નથી.

જગતમાં વહેતો અસ્તીત્વનો પ્રવાહ તો ત્યારે સમજાશે કે આપણે માનવ શરીર ધારણ કરીને આવ્યા પછીનો આપણો અસ્વિકાર કર્યો છે, આપણી મૌલિકતા શું ?

પહેલા તો બહારની ભીડમાંથી એકલા રહેવાનું આવડી જશે ત્યાર પછી પણ અંદરનો પડાવ પણ વટાવવો પડશે, અંદર પણ એટલી જ ભીડ છે જેટલી બહાર છે.

બીજાએ કેટલી ભુલના હિસાબે એ એનું પરિણામ ભોગવતા આપણે જોયા હોય તો તે આપણી સમજ કહેવાય અને આપણાથી થયેલી ભુલનું પરિણામ આપણે ભોગવ્યું હોય એ આપણી અનુંભુતિ છે.

એવું જ આપણી અંદરથી અનુંભુતિનું છે, શબ્દો મળે એ સમજી જીવાય જાય એ અનુંભુતિ.

આપણે આપણી આજીવીકાને જીવન સમજી લીધું છે, હકીકતમાં જીવનની મહેક કાંઈક ઓર છે, પહેલા તો આપણું હોવાપણું છે એને સમજી લેવું જોઈએ.

તા:- ૦૫/૦૨/૨૦૧૨

માનવી જે કાંઈ બોલે છે એ બે રીતથી બોલતો હોય છે કે, એક તો મૌન રહી શકતો ન હોય અને બીજો કે જે મૌનમાંથી શબ્દોનો જન્મ થતો હોવાથી બંને વિપરીત હોવા છતાં બોલતું હોય છે, બંનેમાં ન બોલે તો વચ્ચેની રહે છે, બોલવાનું મન થાય અને ન બોલે તો ચુપકીટી એને કોરી ખાય છે ને એમાંથી ક્રોધ પણ જન્મી શકે છે.

બોલવું ક્યારે અને ચુપ રહેવું ક્યારે એ પણ એક કલા છે, કોઈ આપણને મળવા આવે ત્યારે ચુપ રહેવું, આવવા વાળા માટે અપમાન છે અને જ્યારે પાંચ-સાત વ્યક્તિ બેઠા હોઈએ અને એક વ્યક્તિ વાત કરતું હોય એને અદ્ધ વચ્ચે રોકીને બોલવું એ પણ ઉપર મુજબનું જ હોય છે.

મૌનની ભાષા જ્યારે સમજમાં આવી જાય ત્યારે પ્રશ્ન પુછાયો હોય એનો જવાબ પણ મૌનમાં મળી જતો હોય છે. ત્યારે પ્રશ્નનો જવાબ ન અપાયો હોય તો અપમાનને બદલે આનંદ અનુભવાય છે.

શબ્દો તો કિનારા સુધી પહોંચાડી શકવાના, મઝધારમાં તો પોતાએ જ ખાબકવું પડશે.

શબ્દોથી કહ્યા વગર ઘણું બધું કહેવાય જાય છે, જો ભાવ ભર્યું વાતાવરણ હોય તો..

તા:-૦૬/૦૨/૨૦૧૨

મન, મનતો મન છે, ભાઈ એની લીલા નહીં સમજાય ત્યાં સુધી કુદરતની કરામત કેમ સમજાશે?

પરીવર્તન જગતમાં વહેતા પ્રવાહમાં આપણું જીવન પણ જીવાય રહ્યું છે એવું સમજાય જાય પછી મૃત્યુનો ભય જતો રહે.

આમ જોવા જઈએ તો મૃત્યુ અને અહંકાર બંનેની સામે આપણો રોજનો પનારો હોવા છતાં સમજી શકતા નથી. મૃત્યુ તો ત્યારે સમજાય જો

પરિવર્તન સમજાય, ક્ષણે ક્ષણે વહી જતું જીવન, શરીરમાં થતા ફેરફાર, આ બધું આપણે આપણામાં નથી જોતા, ખરેખર જોવું જોઈએ, આવેલી ક્ષણ જીવાય જાય તો વહી ગયેલી ક્ષણ આપણા માટે મૃત્યુ જ હતી. એ સમજાય, પરંતુ બને છે એવું કે જે ક્ષણ જીવાતી હોય ત્યારે અહંકારને સથવારે જીવાય જાય છે એટલે એ ક્ષણના મૃત્યુનું ભાન રહેતું નથી અને એ બધી ક્ષણ મર્યા હોઈએ એ અહંકારમાં એકઠી થાય અને જ્યારે મૃત્યુ કે સંપૂર્ણ સ્થિતિનું હોય એનો ભય ભેગો થઈ જાય એટલે ભય લાગે, બાકી આજ જ જે ક્ષણ મરી રહ્યા છીએ એને જો ઉલ્લાસથી જીવાતી હોય તો જે ક્ષણ આવશે એમાં પણ ઉલ્લાસ રહેવાનો કારણ કે જીવીને જોવાતું નથી માત્ર માનીને જ જીવાય જાય છે.

ખરેખર માનવીની મોટામાં મોટી કોઈ ચિંતા હોય તો એ મૃત્યુની છે. શું કામ કે, જે રોજ મરી રહ્યો છે એની ખબર નથી.

માનવીએ આત્મબોધની કથાઓ બહુજ વાંચી હોય, સાંભળી હોય, મગજમાં ઉતારી પણ રાખી હોવા છતાં, પ્રાણ તત્વ શું છે એ કાયમ માટે શંકાના રૂપમાં ઘર કરી ગઈ છે. ઘર કરી જવાનું કારણ આપણે પોતેજ છીએ. આપણેજ વાતો સાંભળી હોય કે વાંચી હોય, એના શબ્દો ના શણગારમાં જ અટવાય ગયા હોઈએ છીએ કારણ અહંકારને મજા શણગારમાં આવે છે.

જેમ આપણે આગળ જોયું કે મૃત્યુ છે જ નહીં અને કાયમ છે મૃત્યુ, આપણી જીવનધારાનો ભાગ છે, પરંતુ અહંકારતો કોઈ અસ્તિત્વ જ નથી, એ તો આપણી જ કલ્પનાથી ઉત્પન્ન કરેલો ભ્રમ છે, પરંતુ એ ભ્રમ એવો છે કે જો ભ્રમ સમજાય જાય તો અત્યાર સુધીનો ઉભો કરેલો કલ્પનાનો મહેલ ભાંગી જાય તેમ છે, વિચારો “હું નથી તો કાંઈ બચે ખરૂ?”

તા:-૦૭/૦૨/૨૦૧૨

જ્યારે આપણી અંદર એવું થશે કે જે હું બોલી રહ્યો છું? એજ બરોબર છે ત્યાં સુધી બીજાની વાતમાં ધ્યાન નહીં રહે અને એ વાત સાંભળવાનો અવસર ચુકાતો જવાનો.

પોતાનો સુજાવ કોઈ પણ બાબતમાં સારો જ હોય એવું સમજવું સારી વાત છે, એ વિશ્વાસ જરૂરી છે પરંતુ બીજાનો સુજાવ મારાથી પણ અઘીક હોઈ શકે છે એ જ્યારે સમજાશે, તો બીજાના સુજાવને સારી રીતે સાંભળી શકીશું.

દરેક માનવી સુખમાં માને છે તેમ જ ગોતે છે, દુઃખ કોઈને ગમતું નથી અને જોતું પણ નથી. દુઃખ ખરેખર ગમતું ન હોય તો બીજાને દુઃખી કરવામાં કેમ પાવરદા થઈ જવાય છે. બહારથી તો ક્યારેક દુઃખ મળે છે પરંતુ નજીકથી તો દુઃખ મળ્યા કરતું હોય છે.

દુઃખ જો એકબીજાથી લાગ્યા કરતું હોય તો શું આપણામાં દુઃખ જ ભર્યું છે.

જો આપણામાં આનંદ ભર્યો હોય તો એના કુવારા છુટે અને દુઃખનો દાવાનળ ભર્યો હોય તો પોતે તો સળગે પણ બીજાને પણ સળગાવે કારણકે જે આપણામાં હોય એજ વહે છે.

શેરડી, લિમડો અને આંબલી પાસે પાસે હોય તો પણ એમાંથી મીઠો, કડવો અને ખાટો સ્વાદ મળે છે, કારણ કે એની અંદર એજ વહે છે તો તે કરે પણ શું ?

જ્યારે અંદરથી આનંદની લહેર વહેતી થાય એટલે સમજાય કે આનંદતો આપણી અંદરથી વહેતો પ્રવાહ છે.

અંદરથી શબ્દોના પ્રવાહમાં ઉછળ-કુદ શરૂ થાય ત્યારે કાંઈક ને કાંઈક લખાય જાય છે.

પ્રેમ અને પરમાત્માની વાતો સાંભળી બહું હોય, એની ચર્ચા પણ કરી હોય, એની જરા જેટલી ઝલક જો મળી જાય ને તો એને પામવા શું-શું કરવું પડે છે, એનું એક નાની વાર્તાના રૂપમાં ઉદાહરણ આપનું છે.

દોથા જેવડું નહીં પણ હાંડા જેવું ગામ છે.

ગામની અંદર સાધન સંપન્ન પરિવાર અને આઠ-દસ ઘંઘા એવા કે કોઈ એકાદ ઘંઘામાં ખોટ જાય તો બીજા નફા કરતા હોય. રહેવા એક મકાન જોઈએ ત્યાં આઠ-દસ મકાન, એવા રહીશને ત્યાં એક બાળક લાડ કોડમાં ઉછરતો-ઉછરતો યુવાનીમાં કદમ મુકવા લાગ્યો, સુખ સાયબીનો કોઈ પાર નહીં.

એક દિવસ એ ગામની પાદર તરફ જતો હતો ત્યારે ઘણા માણસો ટોળું વળીને ઉભા હતા. ઢોલ વાગતો હતો એટલે એ બાબુ વળ્યો ને જોયું તો બજાણીયા એનો ખેલ કરી રહ્યા હતા, ખેલ જોતા-જોતા એની નજર બજાણીયાની પંદર-સોળ વર્ષની છોકરી ઉપર પડી, ફાટેલા ટુટેલા કપડા પહેર્યા હતા પરંતુ જ્યાં એક નજર એના મોઢા ઉપર પડવાથી જાણે એની અંદર કાંઈ હલચલ પેદા થઈ ગઈ, એની એક ઝલકમાં અંદર ઝબકારો થયો કે ખેલ થયો ત્યાં સુધી એ છોકરી ને જોયા કર્યો ક્યારેક તો છોકરીની નજર મારી તરફ થશે.

બીજા દિવસે પાછો એ યુવાન ખેલ જોવા પહોંચી ગયો, ખેલ થયો ત્યાં સુધી છોકરીને જોયા કર્યું પરંતુ છોકરીએ એના સામું જોયું નહીં.

શ્રીજે દિવસે ઘરમાંથી એક નોટોનું બંડલ સાથે લઈ ગયો, ખેલ શરૂ થયો, થોડી-થોડી વારે એક-એક નોટ આપતો જાય, બધાનું ધ્યાન એની ઉપર થાતું જાય, એને તો માત્ર એ છોકરીનું ધ્યાન મારી ઉપર જાય એજ હેતું હતો, બન્યું પણ એવું, બે-ચાર વખત આંખો મળી, આકર્ષણનો ઓર વધારો થયો એ દિવસનો ખેલ પુરો થયો.

દંધામાં છોકરાની ગેર હાજરીનો ખ્યાલ એના પિતાને આવ્યો, તપાસ કરી અને જાણ્યા પછી યુવાનને સમજાવ્યો, આપણે પ્રતિષ્ઠિત હોવાથી આપણે એ બાબુ ધ્યાન ન દેવું જોઈએ. ના કહ્યા છતાં પણ યુવાન બીજે દિવસે ઘરેથી વહેલો નિકળીને જે બાબુ બજાણીયાનો પડાવ હતો એ બાબુ ઉપડ્યો, જે છોકરીની ઝલકથી એ ઘવાયો હતો તે છોકરી પાણી ભરવા જતી હતી તે તેને રસ્તામાં મળ્યો અને પુછ્યું કે તારૂં નામ શું? ક્યાંથી આવો છો? વગેરે-વગેરે છોકરી સરળ હતી તેણે બધા જવાબ વ્યવસ્થિત આપ્યા પછી યુવાને છોકરીને પુછ્યું કે મારી સાથે તું લગ્ન કરીશ? ત્યારે જેને અત્યાર સુધી સોળ વર્ષની છોકરી કહેતા હતા તે યુવતીની જેમ શરમાઈને કહે છે કે મારા પિતાજી હા પાડે તો મને વાંધો નથી, ત્યાં તો આ બંનેને વાત કરતા જોઈને યુવતીના પિતા ત્યાં પહોંચી ગયા અને પુછ્યું આ શું કરો છો ?

યુવકે તરતજ કહ્યું કે હું તમારી દિકરી સાથે લગ્ન કરવા માંગુ છું તો તેના પિતાજીએ કહ્યું કે જો તમે અમારા જેવા થતા હોય તો મને વાંધો નથી.

હવે એના જેવા બનવા માટે તો બજાણીયાની જેમ ખેલ કરવા પડે, યુવકને વિચાર કરવાનું તો કાંઈ હતું નહીં, એને તો પહેલી નજરે જ ઘાયલ કરી નાંખ્યો તો એટલે યુવકે કહ્યું કે આ ગામમાં મારા પરિવારની ઈજ્જત, માન મરતબો હોય એટલે જો તમે બીજે ગામ જાવ તો હું આવી શકું, બાપે કહ્યું બીજે ગામ આવો કાંઈ વાંધો નહીં પરંતુ જ્યાં સુધી પુરે-પુરો બજાણીયો ન થાય ત્યાં સુધી મારી દિકરીને મળવું નહીં.

પ્રેમની એકજ ઝલકે ઘાયલ થઈ ગયેલો યુવાન બધું કરી છુટવા બજાણીયો બન્યો અને ઘરનું બધું રાસ-રસીલું છોડી દીધું, અંગમરોડની બધી તાલીમ તો લીધી, સાથો સાથ જે આપવામાં જેનો અહંકાર પોષાતો હતો એને પણ મારીને માંગતા શિખ્યો, આવી જેને ઘેલછા લાગે અને એ પ્રમાણે જીવે તો પ્રેમ અને પરમાત્માને ઓળખી શકે અને એના રસમાં તરબોળ થઈ શકે.

તા:- ૦૮/૦૨/૨૦૧૨

શ્રદ્ધાથી નમેલુ મસ્તક પ્રેમ ભરી આંખ વિશ્વાસથી ભરેલું કદમ આપણા સુંદર જીવનના પ્રતિક છે.

પતિ-પત્ની એ સાઈઠ-સીતેર વર્ષે મધુર અને શાંતી ભર્યું જીવવું હોય તો પતિ આગ બબુલે હોય તો પત્નીએ પાણી થઈ જવું અને પત્ની ક્યારેક આગ બબુલે હોય તો પતિએ પાણી થઈ જવું.

આપણામાં પાણી અને આગ બંને હોય છે અને જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે ઉપયોગ કરવાની શક્તિ દરેક માનવીમાં હોય છે.

જે અંદરથી નિર્ભય થઈ જાય એજ અહીંસક થઈ શકે, જેને જેનાથી ભય હોય એજ એનાથી નારાજ હોય, એજ એનું બુરૂ કરી શકે અને હિંસા સુધીનું કૃત્ય કરી શકે, બાકી જે નિર્ભય થઈ જાય એને તો મુક્ત વાતાવરણ મળી જાય પછી કેવો ભય અને કેવી હિંસા.

આપણે જેનાથી પ્રભાવિત થઈ જવાય છે એ આપણી સમજથી પર હોવાને હિસાબે, જો સમજાય જાય તો પ્રભાવિત જેવું કાંઈ રહેતું નથી.

વહી ગયેલું છે એને વાગોળ્યા ક્યારેમાં સમય પસાર કર્યા કરશું તો વર્તમાનમાં કેવી રીતે જીવાશે.

કોઈનું માનવાની જરૂર નથી, માત્ર પોતાની વૃત્તિ જોવાનું છે.

બહારથી ભાગવાનું નથી, અંદરથી જાગવાનું છે. જાગી જવાશે એટલે ખબર પડશે કે જે કાંઈ પકડ છે તે આપણે જ પકડયુ છે.

દંધો આપણને પકડતો નથી, આપણે જ દંધો પકડી રાખ્યો છે, ઉંદર જાતે જ લોભમાં પિંજરામાં દોડ્યો જાય છે ને ઉપરથી સમજે છે કે પિંજરા એ મને પકડી લીધો.

હું પણ મને જોવ છું ત્યારે મુક્ત હોવા છતા મુક્ત હોવ એવું લાગતું નથી. ઉંદરની જેમ પિંજરામાં ન હોવા છતા જેમ એક ગાય, ભેંસ એક વિચાર સાગરનાં મોતી

ઘાસની કોળીની પાછળ હળવે-હળવે ચાલ્યા કરે છે, એવી સ્થિતી જેમ ગાયને જે બાંધી છે, જે આદત જે અત્યાર સુધી જીવી ગયેલાનો મોહ એક કોળીનું કામ કરી જાય છે.

તા:-૦૯/૦૨/૨૦૧૨

અત્યાર સુધીનું જીવન આપણામાં વણાય ગયું હોય છે, જાણે રોબટમાં પોગ્રામ ફીટ થઈ ગયા હોય એટલે એ બધું કામ કર્યા કરે છે.

જેને અંતર ચક્ષુ ખુલી જાય એ રોબટમાંથી માનવ બની જાય છે, ચક્ષુતો ત્યારે ખુલે કે અત્યાર સુધીના પોગ્રામને ભુલે તો વાત બને.

આપણને દુઃખ કેમાંથી મળે છે એ કોને ખબર નથી? બધાને ખબર છે કે જ્યાં સુધી આપણામાં અસ્વિકાર છે ત્યાં સુધી દુઃખ આવતું જતું રહેવાનું.

એક દિવસ પુરતું જો આપણાથી સાધારણ અને સરળ થઈને જીવાય જવાય તો, આપણે આ માનવ શરીર ધારણ કરીને શું કામ આવ્યા કે મોકલવામાં આવ્યા છે એની ખબર પડી શકે તેમ છે પરંતુ આપણો અહંકાર આપણને અસાધારણ સમજે છે એટલે એક દિવસ પણ સાધારણ કેમ રહેવાશે.

જેનો એક છેડો છે તો બીજો છેડો હોવાનો, એક છેડેથી આનંદ અને ઉલ્લાસ રવાના થયા હોય એ રસ્તામાં મોજ મસ્તીમાં એટલો આનંદ આવવા લાગે કે હવે બીજો ન આવે તો સારૂ, પરંતુ ચાલતા રહેવાથી છેડો તો આવવાનો, તો એ સમયે તહાસ નિરાશ કે દુઃખી શું કામ થવું, દુઃખી થવાને બદલે જે રસ્તાનો આનંદ ભોગવ્યો એનો આનંદ હોવો જોઈએ, જન્મ અને મૃત્યુ બંન્ને છેડા છે, જીવન માર્ગ છે તો માર્ગે આનંદ લુટાય એટલો લુટીને પસાર થવું જોઈએ, રસ્તાના મોહમાં આનંદ ભુલવો ન જોઈએ.

એક છેડાની શરૂઆત છે તો બીજે છેડે અંત તો આવવાનો.

પ્રેમ, પરમાત્મા કે અસ્તિત્વ એની કોઈ શરૂઆત નથી કે નથી અંત, જે છે તે અત્યારે આપણામાં વહેતો પ્રવાહ છે, જો આપણા ધ્યાનમાં આવે તો એ આપણા માટે અસ્વિકાર પણ જે છે તે તો છે જ.

જો એ પ્રવાહ જોવાય જાય તો પહેલા તો આપણા મનને મોટામાં મોટી ઠેસ લાગે, કારણ અત્યાર સુધીની જે ધારણા બાંધી હોય, જે કલ્પનાનો મહેલ ખડો કર્યા હોય એ આપણા મનને ઘકો થતા જોવાય જવાય એવું છે.

જીવતા આવડે તો જીવન એ મોક્ષ જ છે, ન જીવતા આવડે તો સ્વર્ગ પણ નર્ક જેવું થઈ જાય.

જે મનથી આપણે વાંચ્યું હોય, સાભળ્યું હોય, બોલતા હોઈએ, કહેતા હોઈએ, સંસારમાં રચ્યા પચ્યા રહેતા હોઈએ, પણ એક ઝલક જો પ્રેમની મળે તો જે વ્યવસ્થા હોય એમાં ભંગાણ પડે, ચારે તરફથી ઝાડી-ઝાડીને કચર સાફ થઈ જાય અને એક અનેરો આનંદ પ્રગટે અને મોરલા ટહુકતા થઈ જાય. પ્રેમ છે તો સુંદર પ્યારો, નિર્મળ પણ જે આપણી અંદર કટુતા છે એને માટે તો ઘાતકી સાબિત થઈ જાય છે.

પ્રેમને જેણે જાણી લીધો હોય એ બીજાને જણાવે તો પણ કઈ ભાષામાં, એને માટે તો મુંગાને ગોળના સ્વાદ જેવું થાય.

તા:-૧૦/૦૨/૨૦૧૨

બહાર થી આપેલ નામ જેટલું આપણી સાથે ઓતપ્રોત થઈ ગયું છે એમ જ બીજું ઘણું બધું ન જોઈતું પણ આપણી ઉપર હાવી થઈ ગયું છે.

નામ લઈને તો આપણે આવ્યા નથી અને નામ લઈને તો આપણે જવાના નથી, એ તો આપણા વ્યાવહારીક જગતની એક સુવિધા છે.

સુવિધાને જ સ્વર્ગ ગણીને આપણે જીંદગી પસાર કરી નાખતા હોઈએ છીએ, બને છે એવું કે, નામને ખાતર જીવી રહ્યા છીએ અને નામ ને ખાતર મરવા પણ તૈયાર છીએ, એવું તો કેટલું બધું છે. જે એવી ભ્રાંતિ ઉભી કરે

છે કે, એને આપણે આપણું સ્વર્ગ ગણી લીધું છે. એને હિસાબે જે આપણું હોવા પણું છે, એનાથી અજાણ રહી જવાયું છે.

નિંદરમાં હોઈએ ત્યારે ક્યાં આપણું નામ યાદ હોય છે, પછી મરી ગયા પછીની વાત જ શું કરવી.

માનવીને એનો પણ ભય સતાવતો હોય છે કે મને મારી ખબર નથી, એવી ખબર પણ માનવીને એક વખત તો ધુજારી તો લાવી દેશે કે મને એટલી પણ ખબર નથી કે “હું કોણ છું.”

જીવન ક્ષણે ક્ષણમાં સમેટાય જવાને આરે પહોંચી ગયું છે છતા જીવનના એ બહાવને સમજી શકાયું નથી, ક્યારે ક્રોધ આવે, ક્યારે આનંદ આવે, લોભ થાય, મોહ થાય, લાગણી ઉભરાય, ઈર્ષ્યા થાય વગેરે આનંદથી આપું હોવા છતા એના બટનની કે કેમ આવે જાય છે, એની કળ કે ચાંપ મળતી નથી, એનું કારણ એવે વખતે આપણી હાજરીનો અભાવ હોવાને કારણે..

ધ્યાન એટલે બહાર ફરી લીધા પછી પાછું ઘરે આવવાનું.

જ્યારે આપણે બહાર ફરતા હોઈએ ત્યાં સુર્યના પ્રકાશમાં બધા વહેવારોને સથવારે ફર્યો હોવાથી આંખો એ પ્રકાશમાં જોવા ટેવાય જવાથી. જ્યારે ધ્યાન એટલે ઘરમાં પ્રવેશ કરવાથી પહેલા તો અંધારૂં દેખાવાનું પરંતુ જેમ જેમ ઘરમાં એટલે કે ધ્યાનમાં વધારે સમય રહેવાથી સાફ દેખાશે. જ્યારે દેખાવા લાગે પછી થોડો કોઈ પ્રશ્ન બચે ?

એકવાર કોઈ પ્રશ્ન જ ન રહે તો જે જીવાય એ ધ્યાન અને સમાધીમાં જીવાય જાય.

જ્યારે અંતર જગતની યાત્રા કરવાનો વિચાર થાય અને અનુંભવી મિત્ર મંડળ મળે ત્યારે અંદરથી આકાંક્ષા થાય કે એ યાત્રા કરવી હોય તો શું કરવું અને રસ્તો કેવો હશે ત્યાં કેવો આનંદ આવશે.

જેણે એ રસ્તે ચાલ્યું હોય, અગરતો રસ્તાનો માહિર હોય એની તરફ જે સુજાવ હશે એ એવો હશે કે રસ્તો થોડો ઉબડ-ખાબડ વાળો હોય અને ચઢાણ વાળો હોવાથી જે વધારાનો ભાર લઈને ફરો છો તે પહેલા નિચે ઉતારી દેવો, એ બોજ કોઈ કામનો તો હોય નહીં, ખાલી કામનાઓને હિસાબે ઉપાડીને ફરતા હોય છે.

જે આપણી ઉપર બોજો કે વજન લઈને ફરતા હશે અને ભાર હળવો કરવો હશે તો તેમા વિનય સફળતા પુર્વકનું કામ કરી શકે તેમ છે.

વિનય આપણામાં હશે તો નમ્રતાને તો રહેવું જ પડશે, વિનય અને નમ્રતા બંને એ વાતાવરણ તણાવથી મુક્ત રહેવાનું, અને તણાવ ન હોય ત્યાં શાંતી ભર્યું વાતાવરણ હોય. શાંતી ભર્યું વાતાવરણ જ્યાં હોય ત્યાં ઉદ્વેગ જેવું તો કાંઈ રહે નહીં, આ રસ્તેથી પણ અંદર સુધીનો માર્ગ ખુલી શકે તેમ છે.

ધ્યાન એવી સ્થિતિ છે જે શરીર અને મનની ઉપરની સ્થિતિ છે.

શરીર અને મનને સથવારે તો આપણે પુરી સફર કરી હોય અને ધ્યાનમાં તો એનું ધ્યાન રહેવાનું નથી. જેને સથવારે જીવ્યા હોઈએ, એને ભુલી જઈએ એ એને પાલવે તમે ન હોવાથી, શરીર દ્વારા ક્યાંકને ક્યાંક ખંજવાળ ઉભી કરે છે અને મન વિચાર દ્વારા આપણું ધ્યાન એની તરફ વાળવાની પુરી કોશીષ કરે છે.

કામ ઇંધામાં આપણે એટલા તો ગળાડુબ જીવ્યા હોઈએ પરંતુ જરા શાંતીથી બેસવાનો અવસર મળે એટલે જો-જો કે મન કેવા-કેવા નુસ્ખા કરીને પ્રશ્નોની વણજાર ઉભી કરે છે, ક્યારેય આપણે વિચાર્યું ન હોય એવા સવાલ ઉભા કરે છે.

બે-ચાર ભાઈઓ સાથે રહેતા હોય અને નોખું થવાનું થાય ત્યારે જે પીડા થાય, એમ જ બે ભાગીદાર હોય, પેટી સરસ ચાલતી હોય અને જુદા પડવાનું થાય એમાં પણ પીડા થાય. સ્ત્રી અને પુરુષ લગ્ન કર્યા હોય, ઘર

સંસાર ચલાવ્યો હોય એમા ફારગતિ લેવાનું થાય, એમાં પણ પીડા થાય એ જે ઘડી હોય તે આઘાત જનક હોય, સમય જ એનો ખોરાક હોય.

એમ શરીર તથા મનના વિચારોની સાથે જીવ્યા હોઈએ અને એને ભુલવાનું થાય એટલે પીડા તો થવાની.

ધ્યાનમાં તો શરીર, મન અને વિચારોને છોડવાની વાત નથી એને સમજવાની વાત છે.

તા:- ૧૧/૦૨/૨૦૧૨

આપણે ધ્યાન શરીર અને મનને સમજવાની વાત કરતા હોઈએ, જો બધું બરાબર હોય તો ચહેરા પર નિખાર આવે. આપણે ચાલવાની શરૂઆત કરવાને બદલે અરીસાની સામે ઉભા રહીને ચહેરાની સુંદરતા વધારવા, ચહેરાને બદલે જ્યાં-જ્યાં ચહેરો દેખાય ત્યાં અરીસાના કાચ ઉપર પાવડર ચોપડી દેતા હોઈએ છીએ. મુળ ચહેરો તો એવોનો એવો જ રહી જાય છે.

સુંદરતા ચહેરાની નહીં અંદરની પ્રતિભાની અંદરથી આવતા નિખારની વાત છે.

બહારનું બધું બુદ્ધીથી સમજાય જાય પછી અંદરની ગહેરાયમાં ઘીરે-ઘીરે ઉતરતું જવાથી ઘીરે-ઘીરે પ્રશ્નો ખરી જશે અને સંગનો મહીમા સમજાશે એટલે પ્રેમીજનોની સાથે બેસવામાં પણ આનંદ લહેરાય જશે.

સતસંગના પ્રભાવથી મસ્તાનોની ટોળી મસ્તથી લહેરાતી હોય, એક-બીજામાંથી વહેતી પ્રેમધારા એકબીજાને ભીજવતી હોય, મૌન ભર્યું વાતાવરણ થઈ જાય અને જાણે વસંત ખીલી હોય એમ આનંદ જ આનંદ જોવા મળે.

જેમ સબંધો પરાણે કે મજબુરીથી બંધાતા નથી, એમાં તો મનની મધુરતા હોય, અંતરની નદી વહેતી હોય તોજ સબંધોમાં સુગંધ મહેકે.

સહયાત્રીઓની સાથે સતસંગથી આપણા મનના વિચારોના ઝાળા સાફ થવા લાગે છે. ઝાળુ આપણી સમજથી જ બંધાયું હોય અને તુટે કે વિખેરાય એમાં પણ આપણી સમજ જ કામ કરી જાય છે.

પ્રેમ અને મોહમાં શું ફરક હોય, તો આપણને કેમ ખબર પડે ?

“પ્રેમમાં માંગ ન હોય, બધું સ્વિકાર હોય, કોઈ ફરીયાદ ન હોય, કોઈ પ્રશ્ન ન રહે તે પ્રેમ.”

મોહમાં અંદરખાને માંગ હોય, જેટલું આપ્યું હોય એના કરતા વધારે મેળવવાનો ભાવ હોય, મોહમાં પડવા ટાળે નાનો એવો ખાડો લાગતો હોય, ઘુબકો મારી દીધો હોય પણ નિકળવું હોય ચારે નિસરણી મુકો તો પણ મેળ પડે નહીં, મોહ તરસ છે અને પ્રેમ તૃપ્તિ છે.

મોહ અને પ્રેમના ફરકને જોવા એવી આંખ જોઈએ, બાકી પ્રેમ તો હૃદયમાંથી ખિલતું ફુલ છે, એની ફોરમ આવ્યા વગર રહેવાની નથી.

આંખવાળાને ક્યારે ન થાય કે દિવસ છે કે રાત, અંધારૂ છે કે અંજવાળુ.

મોહ કોઈ વસ્તુ કે વ્યક્તિને માટે થાય છે, જ્યારે પ્રેમની તો સ્થિતિ હોય છે.

મોહ સબંધોને આધારીત હોય છે ને પ્રેમ એક અવસ્થા છે.

મોહ અને પ્રેમમાં એટલો ફરક છે, જેમ શાંતિ અને સમ્રાટો.

શાંતિ હોય ત્યા આનંદ હોય અને સમ્રાટો હોય ત્યાં ભય હોય.

તા:- ૧૨/૦૨/૨૦૧૨

અસ્તિત્વથી આપણે ક્યાંયથી અલગ નથી, માત્ર ભ્રમ છે કે આપણે અલગ છીએ.

અલગ હોવાનો વહેમ કે ભ્રમ છે એ જ કાંઈક ખુટતુ હોય એવું આપણને મહેસુસ થયા કરે છે, જે મહેસુસ થયા કરે છે એ એનો વિરહ છે.

જે વિરહ હોય એનો અંત પણ હોય છે, અસ્તિત્વથી અલગ હોવાનો ભ્રમ એ વિરહ અને અસ્તિત્વ તો હું એક ભાગ છું, એ પ્રેમ અને પ્રેમ હોય ત્યા અલગ તો કાંઈ હોય નહી તો વિરહ શેનો?

અસ્તિત્વ કહો કે પરમાત્મા, જે કહો તે જો આપણે હોઈએ તો એ નહી હોય, એવી શંકા કરવી પણ નકામી છે.

આપણી જે માન્યતા હોય, ધારણા હોય કે જે કાંઈ નક્કી કરી લીધું હોય એની વિરુદ્ધ શબ્દો સાંભળવા મળે એટલે અંદર હલચલ મચી જાય છે.

આપણી ધારણા કે માન્યતા હોવા છતા જે કાંઈ વિરુદ્ધમાં સંભળાય જાય તો જ સમતા રહે તો ઉપર સુધીનો રસ્તો સરળ થઈ જાય છે, કારણ કે જે વિરુદ્ધ લાગતુ હોય એ આપણી ધારણા અને માન્યતાને હિસાબે હોય, સમતા હોય તો સમજાય જાય કે જે સાંભળાયેલું છે એમાં ક્યાંક તથ્ય દેખાશે.

જ્યાં સુધી અંદરથી ભાવ નહી પ્રગટે ત્યાં સુધી અહંકારનો ઉપદ્રવ રહેવાનો, એને જોવા તો નીચુ નમવુ પડે છે કે નમી જવાય છે, ઓલવું પડે છે કે ઓલાય જાય છે, ખાવું પડે કે ખવાય જાય છે, ચાલવું પડે ને ચાલી જવાય.

“ પડે છે એ અહંકારની ઠેસ, જવાય છે એ અંદરથી ઉઠતો ભાવ”

તા:-૧૩/૦૨/૨૦૧૨

મિલનનો આનંદ મેળવવો છે અને વિરહની વેદનામાંથી પસાર થવું નથી એ તો ક્યાંથી બને.

મોતની બીક કે ડર આપણને એટલા માટે લાગે છે કે અત્યાર સુધી જીવતા જીવતા કાંઈક એવું ઘટે છે જે મળ્યું નથી અને મોત આવી જશે, અંદરથી તૃપ્ત નથી અને બહારનો મોહ ભરડો લઈ ગયો હોય એટલે ડર તો લાગવાનો.

ગઈ કાલે વિહ્વલભાઈ સેજળીયા એ એક વાક્ય બહુજ સરસ કહેલું કે “બુટની અંદર કાકરીનું ઘુંસવું, ચાલતા હોઈએ ત્યારે આખા શરીરને ડીસકો કરાવે છતાં કાંકરીને તો કાંઈ લાભ મળતો નથી”

ખરેખર બુટની કાકરીની જેવી વૃત્તિઓ આપણામાં ઘણી પડેલી છે, એ વૃત્તિઓ જ્યારે બહાર નિકળે ને પોતાનો પોત પ્રગટાવે ત્યારે ઘણાના જીવનમાં ઝેર ભેળવી દે છે અને એમાં પાછો આપણને તો કાંઈ ફાયદો થતો નથી.

આવી કાંકરી જેવી વૃત્તિઓ બીજાને હેરાન કરે છે. એટલું જ નથી પણ બીજાનો કલંક કાંઈ પણ કારણ વગર પોતાની અંદર પણ લાવતી હોય છે.

કાંકરી જેવી કેટલી વૃત્તિઓ આપણામાં કામ કરી રહી છે એને જોવા માટે હું ઘણી વખત લખું છું કે, પહેલા પોતાના જીવનને જોવો, કેવા-કેવા સમયે કઈ-કઈ વૃત્તિ કામ કરી રહી છે.

સરસ મજાની રસોઈ જમતા હોઈએ અને એમા એક કાંકરી આવી જાય, બપોર દાતમાં કમકમાટી મચી જાય, જમવામાં આનંદને બદલે અચ્ચી પેદા થાય.

એવું જીવનનું છે. સુંદર મજાનું જીવન જીવાય રહ્યું હોય એમાં કાંકરી જેવી વૃત્તિ જીવનને ઝરમરને બદલે ઝગડાળું બનાવી નાખે.

કાંકરી જેવી વૃત્તિ એકવાર આપણી અંદર ઘર કરી જાય એટલે એ શાંતિથી તો બેસે નહીં, રોડ ઉપર જતા હોઈએ, રસ્તામાં ઝગડો થતો હોય, આપણે કોઈને ઓળખતા પણ ન હોઈએ છતાં આપણી અંદરની “હું” વાળી વિચાર સાગરનાં મોતી

કાકરી જેવી વૃત્તિ કોઈકનો પક્ષ લઈને બે-ચાર ન કહેવાના શબ્દો કહે, સામેવાળા નો હાથ ઉપડે અને કારણ વગરના બે-ચાર દાત ઓછા કરે, જેમા કોઈ ફાયદો તો થવાનો ન હતો.

માનવીમાં વૃત્તિ કાંકરી જેવી જ હોય એવું નથી, કુલ જેવી પણ હોય છે. જેના બુટમાં ગઈ તો પોતે ચુંદાઈ જાય તો પણ બીજાના જીવનામાં મહેક લાવે છે.

આ જગતનો ખેલ નિરાળો છે. જો કે એ સમજાય એવો નથી, કુદરતે જો આપણને કાંઈક આપ્યું હોય તો બીજાની મદદ કરવી, પરંતુ જો કુદરત આપણને આપે છે તો બીજાને શું કામ નથી આપતો, આમા ક્યુ પરીબળ કામ કરી રહ્યું હશે?

દરેક માનવીમાં કોઈક અજોડ એવી શક્તિ તો છે જે એને જીવવાનું બળ આપે છે. હું તો લાખો માનવીના પરીચયમાં આવ્યો છું, બધાનામાં એક એવું તો છે જ કે જે કાંઈ દુઃખ આપ્યું એ તો મારામાં ખમી લેવાની શક્તિ હતી, કુદરતને સમજવું જોઈએ કે જે ન ખમી શકે તેને ન આપે.

મારામાં સહન શક્તિ હતી, બધી પરેશાનીઓ માંથી બહાર આવી શકુ તેમ છું, બીજો કોઈ બિચારો હોય તો શું ? હવે જોવાનું એ છે કે બીજો અને બિચારો કોણ?

તા:-૧૪/૦૨/૨૦૧૨

જ્યારે જીવનની ગરીમા સમજાય જાય ત્યારે જ ખબર પડે કે અત્યાર સુધી હું જીવતો ન હતો, માત્ર રોજને મરવાનો કાર્યક્રમ થઈ રહ્યો હતો.

જીવન જ સર્વસ્વ નથી, જીવન તો પરમાત્મા સુધીની દોરી છે. દોરી સ્વિકાર હોય તો જ દેખાય, સ્વિકારમાંથી ભક્ત પણ થાય અને પ્રેમ પણ પ્રગટી શકે. ભક્તને માત્ર ભગવાન જ દેખાય, એનું લક્ષ બિન્દુ એક જ હોય, ત્યારે પ્રેમ કે પ્રેમીને તો કાદવ સુધીનું બધુંજ સુંદર થઈ જાય છે.

જ્યા પ્રેમ નથી, માત્ર વહેવાર છે ત્યાં બોલવા કરતા છુપાવાતું જાજુ હોય છે. કહેવું હોય અને કહેવાય જાય તો પચાવવું તો જોઈએને..

અહિયા એવો માનવી નથી કે જેનામાં બુદ્ધી ન હોય, એનો વિકાસ એના વાતાવરણને હિસાબે થયો હોય.

૬૫-૬૭ વર્ષ આ શરીરની સાથે રહ્યો હોવા છતાં એના ગુણ સમજી શક્યો નથી, શરીરમાં ભલે સો ટકા આપણે નાંખતા હોઈએ છીએ, એમાંથી પોતાની જરૂરીયાત પુરતું લઈને કચર કાઢી નાંખે છે, જો એ સમજાયું હોત તો જે નથી જોયતું કે કામનું ન હોવા છતાં ઘણું મગજમાં ભર્યું છે, તેની કિંમત કચરાથી કાંઈ વધારે નથી. વધારાનું કચર કાઢવાની રીત હજી સમજમાં આવતી નથી, કચર કાઢતા-કાઢતા પણ થોડુ-ઘણું કચર તો રહે જ છે.

તા:-૧૫/૦૨/૨૦૧૨

જ્ઞાનથી મોટો એકેય નથી કારણ કે એમાં બારીકમાં બારીક નશો પણ કાર્યરત થઈ જાય છે. ધનનો નશો તો કદાચ ધન ગુમાવી દેવાય, ખોટ આવે, ક્યાંક અટવાય જવાય ત્યારે ઉરતી શકે છે, જ્ઞાન છે એતો કાયમ પોતાની સાથે રહે છે. જંગલમાં હોય કે જેલમાં એટલે તો ધનપતિ કરતા પંડીતોમાં વધારે અકડતા જોવા મળે છે. જે અકડતા છે એ અનુંભુતિને અંદર ફરકવા દેતી નથી.

એકવાર એકડ સમજમાં આવી જાય અને જ્ઞાન હોય પછી બોલવું ન પડે, બોલાય જાય અને એમાં કામનું ન હોય એવું કાંઈ ન રહે.

પછીતો જ્ઞાન રૂપી પ્રકાશ પથરાય જાય ત્યાં અંધારૂ હોય જ નહીં, પ્રકાશમાં અથડાવાનું તો હોય જ નહીં, પછી કોઈ ઘૂણા ન હોય ત્યાં તો પ્રેમ જ નિતરતો હોય, જ્યાં પ્રેમ નિતરતો હોય ત્યાં ક્રોધનું શું કામ હોય? ત્યાં તો કર્ણાનો સાગર હોય. પછી એના મોઢામાંથી જે શબ્દો નિકળે એમાં શિતળતા જ હોય છે.

આપણે જે કાંઈ સાંભળીને, વાંચીને, જીવીને આપણી અંદર પચાવતા હોઈએ એની ખબર માત્ર આપણને પડે છે પરંતુ જે અંદરથી પાકીને શબ્દો દ્વારા બહાર પડે ત્યારે એની ખબર પડે કે શું પચાવ્યું છે.

જાણકારી અને અનુભૂતિમાં જે ફરક છે તે એવો છે, સ્નાન કર્યા વિના નવા કપડા પહેરી લીધા હોય, ઉપરથી અત્તર પણ છાંટ્યું હોય, બહારથી ભલે સ્વચ્છ લાગે, સુવાસીત લાગે પરંતુ અંદરની જે સાફ થયા વગરની ગંદકીની ભલે બહાર ખબર ન પડે પરંતુ કોઈ ન જાણે અંદરથી તો નુકશાન કરવાની અને પેટભવની કોરી ખાવાની.

હું તો બાણગા કુકતો હતો કે મને બધી જ ખબર પડી ગઈ છે અને પુસ્તક પણ લખુ છું, પરંતુ જ્યારે હું મને મળુ છું ત્યારે ખબર પડે છે કે જે મારામાં છે એના કરતા તો અદ્ભુત આખી દુનિયા છે.

તા:-૧૬/૦૨/૨૦૧૨

દરેક માનવીથી કંઈકને કંઈક ભુલ થઈ જતી હોય છે, ઘણા ભુલને સ્વિકારતા નથી અને સ્વિકારે છે એ પણ કહે છે મારાથી ભુલ થઈ ગઈ છે પરંતુ મારો ઈરાદો એવો ન હતો, એનું કારણ છે લગભગ માનવી કંઈકને કંઈક અંશે પોતાને સીધો તથા સરળ સમજતો હોય છે.

આપણા જીવન સાથે એટલી બધી આબાધાબી વણાય ગઈ હોવાથી આપણને ખબર છે કે રોજ કેટલાક માનવીને મરતા જોતા હોવા છતાં હું મરવાનો નથી અને કદાચ મોત આવશે તો એને ઘણી વાર છે. આવું આપણને થયા કરે છે એ અંદર જે તત્વ છે એનું છે અને એને માત્ર શરીર એક સાધન છે એટલે એને તો રહેવાનું કે હું મરવાનો નથી.

જો ઉપરનો ખેલ સમજમાં આવી જાય તો સમજાશે કે આ શરીર મારૂ છે પણ હું શરીર નથી, જો હું શરીર નથી તો મરવાનું ક્યાં રહે પછી તો આનંદ પુર્વક જીવવાનું જ રહેવાનું, પછી આટીઘુંટી ક્યાંથી રહે બસ સહજ અને સરળ થઈ જવાય.

આપણે જે એક બીજાને ઓળખતા હોઈએ એ શરીરને ધ્યાનમાં રાખીને ઓળખતા હોઈએ ખરેખર શરીરની અંદર જે વસેલો છે એને ઓળખવા પહેલા પોતાના શરીર અંદર સુધી પહોંચવામાં આવતી અડચણો જે આપણે ઊભી કરેલી છે એને હટાવતા હટાવતા પહોંચવું પડશે તો જ આપણા તો ઠીક પણ સામેવાળા શરીરના વસેલા સુધી પહોંચી શકાશે.

આપણે બહારની આંખોથી ટેવાયેલા હોવાથી બહારનું જ દેખાતું હોય છે, અંતર જગતની યાત્રામાં તો અંતરચક્ષુની જરૂર પડવાની.

આપણી બે આંખોએ બહારનું જોયું હોય પણ હજારો બહારની આંખોએ આપણે કોનાથી ઓળખાય રહ્યા છીએ એ નક્કી કર્યું હોવાથી એમાંથી છુટીને અંદર તરફ વળવું થોડુક અઘરૂં તો છે.

અંદરનો અવાજ સાંભળવો હશે તો બહારના અવાજથી ધ્યાન ઊઠાવવું પડશે કે હટાવવું પડશે.

જ્યાં સુધી આપણે અંધારામાં હોઈએ ત્યાંતો એક ભુલ થઈ હોય એને સુધારવામાં પણ બીજી ભુલ થવાની કારણ પ્રકાશનો અભાવ, આપણે જ્યાં હોઈએ ત્યાં રહેતા નથી, ગયા હોય મંદિર પણ ભેગો હોય ધંધો અને એનું કારણ ગોતતા હોઈએ કારણ ક્યાંય બહાર નથી કારણ અંદર છે.

જે સમજાય અને સારૂં લાગે એમાં જ જીવવાની મજા છે, આપણને જેમાં મજા આવે એ બધાને આવવી જોઈએ એવો આગ્રહ રાખવો નહીં નહીતર જે મજા છે તે મજા નહીં રહે.

જેણે-જેણે લખ્યું હોય એ એની સમજ હોય છે આપણી સમજતો ત્યારે થાય જ્યારે એમાંથી થોડું ઘણું જીવાય જાય.

કોઈપણ બનાવ કે ઘટના અચાનક ઘટે ત્યારે હચમચી જવાય છે કારણ આપણી ત્યારે તૈયારી ન હોય.

એવા પ્રયોગો પણ આપણે પાંચ સાત વર્ષથી તૈયારી કરતા હોઈએ, ૨૦ વર્ષથી જો છોકરીને સાચવી, સંભાળી અને ભણાવી હોય અને એને વળાવવાની થાય ત્યારે દુઃખ લાગે છે. એ હૃદયના આંસુ એ દુઃખના નથી હોતા પણ આનંદના હોય છે.

એવી જ રીતે જો આપણી તૈયારી હોય, જીવનના પાછલા વર્ષોમાં પણ આપણે જોવાનો સમય આવે, આ શરીરમાંથી લુપ્ત થવાનું હોય એ બધી આપણને ખબર છે તો એ સમયને આપણે મૃત્યુ કહીએ છીએ. મૃત્યુ એક ઘટનાને એક ઘટના સમજીએ છીએ, ઘટના હંમેશા દુઃખદ હોય તો ઘટનાને આપણે મહોત્સવમાં શું કામ બદલીએ, મહોત્સવની તૈયારીઓ કરવા માટેનો આપણને અવસર પણ મળ્યો છે. એ દિકરીને વળાવવા બે ચાર વર્ષ તૈયારી કરવી પડે એવીજ રીતે આપણે આપણા શરીરને આપણાથી અલગ સમજ્યાની શરૂઆત કરવી જોઈએ કારણ કે બધાને ખબર છે કે આ શરીર મારૂં નથી, મારી સાથે આવવાનું નથી અને હું શરીર નથી કારણ કે જ્યારે જ્યારે મૃત્યુની વાતો નિકળે ત્યારે એવું સમજાય છે. હવે બધા મરે પણ હું મરવાનો નથી અગરતો મારા મૃત્યુની હજુ વાર છે. એવું આપણી અંદર ઉડે ઉડું થયા કરે છે એનું કારણ છે. આપણી અંદર જે રમી રહ્યો છે એ શાશ્વત છે, એ પોતાના શરીરને માત્ર સાધન જ સમજે છે. જેમ દિકરીને સદાય આપણે પારકી થાપણ ગણતા હોઈએ છીએ, જો આ બધું સમજાય જાય, દિકરી વળાવવી પડશે. એમ શરીર છોડવું પડશે. તો જેમ દિકરી વળાવતા આનંદ ભર્યા આંસુ આવે, એવી જ રીતે શરીર છોડતા કોઈ દુઃખ ના રહે ત્યારે મૃત્યુ એક ઉત્સવ ગણાય.

તા:-૧૭/૦૨/૨૦૧૨

ભૌતિક સુખનું તો એવું થઈ ગયું છે, જેમ એક રોગમાં એકની એક દવા બીજી વખત બરોબર કામ ન આપે તેમ સુખ સાચકલ લીધાનું હોય, મોટર સાચકલ જોવે સુખને બદલે દુઃખ આવું આવું તો અનેક છે, બધાને પાછી ખબરતો છે કે જે સુખ છે એ ક્ષણિક છે, છતાં દુઃખી થતા હોય છે.

બાકીતો પ્રેમ છે, ઉત્સવ છે, એમાંથી કદાચ આનંદના આંસુ સરે ને તો એમાંથી કુલ ખિલતા દેખાય છે.

આપણે તો સમજી લીધું છે કે કોઈની આંખમાં આંસુ આવે એટલે દુઃખી હશે, ખરેખર આંસુ તો એક ભાવ છે, હરખના પણ આંસુ હોય છે.

વાદળુ કાળુ ડીબાંગ હોય, પાણીથી લથબથ હોય એટલે વરસવાનું, દુઃખમાં જ આંસુ આવે એવું નથી, સુખમાં પણ ગદગદ થઈ જવાય છે. દિલથી પ્રાર્થના જો થઈ જાય ને તો એમાં પણ આંસુ વરસી જાય છે.

આંસુ તો ભરેલા માંથી જવે છે, દુઃખનો ડુંગરો હોય, સુખનો સાગર ભર્યા હોય કે કર્ણાનું સરોવર છલકાયું હોય.

દુઃખ, આનંદ, પ્રાર્થના કે કર્ણાને પ્રગટાવવા શબ્દોનું કાંઈ ન આવે ત્યારે આંસુ કહી બતાવે.

બહારથી હજારો કથા સાંભળી હોય પણ અંદરની વ્યથા નહીં સમજાય ત્યાં સુધી ત્યાં ના ત્યાં.

પ્રકાશ સુધી પહોંચવા અનેક અંધારાને વટાવવું પડે, પરમ આનંદ લુટવો હોય તો અનેક પીડાઓમાંથી પસાર થવું પડે, પીડાઓ અને વ્યથાઓ માંથી પસાર થતા-થતા સુખના સાગરનું મહત્વ સમજાશે.

જ્યારે પોતાને પોતાનામાં પડેલી સંભાવનાનું જ્ઞાન થઈ જાય પછી કહેવું ન પડે, ચાલવું પડશે. પછી તો મનોમન મંથન શરૂ થઈ જાય અને ગોતવા લાગે કે બીજ તો છે, તો કુલ ક્યાં છે? બીજથી શરૂ કરે અને કુલ સુધી પહોંચવું એમાં તો ધીરજની પણ એટલી જ જરૂર પડે.

જેમ-જેમ આપણે અંતર જગતની યાત્રા શરૂ કરીશું, એમ એમ સંસારની જે માયામાં અત્યાર સુધી જીવ્યા હોઈએ એ પણ રોકવાની કોશીષ તો કરવાની, કારણ અત્યારે તો એટલું સમજાય છે કે સંસાર સાથે આપણું શ્રદ્ધા થઈ ગયું હોય અને એમાંથી ઉખેડવાની વાત છે.

ધ્યાનનું પણ એવું એવું છે, જેમ-જેમ ધ્યાનની નજીક આવતા જવાય એમ-એમ સંસાર જગત વધારે પોતાની તરફ પહોંચવાનું.

તા:- ૧૮/૦૨/૨૦૧૨

જેમ એક છોકરી ૨૦ વર્ષ આપણી સાથે રહી હોય અને આપણે વળાવી એને સાસરે મોકલી દઈએ છીએ, એમ આપણા શરીરને ૬૦ થી ૮૦ વર્ષ સામેથી ને વળાવવાનું છે.

એ છોકરી પાસેથી પણ આપણે ઘણું શિખવાનું છે, પોતે પોતાની માં-બાપને ત્યાં જે અસ્તિત્વ છે એને મિટાવવું પડે, પોતાની સરનેઈમ સુધ્ધા મિટાવવી પડે છે, પોતાના જે અત્યાર સુધીના જીવેલા જીવના શોખ કે આદત બદલવી પડે છે. જો એ એક વ્યક્તિમાં પોતાને બદલવાની શક્તિ હોય તો દરેક માનવીમાં એવી શક્તિ પડેલી છે, એનો ઉપયોગ કરવાનો સમય મળી જાય તો અખતરો કરવા જેવો છે, તો માનવી ધારે એ કરી શકે તેમ છે.

તા:- ૧૮/૦૨/૨૦૧૨

મનમાં ઉઠતા ભાવ, મનમાં થતી વ્યથા, મનમાં મળતી મોકળાશ, મનમાંથી વહેતો વિચારોનો પ્રવાહ, મનથી થતી કલ્પના, મનના તરંગો, મનમાં શાંતિ હોય, મનમાં શિતળતા અનુભવાય, મનમાં ઉઠતું તુફાન આ બધું મનને હિસાબે સમજાય છે, એ જોતા તો એવું સમજાય છે કે મન છે તો માનવ છે.

મન સારા નરસા બંને પાસાથી બનેલું છે, પોઝીટીવ અને નેગેટીવ. જેને નેગેટીવને પોઝીટીવ કરવાની કળા આવડી એને માટે તો અહીયા અને અત્યારે જ સ્વર્ગ છે.

શરીર અને મનનું જોડાણ એટલે માનવ માત્ર જેને શરીર સુધીનું જ જ્ઞાન છે, એનામાં ને પશુમાં કાંઈ ફેર નથી લાગતો કારણ કે પશુને આપણે

જોયા હોય છે એને શરીર સિવાયની સાથે કાંઈ લેવાદેવા દેખાતી નથી, દેખાતી હોય તો પણ જુજ માત્ર.

મન અને શરીરના જોડાણને જે સમજી જાય એ માનવ બને છે પછી શરીર તથા મનને સમજવાની શરૂઆત કરશે એટલે એની યાત્રા આ બંનેને જોડાવાનું કામ કરવા વાળી કોઈ ત્રીજી શક્તિ છે, એવું ભાન થવા લાગશે. આ કાર્યક્રમ સતત ચાલું રાખવાથી માનવમાંથી મહામાનવ બનવા તરફની યાત્રા શરૂ થઈ શકે તેમ છે.

પહેલા તો મનને કાયમ માટે આનંદમાં રાખો અને એના આનંદથી શરીરના એકે એક અંગમાં થનગનાટ વર્તાવા લાગે, મન મોરલો થઈને કળા કરી તો શરીર નાહ્યા વગર રહે થોડું.

શરીર, મન અને આનંદ એટલે આત્મા, આ ત્રણેનો વહેતો પ્રવાહ જ્યાં મળે ત્યાં તો ત્રીવેણી સંગમ થાય પછી બાકી શું રહે.

આ જગતમાં દરેક માનવી કંઈક ને કંઈક સાઈડથી અદ્ભુત ખેલાડી છે, એને એની રમતનું વાતાવરણ મળે એટલે એમાં કંઈક નવીનતા સર્જી શકે તેમ છે.

તા:- ૨૦/૦૨/૨૦૧૨

માનવીમાં એવી એવી ભુખને તડપ છે, જેનું હજારો વાર નામ સાંભળ્યું હોય, જેની વ્યાખ્યા હજારો વર્ષથી રહી હોવા છતાં એને ઓળખવા ન મળ્યું હોય, જ્યારે-જ્યારે એના વિષયમાં વાતો નિકળે કે તરત જ પ્રશ્ન ઉઠે કે જે નથી દેખાતું તો તે કેવડું હશે અને એનું સ્વરૂપ કેવું હશે? આ થઈ રહી છે અંદરના જીવ તત્વની વાત, જેને આપણે શબ્દોથી ઓળખીએ છીએ.

એકવાર ચર્ચા થઈ રહી હતી તેમાં પ્રશ્ન ઉઠ્યો હતો કે આત્મા કેવો હશે.

આત્મા કેવો હશે એ કહેવું મુશ્કેલ લાગે છે, છતાં લાગે છે એટલું જ જો આપણે આત્માનું નામ સાંભળ્યું છે, એની સાથો સાથ એ પણ સાંભળ્યું છે કે સજીવ જે કંઈ છે એ બધામાં જીવ કે આત્મા હોય છે તો કહેવું સરળ થઈ જાય કે, આત્મા પાણી કે પ્રકાશ જેવો હશે. પાણી જે વાસણમાં ભરવામાં આવે એવો આકાર થઈ જાય, એવી જ રીતે પ્રકાશ એક રૂપમાં હોય તો રૂપજ બડો, એને બહાર લાવો તો વિશાળતા આવી જાય, એમ કીડી થી કુંજર સુધીના બધા જીવોમાં જેવડું જેનું કદ, એવો ઘાટ પોતાનો ધારણ કરી શકે તે આત્મા, જેમ પ્રકાશ સર્વવ્યાપી છે એમ આત્મા પણ સર્વ વ્યાપી જ છે.

પ્રકાશને સમજવા કોઈ બલ્લ કે દિવો કે સુર્યને માટે ખુલ્લુ આસમાન વગેરેથી પ્રકાશ સમજાય, પરંતુ પ્રકાશ તો હોય પરંતુ જો આપણામાં એને જોવા વાળી આંખો ન હોય તો જે છે એનો કંઈ મતલબ નહીં.

એવી જ રીતે આત્માને સમજવા ને માટે શરીર તથા તેથી વ્યવસ્થાના ભાગ રૂપે કામ કરતા અવયવો તથા ભાવ સહિતની વૃત્તિઓ છે, એના દ્વારા આત્મા સુધીનો રસ્તો ખુલતો થઈ શકે તેમ છે, જો એને સમજવા વાળી આંખો હોય તો..

જેને જીવનની સંપદા શું છે એ સમજાય જાય, પછી કોઈની પ્રત્યે રાગદ્વેશ ન રહે અને એ કોઈને કટુવેણ કહી શકે નહીં. પછી તો શબ્દો નિકળે એમ મધુરતા ઝરતી થઈ જાય, કંઈક ગતિ અંદર ગુંજતી થઈ જાય કારણ કે જે શક્તિ આપણે કોઈને કડવા વેણ કહેવા કે ઈર્ષા કરવામાં વાપરતા હતા તે શક્તિ તો પ્રેમની ધારા વહેતી કરી જાય છે.

જો ખોટું કાર્ય આપણાથી નહીં થાય તો સારું કાર્ય કરવું નહીં પડે આપો-આપ થવા લાગશે.

જે પોતાની સામે છે એ બધું આપણી અનુકુળતા મુજબનું છે એવું સમજવાની સમજ આવી જાય તો પછી પ્રેમ સિવાય શું બચી શકે.

જીવનને જીવવું અને જોવું તથા સમજવું ત્રણે અલગ વાત છે.

જીવનને થોડે ઘણે અંશે પ્રકૃતિગત ઢાળવાથી અંદરની પ્રતિભાનો પ્રકાશ દેખાય છે.

જીવનને સંસ્કૃતિ ગત પ્રમાણે જીવવાથી બહારથી મળેલા આદર્શો દેખાય છે.

આદર્શો એક માટે હોય, પ્રતિભા સર્વ માટે ની હોય છે.

જે મળી જાય છે એનું કોઈ જ્ઞાન હોતું નથી, જે નથી મળ્યું એને પામવા માટેની જે ઈચ્છા કહો કે વાસના, એનું જ્ઞાન આપણામાં જોવા મળે છે.

આપણી પાસે જે છે એનું જ્ઞાન નથી એટલા માટે કહેવું પડે છે કે આપણું શરીર અને એના અંગો આપણી સાથે જ હોવા છતા હાથનો ખ્યાલ આવે, કોઈ એકાદ દાત તુટે કે તરત જ આપણા જીવ વારંવાર ત્યા ફર્યા કરે, એવી જ રીતે આપણામાં આત્મા છે એનું ભાન નથી બાકી દિશા સમજાય તો જે કાંઈ છે એ દુર નથી.

બધાના મન લગભગ સરખા જ હોવાથી જે ઘટે છે એની તરફ ધ્યાન દોરે છે. ભુખ લાગી તો ભોજન તરફ અને ગરીબ હોય તો ધન તરફ, આપું આપું તો કેટલું છે.

પરંતુ જે છે એના તરફ લક્ષ કરવું, એનું નામ સાધના કે ધ્યાન, એના દ્વારા જે છે એનું દર્શન થાય એજ તૃપ્તી, બાકી જે ઘટે છે એનું ધ્યાન એટલે અતુપ્તી અંદરની.

તા:- ૨૧/૦૨/૨૦૧૨

જ્યારે એવા શબ્દો સાંભળવા મળે, જે આપણી અંદરથી ઉઠતા પ્રશ્નોનું નિરાળા પણું દેખાડી દે.

જે જાણી ગયો એનામાં જુસ્સો આવે પરંતુ જે અજ્ઞાન છે એમાં જુસ્સો નથી હોતા, પણ ક્યારેક-ક્યારેક ગુસ્સો આવી જાય છે.

જે જુસ્સો છે તે કાંઈક પામવા માટે તો હોય છે, ગુસ્સો જે હોવું જોઈએ એ નહીં હોવાથી આવતો હોય છે.

ધ્યાનની ગહેરાય સમજાય છે કે નહીં, એ તો ધ્યાનની અવસ્થામાં જે વિચારાય છે, જોવાય છે, એ બધામાં કોઈ પ્રતિક્રિયા ન થાય, માત્ર જોવાય. પુરેપુરૂ સાક્ષીભાવ થઈ જવાય એટલે ધ્યાનની સફળતા અને ગહેરાય સમજાય.

આજે અમે ઓફીસ પર ત્રણ-ચાર વ્યક્તિ આધ્યાત્મ એટલે કે પોતાને કેમ ઓળખવો એ બાબતની વાતચીત થઈ રહી હતી, એમાં એક ધર્મપ્રેમી ભાઈએ પ્રશ્ન કરેલો કે ધર્મ એટલે શું ?

ધર્મ એટલે શું ? એ સીધો સવાલ છે તો એનો સીધો જવાબ તો એ સમજાય છે કે આ શરીરરૂપી છોડમાં પ્રેમના પુષ્પો ખિલે અને જે એની સુવાસ કે ફોરમ છે એજ ધર્મ, બાકી તો અત્યારે પોત પોતાની સગવડ અનુકુળતા હોય એમ પોતા પોતાની રીતે ધર્મ સમજે છે અને એમ માને છે કે હું આ ધર્મ પાળુ છું, ધર્મ એટલે હોવું અગરતો જે જેનો ગુણધર્મ છે એમાંથી પણ સમજી શકાય તેમ છે, પોત પોતાની માન્યતા પ્રમાણે ધર્મને સમજે છે.

તા:- ૨૨/૦૨/૨૦૧૨

દરેક માનવી અજોડ છે, તેમજ દરેક માનવીમાં દરેક સંભાવના પડેલી છે, કોઈપણ બીજામાં વિકસવાની સંભાવના છે તેમ માનવી એક બીજા જ છે, એમા પુરા વિશ્વને અનુરૂપ થવા માટેના બધા જ પાસાઓ અકબંધ પડેલા છે. જેની તરફ એનું ધ્યાન જાય એ બાજુ એનો વિકાસ થઈ શકે તેમ છે.

બીજા માંથી છોડ અને કુલ તથા કુલમાંથી ફળ સુધીની યાત્રા છે, એમ માનવ બીજામાંથી માનવ અને મહા માનવ તથા પરમાત્મા સુધીની લાંબી વિચાર સાગરનાં મોતી

ચાત્રાની સંભાવના પડેલી છે પરંતુ ખ્યાલ રાખવો પડે કે એમા અનેક પડાવ આવે છે, કોઈ પડાવમાં અટવાય ન જવાય તો વાત બને, રસ્તામાં અનેક પ્રલોભનો મળવાના એ આપણો મુકામ નથી, સતત ચાલતા રહેવું પડે, કંઈક સુખના સાધનો, કંઈક પીડા દાયક સંકટો વગેરેમાંથી પસાર થાય ત્યારે જ ફુલ ખિલી શકે છે.

જે બીજ છે એનો વિકાસ ભલે કામનાઓથી થયો હોય પણ વૃક્ષ બનતા એમા પ્રેમના પુષ્પો ખિલી જાય, સમર્પણની મહેક વહેતી થાય, અસ્વિકાર જેવું કાંઈ ન રહે તો જ્યાં હોઈએ ત્યાં ઉપવન ખડુ થઈ જાય.

આપણે જ્યારે પોતાની તરફ જોવાનું શરૂ કરીશું તો શરીર છે એતો કદાચ સમજાશે અને બુદ્ધી પુર્વક મનને પણ થોડું ઘણું સમજી શકાશે પરંતુ આ સિવાયનું જે ત્રિબુ છે, જેને આત્મા કહીએ છીએ એને માટે તો શબ્દો નથી અને શબ્દોથી વાત થાય એ શબ્દો પણ કોરા કટ લાગે.

શરીર શબ્દ સાંભળવાની ભુખ, તરસ, પીડા, દર્દ, સુખ વગેરે યાદ આવે છે અને મન શબ્દ સાંભળવાથી કંઈક વિચારોનું વાવાઝોડુ દેખાય છે પરંતુ આત્મ શબ્દ સાંભળવાથી આપણી અંદર કોઈ હલચલ પેદા થતી નથી કારણ કે એનાથી આપણે અજાણ છીએ.

શરીરને પુરેપુરું સમજી લીધું હોય, શણગારી લીધું હોય, સુખ દુઃખના બધાજ પડાવો પસાર કરાવ્યા હોય અને મનને પણ મોકળાશ આપી હોય અનેક સંકડામણમાં પસાર કર્યું હોય.

તા:-૨૩/૦૨/૨૦૧૨

આપણી અંદર એવું શું છે જે અપઝલક થયા કરે છે, સ્પષ્ટ ચિત્ર દેખાતું નથી, સતત થયા કરે છે. આ જીવનમાં જે જીવાય રહ્યું છે એ કાંઈક અંશે અવિચળ હોય, મન અને બુદ્ધીથી તો કંઈ સમજાતું નથી તો સમજવું કેમ? જ્યારે મસ્તીની પળો આવે છે ત્યારે કાંઈ રહેતું નથી, ત્યારની ક્ષણ

આલ્લાદાયક થઈ જાય છે એટલું જ, એ શું છે? તે હજી સમજની બહાર હોય એવું લાગે છે.

મન બેહોંશી માંથી બહાર આવે તો ચિતની સ્થિતી સમજાય, મન એટલી ઝડપે નિર્ણય કરી નાખે છે કે ચિત સુધી પહોંચે ત્યાં તો ઘણું મોડું થઈ ગયું હોય છે.

કોઈ કાંઈ બોલે કે મન દ્વારા સામેવાળાનું અપમાન કરી નાંખે, હાલતા ચાલતા ક્રોધ ઉત્પન્ન કરવાનું કામ પણ મનનું જ છે. ક્રોધ થઈ જાય, ક્રોધનું અપમાન થઈ જાય, પછી ચિતને ખબર પડે અને ચિતમાં બળતરા થાય પછી કહે કે ક્યારેય ક્રોધ નહીં કરૂં. એ જવાબ પણ મનથી પણ ચિત દ્વારા અપાય છે, ખરેખર ચિતને તો ખબર પડે છે, જો જાગરણ હોય તો, મનની સાથો-સાથ ચિત પણ હાજર હોય તો સરળ થઈ જવાય.

ક્રોધના બીજા આપણે જેને પહોંચી ન શકીએ એના તરફ આપણામાં રોપાય જાય છે અને એ ક્રોધ આપણાથી કમજોરની ઉપર નિકળી જાય છે, ક્રોધ દિવસ જોઈ જોવું કે ક્રોધ શું કામ આવ્યો.

તા:- ૨૪/૦૨/૨૦૧૨

આપણું ધ્યાન આપણી બાજુ જશે તો ઘણું બધું સમજાશે, ક્રોધપણ બાબતમાં આપણી અંદર થતી પ્રતિક્રિયા હમેશા ભુતકાળની જાણકારીને હિસાબે થાય છે. એને જોવું હોય તો દરેક માનવી જોઈ શકે છે, તેમજ સંવેદના હોવાપણા નો ઈશારો કરે છે, જે વર્તમાનને હિસાબે જ સમજાય છે અને એટલે જ સંવેદનાથી અનુભૂતિ થાય છે.

પ્રતિક્રિયા જે થાય છે તે જાણકારીથી એને જોવાશે તો એના વળગણમાંથી છુટી શકાશે, જોવાવાથી સારા નરસાનું ભાન થશે જ્યારે સંવેદના જે શરીરની સાથે રહી રહ્યા છીએ તેનું ભાન કરાવે છે. આપણે ઘણી વખત તો શરીરમાં હોવા છતાં હોતા નથી, એ સંવેદનાને જોવાશે તો સતત હાજર રહી શકાશે.

આજે લખાય રહ્યું છે એ મારામાં જોતા-જોતા લખાય રહ્યું છે, જે મને મુંઝવતુ હોય એનો આમા ઉલ્લેખ થયો હોય પરંતુ જે બીજાપણ આ રીતે જોવે તો આ માત્ર મારા એકલાનું નથી.

ક્યારેક એવો સમય આવે અને આનંદની ધારામાં પ્રેમના પુષ્પો ખિલી જાય તો મસ્તી અનુભવવી, એની ખણખોદ ન કરવી કે આનંદ આવ્યો કેવી રીતે, પુષ્પો ખિલી ગયા એનું કારણ શું? વગેરે કરવામાં રહેવાશે તો પુષ્પો કરમાઈ જશે અને જે લાભ મળવાનો છે એ રહી જશે.

મસ્તીની પળોમાં બેઠો હોય ત્યારે થાય છે કે હવે કાંઈ ઘટતું નથી, કાંઈ મેળવવાની તમન્ના નથી, બસ મસ્તીથી જીવન જીવવું છે, ખરેખર એ અંદરનો અવાજ છે કે મનનો ખેલ છે એ સમજાતું નથી.

તા:-૨૫/૦૨/૨૦૧૨

આ જગત એક વટવૃક્ષ છે, એમા કોણ કઈ ડાળી ઉપર બેઠું છે? જે જ્યાં એણે માળો બાંધ્યો છે એ ત્યાંથી જગતને જોઈ શકે. આ વૃક્ષનું થડ એક હોવા છતાં એની ડાળીઓ દશે દિશાઓ તરફ ફેલાયેલી છે, જ્યાં-જ્યાં જે-જે ડાળી ઉપર વસતા પક્ષીઓ માંથી કોઈ પંખીને ભાન થઈ ગયું કે ડાળ જ સર્વસ્વ નથી, આ તો વૃક્ષની સાથે જોડાયેલી છે, એની વાતો સાંભળીને આનંદ તથા જીજ્ઞાસા સભર પંખી ભેગા થતા ગયા, એમ અનેક ડાળીઓ માંથી એક એક પંખીને સમજ આવતી ગઈ કે આ એક ડાળી જ માત્ર નથી પણ પુરૂ વૃક્ષ છે, ત્યાં-ત્યાં ટોળી જામતી ગઈ અને એજ ટોળી એક સંપ્રદાયનું સ્થાન લેતી ગઈ, બધા જ એમ સમજે છે કે અમે જે કહીએ છીએ એજ ડાળી પુરા વૃક્ષ સુધી લઈ જાય છે, ખરેખર તો બધાજ આ જગત રૂપી વૃક્ષની ડાળીએ જ લટકી રહ્યા છે.

જાણવું તો એને પડે જેને પોતાનો અનુભવ ન હોય, જેણે જેનો સ્વાદ નથી એની તડપ હોય છે.

જેણે માણ્યું છે કે અનુભવ્યું છે, એ એનું પોતાનું હોય છે અને એ શબ્દોથી કહે તો ટોચ ઉપરથી આવતા શબ્દો તળેટી સુધીમાં તો બદલાય જાય છે અને કદાચ સંપૂર્ણ શબ્દ આપણા કાન સુધી પહોંચે તો આપણી જાણકારી ક્યાં ઘુસવા દે તેમ છે.

જુંદગી પ્રેમ મય બનાવવી હોય તો, પહેલા આપણા જીવનને જોવું, જ્યાં જ્યાં પ્રેમની ઉણપ હોય ત્યાં ત્યાં પ્રેમને વહેતો મુકો, જે પોતાને પ્રેમ નહીં કરી શકે તે બીજાને ક્યાંથી પ્રેમ આપી શકે.

આપણે આપણા પરિવાર તથા આડોશી-પાડોશી, સગા-સબંધી, મિત્ર મંડળ માંથી જેનું જેનું મૃત્યુ થયું છે એને સ્મશાન ભેગા જ કર્યા છે, કારણ નવી પેઢીનો ઉદય કરવા જેમ પતજડમાં જે પાન ખરે એનું ખાતર સડીને પણ થઈ જાય છે અને નવા કુંપળ કુટે છે. આ બધું આપણી નજર સામે થઈ રહ્યું હોવા છતાં, જે ગયું એને ભુલવા કેમ તૈયાર થવાતું નથી? જે છે એને જોઈને જીવવું હશે તો જે અત્યારે હાજર છે એને સમજવું પડશે, પરિવર્તન સમજીને પણ વર્તમાનમાં રહેવું પડશે.

તા:- ૨૬/૦૨/૨૦૧૨

જગત આખું દોડે છે, કોઈને ખબર નથી કે શું કામે દોડે છે, જે ખબર છે એ છાણના પોદળા માંથી ગોળીડો કરીને ત્યાં ના ત્યાં સમેટાય જવાના. આ પૃથ્વી ઉપર જુદી-જુદી જાતના જીવો જીવે છે. કોઈ જંગલો, કોઈ પહાડોમાં, પાણીમાં, ખરફમાં, લોકો ગામડાઓમાં અને શહેરોમાં આશરે સાત અબજ જીવી રહ્યા છે, એમાંથી લગભગ ને તો ખબર પણ રહેતી નથી, હું આવ્યો શું કામે હતો અને વહી શું કામે ગયો છું.

આમાંથી ઘણા ખરા સમજે ન સમજે ત્યાં આવ્યા અને ગયાનો સમય પસાર થઈ જાય છે.

દરેક માનવી અહંકારને “હું” સમજીને જીવવાથી સ્વ અર્થને બદલે સ્વાર્થમાં જીવી જાય છે. “હું” નો અર્થ આત્મા સુધીનો છે, જો અહંકાર ન

હોય તો તો ખરા અર્થમાં સ્વાર્થ સમજાય ત્યારે જ ખબર પડે કે આ વિશ્વમાં મારી હયાતી છે એજ અદભુતતા છે, એ અદભુતતા તો એ છે કે આ સતત પરીવર્તન જગતમાં થઈ રહેલા ફેરફારનો મને સાક્ષી બનાવ્યો છે.

બાકી તો રક્ષાબીમાં ચા નંખાય ગઈ હોય અને હોઠ સુધી પહોંચાડવી એ પણ સમયના હાથમાં છે, માટે સમયને ઓળખો, સમયની સાથે ચાલો, સમય જ બધું છે, બાકી કંઈ નથી. કુદરતની એટલી બધી અકળ ગતી છે, કેમેય પણ સમજમાં ન આવે, આને માટે તો પોતાને ખાલી ઓળખી લેવાય, જીવવા ક્યુ પરીબળ કામ કરે છે, એટલું જો સમજાય જાય ને તો ઘણું છે.

તા:-૨૮/૦૨/૨૦૧૨

વિશ્વની વિશાળતા જોવો, સમુદ્રની ગહેરાય જોવો, જ્યાં-જ્યાં જે છે એને જોવો પરંતુ જ્યાં સુધી અંદરની અધુરપતા નહીં જોવો કે સમજો ત્યાં સુધી તુપ્તી નહીં થાય અને અંદરની ચેતના શું છે, એની વિશાળતા શું છે, એની ઉંચાઈ, એની પહોળાઈ, એનું ઉંડાણ એ પુરા વિશ્વને પોતાની અંદર સમાવી શકે તેમ છે.

જેને ખતમ થવાની તૈયારી છે, એ બધું મેળવી શકે છે કારણ કે એને બીજામાં વિશ્વાસ કરવાની જરૂર નથી રહેતી. એને પોતાનામાં વિશ્વાસ પેદા થઈ જાય છે.

જે પોતાની અંદર ડુબી ગયો, જેમ મરજીવો સાગરમાં ડુબી મોતી લાવે છે એમ અંદર ડુબી જવાથી જે શબ્દોરૂપી મોતી આવે છે, એનું મુલ્ય તો ઝવેરી જ કરી શકે.

જ્યાં સુધી અંદરનું ચિત્ર સ્પષ્ટ નહીં થાય ત્યાં સુધી કેમ ખબર પડવાની કે એ શું ઝંખે છે.

આજે સવારે ૬ કલાકે કચ્છમાં ફરવા જવા માટે હું તથા અરૂણા તથા ડાયાણી સાહેબ, મીનાબેન તથા ઘરમશીભાઈ તથા વિરૂબેન અમે ત્રણ કપલ વિચાર સાગરનાં મોતી

ઈનોવા ગાડીમાં નિકળ્યા, આ લખાય રહ્યું છે ત્યારે વડોદરાની આગળ નિકળીને આગળ વધી રહ્યા છીએ છતાં મને તો હું જ્યાં બેઠો છું ત્યાં જ હોવ એવું લાગે છે.

આપણા મિત્ર મંડળના ઉત્સાહ અને આનંદને જોવ છું અને આનંદની લહેરખી મને પણ આનંદમાં લહેરાવે છે.

આધ્યાત્મીકના પંદર પુસ્તકો વાંચી લીધા પછી સોળમું પુસ્તક આપણે બહું જ સ્પષ્ટ રીતે તૈયાર કરી શકીશું, પરંતુ જો ધ્યાન પોતાના તરફ નહીં હોય તો પાંજરાના પોપટથી વધારે કાંઈ નથી.

યાત્રામાં રસ્તા આવતા નળ સરોવર જોવા જ્યારે ગયા ત્યારે ત્યાના જે પક્ષીઓ જુદા-જુદા દેશના અને જુદા-જુદા કલરના જોયા ત્યારે કુદરતની વ્યવસ્થાને ઇન્વિવાદ આપ્યા વગર રહેવાયુ નહીં.

હજારો કિલોમીટર દુરથી માનવી રોજી રોટી માટે આ દેશથી બીજા દેશ જાય છે અને જ્યારે પક્ષીની આ પ્રમાણે યાત્રા જોઈ ત્યારે સમજાયું કે કુદરતની વ્યવસ્થામાં ક્યાંયથી કોઈ અલગ નથી, પોતાનામાં છે એ સર્વ વ્યાપી દેખાય છે.

સાંજના અમે અંજાર પહોંચ્યા, ત્યાની વ્યવસ્થા ડાયાણી અને ઘરમશીભાઈ એ કરી, વહેવારીક જગતનું એ લોકોને વધારે જ્ઞાન હોવાથી એ લોકો વ્યવસ્થા કરતા હતા.

તા:-૨૯/૦૨/૨૦૧૨

કોણ ક્યાં કઈ ભાષામાં બોલે છે એ મહત્વનું નથી, એના ભાવ જોવા જોઈએ. કોણે કેવા કપડા પહેર્યા છે એ મહત્વનું નથી, કપડા પહેર્યા હોય કે ન પહેર્યા હોય, અંદરથી જે સચમથી જીવતું હોય એને કપડા સાથે શું લેવા દેવા, બાકી તો અનેક રીતના કપડા પહેરી લીધા હોય અને અંદરથી લુચ્યાઈ ભરી છે તો કપડાને શું લેવા દેવા.

અંઝારમાં જેસલ તોરલની સમાધી જોવા જઈ રહ્યા છીએ, પહોચ્યા, દર્શન કર્યા, ઇતિહાસ જાણ્યો. ઇતિહાસ જોતા તો એવું લાગે છે કે જેમ પાણી ગરમ થતું-થતું નવ્વાણું ડીગ્રી સુધી પહોંચ્યું હોય ત્યા સુધી તો પાણી જ રહે અને એક જ ડીગ્રી પાણી વધારે ગરમ કરવાથી વરાળ થઈ જાય એવી રીતે જેસલ ઘણા જન્મોથી પાકતો-પાકતો નવ્વાણું ડીગ્રીએ પહોંચ્યો હોય અને તોરલના એક ડીગ્રીના પ્રહારથી જેમ વરાળ થઈ જાય, એ પીગળી ગયો હોય એવું સમજાય છે.

એક તો જીવન ટુંકુ અને વધારાની ઝંઝાળથી જીવનને શું કામ ટુંકુ બાનાવવું.

કરોડો માનવી માનવ શરીર ધારણ કરીને જન્મ તો ચોક્કસ લે છે, વળી વધીને મન સુધીની યાત્રા કરે છે, એને ખ્યાલ પણ રહેતો નથી કે મારામાં અદ્ભુત શક્તિ પડેલી છે, ખરેખર જીવનની વાસ્તવિકતા તો અંદરની ચેતના દ્વારા આત્માની અનુભૂતિ થતી જોઈએ અને જો ન થઈ તો સમજી લેવું, સુતા-સુતા જુંદગી પસાર કરી નાખે છે.

બપોરના લગભગ બે વાગ્યે અમે નારાયણ સરોવર પહોચ્યા, બીજા તિર્થ વારંવાર અને નારાયણ સરોવરની એક એવી દંત કથા છે કે નારાયણ સરોવરથી બે કિલોમીટર દરીયા કિનારે કોટેશ્વર મહાદેવનું મંદીર છે, જે શિવલીંગ છે, એને રાવણે પ્રસન્ન કરીને લઈ જતો હતો, એવે સમયે દેવતાઓને ખબર પડી કે જો રાવણ મહાદેવને લઈ જશે તો દાનવોનું જોર વધી જશે એટલે બધા દેવતા ભેગા થઈને ષડયંત્ર રચીને કાદવમાં ગાય ખુતી ગયાનો ડોળ કરીને રાવણ પાસે મદદ માંગી, રાવણ ગાયને બહાર કાઢવા ગયો અને શિવલીંગને નીચે મુક્યું અને શિવલીંગ ત્યાંથી હટ્યું નહીં, વરદાન આપતી વખતે રાવણને મહાદેવે કહેલું કે જ્યાં તુ મને નીચે મુકીશ ત્યાં હું રોકાઈ જઈશ, આવી દંત કથાનો લેખ ત્યાં લખેલો હતો.

આમ જોવા જઈએ તો યુગો યુગોથી ચાલતું આવે છે કે દેવ હોય કે દાનવ, પોતાના હિતમાં બધા જ છલ કપટ તો કરતા જ આવ્યા છે, બાકી તો જે ખાસ્સો હોય એના વખાણ થાય છે.

ત્યાંથી અમે નિકળીને માતાને મટે પહોંચ્યા. આ એક કચ્છનું પ્રખ્યાત મંદીર છે, ત્યાં ના દર્શન કરી ભુજ રાત્રી રોકાણ કર્યું.

તા:- ૦૧/૦૩/૨૦૧૨

આગલે દિવસે માનવ સર્જીત મંદિરોના દર્શન કર્યા, આજે અમારો પોગ્રામ કુદરતની રચનાને નિહાળવાનો હતો. સવારમાં ખીમજીભાઈ કચ્છીના મિત્ર શ્રી ભદ્રુભાઈ અમારા માર્ગદર્શક તરીકે ફરજ બજાવવા પહોંચી ગયા. અમે દાદા મેકરણની જ્યાં સમાધી છે, જેણે પોતાનું આખું જીવન બીજાઓની મદદ કરવામાં ગુજાર્યું છે. એમના સાથી કુતરો લાલીઓ અને ગદેડો, જેણે એને જીવનભર સાથ આપ્યો હતો એની પણ સમાધી હતી, ત્યાં તેના દર્શન કર્યા ને ત્યાંથી નિકળી પાકીસ્તાનની બોર્ડરે આવેલ સફેદ મીઠાનું રણ જોવા ગયા. ત્યાંનું આહલાદાયક અને એટલું મધુરુ હતું, મંદ-મંદ પવન વહેતો હતો, જાણે આપણે નાના બાળક હોઈએ અને કુદરતનાં ખોળામાં બેઠા હોઈએ એવું અનુભવાતું હતું.

આ જગ્યા ઉપર થોડા ટાઈમ પહેલા નરેન્દ્ર મોદીનો પતંગ ઉત્સવ હતો તેમજ તારક મહેતા “ઉલટા ચસ્મામાં” જેઠાલાલ ઉંટ ઉપર બેસીને પાકીસ્તાન પહોંચી ગયો હતો એ દ્રષ્ય ખડુ થતું હતું. એકવાર સમય મળે તો આ રણનો આનંદ લેવા જેવો છે, આનંદ તો ત્યારે આવે કે અપાણે શું અનુભવી રહ્યા છીએ એની ઉપર આધાર રાખે છે.

ત્યાંથી નિકળી અમે દત્ત ટેકરી ઉપર ગયા, એ ઘણી ઉંચી ટેકરી ઉપરથી ચારે તરફ રણ દેખાતું હતું, ત્યાં દત્તાત્રયના ચરણ પદ હતા. ત્યાં દરરોજ બપોરે જંગલી પશુઓને થાળ ધરવામાં આવે છે, શિયાળ વગેરે ખાવા આવે છે.

ત્યાંથી નિકળી જેને કાળીયો ડુંગર કહે છે, પછી અમારે જવાનું થયું
ખાવડા થી કુંવર બેટ બોર્ડર ઉપર ત્યાં અમને ભટ્ટભાઈના સહકારથી
મિલેટ્ટી યુવાને ત્યાંની વ્યવસ્થા જોવાનો અવસર આપ્યો. પાછા ભુજ
પહોંચીને સહજાનંદ ડેવલોપમેન્ટ પુસ્તકાલય માંથી આધ્યાત્મિક તથા
ધ્યાનની સમજના પુસ્તકો ખરીદી મોરબી તરફ રવાના થયા.

મોરબી તરફ જઈ રહ્યા હતા, ગાડીમાં શાંતિથી બેઠો હતો ને બહારનું
દ્રષ્ય જોઈ રહ્યો હતો, રોડની બંને બાજુ મીઠું પકવતા ખેતરોમાં મીઠાના
સફેદ ઢગલા જોતા-જોતા કુદરતની અજબ રચનાને ધન્યવાદ આપતો જતો
હતો, સાથો સાથ સાગરની પણ મહાનતા સમજાતી હતી કે બહારથી બધી
નદીઓ અનેક ગંદકી ઘસડીને અંદર ઠાલવી દે છે છતાં સાગર કેવું મધુર
અમૃત જેવું જેની દરેક માનવીને જરૂર છે એવું મીઠું આપે છે, જેમ ઝાડને
પત્થરો મારી અને ફળ આપે તેમ.

આમ જોતા-જોતા મોરબી આવી ગયું, ઝુલતો પુલ જોયો અને મારા
ધર્મપત્ની અરૂણાના આગ્રહને ધ્યાનમાં લઈને વલ્ભાચાર્યની બેઠકજી ના
દર્શન કર્યા, મારા મિત્ર ગણપતભાઈના પુત્રીના પ્રેમ ભર્યા આમંત્રણ ને માન
આપી ભોજન કરી ચોટીલા રવાના થયા, રાત્રી રોકાણ ચોટીલા.

તા:-૦૨/૦૩/૨૦૧૨

સવારે ચોટીલાથી નિકળી રસ્તામાં બુટ ભવાની માતાના દર્શન કરી
લોથલ હડાયા નિકળેલા, અવશેષો જોવા ગયા ત્યાંની જે મકાનોની રૂપ
રેખા, વાપરેલું મટીરીયલ તથા એ યુગની પ્રગતી જોતા પુરૂ પરીવર્તન જગત
સમજાય એવું છે, ત્રણસોથી સાડા ત્રણસો વરસ પહેલા પહેલી શોધ ગટરની
અમેરીકામાં થઈ છે એ જોતા જે આજે લોથલમાં જે મકાનોના અવશેષો, જે
પાયાથી ઉપર સુધીની જે વ્યવસ્થા જોઈ તેમા ગટરની વ્યવસ્થા જોવા મળી
છે તો આ જોતા તો આપણે પણ અનુમાન કરી શકીશું કે આ પૃથ્વી ઉપર
કેટલીય વખત સર્જન થયું હશે અને વિસર્જન થયું હશે, ખરેખર તો કાંઈ
નવું નથી લાગતું. જે કુદરતના પ્રવાહમાં ફર્યા કરે છે, આપણું ધ્યાન એ

બાબુ ન ગયુ હોય એટલે નવું લાગે, બાકી તો આ બધુ વહી જ રહ્યું છે અને નથી એવું કાંઈ નથી, જે છે તે તો છે જ અને જે હોય એ જ આવે, આપણા માટે ત્યારે ભલે નવું હોય અહીંયા કાંઈ નવુ નથી.

આખા પ્રવાસ દરમિયાન ખિમજીભાઈ કચ્છી ફોન દ્વારા અમારા માર્ગદર્શક રહ્યા એટલે અમારો પ્રવાસ વ્યવસ્થિત અને મધુરો રહ્યો.

તા:- 03/03/૨૦૧૨

કોટેશ્વર દરીયા કિનારે ઉભા રહીને એનું દર્શન કરી રહ્યા હતા ત્યારે એનો શ્યામ અને નિલવર્ણો કલર જોઈને ક્રુષ્ણ તથા આકાશની યાદ આવી ગઈ, આ ત્રણે એક જ કલરના લાગતા હતા, તેમજ સાથો સાથ આ ત્રણેની વિશાળતાનો ખ્યાલ તરત સમજમાં આવી જતો હતો.

ક્રુષ્ણની ખાલી બંસરી જોઈ લેવામાં આવે તો પણ જીવનના ચડાવ ઉતારમાં મધુર કેમ બનવું એ સમજાશે. બંસરીની અંદર હોલ પાડી દીઘેલા હોવા છતાં એની ઉપર પુરૂ ધ્યાન દેવાથી પુરૂપુરૂ સભાન રહી આપની ઉપર પુરૂ શરીરનું ધ્યાન રાખી, આંગળીઓ ફેરવતા-ફેરવતા અંદરથી નિકળતાં ભાવમાં, માયાની અંદરથી બહાર વાંસળીમાં વહેતો થઈ જાય એટલે મધુર સંગીત ફેલાઈ જાય. વાસળી જ જીવન સમજો તો એને પણ અંદરના ભાવ દ્વારા મધુર કરી શકાય તેમ છે.

બધા ધર્મોના સાર રૂપે જે પુસ્તકો છે એમાંથી પણ સમજાશે કે આપણા દેવ દાનવ અને જે દેવીઓ છે એ બધુજ આપણી અંદર છે. આપણી જે ખરાબ વૃત્તિઓ છે એ દાનવ છે અને સારી વૃત્તિઓ દેવનું કામ કરે છે, ખરાબ વૃત્તિઓ જ્યારે જોર પકડી લે અને ઉપદ્રવ મચાવે ત્યારે આપણી અંદર જે દેવીરૂપી શક્તિ છે એનું આહવાન કરવું પડે છે અને એ જ્યારે આપણામાં પ્રગટ થાય એટલે જે અસુરી રૂપી વૃત્તિઓ છે એનો નાશ કરે છે, ત્યાર પછી જે શાંતિ મળે છે એ જ સ્વર્ગ અને આત્મા પરમાત્માનું મિલનનો અવસર પણ કહી શકાય.

અંદરની શક્તિને ઓળખી લેવાય તો બહારની પ્રતિમાઓનો સહારો ન લેવો પડે.

આધ્યાત્મની ગહેરાયથી નિકળતો શબ્દ ખરેખર મંત્ર જેટલું કામ કરે છે પરંતુ જો એ શબ્દને કેવી રીતે પકડવાનું આપણું યંત્ર કામ કરી રહ્યું છે, એના પર પુરો આધાર રહેલો છે.

એવી જ રીતે માનવી જે કાંઈ જોવે છે એ માત્ર પદાર્થના રૂપમાં જ જોઈ રહે છે, ખરેખર કોઈપણ વસ્તુ કે વ્યક્તિ હોય એ માત્ર પદાર્થ એટલે કે શરીર પુરતું જ મર્યાદિત નથી પરંતુ આપણી આંખો માત્ર જે પડ્યું હોય એને એજ ઢાંચામાં જોવા ટેવાયેલું છે, એને ધ્યાનથી જોવાશે તો સામે જે જોવાયું હોય એ જોવાય જશે અને અંદરની આકૃતિ બહાર દેખાશે.

સાંભળવા મળતા શબ્દોને ભાવ અને પ્રેમ સભર સાંભળવામાં આવશે તો હૃદય સુધીનો માર્ગ ખુલી જશે અને ધ્યાનથી સાંભળાશે તો તે શબ્દો અનુભુતિ તરફ દોરી જશે અને સામાન્ય રીતે સંભળાશે તો જાણકારી ભેગી થશે.

સાંભળી લીધું એટલે સમજી લીધું ન કહેવાય, જો એવું હોત તો તે ઘણા માનવીઓએ અનેક પુસ્તકો વાંચી લીધા છે, એમાંથી એવું કેટલા જીવ્યા એના ઉપર સમજ થઈ કહેવાય.

સમજનો અર્થ અનુભવમાંથી પસાર થવું, જેની અનુભુતિ થઈ છે એને કોઈ તર્ક હટાવી ન શકે.

આપણે અહીંયા જાણકારીને જ્ઞાનના સ્વરૂપમાં ઓળખીએ છીએ ખરેખર એ જ્ઞાનનું કોઈ, વજુદ કે મુળ હોતું નથી, એ બીજાને આધારે જ આપણામાં જીવાતું હોય છે.

આપણે આધ્યાત્મને સમજવા જ્યારે બેઠા હોઈએ ત્યારે પણ ચર્ચા તો બીજાની જ થતી હોય છે, કબીરે વર્ષો પહેલાં કેવું સત્ય કહ્યું, લાઓત્સેનું શું અદ્ભુત કહેવું હતું કે જે અત્યારે પણ સમજવું મુશ્કેલ થઈ જાય છે, બધે

તો ધ્યાનનું કેવું મેદાન તૈયાર કર્યું છે કે એની શું વાત કરવી, તુલસીદાસે તો કેવું સરળ ભાષામાં લોકોના જીવન સુધી પહોંચાડ્યું વગેરે-વગેરે, પરંતુ “વિચારો” કે આમા આપણું શું એના તરફ આપણું ધ્યાન કેટલું?

ખરેખર એક વાર પોતાના અનુભવમાંથી પસાર થયું હોય એને એકેય શાસ્ત્રો પહોંચી નહીં શકે.

તા:- ૦૪/૦૩/૨૦૧૨

જો આપણામાં શ્રદ્ધા જન્મે તો જ સાક્ષીભાવની શરૂઆત થાય કારણ કે શ્રદ્ધા હોય ત્યાં અવિશ્વાસ કે શંકા જોવા ન મળે અને શંકાને કુશંકા ન હોય તો જ સાક્ષી પણ શક્ય હોય.

ઉપર લખ્યું છે એને વિચારવા થી જોયું હોય તો પહેલા શાંત ચીતે બેસી ને શ્વાસ જોવાનું, ૨૦ થી ૨૫ મિનીટ સુધી ચાલું રાખવાથી મન થોડું શાંત પડશે ત્યાર પછી ધીરે ધીરે વિચારોને જોવાથી સમજમાં આવશે કે જ્યાં-જ્યાં આપણને સંયમ હશે એના જ વિચારો આવતા દેખાશે, પુરા ધ્યાન પુર્વક વિચારોની સાથે રહો અને જોવો, જ્યાં-જ્યા આપણી શરણાગતી હશે. જ્યાં-જ્યા જેની ઉપર શ્રદ્ધા હશે ત્યાં તર્ક નહીં હોય અને તર્ક ન હોય એની બાબતનાં વિચારો પણ નહીં આવે.

આવું જ આપણું છે, આપણો ભરોસો આપણે ક્યારેય કરતા નથી બાકી જો આપણે જ આપણામાં શ્રદ્ધા કરતા થઈ જવાશે તો પુર્ણ પણે વિશ્વની વિશાળતા આપણામાં જ જોઈ શકાશે.

અંદર ક્યારેક અવસર મળે તો રોકાયને જો જો, એની વ્યવસ્થા સમજાય જશે એટલે બહારની દુનિયા એક રંગમંચ છે એવું જોવાશે.

જેમ એક પિક્ચર જોતા હોઈએ, એમાં એક હિરો અને વિલન તથા બીજા પાત્રો મરી મસાલાનું કામ કરી રહ્યા છે, જે આપણને ત્રણ કલાક જકડી રાખે છે.

રામાયણ, મહાભારત તથા પુરાણોની કથામાં જે કથાકારો વર્ણન કરે છે એમ હિરો “રામ” હોય હિરોઈન “સીતા” હોય અને વિલન “રાવણ” હોય, મહાભારતમાં પણ એવું જ છે. આ બધું સાંભળતા આવ્યા હોવા છતાં આપણી રહેણી કરણીમાં કોઈ ફેર ન પડે તો પિક્ચરથી વધારે શું કહેવું?

કહેવાનું એટલું જ છે, જો આપણને આ માનવ શરીર મળીને જોવા અવસર મળ્યો છે તો બહારનું જીવાય ગયું હોય તો અંદર ઉતરો અને આપણી શક્તિથી જરા પરીચીત થવાય તો જેનું વર્ણન થઈ શકતું નથી એનો અવિરત આનંદ મેળવી શકાશે.

આપણામાં એવી સંભાવનાઓ પડેલી છે કે સંપૂર્ણ દુઃખનો નાશ કરીને સુખનો સાગર લહેરાવી શકે તેમ છે.

ક્યારેક પોતાની પાસે બેસવાનો વારો આવી જાય તો આપણાથી ગુંથાય ગયેલ પ્રલોભનની માયા જાળને એક બાજુ મુકીને બેસવું, એ સમયે જરા પણ ચુક આવી તો એ ઝાળુ આખું વિટળાય જવાનું.

તા:-૦૫/૦૩/૨૦૧૨

અંદરથી અનુંભવાયેલાં પ્રકાશ કે જે કાંઈ થઈ હોય એ અનુંભુતિનું વર્ણન કરવું બહુજ કઠીન છે પરંતુ સામે જે કોઈ આવે, જે કોઈ કહે એને તર્કથી ઉડાવી દેવું એટલું જ સરળ છે.

લગભગ માનવીની માનસીકતા જોવાનો બધાને અનુંભવ હોય છે, છતાં પણ હું ભલે બધાથી હોશિયાર ન હોવ, પણ મારાથી કોઈ હોશિયાર અને સમજુ તો ભાગ્યેજ હોય એવી સ્થિતિ હોય છે.

આપણે રોજ સવારે ઉઠીને પહેલા પેપર વાંચવા બેસી જઈએ છીએ અને સવારથી જ અંદરનું બધું જ એટલે જે સમાચાર હોય એ બધા નેગેટીવના હોય એટલે એ બધું આપણામાં ભેગું થતું જાય, એને જ્યારે-જ્યારે કોઈ નેતાની કે સાધુઓ કે જાણ્યા અજાણ્યાની ડાબી સાઈડની વાતો

સાંભળવા મળે કે તુરંત જ આપણો જે નેગેટીવથી ઊભો થયેલો નિંદા નામનો રસ વહેવા લાગે છે.

ખરેખર તો જમવા બેઠા અને થાળીમાં જે ભાવતુ હોય એ ખાઈને ઘન્યવાદ આપવો જોઈએ પરંતુ બને છે એવું, એમાંથી એકાદ વસ્તુ જે નથી ભાવતી એની અવગણ ગાવામાં જે થાળીમાં છે એનો આનંદ એમ ને એમ જતો રહે છે.

આપણે ત્યા પ્રસંગ હોય, આપણા મિત્રએ એના છોકરાને મોકલ્યો હોય, આનંદ થવો જોઈએ એને બદલે કહેતા હોઈએ કે તારા બાપા ન આવ્યાને ? તને મોકલી દિધો, વિચારો છોકરાની શું પરીસ્થિતી હોય, જે નથી એની પળોજણમાં જે છે એનો આનંદ જતો રહે છે.

આપણી પાસે જે હાજર છે, હાથ વગુ છે, જે પ્રાપ્ત કરવું પડે તેમ નથી એની જો મજા માણવી હોય તો પહેલા આપણા મનની મનોદેશને સમજવી પડશે.

ક્યારેક એકાંતની પળોમાં શાંતિથી બેઠા હોઈએ ત્યારે અચાનક અંદરથી ઉમળકા ભર્યો અહેસાસ થાય એનું મુલ્ય અત્યાર સુધીનું જીવીને પસાર કર્યું હોય એના કરતા પણ અધીક લાગશે, એ જ ક્ષણ પોતાની ઓળખાણની નિશાની છે.

તા:-૦૬/૦૩/૨૦૧૨

બહારથી ગમે એટલા ગુરૂ કરો પણ, જ્યાં સુધી અંદરનો ગુરૂ જે આપણને માર્ગદર્શન પુરૂ પાડે છે એ નહીં મળે ત્યાં સુધી જાણકારીને જ્ઞાનનું રૂપ કેવી રીતે આપી શકીશું.

જો મુક્ત પણે જીવવું હશે તો પરીવર્તનને સમજવું પડશે. નાનપણથી મોટા થતા-થતા બુટનું માપ, કપડા સિવડાવાનું માપ કેટલી વખત બદલાતુ ગયું, જીવવાની રીત બદલાતી ગઈ, શોખ બદલાતો ગયો, જીવનમાં કંઈક વળાંક આવ્યા, કંઈક ચડાવ-ઉતાર માંથી પસાર થયા, રોજ નવું નવું જોતા

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 204 ~

હોવા છતા, જે પુરાણી ઘરેડ હજી આપણાથી છુટતી નથી. ઘોડાગાડીથી શરૂ કરીને જેટ વિમાન સુધી પહોંચ્યા પછી પણ સમજણ તો જુની જ છે.

મનુષ્યની ગરીમા ખાલી વિચારથી નથી પ્રગટ થતી પરંતુ અનુભુતિ માંથી પસાર થાય તો જ પ્રગટે છે.

મન અને એના વિચારો, વિચારો ઘણી વખત બહુજ ગમે અને ઘણી વખત ખોટી રીતે હેરાન કરતા હોય છે. જેમ આપણો જમાઈ આપણા ઘરનો સભ્ય કહેવાય અને ન પણ કહેવાય.

વિચારોને જોવો, એમાંથી એકાદ વિચાર જે નેગેટીવ હોય એને પકડો પછી પુરૂ ધ્યાન એના ઉપર રાખવું કે હટે નહીં અને એની સાથે વાર્તાલાપ કરવાનો, કોના માટે આવ્યા છો અને શું કામ આવ્યો છે ને ક્યાંથી આવ્યો છે. એક વાર જો વાર્તાલાપ સફળ થશે તો બીજા વિચારો આવતા થોડા ડરવાના ને આપણને શાંતિ મળશે અને રાહત ભર્યું વાતાવરણ મળશે.

અને ત્યારે જ સમજાશે કે સહજભાવ શું છે કારણ કે એ સમય જ એવો આવે કે ત્યારે ન હોય ભુતકાળનું વળગણ કે ન હોય ભવિષ્યની ચિંતા.

આજે ચુંટણીના પરિણામનો માહોલ જોતા તો એવું લાગે છે કે ખરેખર રાજકારણમાં ધર્મ પ્રવેશે તો દેશમાં ક્રાંતિ આવે પરંતુ ધર્મોના સ્થાનો જોતા તો એવું લાગે છે કે ધર્મ તો રાજકારણમાં નથી દેખાતું પણ ધર્મના જે સ્થાનો છે એમા ચોક્કસ રાજકારણ દેખાતું જોવા મળે છે.

જ્યાંનો જેવો માહોલ હોય, વાતાવરણ હોય એવું જ આપણને મળે છે.

ગમે ત્યાં જાવ અરીસો તો આપણો જ રહેવાનો અને જ્યાં પણ જાવ અને જોવો તો જે આપણે આપણા અરીસામાં જોયેલું છે તે જ દેખાવાનું. વાંદરો અરીસામાં જોવે તો વાંદરો જ દેખાવાનો, કહેવાનું એટલું જ છે. પોતાને નહીં ઓળખી શકાય ત્યાં સુધી જે કાંઈ સંભળાશે કે પુસ્તકો

વંચાશે, અંદર જે આપણી જાણકારી ભરી છે એને હિસાબે જ બધુ સમજાશે.

આ જગતમાં ખાલી માનવી જ જન્મે અને મરે તેવું નથી. જળ, સ્થળ કે જીવ સુષ્ટી બધુ જ પરિવર્તનશીલ છે. જો આપણને આ સમજાય જાય તો જીવવાની, જોવાની શરૂઆત આવે જ કરવી જોઈએ કારણ કે સત્ય છે તે અત્યારે ને અહીંયા અને આપણી પાસે જ છે.

જે આવે છે અને જાય છે એ બધુ જોતા-જોતા અંદરથી કોઈ પ્રતિક્રિયા ન થાય એટલે પછી પકડવાનું ન રહે અને છોડવાનું કાંઈ બચે નહીં.

મે મારા અત્યાર સુધીના જીવનમાં મળતા અનેક માનવીઓને જોયા છે, બધામાં ક્યાંક ને ક્યાંક ધર્મને સમજવાની તડપ તો છે જ પરંતુ એને એવું વાતાવરણ મળી જાય છે કે ધર્મ ને બદલે ધાર્મિકતાના ડોળમાં અટવાય જવાય છે એટલે અશાંતિ અંદર રહ્યા જ કરે છે.

યુગો-યુગોથી યુગ પુરૂષો આવતા જ રહ્યા છે, એ યુગની જરૂરીયાત અને વાતાવરણને અનુરૂપ અનેક ઉપાયો બનાવતા જ રહ્યા છે, એમાંના ઘણા ઉપાયો અત્યારે પણ કામ આવે તેવા છે. એનો ઉપયોગ કરી લેવો, બાકી જડતા ન હોવી જોઈએ કે અગાવ જેણે કહ્યું એમ જીવવું જોઈએ.

તા:- ૦૭/૦૩/૨૦૧૨

ખોટા સિદ્ધાંતો ને વળગીને બેસી રહેવું ન જોઈએ, ગોતો જ્યાં પડ્યું છે ત્યાં.

પરંપરા જે છે સારી વાત છે, સાથોસાથ પરિવર્તન પણ એટલું જ મહત્વનું છે.

ધર્મ જીવવો કે સમજાવો એમાં જમીન આસમાનનો ફેર છે, ધર્મ સમજવા ક્રિયાકાંડ વગેરે હોય, એમાંનો કોઈક દિવસ કંટાળો પણ આવે

પરંતુ જો ધર્મ જીવાય જાય તો કંટાળો કેવો ને કેવી વાત! કહેવાનું એટલું જ છે જેને પ્યાસ લાગી છે અને પાણીના ગમે તેટલા ચિત્રો બતાવો એમા એની તરસ છીપાતી નથી અને ચિત્રો ઉપર નફરત પણ આવવાની, પણ જેને તરસ નથી એને તો આ ચિત્ર સારા તો લાગે અને એના વખાણ પણ કર્યા કરે. કારણ કે એને પાણી સાથે કાંઈ લેવા દેવા નથી.

આપણે જ્યારે કુરસદ મળે અને જો આપણી પાસે બેસવાનો અવસર મળે એટલે જોવાનું અને જોતા-જોતા બહારના જગતના બધા જ માનવીના કોઈને કોઈ એકાદ ગુણને આપણામાં જોવો, વિચારો અને જીવો, ક્યારેક આપણે ભાવ સભર થઈ જઈએ છીએ ત્યારે ભક્તિના ગુણ દેખાય, ક્યારેક કંઈ લહેરાવાનું મન થાય, ગણ-ગણવાનું મન થાય, કવિ હૃદય ખુલતુ હોય એવું થાય, ક્યારેક કંઈક સમજવાનું મન થાય એટલે જ્ઞાની હોય એવું સમજાય, ક્યારેક સંશોધન કરવાનું મન થાય, વિજ્ઞાનીક બહાર આવે, ક્યારેક કોઈની અવગણના કરવાના ભાવ આવે, નાસ્તીક હોય એવું સમજાય, જ્યારે આપણે જગતના માનવીને જોઈએ તો ક્યાંક ને ક્યાંક એક માળાના મળકાની જેમ ક્યાંકને ક્યાંક થી જોડાયેલા હોય એવું દેખાય છે, ખરેખર દેખાય છે એ કહીએ છીએ અને હોવા છતાં જે નથી દેખાતો એ દોરો કે પ્રવાહ એને જોવાનું મન થાય તો પહેલાં જે છે, એનો સ્વિકાર કરવાની શરૂઆત કરો પછી જોવો શું દેખાય છે.

જે ડોક્ટર દર્દીની સામે એના ભયંકર રૂપનું વર્ણન કરે, અહીં આવવામાં થોડું મોડુ તો કર્યું છે છતાં હું કાંઈક કરીશ, એ ડોક્ટરને દર્દી કરતા તેના પૈસામાં વધારે રસ દેખાય છે.

જે સાધુ સંતો કહેતા હોય એ જ્યારે આપણી સામે આપણને પામર કહે અને પાપ તથા નર્ક નો ભય બતાવ્યા કરે ત્યારે એને માત્ર આપણા પૈસા તરફ ધ્યાન હોય છે, સાધુ તો આપણામાં સુષુપ્ત શક્તિને જગાડવાનું કામ કરતા હોય છે.

તા:-૦૮/૦૩/૨૦૧૨

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 207 ~

જીવતા શરીરોની કેવી ગજબની વ્યવસ્થા અંદર ગોઠવાયેલી છે કે જેવી પરીસ્થિતી હોય એને અનુરૂપ થઈ જાય છે, વાહ કુદરત વાહ, સાથો સાથ મનને ભલે માકડુ સમજતા હોઈએ, પરંતુ પરીસ્થિતીને અનુકુળતો એ થઈ જ જાય છે, જ્યારે મન સ્વિકારે નહીં એટલું જ કષ્ટ શરીર તથા મનને ભોગવવાનું થાય છે.

આપણે વાંચ્યું છે, સાંભળ્યું છે અને જીવ્યા, પણ જો હોઈએ કે આપણે જ્યાં-જ્યાં સુખની કલ્પના કરી ત્યાં-ત્યાં દુઃખના દર્શન થયા છે પરંતુ હકીકતમાં એવું નથી કે સુખ નથી આવ્યું, સુખતો ભરપુર આવતું જ રહ્યું છે પરંતુ જે મળ્યું છે, એતો કાંઈ નથી પણ નથી મળ્યું એની કામનાઓમાં રહેવાથી મળેલા સુખને આપણે દુઃખ સમજી લેવાથી એ આનંદથી આપણે વંચીત રહી જવાય છે.

તા:- ૦૯/૦૩/૨૦૧૨

માનવીનો ઉત્સાહ પોતાની કાર્યની સફળતાથી વધે છે એને દોહરાવવાથી કાર્યમાં પ્રાણ પુરે છે, જેને અહંકાર છે એ માનવીનું નિસરણીનું કામ પણ કરે છે. પહેલા અગાઉ માં એક પુસ્તકમાં લખ્યું પણ છે, માનવીને જીવન બળ પણ પોતાનો અહંકાર જ આપી શકે છે. અહંકાર પણ એક ઉર્જા જ છે, એનો કેમ અને કેવો ઉપયોગ કરો એવું પરીણામ આવે છે.

પુરી રીતે પોતાને જોઈ તપાસી ને જોવાશે તો ખ્યાલ આવશે કે હું જે દેખાવ છું તે હકીકતમાં છું? ખરેખર તો આપણી બાજુ આપણું ધ્યાન જ ગયું હોય એવું લાગતું નથી, આપણી અંદર ક્ષણે ક્ષણ બદલાતી સ્થિતીનો આપણે અભ્યાસ કરીશું તો ક્યારે કેવા સમયે કઈ શક્તિ બહાર આવે છે ને કેવા સમયે એનો સ્ટોર થાય છે, આપણી શું વાસ્તવિકતા છે એનો અણસાર મળી પણ જાય ને તો આંખ આડા કાન કરીને એકદમ એના તરફથી મોટું ફેરવી લેવામાં આવી જાય છે, જે મોટું ફેરવવાની વાત તો દષ્ટાંતનાં રૂપમાં લખાય છે, હકીકતમાં આપણે અત્યાર સુધીનો જીવનનો જે

રોલ ભજવ્યો છે એની ઘરેડમાં આપણું વાસ્તવિકતા પણ સ્વિકાર્ય કરવું કઠીન હોવાથી આખો ખેલ સમજમાં આવતા-આવતા રહી જતો હોય છે.

પોતેજ પોતાનાથી પોતાને ઓળખી શકે, બીજો માત્ર થોડો રાહબર થઈ શકે.

ભાવભરી વાણી સાંભળીને માનવાનું મન થાય તો પણ જાણવું તો પોતાએ જ પડવાનું.

આપણે ઘણાને મોટે ઘણી વખત સાંભળ્યું હોય કે કોબીનાં દડા માંથી એક-એક પાંદડુ કે પડ હટાવતા જવાથી જે કાંઈ વધે છે એ શુન્ય એટલે કે પરમાત્મા પરંતુ આપણે આપણને તપાસવાના છે કે આપણે એકેય પડ આપણામાંથી ખોલ્યું છે કે નહીં.

આ જગતમાં બે રીતનો પ્રકાશ છે, એક કે જે પર પ્રકાશીત હોય છે અને બીજો સ્વયંમ પ્રકાશીત છે.

આપણે એક રૂમમાં બેઠા હોઈએ અને ત્યાં અંધારૂ હોય તો આપણે હયાત એ રૂમમાં હોવા છતાં એક બીજાને દેખી શકતા નથી અને પ્રકાશ થતા બધા દેખાય જાય છે, આ થઈ બહારના પ્રકાશની વાત.

જ્યારે અંદરથી પ્રકાશીત થવાય ત્યારે આપણે તો આપણને જોઈ શકીશું, સાથો સાથ આપણી સામે કે કાંઈ હોય એના પ્રકાશથી પણ પરીચીત થવાશે.

આપણે હાજર હોઈએ અને સામે વાળા પણ હાજર હોય તો પણ પ્રકાશ વગરનું તો બધું અંધારૂ જ છે.

જ્યારે આપણી અંદર દિવો પ્રગટી જશે પછી તો દૂર-દૂરના દિવા પણ આપણને દેખાશે. આ પૃથ્વી ઉપરતો ઘણા લોકો છે, જે પોતાનો દિવો લઈને ફરે છે.

ઘનઘોર અંધારૂ હોય, ભલે બીજા આપણને ન દેખાય કે આપણે બીજાને ન જોઈ શકીએ પરંતુ ક્યારેય એવું નહીં થાય કે આપણે આપણને ન જોતા હોઈએ, જે એવું છે એ જ આપણા હોવાપણાની નિશાની છે એને ધ્યાનથી જોવાય અને સમજ્યા કે ગોતાય તો વાત બને.

તા:- ૧૦/૦૩/૨૦૧૨

જેને આપણે સમજી લઈએ એજ આપણાથી છુટી શકે. શરીરને સમજ્યા વગર શરીરથી બહાર રહેવું અને શરીરને જોવું એ શક્ય નથી.

ક્રોધને સમજવાથી ક્રોધનું નિવારણ આવે છે, દબાવવાથી અંદર સડો થાય છે, એ શરીરના અંદરના ભાગને નુકશાન કરી શકે છે.

જેમ નિડર એટલે ડરને દબાવીને બહાર નિડર રહેવું, નિડર અને અભય, અભય એક એવો મંત્ર છે જે મુત્યુને સમજી જાય એજ અભય થઈ શકે, અભય થવામાં વધારે કાંઈ કરવાનું રહેતુ નથી, માત્ર જે થઈ રહ્યું છે એને સ્વિકારવાનું હોય છે.

સતત જાગૃત રહેવાથી કુદરતનો પ્રવાહ સમજમાં આવતો જશે પછી તો કોઈ ક્યાંયથી ખરાબ નહીં લાગે, જે કરે છે એ પોત પોતાને ભાગે આવતુ પાત્ર ભજવતો જોવાશે.

અંદરથી સળગતા પ્રશ્નો અંદરથીજ સમજાશે, અંદરની આગને બુજાવવા અંદરથી સ્વિકાર રૂપી જળની અંજલી જ કામ કરવાની.

જેટલી બિમારી આપણી અંદર હોય એટલો જ ઉત્પાત બહાર દેખાશે, જેમ તાવ અંદરને હિસાબે આવે ને દેખાય બહારની તરફ.

શરીરમાં તાવ દેખાય છે એનું કારણ આપણી અંદર જે રોગના જંતુ ઘુસી ગયા હોય એને રોગ પ્રતિકારક નામના જંતુ છે, એ બંન્નેની લડાઈ નું પરીણામ તાવ રૂપે આપણને જોવા મળે છે.

એવી જ રીતે ક્રોધ પણ મનની અંદર સારાભાવને ખરાબ ભાવ કે વૃત્તિઓ જે કહીએ તે એનો જ્યારે સંગ્રામ થાય એના હિસાબે ક્રોધનું પ્રગટ સ્વરૂપે બહાર આવે. મારા મિત્ર નાથાભાઈ ઘણી વખત કહે છે કે ઉપરથી ભલે ક્રોધ પણ શાંત લાગે પણ એક ઘસરકો કરી જોવો, અંદરથી ભરેલો ડુચો બહાર આવે છે કે નહીં?

ડોલ ભલે બીજાની હોય પણ આપણા કુવામાં પાણી હશે તો ચોકકસ ભરાઈને આવવાની, કહેવાનું એટલું જે બીજો આપણને ગાળો આપે કે નિંદા કરે, જો આપણામાં ક્રોધ કે ઈર્ષા રૂપી પાણી ભર્યું હશે તો ચોકકસ બહાર આવવાનું નહિતર સામેવાળાની મહેનત માથે પડવાની.

બાકી તો આ જગતમાં એટલો કમજોર ક્રોધ વ્યક્તિ નથી કે જે બીજાના કામમા ન આવે.

ધ્યાન અને પ્રેમ ભર્યા શબ્દો સાંભળતા-સાંભળતા જો આપણી અંદર એના બીજનું રોપાણ થઈ જશે તો ધીરે-ધીરે એનો વિકાસ થશે અને ક્રોધ અને ઈર્ષાનો નાશ થશે.

જેને પોતાની અસલી સ્થિતીનો ખ્યાલ નથી એ પરમ સ્થિતી સુધીનો રસ્તો કેમ પાર કરી શકે?

અસલી સ્થિતી અંદરથી ઉભરતા ભાવ ને જોવો તો ખ્યાલ આવે કે હવે કેટલું કચર ભર્યું છે ને કેટલું ચોખુ છે.

આપણામાં ક્રોધ અને ભય હોય એટલે એની સાથો સાથ લોભ, મોહ, ઈર્ષા વગેરે સભ્યોની મંડળી કાર્યરત રહેવાની, એને હિસાબે આપણું મન ડામાડોળ રહેવાનું, એટલે ધ્યાનમાં અડચણ આવવાની, માટે પહેલા આપણી અંદર ભય શું કામ છે અને શેનો છે, ક્રોધ શું કામ આવે છે અને કોના ઉપર આવે છે એને ધ્યાનથી જોવાની વાત છે. અહિંયા દબાવવાની વાત નથી.

આપણને આ કુદરતનો ખેલ થોડો ઘણો સમજાય જાય તો જે ઘટના ઘટવાની છે તે તો ઘટવાની જ છે પરંતુ એવે સમયે આપણામાં સ્થિર રહેવાશે અને ઘટનાને કેવી રીતે જોવી કે હલ કરવી એનું પણ ભાન રહેવાનું.

સ્વ અધ્યનથી માનવી ધીરે-ધીરે અનુભવ તથા અનુભુતિથી સંવેદનાને ઓળખીને આગળ વધી શકે છે.

તા:- ૧૧/૦૩/૨૦૧૨

જીવન જોવો, અંદર બહારના બધા જ પાસા તપાસો, જોતા જોતા અંદર બહારની બધી જ વિવિધતા ના દર્શન થશે, શું કામે શું છે એ સમજાશે.

મૃત્યુ તો ત્યારે જ સંભવ છે જેનો જન્મ થયો હોય.

કરૂણા ત્યારે જ સંભવ છે જેનું જન્મ સ્થાન ક્રોધ છે.

પ્રેમનો અનુભવ તો ત્યારે સંભવ છે, જે નફરતમાંથી પસાર થયો હોય.

જેમ રાજા ત્યારે જ હોય જ્યારે ત્યાં પ્રજા હોય.

હવેલી કે બંગલો ત્યારે જ પ્રકાશીત થાય કે નાના મકાનો હોય અગર ઝૂડપપટ્ટી પણ જોઈ હોય.

આમાંથી કોઈ એકને ચાહો અને એકને નકારો, પરંતુ એ ખ્યાલ રહેવો જોઈએ કે એક છે તો જ બીજો છે. નહીતર બીજાનું કોઈ સ્થાન નથી.

હર વખત કાંઈકને કાંઈક લખાય જાય છે એનું કારણ છે કે આપણી અંદર ઘણી સંભાવનાઓ પડેલી છે, આવ્યા છીએ અને જોવાયા વગર રહી ન જાય.

આપણે અંદર ઉતરવું જ છે તો ઘણી બધી શક્તિઓની સંભાવનાઓ માંથી એકાદ પણ જો આપણા ખ્યાલમાં આવી જાય તો એ પણ આપણી નિસરણી બની શકે.

આપણી અંદર અનેક રસ્તાઓની જાણકારી પડેલી છે અને બધાજ રસ્તા મંજુલ સુધીના હોય તો તે રસ્તો મંજુલનો હશે પરંતુ ચાલવું તો પોતાને રહેશે.

પહેલા તો આપણી અંદરની લઘુતાગ્રંથી દુર કરવી પડશે, પહેલા હું લઘુતાગ્રંથીથી પિડાતો હતો, આપણાથી ધનવાન હોય, જ્ઞાનવાન હોય, કોઈ ડોક્ટર કે એન્જિનીયર હોય તો એને મળવાનું હું ટાળતો હતો કે હું તો નથી ધનવાન કે ભણેલો, આ લોકોની સાથે શું વાત કરી શકું પરંતુ જ્યારે હું માનવીને માનવ સમજતો થયો ત્યારથી સમજાયું કે દરેક માનવીમાં દિલતો ઘબકતું જ હોય છે, એ હૃદય સુધીનો રસ્તો મને સમજમાં આવતો ગયો ત્યારથી લઘુતાને બદલે વિરાટતાનો અનુભવ થતો ગયો.

મારી અંદરની હિનતા અને પામરતાના ભાવ હિસાબે આ જગતની વિશાળતા તથા વહી રહેલા કુદરતના પ્રવાહને માણવાનો અવસર હું ચુકી જતો હતો, જે અત્યારે મને સમજાય છે.

તા:- ૧૨/૦૩/૨૦૧૨

ધ્યાન છે તે અનુભવ છે, અનુભુતિ છે ત્યારે જાણકારી માત્ર યાદ રહે છે, જેને જાણકારી હોય અને અનુભવ હોય એમા આપણે ફરક નથી સમજતા એવું નથી.

આપણને કોઈ રોગ થાય તો તરત જ જુના તથા અનુભવી ડોક્ટર પાસે જવાનો આગ્રહ હોય છે, કોઈ કેસ કબાડા થાય તો તરત જ કોઈ અનુભવી વકીલ રાખતા હોઈએ છીએ, એવું જ આપણે અનુભવમાંથી પસાર થવાનું છે.

માનવી તો અંતે માનવી જ છે, હું પણ ઘણા વર્ષોથી ઇંધામાં સંકળાયેલો રહેવાથી ક્યારેય આત્મા શું છે એ બાબુ મારૂ ધ્યાન ગયુ જ નહીં, અત્યારે જ્યારે યુવાનો ને મળુ છું ત્યારે એના વિચારો મારા અગાઉના વિચારોને મળતા આવે છે, જ્યારે આપણામાં શરીરનું જ મહત્વ હોય ત્યા સુધી તો આપણને કાંઈ ખોવાઈ જવાનો ભય ન હોય પરંતુ જ્યારે આ શરીર ખખડવા લાગે છે અને છુટી જવાનો ભય લાગે ત્યારે આત્મા બાબુ ધ્યાન દોરાય છે ત્યારે એમ થાય છે કે શરીરતો જતુ રહેવાનું, આત્માતો અમર છે, એવી વાતો સાંભળેલી હોવાથી આત્મા શું છે એને સમજવાની તાલાવેલી જાગે છે, એવું હવે થોડું સમજમાં આવે છે.

તા:- ૧૩/૦૩/૨૦૧૨

ગઈ કાલે પતરા મંડળીમાં મૌન તથા ધ્યાન માટે એક કલાકનો સમય રાખ્યો હતો, તેમા હું તથા વિઠલભાઈ તથા ભીમજીભાઈ તથા નાનજીભાઈ એ ભાગ લીધો હતો.

પહેલો દિવસ હતો, બધામાં કંઈક મેળવવાની પ્યાસ કે તડપ હતી એટલે બધા શાંત ચિતે બેસવાનો પ્રયાસ થઈ રહ્યો હતો, પહેલો દિવસ હોવાથી વિચારોનું વાવાઝોડું થોડું પરેશાન પણ કરવાનું, છતા બધામાં ઘેર્ય હતું, ચોક્કસ વિચારોને સમજીને વિચારોના વાવાઝોડામાંથી પસાર થઈ શકાશે કારણ કે કોઈનામા નિરાશાના ભાવ ન હતા.

ધ્યાનમાં તો ખાસ પોતાનામાં વિશ્વાસ અને એ અનેક લોકો એમાંથી પસાર થઈ ચુકેલાની જાણકારીને હિસાબે એ પણ થઈ રહ્યું હોય કે આપણે પણ આ પ્રયોગમાં સફળ શું કામ ન થઈ શકીશું.

કોઈ પણ સારી શરૂઆત સુંદર પરીણામ લાવી શકે છે, ધ્યાનની શરૂઆત પછી વધારે કાંઈ કરવાનું રહેતું નથી, માત્ર પોતાના વિચારોના વાવાઝોડા માંથી પસાર થવાનું છે.

ધ્યાનની શરૂઆત એટલે વિચારોનું વાવાઝોડુ અને શરીરમાં થતો સળવળાટ કોઈ પણ પ્રતિક્રિયા કર્યા વગર જોવું તો જ મેળ પડવાનો કારણ કે બહું જ લાંબા સમયથી આપણે શરીર તથા મનની સાથે કામ કર્યું હોવાથી એને સમજવું થોડુ અઘરૂં છે જ પરંતુ સમજવું એટલું અઘરૂં નથી એટલે સમજાવવાને બદલે સમજવાથી રસ્તો સરળ થતો આપણે પોતે જ અનુંભવશું.

આપણા વિચારોનું કેવું છે. જરા જો જો એ એક મશાલનું કે અગ્નિનું પણ કામ કરે છે, વિચારોને સમજાવતા જશું તો એ આપણને દઝાડી પણ શકે છે અને જો સમજશું તો એના પ્રકાશથી પંથ પણ કપાશે.

ધ્યાનમાં કાંઈ છોડવાની વાત નથી, જ્યાં ચોંટી ગયા છીએ ત્યાંથી મુક્ત થવાની વાત છે.

અત્યારે જે જોઈ રહ્યા છીએ અને પહેલા જીવીને જોયું હોય તો તરત સમજાશે કે માનવની શક્તિ શું છે, પરમાણુ યુગમાંથી થોડા જ સમયમાં જેટ વિમાન સુધી નો વિકાસ જોતા તો એક માનવી કરી શકે તો બીજો ચોકકસ કરી શકે એટલી ઝડપે કરી શકે, જે આત્મા તત્વને પામવા કે સમજવા મહાત્માઓને હજારો વર્ષો લાગતા તે થોડા સમયમાં પામી શકવાની શક્તિની સંભાવના દરેક માનવીમાં દેખાય છે.

તા:- ૧૪/૦૩/૨૦૧૨

બીજા દિવસનો ધ્યાન અને મૌનનો અનુંભવ પણ બધાનો મોટો છે વાદળા હટતા હોય એવું દેખાય છે.

બહારની જગતમાં આપણને જેટલું મળ્યું એટલું ખરેખર તો પુરતું છે અને આપણે એમા એક જશ કે અનુરૂપ રહેવા ટેવાયેલા છીએ, જરા પાછળ જોવો, આપણે આપણી માંના પેટમાં કેટલી જગ્યામાં રહી શક્યા હતા પરંતુ બહારની કયા લાગી અને અત્યાર સુધીના વાતાવરણને હિસાબે આપણું મુળ સ્થાન ભૂલી ગયા અને જે આપણી અંદર પુરા વિશ્વની વિશાળતા

સંગ્રહ થઈને પડી છે એનો ઉપયોગ કર્યો નહીં અને બહારથી મળતા ભૌતિક ક્ષણિક સુખ માટે કેવા કેવા ઉદામમાં કરતા રહ્યા, છતાં પણ અત્યારે જ્યારે બહારનું બધું મળ્યું છતાં હજી કાંઈ ખુટે છે, એ કયાંય બહારની જે છે તે આપણી અંદરની વિશાળતામાં જ છે. જ્યારે-જ્યારે આપણને શાંતિ કે આનંદની ઝલક મળી છે એ માત્ર એ ક્ષણમાં આપણું સ્વિકારને હિસાબે જ મળી છે.

દરેક કામનાઓની પાછળ છુપાયેલો સ્વાર્થ દેખાય આવે છે અને જે મા-બાપ છે એને હોતું નથી અને આ જગતમાં બધાજ મા-બાપમાં બનવાની ક્ષમતા છે. એવી જ રીતે પોતાના બાળકોની જેમ વિશ્વની જેમ, વિશ્વની વિશાળતામાં નિસ્વાર્થ ભાવ છે, લહેરાવાની ક્ષમતા છે, માત્ર એ શક્તિ તરફ ધ્યાન જાય તો વાત બને.

સંત અને મદારીમાં જે ફરક છે એ એવો છે, મદારી બુદ્ધીનો ખેલ કરીને લોકોને આકર્ષવાનો છે જ્યારે સંત દિલની દુવાથી લોકોના કલ્યાણ થાય એવા શબ્દો રેલાવે છે.

તા:- ૧૫/૦૩/૨૦૧૨

ત્રીજા દિવસે ધ્યાન અને મૌનમાં વિચારોને સમજવાનો બધાને બહું જ સારી રીતે અનુભવ થયો, જેને સરળતાથી ઉઘ આવી શકે છે એવી વ્યક્તિને થોડું ડાયવર્ઝન આપવામાં આવે તો ધ્યાનનો રસ્તો તે સડસડાટ પસાર કરી શકે એમ છે.

ગમે તેટલો રસ્તો સુંદર હોય તો પણ એને પકડીને બેસી રહેવાથી મંજુલ નહીં આવે, જ્યાં સુધી અંદરથી આપણી પોતાની પ્રતિભા પ્રગટ નહીં થાય ત્યાં સુધી બહારની ગમે એટલી પ્રતિભાઓને સહારો લેવાથી કાંઈ વળવાનું નથી.

જે કાંઈ છે તો તેની સીમા કે સહરદ રહેવાની અને જ્યાં સરહદ હોય તો સરહદની બહાર ચોકકસ કંઈકને કંઈક હોવાનું.

આ સંસાર વહેવારમાં બધા માનવીને જોતા તો એવું સમજાય છે કે એકે-એક માનવી કંઈક અલગ છે, બધાની પોત પોતાની માન્યતા અલગ હોવાની, ખરેખર તો જેટલા માનવી છે એટલા સંપ્રદાયો થાય તો પણ ઓછા પડે એવું લાગે છે. બાકી તો અમુક ને શ્લોકો મળતા નથી એટલે એકબીજાનના સંપ્રદાયમાં ગોઠવાયા હોય છે.

ધર્મની વાતો કરવા જઈએ તો ધર્મ એક બાજુ રહી જાય ને માત્ર સંપ્રદાય જ ચર્ચાનો વિષય થઈ જાય છે, હિન્દુ ધર્મ જોવો તો એની અંદર કેટલાય ફાટા છે, ખાલી કૃષ્ણને માનવા વાળાના પણ બહું જ ઘણા ફાટા છે. કહેવાનું એટલું જ છે કે ધર્મ સમજવાનો વિષય નથી જીવવાનો વિષય છે. ધર્મ ત્યારે જ જીવાય કે જ્યારે પોતે પોતાને ઓળખે કે “હું” કોણ છું અને શું કામે છું, ત્યારે સમજાશે કે દરેક માનવીમાં પરમાત્માને પામવાના રસ્તા પોત પોતાના માટે શું કરે છે.

જેને જે કાંઈ અનુભવ થશે તે એનો પોતાનો હશે, કહેવો હશે તો પણ કહેવાથી ભેળસેળ વાળો થઈ જવાનો કારણ કે જે જોવે એની પોતાની આંખ હોય અને કહેવાય તે અગાઉની જાણકારીને હિસાબે.

અત્યાર સુધીમાં જે કોઈ માનવીના રહન સહન કે જે કાંઈ કરતા જોવામાં આવે છે ત્યારે એવો પણ ખ્યાલ આવે છે કે એ માનવી પોત પોતાનો હિસાબે બરોબર સમજતા હોવાથી જ કરી રહ્યા હોય એવું સમજમાં આવે છે.

તા:- ૧૬/૦૩/૨૦૧૨

અહીંયા અને અત્યારે જો કોઈપણ વળગણ વગર જીવાતું હોય અને અંદરથી આનંદના કુવારા છુટતા હોય અને મસ્તીથી લહેરાવાય જવાતું હોય તો અત્યારે જે સમય છે એને માટે સ્વર્ગ છે, માનવી એ અનેક પ્રયત્ન પછી શું કોઈને છે, જે જોઈએ છે. આનંદ જ જોઈએ છે તો અકારણ આનંદથી લહેરથી લહેરાઈ જવાય તો બાકી શું રહે.

જીવન મરણનું ચક્ર સદાય ચાલ્યા કરે છે, હજારોને જન્મતા જોયા છે અને મરતા પણ જોયા છે, છતાં હજી સુધીમાં આ ચક્ર શું છે એ સમજાતું નથી, ખરેખર મરી ગયા પછી સારે ઠેકાણે આપણો જન્મ થાય અને ત્યાં સુખી થવાય એ આશામાં જીવીને મરવું એના કરતા અત્યારે જ કોઈપણ વળગણ વગર મસ્તીમાં શું કામ ન જીવવું.

ખરેખર આપણે જોઈ શું રહ્યા છીએ? આપણી અંદર જેવી ગોઠવણ થઈ હોય એવું જ જોવાય છે અને એવું જ સાંભળી શકીશું એટલે, તો મુળ તત્ત્વ સુધી પહોંચવામાં આપણને મુશ્કેલી પડે છે.

શાશ્વત અને ક્ષણ ભંગુરનો ફરક નહીં સમજાય ત્યાં સુધી પ્રેમ અને મોહનો ફરક કેવી રીતે સમજાશે, પ્રેમ મુક્તિનો અહેસાસ કરાવશે અને મોહ બંધન તરફ દોરી જશે.

મોહમાં વધઘટ થયા કરે પણ પ્રેમ તો શાશ્વત કહો, પરમાત્મા કહો જે નામ આપો એ તો વહેતો પ્રવાહ છે.

પ્રેમથી મસ્તક નમે ત્યાં શરણાગતિ હોય ત્યાં લહેરાવાનું મન થાય, આવા સમયે આપણી ઉર્જા જે શક્તિ છે એનો વિકાસ થાય.

જ્યારે ભયથી મસ્તક નમે ત્યાં ધૃણા અને નફરત પેદા થાય, બદલો લેવાની ભાવના જન્મે અને આપણી ઉર્જાનો બગાડ થાય, જે આપણને પણ નુકશાન કરે.

ખાલી એટલો જ પ્રશ્ન જો આપણને પુછી શકીશું કે અત્યાર સુધીની યાત્રામાં આપણને શું મળ્યું છે કે મેળવ્યું છે, એ પ્રશ્ન મુદ્દાનો રહી જાય છે ને ફાલતુ પ્રશ્ન નિકળ્યા કરે છે કે, આ પૃથ્વી કોણે બનાવી, તેનું સંચાલન કેમ ચાલતું હશે વગેરે-વગેરે, સ્વર્ગ છે કે નહીં, નર્ક છે કે નહીં, માત્ર એતો ખ્યાલ રહેવો જોઈએ કે હું છું કે નહીં, છું તો શું કામે મારૂ અસ્તિત્વ, જે જોઈ રહ્યો છું એ પ્રમાણે મારૂ સ્થાન ક્યાં છે.

જ્યારે અંદરથી તડપ જાગે, જેને મળવું છે અને એનો વિરહ ચહેરા ઉપર ટપકવા મંડે પછી જ્યારે મિલન થાય ત્યારે પણ ટપકે તો ખરો, પણ આનંદનો હોય છે

તા:- ૧૭/૦૩/૨૦૧૨

શબ્દોની તાકત જોવો, એક શબ્દ આપણે શણગારી શકે અને એક શબ્દ આપણને સળગાવી પણ શકે છે, એક શબ્દ એવો હોય કે જ્યારે આપણે કટોકટી માંથી પસાર થતા હોઈએ અને એ શબ્દોની મધુરતા એવી હોય કે એ સમયમાં શિતળતા વર્ષાવી દેશે.

જ્યારે આપણા પ્રિય જનોની આંખમાંથી આંસુ ખરતા જોવાય છે ત્યારે આપોઆપ આપણું હૃદય ગદગદ થઈ જાય છે, એવી જ રીતે જ્યારે આપણી મુલાકાત આપણી સાથે થશે ને ત્યારે હર્ષનાં આસું વહેવા લાગી જશે.

બીજા માં છોડ બનવાની પુરી સંભાવના હોવા છતાં વાતાવરણની જરૂર પડે છે, એમ માનવીમાં પણ બધી જ સંભાવના હોય તો પણ જે દિશામાં પ્રગતિ કરવી હોય એવું વાતાવરણ પણ જરૂરી છે.

આપણે આપણને સમજતા પહેલા જોઈએ કે બધું એક હોવા છતાં અલગ કેમ લાગે છે, કોઈ પણ ક્ષેત્ર બીજા ક્ષેત્ર સાથે લાગે, અલગ પણ છેડો જોડાયેલો જોવા મળે છે. આપણે શરીર તથા આત્માની અલગ-અલગ ચર્ચા કરતા હોવા છતાં જોવાશે કે શરીર નથી તો આત્મા ક્યાંથી સમજાશે અને આત્મા વગરનું શરીર એટલે પંચ તત્વથી વધારે કાંઈ નહીં.

પ્રકૃતિ અને પુરુષ, જેમ પ્રાણ અને પ્રકૃતિ આ બધું એક સાથે હોવા છતાં જે ભેદ છે તે દેખાઈ પડે છે, હકીકતમાં કોઈ ભેદ નથી એ ભેદ નથી, એ ક્યારે સમજાય જ્યારે એક લક્ષ્ય હોય અને ત્યાં પહોંચવાની તડપ હોય તો શક્ય છે, બાકી તો દરેક માનવી અલગ જ લાગવાનો, દરેક માનવીતો ઠીક આપણે પોતે પણ એકાદ કલાક એકરૂપમાં રહી શક્યા નથી એતો લગભગ બધાનો અનુભવ હશે.

આપણે જે જોઈ રહ્યા હોઈએ એ પણ આપણી જે મનોસ્થિતી પ્રમાણે જોઈ શકીશું, દુઃખી માનવીને બધે જ દુઃખ દેખાય છે. એમ અંદરથી શાંતિ છે તો બધે સુંદર દેખાવાનું, આપણને જે ભાવતુ હોય એ બીજાને બે સ્વાદ લાગે છે. ખરેખર વસ્તુમાં સ્વાદ નથી, જે છે એ આપણા સ્વાદને હિસાબે, આજે જે સારૂ લાગતું હોય કાલે સારૂ ન પણ લાગે, ખરેખર આપણે પણ એક ધારૂ જીવી શકતા ન હોઈએ તો એ જે સામે છે એનો શું વાંક? એતો જે છે એ જ રહેવાનું.

આપણને જે નથી દેખાતું એ આપણા હિસાબે જ છે, જે દેખાય છે એ આંખને હિસાબે દેખાય છે. ખરેખર એને આપણે જેવા ભાવથી જોઈ રહ્યા હોઈએ એવું જ દેખાય છે. સારૂ અને ખરાબ આપણા અનુભવનો એક ભાગ છે.

આપણી અંદર શું નથી? પ્રકાશ છે એમ અંધારૂ પણ છે, પ્રકૃતિનો ખેલ છે એમ પરમાત્માની મહેરબાની પણ છે. ભાવનાઓથી ભરપુર છે એમ કામનાઓનો પાર નથી.

આપણા શરીરમાં બારીક કણથી માંડીને વિરાટતા સુધીનું બધું જ છે, આ બધાને સમજવા થોડું હૃદયથી પણ મોકળું બનવું પડે ત્યાં મગજથી પેદા થતી બુદ્ધિથી જ એટલું નહીં સમજાય.

તા:- ૧૮/૦૩/૨૦૧૨

વિરાટ વિશ્વની વિશાળતા શબ્દોથી કેવી રીતે વર્ણવી શકાય, એવી જ રીતે આપણી અંદરની વિશાળતા શબ્દોમાં વર્ણવવી એટલી જ કઠીન છે. એને માટે તો પોતાના પ્રયાસથી જ પોતે અનુભવી શકે તેમ છે.

વિરાટની વિશાળતા સુધી ન પહોંચી શકાય તો નિરાશ ન થવું જે સામે છે, હાજર છે ત્યાં સુધી સંપૂર્ણ પણે પહોંચી શકાશે એટલે વિરાટતા સુધીનો પુલ તૈયાર થઈ જશે.

ઉત્તરપ્રદેશ રાજ્યના સાનપુર રહેતા બુજર્ગ એવા શ્રી ડૉ.રઘુનારાયણ મિશ્રા સાહેબની સાથે રોજનો એક કાર્યક્રમની રીતે ફોન ઉપર વાતચીત, જ્ઞાન ગોષ્ઠી થયા કરે છે, એ મારા આદર્શ કહો કે ગુરૂ કહો એની પાસેથી મને જોવું કેમ, સાંભળવું કેમ એની તરકીબ મળી. જોવા ટાણે માત્ર દર્શનના રૂપમાં જોવું અને સાંભળવા ટાણે માત્ર શ્રાવક થઈ જવું, જે જોવાશે તેની અદ્ભુતતા જોવાશે અને સંભળાશે ત્યારે જે શબ્દો આવી રહ્યા છે એની માર્મીકતા સમજાશે.

નવું સર્જન તો ત્યાં જ થઈ શકે કે જ્યાં પહેલા વિસર્જન થયું હોય, ક્રાંતિ હંમેશા પીડામાંથી જન્મે છે. પહેલા ઘણી વાતો સાંભળેલી કે ઈજરાઈલના પતન પછી જ ક્રાંતિ થઈ, એવું જ જાપાનનું થયું અને જ્યારે અત્યારે જોઈ રહ્યા છીએ ત્યારે મોરબીનો વિકાસ મચ્છું ડેમ તુટ્યા પછી થયો. સુરતમાં મરકી જેવો રોગ આવવાથી સુરતની ચોખ્ખાઈ તથા સુંદરતા વધી, કચ્છના ઘરતીકંપ પછીનું કચ્છ જોવો અને એના પહેલાનું જોવો. કહેવાનું એટલું જ છે કે વિસર્જન પછી સર્જન થાય છે, પીડામાંથી જ ક્રાંતિના બીજ રોપાય છે. ઘણા ખરા સાધુ સંતોના ઇતિહાસ જોતા તો કોઈક એવા ઝટકાથી જાગી ગયેલા હોય એવું છે.

માનવીના વિચાર બિન્દુમાં જો માનવી એટલે શું એટલો ખ્યાલ રાખીને જો ચાલી જવાય તો એની અંદર જડ, ચેતન બધું જ સમાયેલું જોવાશે.

ઘણી બધી કહેવતો છે, ઘણા બધા મહાન પુરૂષોના મુખેથી નિકળેલું છે કે પોતે પોતાને ઓળખો, તું તારૂં સાંભળ, આપ મુવા ડુબ ગઈ દુનિયા, પોતે નથી તો કાંઈ નથી. આ બધું સાંભળ્યા પછી પણ પોતે શું છે એ સમજવાનો પ્રયાસ જ ન કર્યા હોય ત્યાં સુધી નકામું.

પોતાએ પોતાનામાં રહેવાશે, અખતરો કરવામાં લાભ થવો હશે તો થશે પરંતુ નુકશાન કાંઈ જાવાનું નથી.

તા:- ૧૯/૦૩/૨૦૧૨

જ્યારે જે કાંઈ બોલાય જાય એ માર્ગ દર્શક બોલય તો સારૂ, કાંઈપણ સિધ્ધ કરવા કે કોઈને કનફ્યુઝ કરવા ન બોલાય એટલું સારૂ.

કોણ પાપીને કોણ પુણ્યશાળી એ કહેવું તો કેમ કહેવું કારણકે બધા પોત પોતાની રીતે બરોબર હોય છે, આપણે કોને પુણ્ય, કોને પાપ સમજતા હોઈએ એના પર આધાર રાખે છે.

છે અને નથી એ વહેવારમાં વાપરી શકાય પરંતુ એનો અંતર આત્મા વિષેની બાબતમાં કહેવું હોય તો કેમ કહેવું કારણ કે એનો પુરો પરીચય ન હોય અને હોય તો કેમ સમજાવવું.

મને હવે સમજાય છે કે જ્યાં-જ્યાં હું નમન કરતો કે હાથ જોડીને ઊભો રહેતો એમાંય સ્વાર્થથી વધારે કાંઈ ન હતું, કોઈમાં દાબ હતો, કોઈના મોહમાં કે લોભમાં નમન થઈ જતું હતું. હવે સમજાય છે કે હૃદયથી વહેતા પ્રેમ વગર નમન એ નમન નથી, માત્ર આડંબર હોય છે, એ પણ સમજાય છે. આપણે જેની પણ આશા કરતા હોઈએ એમાં મોહ અને લોભ આ બે પાત્રો નો થોડો ઘણો ભાગ તો રહેવાનો.

આપણા વિચારો આપણે અત્યાર સુધીના જીવી ગયેલા અનુંભવના આધારે આપણી ધારણા જે બંધાણી હોય એને હિસાબે આવતા હોય છે. નવી કંપનતો એમાં ક્યારે કુટે જો આજે છે એ એના રૂપમાં જોતા અને સ્વિકારતા જવાય તો વાત બને, એને માટે તો જે જુનુ પુરાણું છે એમાં છોડને કુપણ લાવવામાં ગોતવું પડે તો જ નીચેની માટી ઉપર આવે અને અંકુર કુટે.

આજે બપોરનાં બે થી ત્રણના સમયમાં એકલો ઓફીસે બેઠો હતો, આંખો બંધ હતી, વિચારો જોવાતા હતા, શાંત વાતાવરણ સર્જાયેલું હતું અને શાંત ચિત્તે વિચારો કુદરતની અદ્ભુતતામાં ચક્કર લગાવતા હતા. મોટા મોટા પહાડોની સુંદરતા, એના પેટાળમાં થતી વનસ્પતી લહેરાતી હતી, વિચારોને જોતા જોતા આગળ વધીને સમુદ્રની સફર પણ કરતા હતા, શું એનું રૂપ, શું એની વિવિધતામાં હજારો જીવ સુષ્ટીને પોતાની વિચાર સાગરનાં મોતી

અંદર સમાવીને લહેરાવો હતો, ત્યાંથી વિચાર માનવને જોતો અને માનવીની ભાગદોડ વાળી જુંદગીમાં પણ કેવી કેવી વિવિધતા દેખાતી અને જાણે કોઈ ખબર ન હોવા છતાં કેવા અદ્ભુત જીવન જીવતા હતા. આ જોતા-જોતા આકાશ તરફ જ્યારે વિચારો જોવે છે ત્યારે આ આકાશની તથા આ સુષ્ટીની જે વ્યવસ્થા છે અને એનું સંચાલન આપો આપ થઈ રહ્યું જોવાય છે. એ વિચારો જોવાનો મને અવસર મળ્યો ત્યારે જે કુદરતની વ્યવસ્થા જોવાનો મને મોકો મળ્યો એ બદલ ધન્યવાદ આપ્યા વગર રહેવાતું નથી.

વિચારોતો આવવા અને વિચારોમાં મસ્ત પણ રહેવાય પરંતુ એ વિચારોને આવવા આપણી અંદર શું ભર્યું છે, એવા વિચાર આવવામાં માટે જે વિચાર આવે એને પકડીને અંદર ક્યાં એનું મુળ છે ત્યાં સુધી પહોંચતા આવડી જાય તો વિચારોનું શુદ્ધી કરણ થઈ શકે તેમ છે.

સંસારજગતમાં માનવીઓનું નિરીક્ષણ કરતા એવું પણ લાગે કે માનવીઓ દુઃખ આપતા અને દુઃખી કરતા હોય, ખરેખર સુખની દોડ એવી છે કે પોતાને સુખી કરવાની દોડમાં આવતા માનવીને દુઃખી કરી જવાય છે. ખરેખર તો જે સુખ પાછળ માનવી દોડે છે એ સુખ તો જેમ હરણની નાભીમાં કસ્તુરી હોય અને ચારે તરફ દોડ્યા કરે, જે સુખ છે એતો પોતાની અંદર છે, પોતાના સ્વિકારભાવમાં છે, એના વગર તુપ્તી નહીં થાય અને દોડવાનું ચાલું રહેશે, જ્યારે પોતાની અંદરની પ્રેમનું ઝરણું ટપકતુ થાય પછી કોઈ એને સુખથી તરસ્યો નહીં રાખી શકે.

તા:- ૨૦/૦૩/૨૦૧૨

બધામાં જે આત્મા છે એ એક જ સ્વરૂપ છે, છતાં જીવનમાં ફરક શું કામ, ખરેખર ફરકતો છે જ અને દેખાય પણ છે પરંતુ આત્માતો એક જ રૂપ છે, ફરક જે દેખાય છે એ શરીર અને મન જેવા વાતાવરણમાં પાંગર્યું હોય એ હિસાબે, એ તો એવો જ ભાવ ભજવવાનું અને એટલે જ અલગતા લાગવાનું.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 223 ~

આપણે જ્યાં હોઈએ ત્યાં સંતુષ્ટ ન હોવાનું કારણ માત્ર અહમ છે, અહંકાર હોય ત્યાં સ્વિકાર કેવો અને સ્વિકાર વગર ક્યારેય કોઈ સંતુષ્ટ રહી શક્યું છે?

“દુરથી ડુંગર રળીયામણા” એ કહેવત જેણે પણ કહી હોય છે, અદભુત અત્યારે ચાલું જીવનમાં જે જોવાય રહ્યું છે એમા જોવાય છે ત્યારે મહેલની વાતો કે મહેલની સુંદરતા તો એને લાગે, જે મહેલમાં રહ્યું નથી. જંગલોની પહાડોની વાતો કરવાની મજા આવે, ક્યારેક એમ પણ થાય કે અવસર મળે તો એનો આનંદ લઈ લેવો છે. ખરેખર જે જંગલમાં વસે છે એની મનોદશા જોવો તો સમજાશે કે શું સારું છે, જે નથી એની બળતરામાં જે છે એ ખોવાઈ રહ્યું છે, બસ એટલું જ સમજાય છે.

તા:- ૨૧/૦૩/૨૦૧૨

જોવાનો ખેલ જ ન્યારો છે, જોવા જોવામાં એટલો બધો ફરક જોવાય છે કે જે જોવાનું છે એ રહી જતું હોય છે.

આ જગતમાં વસતા માનવીને પુરા ધ્યાનથી જોવાશે તો ખ્યાલ આવશે કે માનવી માનવ ઓછો લાગશે અને કમ્પ્યુટર કે મશીન વધારે લાગશે. જે જીવાય રહ્યું છે એ પણ ડેટા ફીટ થઈ ગયા હોય એમ જ જીવાય છે.

જન્મ થયો એટલે જીવન મળી ગયું એવું નથી, જન્મ મળે એટલે મૃત્યુ સુધીનો રસ્તો તૈયાર હોય, એને જીવનના રૂપમાં કેમ જીવવું એતો આપણે નક્કી કરવું પડે.

રાત અંધારી ગમે તેટલી હોય, કાંઈ દેખાય એવું ભલે ન હોય, જો નિંદર સાથે આપે તો એ ઘનઘોર અંધારું નડે નહીં અને તાજગી ભરી શક્તિ પેદા થાય.

એવી જ રીતે જન્મથી મરણ સુધીનો રસ્તો ભલે વિકટ હોય, ભયંકર હોય પરંતુ જેને પોતાની ઓળખાણ થઈ ગઈ છે, હોશમાં છે, એને રસ્તો સુંદર અને મધુરતાથી પસાર કરાશે, કારણ કે ભાન થઈ ગયું હોય કે વિચાર સાગરનાં મોતી

આપણે આપણી ચેતન તત્વ નામની ટેકરીની ઉપર પહોંચવાનો માર્ગ પકડ્યો છે.

થોડું બહારનું વાતાવરણ ડામાડોળ કરવાનું પરંતુ જો ગતી ચાલું રહે તો એક દિવસ મંઝીલે ચોક્કસ પહોંચાય જવાશે.

અંદરનો ઉઘાડ જેને દેખાય ગયો એને બહાર વાદળા પરેશાન ન કરી શકે.

જ્ઞાન જ્ઞાનમાં ફેર છે, એક જ્ઞાન જાણકારીનું હોય અને એક જ્ઞાન અનુંભુતિનું હોય, એ ફરક એટલો બારીક હોય છે કે કોણે અનુંભુતિ કરી છે ને કોણ સાંભળી વાચાને કહે છે એ કહેવું મુશ્કેલ થઈ જાય છે.

અજ્ઞાનતા માંથી બહાર આવી શકાય પરંતુ જેનું જ્ઞાન નથી અને માત્ર જાણકારી છે, એમાંથી નિકળવું બહુ જ કઠીન છે.

જાણકારી છે એ એક સંગ્રહ સ્થાનમાં સ્ટોર થયેલ છે, વસ્તુ છે, કે ધન છે, જ્ઞાન છે, સ્ટોર થયેલ જાણકારી પોતાને માટે ઉપયોગ થયો ન હોય ત્યાં સુધી અનુંભવ કે અનુંભુતિમાં ન આવે ત્યાં સુધી એનું પરિણામ કેવું આવે?

સાંભળવું પણ બે રીતથી સંભળાતું હોય છે, એક તો સાંભળ્યું સ્ટોર થયો, જાણકારી ભેગી થઈ અને કોઈને કહેવામાં કામ આવે, બીજાતો જે શબ્દ સાંભળ્યો એનું એનાલીસીજ કે પુથ્થકરણ થવા લાગે, પછી જે જે જગ્યા આપણી અંદર જીવવામાં કામે લાગે છે એ રીતે જીવાય જવાય, એ જ અનુંભુતિ.

તા:- ૨૨/૦૩/૨૦૧૨

બચપણ સંપૂર્ણતાથી પસાર કરી શકાય તો જે યુવાની આવે તેમાં એક નિખાર આવે અને એમાંય યુવાની ભરપુરતાથી જીવાય જાય તો, પાકટતામાં મધુરતા આવે, પાકટતા પછી જે પ્રૌઢતા આવે એમાય એની

ગરીમામાં હોય છે, પ્રૌઢતાનું પણ એક આગવું સ્થાન હોય છે. એને દિપાવવું કે જાજરમાન બનાવવું કે દફનાવવા તરફની દોટ રાખવી, એ બધું પોતાના જીવનના આધાર પર પ્રકાશીત થાય છે.

સમજીને સમજણને સમજાવવી હોય તો કેમ સમજાવવી, કારણ કે હજી હું પણ રસ્તામાં ગોથા મારૂ છું, મને પણ પુરી ખબર નથી કે મંઝીલ શેમાં છે, મંઝીલ શેમાં છે એની તો ખબર નથી સાથો સાથ મંઝીલ એટલે શું છે એ હજી બરાબર સમજાયુ નથી.

જે કાંઈ મળવાનું છે એની ધારણા અગાઉથી નક્કી કરી લેવામાં આવશે તો જે ધારણા મુજબ નહીં આવે તો દુઃખ થવાનું અને ધારણા મુજબ આવશે તો અચરજ કે આનંદના તરંગો ફુટે, કારણકે ધારણા મુજબનું પહેલેથી જ નક્કી કરેલું હતું.

મે બહું જ જોયું, વિચાર્યું વગેરે જોતા-જોતાતો એવું લાગે છે કે બહારી જગતમાં સંસાર વહેવારના કામ ખતમ થાય પછી નિરાંત થાય, ખરેખર તો ત્યાર પછી જ પોતાને ઓળખવાનો અવસર મળે.

તા:- ૨૩/૦૩/૨૦૧૨

આપણે શું સમજવા આવ્યા હોઈએ અને શું-શું સમજી જવાય છે, લેવા શું નિકળ્યા હોઈએ અને શેનો કોથળો ભરી લીધો હોય એવું થયા કરવાનું, કારણ આપણી અંદર હજી પણ કંઈક અંશે લોલુપતા ભરેલી છે. કામનાઓથી નિવૃત્ત લાગતા હોઈએ, પરંતુ કામનાઓથી પીછો છુટયો ન હોય, વાતો કરવી અને વહેવારમાં લેવું, એ બંન્ને ઉત્તર-દક્ષીણ જેવું અત્યારે તો દેખાય છે. એકવાર કદાચ વહેવારમાં તો આવી શકે પરંતુ એ પ્રમાણે જીવી જાયને, તો જ પરમ શાંતિ તરફનો રસ્તો મોકળો બને.

હું અને તું એને માટેનો સેતું છે. તે પ્રેમ, સમર્પણ છે. હું અને તુ ન સમજાય ત્યાં એક ન થવામાં દિવાલનું કામ આપણો અહંકાર છે.

હું- હું ને લઈને ચાલવાતો નિકળ્યો છું, રસ્તામાં જ્યાં-જ્યાં સ્વિકારાતું જવાય છે ત્યાં-ત્યાં હું મને ભુલતો જતો હોવ એવું લાગે છે, જે કાંઈ રસ્તાનું માર્ગદર્શન હું ને બદલે કોઈ સમજાવી રહ્યું છે, એ પણ હજી ખ્યાલ બાર રહી જાય છે. સાથો સાથ એવો ભ્રમ પણ થયા કરે છે કે ક્યાંક હું ખોવાય તો નહીં જાઉંને.

જમવામાં, રહેવામાં, હરવામાં, ફરવામાં, વહેવારમાં જ્યાં-જ્યાં આપણો સ્વિકાર નથી, ત્યાં - ત્યાં આનંદના કુવારાને બ્રેક લાગવાની અને ત્યાં-ત્યાં કિયુડ-કિયુડ અવાજ પણ થશે અને અંદર ઘર્ષણ પણ થવાનું, એ ઘર્ષણની અગ્ની સહન ન કરવી હોય તો સ્વિકાર શરૂ કરવો.

મન અને એમાંથી ઉઠતા વિચારોના ભાવમાં જ્યાંરે-જ્યાંરે નજર થઈ જાય છે ત્યારે કાંઈ સમજાતું નથી, આમાંથી શું સ્વિકારવાની તરફ ધ્યાન જાય ત્યારે તો આમાંથી એકેયનું કાંઈ મહત્વ જ રહેતું નથી, તો હવે શું કરવું?

તાજો પ્રવાહ વહી રહ્યો છે તો વાસી ક્યાં સુધી સંઘરી રાખીશું, મોજ મસ્તીની લહેરો ઉડી રહી છે તો ઉદાસ ક્યાં સુધી બેસી રહેવું.

બારણું તો અત્યારે અને સામે જ છે. ક્યાં સુધી આંખો બંધ રાખીને દિવાલના કાંગરા ગણતા રહેશું.

આપણે ક્યારેય જોયું છે કે આપણી અંદર પ્રેમરૂપી ગંગા વહી રહી છે, જે પ્રવાહ પરમાત્મા ના હૃદયની ધારા છે, પરમાત્મા કહો, કુદરત કહો, ચેતન તત્ત્વ કહો, જે નામ આપવું હોય એ આપો પરંતુ એ જે છે ત્યાં સુધીમાં એની ઓળખાણ થઈ જાય તો સારૂ, નહીતર સ્ટેશન આવી જશે અને ગાડીમાંથી બધા પોત-પોતાને રસ્તે પડી જશે.

તા:-૨૪/૦૩/૨૦૧૨

જેને બધુંજ આવડી ગયું હોય અને (કોઈને) નમતા ન આવડે તો એ ભટક્યા વગર રહે જ નહીં.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 227 ~

તા:- ૨૫/૦૩/૨૦૧૨

કોઈપણ પ્રતિક કે મુર્તિની સામે ચોવિસ કલાક આંટા ફેરા માર્યા કરો પરંતુ ધ્યાનની ગહેરાઈથી એની ઓળખાણ નથી થઈ ત્યાં સુધી એમા પ્રાણ પુરાશે નહીં અને પથ્થર કે લાકડુ જે ગણો તે રહેવાનું, જે પ્રતિક છે કે મુર્તિ છીએ, પુરા ધ્યાનથી એમા ઉતરવાનું છે, જોવાનું છે, પોતાની અંદરની શક્તિથી બહારની પ્રતિકની મૂર્તિમાં શક્તિ જગડવાની છે, એને માટે તો પોતાની અંદર ધ્યાન દ્વારા જ સંભવ છે.

નાસીપાસ કે નાસ્તિક થવાની વાત નથી થઈ રહી, જે કહેવાય રહ્યું છે, જે સમજાવાની વાત થઈ રહી છે એ આપણી અંદરની શક્તિને ઓળખવાની છે, એની ઓળખાણ કરવા કોઈ પ્રતિકની જરૂર પડે તે ઉપયોગ કરી લેવો, બાકી જે કાંઈ પરીણામ આવશે કે લાવી શકીશું એ બધુ જ આપણી અંદરની શક્તિના પ્રગટ થવા ઉપર આધારીત હશે.

માનવીની અંદર અનેક ગણા પ્રકાશની સંભાવના પડેલી છે, આપણને ખબર છે કે જે જે ખિલી ગયા એનામાં પ્રકાશનો ધોધ વહેતો થઈ ગયેલાની વાતો આપણે સાંભળી છે અને દરેક માનવીને નાનો-માટો થોડોક તો એવો અનુભવ હશે કે જે પોતે ધાર્યું ન હોય એવું કામ પોતાનાથી થઈ ગયું હોય.

વિશા તો આપણી અંદર છે જ, માત્ર તારનું સેટીંગ બરોબર આવડી જાય તો સુર નિકળવા તો તૈયાર છે.

જેને તડપ છે, ગોતે છે, એને તો મળવાનું અને મળી ગયા પછી જ સમજાશે કે સંસાર જગત અને આધ્યાત્મિક જગતની અંદર જે પાતળી ભેદ રેખા છે. એવું બહુજ સાંભળ્યું હોય પણ જો એકવાર અંદર બહારનો ખેલ સમજાય જાય પછી ન રહે કોઈ પડદો કે ન રહે ભેદ.

આ જીંદગી મળી છે તો એને એક અવસરના ભાગ રૂપે જીવવી જોઈએ, કોઈ વિરાટના સ્વરૂપમાં આપણી અંદર અદ્ભુતતા ભરેલી હોય છે, કે જે કાંઈ મેળવવાની આપણી અંદર તડપ જાગે ત્યારે અસ્તિત્વ એ સામે

તૈયાર જ રાખેલું હોય છે. આપણે ખાલી આપણા વિચારોને જોઈને વિચારો કે જે કાંઈ આ વિશ્વમાં શક્ય હોય એના જ વિચારો આવતા હોય છે. આપણે એ વિચારોને સમજી ન શકીએ કે આપણી સમજની બહાર હોય પરંતુ હોય તો ચોક્કસજ. કારણ કે જે કાંઈ છે એ આ કુદરતના પ્રવાહને આધારે જ વહી રહ્યું છે, તો એમા આપણો સમાવેશ તો રહેવાનો.

આપણે જ્યારે આપણને જોવા બેસીશું તો કુદરતની વ્યવસ્થા ક્યાં-ક્યાં અને કેવું-કેવું કામ કરી રહી છે, જે સ્વપનામાં પણ શક્ય ન હોય, એની વાસ્તવિક કરી બતાવવાનું બીજું નામ કુદરતનો વહેતો પ્રવાહ છે.

એકે-એકના જીવનમાં, એકે એકના નાના-નાના ઘરોની અંદર કેવું એક મેકને વિટાળાયને સંગીત વહી રહ્યું છે, જેનો અવાજ કદાચ આ ઘોંઘાટમાં સાંભળી શકાય પરંતુ જે પરીવારો એકમેકની હુંફમાં લહેરાતા જોવાય છે, ત્યારે સમજાય કે મધુરતા સંગીત વગર શક્ય નથી. આ બધું જોવા જ્યારે આંખ ખુલી જાય અને આકાશ તરફ હાથ ઉંચા થઈ જાય ત્યારે કુદરતને ધન્યવાદ આપ્યા વગર રહેવાય નહીં, કારણ કે એ ક્ષણ આપણી ઉપર ધન્યતા નો વરસાદ વરસતો આપણે અનુંભવાશે.

આમા અમુક દેખાતું ન હોવા છતાં આપણને થયા કરે છે કે આમા જ હોવું જોઈએ કે થવાનું છે, એનું નામ શ્રદ્ધા અગર તો વિશ્વાસ.

તા:- ૨૬/૦૩/૨૦૧૨

આ જગતની જીવ સૃષ્ટીના બધા જીવોનો અભ્યાસ ઘણા લોકોએ કર્યો છે, આપણને પણ થોડો ઘણો અનુંભવ હોય કે દરેક જીવ પોતાને માથે પોતાને ઓળખીને જીવતો દેખાતો હોય ત્યારે માત્ર માનવ પ્રાણી એક જ એવું પ્રાણી છે કે જીવતો હોય પોતે પરંતુ જે જીવાય રહ્યું હોય એ બીજાને કેવો લાગું છું એમ જીવતો જોવા મળે છે.

તા:- ૨૭/૦૩/૨૦૧૨

જ્યારે-જ્યારે હું અટવાયો હોવ ત્યારે-ત્યારે મે સફળતાની વાતો બહુ જ કરી છે, આજથી પાંચ-છ વર્ષ પહેલા હું બિમાર વધારે રહેતો હતો અને વાતો બધી કેમ તંદુરસ્ત રહેવાય વગેરેની કરતો હતો અને હવે કાંઈ જ્ઞાન વિષે સમજાતું નથી અને વાતો સમજી ગયાની થઈ જાય છે, સાથો સાથ એવું પણ થાય છે ને કહેવાય છે કે આમ કરો તો આમ થશે, હકીકતમાં તો જેમ જોવાય છે એમ દેખાતું પણ બંધ થાય છે.

સુખ અને દુઃખમાં સમાનતા રાખવી જોઈએ, એવું આપણે ઘણા વિદવાનો પાસેથી સાંભળ્યું છે, ખરેખર સુખ અને દુઃખમાં સમાનતા રાખવાની વાત રાખવાથી કાંઈ રહે નહીં, સમજવાથી અગરતો જીવનમાં બંને બાજુ જીવાય જાય તો રાખવી ન પડે, રહી જાય.

કોઈ દિવસ જોઈ જોવું કે આપણી અંદર કશમ્કશ કેવી છે, મંદિરે જવાય, દર્શન કરો ત્યારે પોતાના ભાવ જોવો, એક ભાવ કદાચ તૈયાર થશે સ્વિકારવાને અને અંદરથી બીજો ભાવ શંકા પણ કરતો જોવાશે કે શું આજે કાંઈ છે એ ખરૂં છે કે નહીં?

જ્યારે આપણે પ્રેમમય હોઈએ ત્યારે નફરત ક્યાંય દેખાતી નથી અને નફરતથી ભરપુર હોઈએ એવા સમયે પ્રેમને જોઈ શકતા નથી ખરેખર તો આ બંનેને એક લાઈનમાં જોતા આવડી જશે પછીતો કહેવું જ શું ત્યાં માત્ર આનંદ ધારા વહેવા લાગે.

શાંતિની વાતો કરવામાં જ અશાંતિની છાંટ દેખાતી હોય છે કારણ કે શાંતિની વાતો કરવાનું પણ અશાંતિના ભયમાંથી થઈ રહ્યું હોય છે.

ધન કમાવાના નુસકાની વાતો વધારે ગરીબ લોકો જ કરતા હોય છે ધનવાન ભાગ્યેજ ધનની વાતો કરતો હોય છે.

આપણે જે જાણકારીનો ઉપયોગ જીવનમાં કરી લીધો હોય એ જ્ઞાન થાય છે એને પછી યાદ રાખવું પડતુ નથી, કાટાથી કાટો નિકળે, આપણે સાંભળ્યું હોય અને ઉપયોગ પણ કર્યા હોય કાંટાથી નિખળી જાય પછી

નાંખી દેવાય છે. હોડીમાં બેસીને નદી પાર કરી લીધા પછી હોડી ભુલાઈ જાય છે. જોવાનું એ રહ્યું, જેનો આપણે ઉપયોગ કર્યા એ અનુભુતિમાંથી પસાર થઈ ગયું એનો સંગ્રહ કરવો પડે નહીં.

બાકી જેનો ઉપયોગ કર્યો નથી અને મગજમાં એકઠો થયેલો, જે જમાવ થયો એ જ્ઞાન નથી, માત્ર જાણકારી છે અને જાણકારી જ માનવીને અહંકારમાં અટવાવી નાખે છે.

તા:- ૨૯/૦૩/૨૦૧૨

જો એક વાર પોતાની તરફ ધ્યાન જાય અને જોવાય, જોવાની વાત અંદરની જ્યારે થતી હોત ત્યારે ત્યાં આંખથી જોવાની વાત રહેતી નથી ત્યાં અનુભુતિની આંખે જોવાનું છે, શરીરની અંદર થતા ફેરફારો, અંદરથી પેદા થતી સંવેદના કે પ્રેમના કુવારા આ બધું અનુભવથી જોવાનું છે, જે પ્રકાશની વાત છે એ પણ અનુભુતિના પ્રકાશની વાત છે, જેને આપણે કહીએ છીએ કે હવે તો દિવા જેવું ચોખ્ખું દેખાય છે, ખરેખર અંદરના અનુભવની ખિલતી સમજનો પ્રકાશ રેલાય એની વાત છે.

અંદર તરફનો રસ્તો સમજવાથી સમજાય એવો નથી, એમાં તો ચાલવું પડે કારણ કે ત્યાં શબ્દો નથી, અનુભુતિ છે, ત્યાં બહારનો પ્રકાશ નથી, અનુભુતિનો ઉજાસ છે, તરસ્યાને પાણી પીવું પડે, તરવું હોય તો ખાબકવું પડે.

બધા સારા લાગવા મંડે પછી કરીશું તો ક્યારેય પ્રેમને નહીં ઓળખી શકાશે, પ્રેમનો પ્રવાહ વહેતો કરો જગત આખું સારું અને સુંદર છે.

આપણે ક્યારેય આપણા સામે જોયું છે, કોઈ પુછે કે કેમ છે તો તરત કહેશું કે સારું છે, જે સારું બોલ્યા હોઈએ એની પાછળ કેટલું અંધાદુંધી ભર્યું પડ્યું છે એનો ખ્યાલ કર્યો કોઈ દિવસ..

આપણે અંદર તરફ વળ્યા હોઈએ તો તરત જ આપણને પણ ખ્યાલ આવવા લાગશે કે આપણી અંદરથી પ્રશ્નોની વણજાર શું કામ નિકળવા મંડી છે.

માણસ ખાલી પોતાની બાબતમાં પ્રશ્ન કરતો થઈ જાયને એટલે ચાલતો થઈ ગયો સમજી લેવાનું.

પ્રશ્ન ઉઠે અને જવાબ મળે તો એનો મતલબ તો ત્યારે સમજાય. હાલે તો પરંતુ હાલે કોણ બીજાને બનાવતા બનાવતા પોતાને બનાવતા પણ આવડી ગયું હોવાથી નાટક કરે.

ખરેખર પ્રશ્ન જો આપણો જ હોય તો એનો જવાબ પણ આપણો જ હોય કારણ કે જીવન જીવી રહ્યા હોઈએ એ પણ આપણું જ હોવાથી જવાબ પણ આપણે જ ગોતી લેવાનો હોય છે.

જ્યારે ઉજાસનું એક કિરણ પણ દેખાય જાશે ને તો, આપોઆપ અંદરથી ઉજાસ સમજ કે જ્ઞાન રૂપી જે ખિલી જશે ને બંધ આંખે પણ અસ્તિત્વનો પ્રવાહ અનુંભવી શકાશે.

તા:- 30/03/૨૦૧૨

માનવી વધારેમાં વધારે જો ડરતો હોય કે ગભરાતો હોય એ જોવું હોય તો જોઈ લેવું અને જોવાથી ખબર પડશે કે એ પોતાનાથી ગભરાય છે.

ખરેખર પોતાના પ્રકાશની ખબર રહેતી નથી ને બહાર પ્રકાશ એટલે શું ? વ્યાખ્યાન આપતુ જોવાય છે.

કુલ ખિલી જાય એટલે એની ફોરમ આજુબાજુમાં વહેવાની, દિવો પ્રગટી જાય પછી અંધારાની વાત રહેતી નથી, એવી જ રીતે ધ્યાનની ગહેરાય સમજાય જાય પછી કરૂણા શું એ કહેવું ન પડે.

જીવનમાં ટપકતી દેખાય જાય, ધ્યાન અને પ્રેમ એક જ રસ્તાના પ્રવાસી હોવા છતાં બંનેનો વિકાસ અંદર બહારનો હોય છે. પ્રેમ હર્મશા બહારની તરફ ફેલાય છે અને ધ્યાન અંદરની બાજુ વિકસે છે.

કુદરત એને સાથ આપે છે કે જે પોતાને સાથ આપતો હોય .

ધ્યાન દ્વારા અંદરનું જગત સમજાય છે અને પ્રેમ દ્વારા બહારનું જગત સમજાય છે.

પહેલા તો નેગેટીવ વિચાર, શબ્દ જે કાંઈ હોય એનો ઉપયોગ બંધ કરવો અને પોઝીટીવ શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો, જેથી કરીને આપણા અંદરની નેગેટીવ વૃત્તિઓ પણ ધીરે-ધીરે પોઝીટીવનું રૂપ ધારણ કરવા લાગી જશે.

વિચારવું અને કરવું અને જોવું આ બધામાં આપણે શું કરી રહ્યા છીએ.

એક કુવાને કાંઠે પાંચ દેડકા બેઠા હતા, સામે કાંઠે જવું હતું, એમાંથી ત્રણ દેડકાએ વિચાર્યું કે એક જ કુદાકે સામે કાંઠે પહોંચી જવું બોલો. હવે આ કાંઠે કેટલા દેડકા રહ્યા વિચારો.

ખરેખર તો નિજતા એટલે કે પોતાનું શું એ ગોતવું હોય તો એકલા પડવું પડે અને એકલા રહેવું કાંઈ ગમતું નથી, કારણ કે એકલામાં હતો, પોતાની અત્યાર સુધીની બધી જ વૃત્તિઓનું વર્ણન નજરે પડવાનું, એકો એક કામે અને એની પાછળનાં કાવાદાવા વગેરે કર્યા હોય એ સામે આવે, પોતાના કપડા ઉતરતા પોતે જોઈ ન શકે એટલે ભીડ ભેગી થઈ જાય.

તા:- ૩૧/૦૩/૨૦૧૨

માણસને જીવવાનું પ્રેરણા બળ પોતાની સફળતામાંથી મળે છે, પ્રતિષ્ઠાવાન વ્યક્તિ લાંબુ જીવી શકે છે.

પોતાની પાસે કેટલું છે અને કેટલું વધારે છે કે ઘટે છે એ ગણવામાં માનવી પોતાની આવરદા માંથી અમુક વર્ષ ઓછા કરે છે, જે પોતાની પાસે છે એ બરોબર છે, એ સમજાય છે એ પોતાને માટે જીવવાના સમયમાં વધારો કરી શકે છે.

આજે ગણપતભાઈની સાથે ફોન પર માંગરોળ વાતચીત થઈ રહી હતી, એમાં વિષય પોતાને ઓળખીને જીવવું, એમાં ગણપતભાઈનું જીવન અલગારી, મસ્તીભર્યું, બધું કરતા હોવા છતા કાંઈ વળગણ નહીં, જ્યાં હોય ત્યાં રહેવાની તથા સ્વિકારભાવ ભરપુર જોવામાં આવવાથી મારાથી એનો ઉલ્લેખ કર્યા વગર ન રહેવાય ત્યારે, ગણપતભાઈનું કહેવાનું હતું કે બીજાની થાળીમાં હંમેશા લાડુ મોટો લાગે.

એમની વાત અમુક અંશે સમજાય એવી છે, ઘનવાનોને ગરીબોની ઈર્ષા આવે છે, કાંઈ ઉપાદી કે ચિંતા, રોડ માથે તો રોડ માંથે સુઈ જાય છે. ગરીબોને અમીરોની ઈર્ષા આવે, શહેરવાળા ગામડાના વખાણ કરે, તાજી હવા, ચોખ્ખું, દવા વગરનું ખાવા પીવાનું વગેરેની વાતો કરે પરંતુ ગામડાવાળાને મળીને પુછ્યું છે કે એને એમા સુખ છે, ગામમાં માખી, મચ્છર એટલા કે માણસ ખુલો સુઈ ન શકે, માલ ઢોરના છાણ, મુતરથી આખું ગામ ગંદકી ભર્યું હોય એટલે એને શહેરવાળાની ઈર્ષા આવે. શહેરવાળાનું જીવન નિરાંતે જોવો તો ખબર પડે, કેટલી ભાગ દોડવાળી જુંદગી, દર પહેલી તારીખની રાહ, સંકડાશ વાળી વ્યવસ્થામાં રહેવાનું, ખરેખર જ્યારે પોતે જ જો પોતાને ઓળખીને સ્વિકારી શકે તો કોઈ વાત બને.

માટે જાગો, જીવન અર્થ હિન થઈ જાય એની પહેલા એમા નવા કુંપળ કુટે, લહેરાય જવાય, જે છે એમાંથી જ ઉપવન ખડુ થઈ શકે તો જ શક્ય છે. બાકી તો બીજાનું જોયા કરવાથી પોતાની ક્યારેય કિંમત નહીં સમજાય. બીજુ આ જગતમાં કોઈ ભલે મેળવી ન શક્યું હોય પરંતુ મને તો મળવાનું, એ આશાના સહારે તો જીવાતું હોય છે.

તા:- ૦૧/૦૪/૨૦૧૨

આજે મિશ્રા સાહેબ બનારસવાળાની સાથે ફોન ઉપર જીવન તથા અંદર બહારના જગતની વ્યવસ્થાની ઉપર ચર્ચા કરી રહ્યા હતા ત્યારે ડો. હૃદયનારાયણ મિશ્રા સાહેબે બહુ જ સરસ પ્રશ્ન કરેલો કે “તમે સંસાર વહેવારની વાતો કરો છો, આધ્યાત્મિકની વાતો કરો છો, ઈર્ષા, અહંકારની વાતો કરો છો, પ્રેમની તથા તેના પ્રમાણની વાતો કરો છો પરંતુ આમા જ્યારે અહંકારની વાત આવે છે તો પુછવાનું મન થાય છે કે તમારો પોતાનો અનુભવ અહંકાર બાબતમાં જણાવો, ક્યારે અને કેવે સમયે તમે અહંકારનો અનુભવ વધારે કરો છો, કેવા સમયે તમારામાં અહંકાર વધારે ડોકાય છે.”

પ્રશ્ન સીધો અને સરળ છે અને જટીલ પણ છે, બીજાને માટે અભિપ્રાય આપવો હોય તો સરળ છે, પરંતુ જ્યારે પોતાને પોતાના અનુભવથી જવાબ આપવો હોય તો કઠીન નહીં મુશ્કેલ પણ છે કારણ કે જેમ જાણકારી અને અનુભુતિ એ બે વચ્ચેનો ખ્યાલ નહીં આવે ત્યાં સુધી સ્પષ્ટ કહેવું મુશ્કેલ થઈ જાય છે.

દાખલા તરીકે અહંકાર છે તો કોના માટે છે અને શું કામ છે, એવી જ રીતે ધ્યાન આવે છે કે થાય છે, કોને માટે છે અને શું કામ છે, એવું જ પ્રેમનું છે, પ્રેમ આવે છે કે અંદર છે, અને આવે છે તો કોના માટે અને કેટલો આવે છે. આવી જ રીતે અંદરથી ભાવ પ્રગટે, જે પ્રાર્થનાના રૂપમાં હોય કે આરાધનાના રૂપમાં હોય પરંતુ કોના માટે અને શું કામ છે, આ બધું જ આમ જોવા જઈએ તો શબ્દોમાં વર્ણન કરવું એટલે એનામાં અસત્યનું સામેલ થઈ જવું ચોક્કસ છે, કારણ કે આ બધું અનુભુતિનું છે, એનું વર્ણન ન હોય, માત્ર અનુભવવું પડે ક્યારે કેટલો કે કેટલું શું કામ અને શેના માટે એ બધું અનુભવવાનું છે, કહેવાનું નથી.

મારામાં અહંકાર છે એવું પુછ્યું હોત તો તો એનો જવાબ તરત જ આવે કે હા.

પરંતુ પુછવામાં આવ્યું છે કે ક્યારે વધારે અહંકાર જોવામાં આવે છે, તો એના સંદર્ભે એવું લાગે છે કે જ્યારે જ્યારે મારાથી લખાય ગયેલું હું વાચતો હોવ અને એમાં કંઈ વાહ શબ્દ ખોલી જાય તો એ સમયે થોડો ઈગોમાં સળવળાટ થઈ જતો, ત્યારે જોવામાં આવી જાય છે.

ગઈ કાલે નાનજીભાઈ ખોદરનો પ્રશ્ન હતો કે ઈર્ષા, લોભ, મોહ, ક્રોધ, લાલચ વગેરે આદીકાળથી ચાલ્યું આવતું, બધા ધાર્મિક પુસ્તકોમાં વાંચવા તથા સાંભળવામાં મળે છે, તો શું આ બધું આપણી સાથે જન્મતાની સાથે કુદરતના વ્યવસ્થાના ભાગરૂપે હશે કે કેમ?

નાનજીભાઈનો પ્રશ્ન એકવાર ધ્યાન તો માગી લે છે, ઈર્ષા, લોભ, મોહ, ક્રોધ વગેરે છોડવાની વાતો યુગો યુગોથી થઈ રહી હોવા છતાં દરેક માનવીમાં આ બધું જોવા તો મળે છે.

આ પ્રશ્નનો જવાબ તો આપણે અગાઉના પુસ્તકોમાં લખાયને વંચાય પણ ગયો છે, છતાં એની આછી રૂપ રેખા અહીં ટાંકી લેશું.

આ જગતમાં જીવ સુષ્ટીની રચનાને જોતા તો કુદરતની જે વ્યવસ્થા છે એમાં જીવ માત્ર સ્વ અર્થેજ કામ કરીને જીવતો હોય છે, આપણે માનવી પણ એક જીવ સુષ્ટીનો ભાગ જ છીએ, આપણે પણ સ્વ અર્થેજ જીવન જીવવાનું હોય છે અને શરૂઆત આપણે પોતે જન્મ્યા હોઈએ ત્યારે કોઈએ માના આંચળમાંથી દુધ કે ખોરાક ખેંચવાનું કામ કર્યું છે, કોઈએ કુંકમારી નથી.

તા:- ૦૨/૦૪/૨૦૧૨

આપણે સમસ્યા વગરનું સમાધાન ગોતવામાં આપણો કિંમતી સમય બગાડી રહ્યા છીએ, એને હિસાબે વર્તમાનમાં રહેવાતું નથી, સમસ્યા વગરનું સમાધાન એટલે સમસ્યાના બીજાનું વાવેતર પણ થઈ જાય છે.

તા:- ૦૪/૦૪/૨૦૧૨

પરિવર્તનને હિસાબે રોજ નવું દેખાય છે, ખરેખર નવું તાત્કાલિક પેદા થતુ નથી અને ખતમ પણ થતુ નથી, હા, એ જે સ્થિતીમાં હોય એનો સ્થિતી પલટો થઈ જાય અને આપણને નવું લાગે કારણ કે જે જોવાય એ અત્યારની સ્થિતીને અનુરૂપ જોવાય છે. પહેલાની આકૃતિ કે આકાર બદલાયા કરતો હોય છે, જેમ આકાશમાં વાદળોનો જથ્થો નિકળે એમાં અનેક રૂપમાં વાદળો હોય છે અને ઘડી બે ઘડીમાં રૂપ બદલાય પણ જાય છે.

આપણી અંદર પણ આવાજ વિચારોના વાદળા નિકળતા હોય છે, ઘડી-ઘડીમાં રંગ રૂપ બદલુ જ બદલતું આપણે જોતા હોવા છતા હજી વિચારોના વાદળાને સમજી શક્યા નથી. ભલે આપણ ને ન સમજ્યા હોય પરંતુ આપણે આકાશમાં તો જોતા હશું ને કે વાદળા અનેક રીતેના નિકળે છે, તો એમાંથી એવા વાદળા પણ છે, જે પૃથ્વી ઉપરના જીવને જીવાડવામાં મદદરૂપ થાય છે. એવી જ રીતે વિચાર છે તો જ બદલુ જ છે, નહીતર કાંઈ નથી, વિચાર દ્વારા જ કાંઈ પણ અમલમાં આવે અને નવું સર્જન થઈ શકે છે.

તા:- ૦૫/૦૪/૨૦૧૨

માણસને સ્વર્ગ જેવું ક્યારે લાગે, જ્યારે અંદરથી પડેલું વ્યક્તિત્વનું બીજ છોડ થઈને બહાર લહેરાતું દેખાય કે અનુભવાય, જે પોતાની મેન્ટાલીટી છે કે હોવાપણું છે. જે બીજ સ્વરૂપ આપણી અંદર પડેલું છે એનું ધ્યાન જાય અને એને સથવારે વૃક્ષ સુધીની યાત્રા થાય અને એમાંથી સ્વિકારના કુલ ખિલે, એને ધ્યાન નું ખાતર મળે ને પ્રેમ સ્વરૂપ ફળ લહેરાય જાય. પછી સ્વર્ગ તો ત્યાં જ હોય છે, પછી તો અંદર જેટલી મધુરતા ભરેલી હોય તે પુરી રીતે પ્રગટ થવામાં કોઈ અડચણ ન આવે.

માનવીનું મોટામાં મોટું દુઃખ કે જે પોતે થઈ શકે છે એ થઈ ન શક્યો.

તા:- ૦૭/૦૪/૨૦૧૨

પોતાનું મુલ્ય નહીં સમજાય ત્યાં સુધી જગતની વ્યવસ્થામાં આપણું સ્થાન ક્યાં છે, એ કેવી રીતે સમજાશે?

અગાઉ થઈ ગયેલ અનુંભવીઓ જે જે પોતે સમજણ અને પોતાની અંદરની પ્રતિભાના આધારે પોતે જે સમજ્યો હોય, કોઈ શોર્ટ કટમાં સમજી ગયો, એણે શોર્ટ કટમાં મંત્રના રૂપમાં વર્ણન કર્યું, કોઈ ઉખાણાની રીતથી, કોઈ કહેવતોની રીતથી સમજાવવાને પ્રયાસ કર્યો, કોઈએ કાવ્યનાં રૂપમાં, ભજનના રૂપમાં, વ્યાખ્યાનાં રૂપમાં પોતે જે સમજ્યો હોય એવા રૂપમાં ઢાળી જે લોકોને પિરસતો ગયો, હવે જોઈએ તો પિરસવાનું તો કામ બહું જ લોકો એ કર્યું છે. પોત પોતાને હિસાબે રસોઈ બનાવી અને ખાવા વાળા બુફેની જેમ, જેને જે હિસાબે સમજાયું કે ભાવ્યું એ પ્રમાણે ઉપયોગ કરવા લાગ્યા, ખરેખર તો બધા જે સમજ્યા છે, એ તો બધું ખરોખર સમજ્યા છે. રીત બધાની અલગ હોવા છતાં સાચા જવાબ તો જે જોયેલા છે એ જ છે.

જેની પાસે ધન હોય, એની પાસે સમયનો અભાવ હોય અને ધન ન હોય એની પાસે સમય સિવાય કંઈ ન હોય.

ગમે તેવા સમયમાં જેણે સમયને માન આપ્યું છે, એ જે માટે સમય કાયમ માટે એક સાથીદારનું કામ આપે છે.

સાંસારીક જગતમાં કંઈ પણ કર્યા વગર કંઈ મળતું નથી, આધ્યાત્મીક જગતમાં કંઈ પણ કર્યા વગર જેટલી ક્ષણ પોતાની પાસે રહી શકે એટલું એ પામી શકે.

તા:- ૦૮/૦૪/૨૦૧૨

આજે બપોરના ભીમજીભાઈને ત્યાં જમવા જવાનું થયું ત્યાં હું તથા વિઠલભાઈ તથા રામજીભાઈ વકીલ જમવાની વાર હોવાથી બાબુમાં ગાર્ડન હતા ત્યાં બેઠા-બેઠા આધ્યાત્મીક બાબતની ચર્ચા કરતા હતા તેમા રામજીભાઈ એ સવાલ કર્યા કે “એવું તો ક્યું તત્વ આપણી અંદરથી જતું રહે છે કે આપણું મૃત્યુ થઈ જાય છે.”

વકીલશ્રી રામજીભાઈનો પ્રશ્ન અંતર જગતની યાત્રા કરવાની તડપમાંથી ઉઠયો હોય અગર કોઈ ભયના સ્થાનેથી પણ આવા પ્રશ્નો ઉઠતા હોય છે, જેણે ચાલવાની શરૂઆત કરી છે, જેને અંદરની વ્યવસ્થામાં ડોકીયું કરવું છે એને પ્રશ્નો તો ઉઠવાના.

આપણી અંદરનું એવું ક્યું તત્વ જતુ રહેવાથી આપણું મૃત્યુ થાય છે. એમ પ્રશ્ન હતો, ખરેખર જો જાણવું હોય તો એ એવો પ્રશ્ન હોવો જોઈએ કે જે અત્યારે હાજર છે, જેનો અનુભવ કરવો હોય તો થઈ શકે? એને માટે પ્રશ્ન એ હોવો જોઈએ કે અત્યારે જે આપણે જીવી રહ્યા છીએ અને આપણા એન્જીનનું કામ કરી રહ્યું છે તે ક્યું તત્વ છે, તો જવાબ ગોતવો સરળ બને.

આ પ્રશ્નને સરળ બનાવવા તો આપણે આપણા તત્વ સુધી કોના દ્વારા પહોંચી શકાય તેમ છે અને એ તત્વ છે કે નહીં એ શેના દ્વારા ખબર પડે એ ખ્યાલમાં આવવું જરૂરી છે.

આપણે જોઈએ છીએ કે માનવીના મૃત્યુ પછી બધું શરીર એમને એમ હોય, માત્ર શ્વાસ આવતો જતો બંધ થઈ જાય, એને મૃત્યુ જાહેર કરાય છે, તો પોતાને માટેનું મુળ તત્વ શ્વાસ દ્વારા જ ઓળખવું પડે.

શ્વાસ જ આપણને જીવન મૃત્યુના ખબર આપતો હોય તો, જે કાંઈ છે એ શ્વાસ આધારીત જ હોવું જોઈએ, એટલે અંદરના જે કોઈ પાત્રો હોય એને કાબુમાં લેવા માટે પણ શ્વાસ દ્વારા સાધન કરવાથી બધા જ પાત્રો વ્યવસ્થીત કામ કરવા લાગી જાય છે અને જે વિચારોનું વાવાઝોડું છે એ પણ વિચાર જોવાનું શરૂ કરીશું ને એટલે ઓટોમેટીક શાંત પડવા લાગે છે અને આપણે આપણા સુધીનો રસ્તો ખુલ્લો થતો થશે.

જે કાંઈ સિદ્ધ કરવું હશે એ પણ એના દ્વારા થઈ શકશે.

આપણે આપણી અંદર જે વ્યવસ્થા છે એને જોવી છે તો જે કાંઈ સાંભળેલું છે એને એક બાજુ મુકી દેવું અને પછી વિચારો અને જોવો કે આપણને અંદર જોવાનું કોણ કહે છે? એ કોને દેખાય છે કે સમજાય છે.

આપણી અંદર એવી વ્યવસ્થા તો છે, એ કાંઈ બીજો ચલાવી રહ્યો હોય એવું લાગે છે, હવે જોવાનું એ છે કે જે બીજો હોય એવું લાગે છે, એ કોને લાગે છે, આને, એને, પાછો કોઈ જોઈ રહ્યો છે અને તાળો મેળવે છે તો એ પણ કોણ હશે કે આપણી અંદરની વ્યવસ્થા તરફ ધ્યાન કેમ જતું નથી.

વકીલશ્રી નો પ્રશ્ન હતો કે આ ઘરમાંથી કોણ નિકળી ગયું પરંતુ પહેલા એ જાણવું જરૂરી છે કે પહેલા આ ઘરમાં હતું કોણ ?

તા:- ૧૦/૦૪/૨૦૧૨

પ્રશ્ન ઉઠે એમાં શંકા ન હોય પરંતુ જાણવાની તાલાવેલી હોય અને એ તાલાવેલી ને હિસાબે જે કાંઈ વાંચ્યું હોય અગરતો સાંભળ્યું હોય એ બધાનું તારણ પોતાને હિસાબે કાઢતા પણ ન સમજાય તો માની લેવાને બદલે અંદરથી એક બીજો જ પ્રશ્ન પેદા થાય અને એની ખોજ શરૂ થાય, જ્યાં બુદ્ધીને આરામ આપીને શ્રદ્ધાને આગળ કરી એક વખત ઝંપલાવો તો ખરા.

બુદ્ધીથી બહારની દુનિયામાં જેટલું ઉડાન ભરવું હોય એટલું ભરી શકાય પરંતુ જ્યાં અંદર ઉતારવાની વાત છે ત્યાં બુદ્ધીને એક બાજુ મુકીને શ્રદ્ધા તથા સ્વિકારથી જ ઉતરી શકાશે કારણ કે ત્યાં તકે ચુકત પ્રકાશ નથી અને એ પણ ખબર નથી કે ત્યાં શું છે અને કેવું છે.

તા:- ૧૧/૦૪/૨૦૧૨

પોતાની અંદર ઉતરવા બુદ્ધીની જરૂર ભલે ન પડે પરંતુ સામાન્ય સમજ તો જરૂરી છે અને સમજનો ઉપયોગ આપણે કરવો પડશે. કારણ કે જેમાં અંદર ઉતરવું કે પ્રવેશવું છે તો આપણું ઘર એટલે કે શરીર છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

અત્યાર સુધી સાંસારીક તથા વહેવારીક કામ કરવામાં વધારે પડતું બહાર રહેવું પડ્યું હોય એને હિસાબે અંદરની વ્યવસ્થા કોણે સંભાળી છે તથા જે અંદરના પાત્રો છે એમાંથી અંદરના વાવડ આપે એવું ક્યું પાત્ર છે, જેના દ્વારા આપણને અંદર ડોક્યું કરી શકીએ તેમ છીએ.

આ ઘરનાં મુખ્ય ચાર વ્યવસ્થાપકો છે, જે આખા તંત્રને પોતાની મરજી મુજબ ચલાવે છે. મન, બુદ્ધી, ચીત અને અહંકાર આ ચારેયના નામ તો આપણને બહારથી મળેલા હોય છે અને નામને હિસાબે આપણે ઓળખતા હોઈએ છીએ, હકીકતમાં આપણે ક્યારેય એ શું કરે છે? એના તરફ આપણું ધ્યાન ગયું નથી અને જરૂર પણ પડી નથી.

ખરેખર અનુંભુતિ દ્વારા આ ચારેયની સાથે એના નામને એક બાબુ મુકીને એ શું છે અને ક્યું કામ કોના આધારે કરે છે.

આમાથી ક્યું પાત્ર કેવા ટાણે ક્યો ભાગ ભજવે છે, એ જો આપણને ખબર ન હોય તો કેવી રીતે તેને સમજાવી શકીશું, એટલા માટે તો મે અનેક વખત કહ્યું છે, પહેલા તો આપણી અંદરના પાત્રોને સમજવા હશે ને તો એને રોજ થોડો ટાઈમ આપવો પડશે.

તા:- ૧૨/૦૪/૨૦૧૨

સમજાતું નથી એમ સ્વિકારવા ભલે કોઈ તૈયાર થાય કે ન થાય પરંતુ હકીકતમાં અંદર બહારમાં, અંદરનો ખેલ એટલો અદ્ભુત છે કે ઓટોમેટીક કાંઈ સમજાતું નથી એવું ચોક્કસ થવાનું.

અત્યાર સુધી આપણે જે કાંઈ શિખ્યા હોઈએ એ બધું એક વિદ્યાર્થીનાં રૂપમાં શીખ્યા હોવાથી, ધીરે- ધીરે બુદ્ધીનો વિકાસ થતો રહ્યો છે, મા-બાપ પાસેથી, શિક્ષકો પાસેથી અને સમાજ પાસેથી જે કાંઈ શીખ્યા એ બધું બુદ્ધી પુર્વકનો વિકાસ કેમ થાય એના સંદર્ભે જ શિખાયું હોય છે.

સમાજ કે શિક્ષકો પાસે જે કાંઈ શિખાયું હોય એમા માત્ર લાભ - હાનીના પાઠ જ ભણાયા હોય છે.

જ્યા પોતાને ઓળખવાની વાત છે ત્યાં શિક્ષક કે વિદ્યાર્થી કોઈ રહેતા નથી અને શિક્ષક વિદ્યાર્થી જે કાંઈ છે એ એક વેપારનો ભાગ છે, એમાં બંનેને કાંઈક મેળવવાનું હોય છે, ત્યારે અંદર તરફમાં તો જે એ રસ્તાનો માહિર છે, જાણકાર છે અને એ રસ્તે ચાલવાવાળો છે એ બંને ને કાંઈ મેળવવાનું નથી હોતું, માત્ર અત્યાર સુધીનો જે વજન માથા ઉપર લઈને ફરતા હોઈએ, એમાંથી ઓછો કરવાનો છે, મેળવવાને બદલે ગુમાવવાનું છે. વેપાર નથી ત્યાં માત્ર સ્વિકાર સિવાય કાંઈ રહે નહીં. શિક્ષકના સાનિઘ્યમાં શિખવાનું હોય છે અને જાગી ગયેલાના સાનિઘ્યમાં જાગવાનું હોય છે.

શિખવામાં બધું ભેગું થાય અને જાણવામાં બધું જોવાય જાય, ફરક શું છે એ તો જોવાવાળા ને દેખાય.

જોવાવાળો જાણે શું કામ કે જોવા વાળો કેવી રીતે જોવે છે એની ઉપર આખો આધાર હોય છે.

દરેક માનવીની માનસિકતા જોવો તો બધાને એવું લાગે છે કે સુખ બહાર છે અને બહારથી ગોતવાનું છે પરંતુ હકીકતમાં તો લગભગ કોઈને ખબર નથી કે સુખ શેમાં છે અને એ સમજાય જાય કે સુખ ક્યાંય બહારથી આવતું નથી તો ભટકણ ઓછું થઈ જાય.

તા:- ૧૪/૦૪/૨૦૧૨

મને તથા મારા જીવનને જોતા તો એવું લાગે છે કે લગભગ માનવી પોતે તો ભાગ્યે જ જીવતો હોય છે, જે કાંઈ જીવાતું હોય એ બીજાને આધારે કે અનુકુળતાને હિસાબે જીવાતુ જોવાય છે અને બીજાની અનુકુળતાને પ્રમાણે જીવવું, એનું નામ આપણે સંસ્કાર આપવામાં આવ્યું છે. ખરેખર જ્યાં બે ભેગા થાય ત્યાં સંસ્કાર વગર રહેવાય નહીં. પણ જે પોતાને ઓળખી જાય, પછી ગમે એટલી ભીડ હોવા છતાં એકલો રહી શકે અને એને સંસ્કારોની જરૂર પણ ન રહે છતાં પણ સંસ્કારોથી જીવાતુ હોય એવું બીજા બધા સમજી લે છે.

વિચાર સાગરનાં મોતી

જ્યારે પોતાની પાસે બેસવાનો અવસર મળે તો અનુભવ કરી લેજો પછી જ ખ્યાલ આવશે કે હું ભુલ કરી રહ્યો છું કે મારે મારી પાસે બેસવું નોતું જોઈતું કારણકે એમ થવાનું કારણ કે આપણી પાસે બેસવાથી કાદવમાં લથપથ આપણે આપણને જોઈને આપણી ઉપર પણ ચીડ ચડવાની કે બહારથી સુંદર લાગતો અંદરથી આવો છું? આપણે આપણને સમજવામાં બહારી જાણકારીમાંથી સમાધાન ગોતતા હોવાથી આપણને બહારથી સમજી જશું પરંતુ અંદર તો એવા ને એવા જ હશું.

આપણે આપણી પાસે બેસવું છે અને બેઠા પણ ખરા, આંખો મીચીને આપણને એમ કે આપણે આપણી પાસે છીએ પરંતુ જરા જોવો તો ખરા ચિત ક્યાં પહોંચ્યું છે.

કાંઈ જોતું નથી એવી વાતો કરતા હોઈએ અને ખરેખર જોય તું ન હોય પરંતુ બીજી સાઈડથી કેટલું ભેગુ થઈ જાય છે. એ બાજુ ધ્યાન ગયું છે ક્યારેય ?

છોડવાની વાતો થાય અને પકડાતું વધારે જવાય છે, આ આખો ખેલ વ્યારો છે, બધા બરોબર જોઈ લેજો આ મારો તથા તમારો છે.

તા:- ૧૬/૦૪/૨૦૧૨

ગઈ કાલે પતરા મંડળી દાસ મામાની નવી અંબાવાડીમાં ભેગા મળીને જ્ઞાન ગોષ્ઠી કરી હતી, તેમાં ચિંતક બાબુભાઈ, અરવિંદભાઈ લાખાણી, ડો.ડાયાણી સાહેબ, શ્રી વિઠલભાઈ સેજળીયા, શ્રી ભીમજીભાઈ તથા નાનજીભાઈ બોદર અને ખીમજીભાઈ કચ્છી તથા પાંચથી સાત બીજા સભ્યોની સાથે બાબુભાઈએ જીવન જીવવામાં તથા આડંબરોમાં કહેવાતા સંપ્રદાયો કેવી રીતે અટવાવી નાંખે છે અને કેવી લાલચમાં માનવી અટવાય જાય છે, એ બાબતમાં પ્રકાશ પાડ્યો, અડધોક કલાક મૌન રહીને પોતાની પાસે બેસવાનો બધાએ પ્રયાસ કર્યો. આંબાવાડી તાપી નદીને કિનારે અને આંબાના ઝાડની ઘટામાં બોલતું પક્ષીઓ કોચલ તથા કોકીલની મઝા વગેરે શાંતિ ભર્યા વાતાવરણમાં માણવાનો અવસર પણ ભોગવ્યો.

વિચાર સાગરનાં મોતી

~ 243 ~

પોતાની પાસે બેસવાની વાત થયા પછી બધા બેઠા અને આનંદીત થયા.

પોતાની પાસે બેસવાની શરૂઆત એટલે એકલા રહેવાની શરૂઆત અને એજ શરૂઆતથી આપણને ઓળખવાની કે સમજવાની શરૂઆત, એક વખત આપણે આપણને સમજતા થવું પછી આગળ વધીને આપણી પાસે પહોંચવું અને ત્યાર પછી આપણે આપણા મય થઈ જવાનું, આપણા મય થઈ જવાનું, એટલે જે બે હતા તે એક થાય અને ત્યાર પછી પણ જે તેમાંથી એક થયા એવું જોવા વાળો છે, એને પણ એક કરવા બાકી તો રહે જ છે.

તા:- ૧૮/૦૪/૨૦૧૨

મૃત્યુને પોતાની સાથે રાખીને નહીં જીવાય ત્યાં સુધી જીવનની અદ્ભુતતા ક્યાંથી સમજાવાની કારણ કે એક મૃત્યુનું જ્ઞાન જ માનવીને પોતાની તરફ પાછો વાળી શકે તેમ છે. જન્મ-મરણ અને જીવન ખરેખર પોતાને અનુંભુતીને હિસાબે જીવવું જોઈએ, કોઈ પણ વાર્તા કે કહાનીના આધાર પર નહીં, કારણ કે ભલે આપણે આપણા મૃત્યુનો ખ્યાલ ન હોય પણ રોજના મરવાનો અનુંભવ તો ચોક્કસ છે. જો પરીવર્તન તરફ આપણું ધ્યાન જાય તો પોતે પોતાની તરફ પાછો વળી શકે.

આ જીવનરૂપી જંગલમાં આપણે ફરવા કે કોઈ કારણસર નિકળ્યા તો છીએ, આખો દિવસ ફર્યા પછી બહુજ નિકળી જવાયું હોય તો સાંજ પડવા આવી હોય, ઘર દુર હોય, આવા સમયે કેવી પરીસ્થિતિ સર્જાય એની કલ્પનાથી પણ આપણે આપણી તરફ પાછા વળી શકાય.

બાકી તો જે કાંઈ કાર્ય પાર પાડવું હોય, સમજવું હોય તો પહેલા તો જે કાંઈ છે એનો સંપૂર્ણતાથી સ્વિકાર કરી લેવામાં આવે તો એને જે બાબુ વાળવું હોય એ બાબુ વાળી શકાય તેમ છે.

આધ્યાત્મીક જગતમાં પોતાને ઓળખવાની જ્યાં શરૂઆત થઈ રહી હોય ત્યાં આપણા વિષે જે થોડું ઘણું સમજતા હોય એને ભાર દઈને બે ગ્રણ

વખત રીપીટ કરીને કહેવું પડે કે હવે પછી કેમ કરવાથી કેવું થાય અને જેને સંપૂર્ણ પોતાના વિષે જરાય જ્ઞાન નથી એને તો એક જ વખત કહેવાથી બરોબર સમજી શકશે કારણ કે જાણકારીના જાળા તોડવા થોડી વધારે મહેનત કરવી પડતી હોય છે.

આપણે જ્યારે આપણી પાસે જવું છે તો આપણે જ આપણને પ્રેરણાબળ આપવાનું છે, આપણે સુજાવ કે હિંમત આપવાની છે અને એ સુજાવ કારગત થશે, કારણ કે આપણી અંદર આવી તો અનેક શક્તિ વપરાયા વગરની પડી છે, જો બીજાના કહેવાથી આપણી અંદર બુદ્ધી દ્વારા વિકાસ થતો હોય અને સમજણના દરવાજા ખુલતા હોય તો આપણે પોતે જ આપણને સુજાવ આપીએ તો એક તો પોતાને પોતાના ઉપરના વિશ્વાસની દ્રઢતામાં વધારો થશે અને અંદરની શક્તિનું એક બિન્દુ ખુલી પણ જાય અને એના પ્રકાશમાં આપણે આપણા સુધીનો રસ્તો જોઈ પણ શકીશું.

મારામાં કાંઈક તો એવું છે, જેની મને ખબર નથી છતાં એ મારે મારામાં પ્રેરણાદાય થઈને મારી પ્રતિભાને પ્રકાશીત કરવામાં મદદરૂપ થઈ રહ્યું છે, કારણ કે જ્યારે હું લખતો હોવ ત્યારે શું લખું છું એ કે પહેલે થી કાંઈ નક્કી ન કર્યું હોવા છતાં લખાય જાય છે અને જે લખાય જાય તે મને પણ ક્યારેક ક્યારેક આશ્ચર્યમાં નાંખી દે છે.

પોતાનો જરા પણ અણસાર આવી જશે પછી આ સંસારના બધા જ ભૌતિક સુખ આપણા મય થઈ જશે, પણ આપણામાં ક્યારેય ભૌતિક સુખની ઝલક જોવા નહીં મળે, પછી તો જે કાંઈ ઘટના ઘટે એમાં એ ભલે ઓતપ્રોત દેખાતો હોય, પણ ક્યારેય ઘટના પોતાની અંદર નહીં ઉતરે.

તા:- ૧૯/૦૪/૨૦૧૨

સંસાર વહેવારના પ્રલોભનો ના શબ્દોની અસર તરત થાય છે, એનું કારણ આપણે વર્ષોથી એને અનુરૂપ જીવતા હોઈએ છીએ.

આપણે હવે જે કામ કરવાનું છે તે અંદરના સભ્યો સાથે કામ કરવાનું છે, અત્યાર સુધી જે જીવનમાં જેની જરૂરી હતી અને એની સાથે કામ કર્યું છે તે આપણી બહારની ઈન્દ્રિઓના સથવારે કર્યું છે, જોવું હોય તો આંખ દ્વારા, સાંભળવું હોય તો કાન દ્વારા, કાંઈ ચાવ્યું હોય તો જીભ દ્વારા, સુઘવું હોય તો નાક દ્વારા, અને સ્પર્સનો અનુભવ ચામડી દ્વારા કર્યા હોય અને એ બધાને જે સહકારરૂપ થવામાં આપણા હાથ, પગ તથા મનનો મોટો ફાળો જોવામાં આવ્યો છે. આ બધું બરોબર જોવાય ગયું હોય પછી અંદર તરફને રસ્તે વળવું હોય તો અંદરના સભ્યોની સાથે સુમેળ સાધવાનો રહેશે, એ સભ્યોને આપણે ઓળખી લીધા છે. માત્ર પર્સનલ મુલાકાત બેચાર વખત ગોઠવાય જાય અને એકબીજાને અનુરૂપ થવામાં મદદગાર થાય તો આગળ વધવામાં સરળતા મળી શકે તેમ છે.

અંતર જગતની યાત્રા કરવી એટલે પોતાના પાસે બેસવાનું, જ્યારે અંતર જગતની યાત્રાની વાત થઈ રહી છે, તો પહેલા આપણે જે અંતર જગતમાં ચાલી શકે તેવા વાહનો પણ જોઈએ છે, વાહનોના નામ તો પહેલા જાણ્યા છે છતા જણાવી દવ મન, બુદ્ધી, ચિત અને અહંકાર આ અંદરની યાત્રા કરવી હશે અને જેના દ્વારા કરવી હશે તો પહેલા આ વાહનોને સમજવા પડશે, એ બગડે તો શું થાય અને કેમ રીપેરીંગ થાય, વાહન નંબર એક જો બિમાર પડ્યું કે બગડ્યું હોય તો એને આપણે કહીએ છીએ કે મનમાં બહું જ બેચેની વર્તાય છે. એ થયો મનનો રોગ, વાહન નંબર બે જે બુદ્ધી છે અને એ બિમાર પડે એટલે આપણે કહીએ છીએ કે બુદ્ધી બહેર મારી ગઈ છે. આ થઈ બુદ્ધીની બિમારી, વાહન નંબર ત્રણ જેને ચિત કહીએ છીએ અને એની બિમારી એટલે ચિત ઠેકાણે નથી અને વાહન નંબર ચાર એ છે. અહંકાર અને જ્યારે-જ્યારે અહંકાર ઘવાય ત્યારે બહું જ મોટો બખેડો ઊભો કરે એ એની બિમારી છે.

અંતર જગતની યાત્રામાં એટલે પોતાની પાસે બેસતા પહેલા આ ચાર તથા એમાં થતી ખરાબી વગેરે પુરેપુરી રીતે સમજી લેવું પડશે એટલે

રસ્તામાં કોઈ રૂકાવટ આવે નહીં અને સડસડાટ પોતાની પાસે પહોંચી જવાય.

તા:- ૨૦/૦૪/૨૦૧૨

જુની આદત હોય કે વ્યસન, એના માંથી નિકળવું હોય તો બહું જ ધીરજ તથા સહજતા ની જરૂર પડે છે, તો જ્યાં અત્યાર સુધી બહાર ફર્યા હોઈએ અને એ રીતે જીવાયું હોય અને એ આદતને ફેરવવા તો ખાસ સહજ થઈ જવું પડશે, જે થાય એ માત્ર જોવાનો પોગ્રામ હશે તો જ પોતાના તરફ આપણે વળી શકીશું.

જગતની જે કાંઈ મસ્તીનું ઉદ્ભવ સ્થાન ધ્યાન છે અને ધ્યાન જ્યાં હોય ત્યાં રહી જાવ, બાકી બધું અસ્તીત્વને ભળાવી દેવામાં આવે તો આનંદનું જે પરમ સ્થાન પણ ખુલી શકે તેમ છે, કારણ કે પરમ આનંદના તાળાની ચાવી પણ ધ્યાનમાં જ છુપાયેલી છે.

માનવીના અવિરત ચાલતા મગજમાંથી કોમ્પ્યુટરનો જન્મ થયો અને મગજની ગુણવંતા એમાં ફીટ થઈ, સાથો-સાથ કોમ્પ્યુટરમાં મગજ કરતા એક સુવિધા વધારે આપવામાં આવી કે જ્યારે કોમ્પ્યુટર બંધ કરવું હોય ત્યારે બંધ કરી શકાય પરંતુ મગજમાંથી નિકળતા વિચારોને માટે એવું કોઈ બટન ન હતું કે ક્યારેક મગજ ને આરામ આપી શકાય પરંતુ જ્યારથી ધ્યાનમાં મસ્ત થઈ જવામાં અનુભવ થયો છે, ત્યારથી મનને એમાંથી આરામ આપી શકાય, એવું ધ્યાન દ્વારા અનુભવમાં આવ્યું છે તો એનો પ્રયોગ જ આપણે આપણી સાથે બેસવાની જે ક્રિયા છે, જે પદ્ધતી છે, એ જ ધ્યાન છે અને એ જ પોતાની પાસેનો સમાગમ છે અને એ જ વિચારોને વિરામનું કામ કરવાનું અને કોમ્પ્યુટર રૂપી મગજ ને આરામ મળશે.

તા:- ૨૧/૦૪/૨૦૧૨

સંપુર્ણતાથી પોતાએ પોતાને સ્વિકારવું કે સમર્પિત થવું એ જ પોતાને પોતાની સાથે બેસવાનો પ્રયોગ સફળ થવો.

આમા જ્યારે આપણે આપણો અભ્યાસ કરવા લાગી જઈએ એટલે બધુ ધીરે-ધીરે સમજાતું જાય.

મન અને બુદ્ધીની રમતો, ખેલ બહારી જગત કે સંસારી જગતમાં અજબ ગજબના જોવામાં આવે છે. આજે મન અને બુદ્ધી બહાર ખેલ કરે પરંતુ અંદર તો જેનું વર્ચસ્વ છે એ તો ચિત્ત અને અહંકાર નું છે.

ચિત્તનો મુખ્ય રોગ છે, રાગ અને દ્વેશ. જેની પ્રત્યે અનુકુળતા આવે ત્યાં ઓત પ્રોત થઈ જાય, એ ન આવે ત્યાં નફરત પેદા કરે એટલે ચિત્તને સંભાળવા માટે સહજ રહેવું જરૂરી છે, નહીતર રાગદ્વેશના હુમલા ચાલું થઈ જશે અને વૃત્તિઓનું જોર વધી જશે. એને હિસાબે અહંકારને કાબુ રાખવામાં તકલીફ પડવાની, માટે જેમ બને તેમ અંદર તરફ વળ્યા પછી તો સ્વિકાર અને શ્રદ્ધા જ આપણને અહંકાર અને ચિત્તને સાથે રાખવામાં મદદગાર થઈ શકે તેમ છે.

આપણી ઈચ્છા અને કામનાઓથી ભરપુર વિચારોના ઘોઘ વહેતો હોય અને એમાંથી રસ્તો કાઢીને પોતાની તરફ જવું છે, તો બે વિચારો વચ્ચેના જોઈને પકડતા શિખવું પડશે, તો જ આપણે આ ગીર્દી પાર કરીને આપણી અંદરના ચોક સુધી પહોંચી શકીશું.

તા:- ૨૩/૦૪/૨૦૧૨

ખરેખર માનવીમાં જે કાંઈ તાકાત છે એ બોલવામાં નથી, જે કાંઈ છે એ મૌનમાં છે. છતાં પણ જે કાંઈ જીવાય રહ્યું છે એ બધુ બોલી બોલીને જીવાય છે.

આયોજન થી થાય કે સહજતા થી થાય, જે થાય એ આપણી અંદરની બ્લુ પ્રિન્ટ ના હિસાબે થતુ હશે. આપણે નક્કી પણ કરી લીધુ હોય કે આજે તો આપણે આપણી પાસે બેસવું છે પરંતુ જ્યારે એ પ્રમાણે ન થાય ત્યારે કુદરતની જે વ્યવસ્થા છે, જે એના પ્રવાહમાં જ ચાલ્યા કરે છે એનો ખ્યાલ આવે, કદાચ આમ જોતા જોતા આપણે એ પ્રવાહની ખબર

પડી જાય તો ચોક્કસ આપણે આપણા સમયે આપણી પાસે બેસી શકાય તેમ છે.

બહારથી આવતા અવાજમાં સમતોલ રહેવાય તો ખ્યાલ આવે કે અવાજ આવે એ સમયે આપણામાં કોઈ પ્રતિક્રિયા થતી નથી, તો જ અંદરથી ઉઠતો અવાજ આપણા સુધી પહોંચી શકશે અને એના અવાજમાંથી પ્રગટતા શબ્દો અંદરની અનુભૂતિ દ્વારા. જેને પ્રવાસ ખેડવો છે એના રાહબર થઈ શકશે.

પુર્ણતાના વિચાર જ સંપુર્ણતામાં પ્રગટતા હોય છે, જે પોતાની ખામીને ઓળખી ગયો એ ખાલી વગરનો થઈ શકે તેમ છે.

તા:- ૨૪/૦૪/૨૦૧૨

સાંજે મરવાનો પ્રયોગ કરતા-કરતા ઉઠી જવાય છે અને સવારે જાગી પણ જવાય છે. જે જાગી જવાય છે એ સુતા પછીનું જગાય છે, મર્યા પછીનું જગાતું નથી. ખબર બધી છે કે કલાક પછી શું થઈને રહેશે? એ કાંઈ ખબર ન હોવા છતાં યુગો યુગોની વાતો થઈ રહે છે, સાથોસાથ એકેય માનવીનો આગળ પાછળનો કોઈ અનુભવ નથી, છતાં કલ્પના હજારો જન્મ ની થઈ રહી છે.

કેવો ખેલ છે સેકન્ડે-સેકન્ડનો હિસાબ અલગ, છતાં પણ ક્યાંયથી અલગ નહીં, મને બધી ખબર છે કે માનવી ૬૦ વર્ષની ઉંપર પછી ગમે ત્યારે મરી જાય તો એનો ઉઠાપોહ થાતો નથી, એની પાસે ગમે તેટલું હોય કે ન હોય એ પાછું કાંઈ ભેગુ તો લઈ જવાનું નથી, છતાં એવું પરીબળ છે કે માનવી મરવાનો નથી એવું થયા કરે છે.

તા:- ૨૭/૦૪/૨૦૧૨

જ્યારે સમજાય જાય કે અહીંયાથી કાંઈ ભેગુ આવવાનું નથી એટલે ઓટોમેટીક બધું જતું રહે, અને ત્યાગ કરવા પણ રહે નહીં, જે ભેગું જ

નથી આવવાનું તો એને વળગી શું કામ રહે ? જો કે વળગવા ની વાત તો એ જ કરે જે કાંઈ સમજ્યો ન હોય.

એક વાર ભેગું નથી આવવાનું એ સમજાય એટલે બહારનું છુટે પણ જે આપણી સાથે દેહ છે, શરીર છે, એનું પણ વળગણ કે દેહ અભીમાન છુટવાની વાત જે કરતા હોઈએ એને બદલી છુટી જવું જોઈએ.

દેહ અભીમાન છુટ્યા પછી પણ અંદરનું ઘણું બધું રહી જાય છે, એને જોવાનું છે. એ રહી જવાવાળું ક્યું તત્વ છે અને એ પણ આપણી જાણ બહાર આપણી સાથે રહી રહ્યું છે.

આ બધું તો આપણી ઉપર શ્રદ્ધા જાગે તો વાત બને.

આ બધું સાંભળેલી વાત ઉપર વિશ્વાસમાં મુકવાથી કાંઈ સમજાય એવું નથી કારણ કે જેની પાસેથી સંભળાય છે એ એનો અનુભવ છે એટલે ખાલી વિશ્વાસ પેદા થાય પરંતુ જ્યારે એ વિશ્વાસથી પોતાની અંદરનો પ્રયોગ શરૂ થાય અને એમાંથી કાંઈ અનુભવમાં આવે એટલે શ્રદ્ધા જાગે અને એ શ્રદ્ધા દ્વારા આપણે આપણું અંદરનું અંધારું દુર કરવામાં લાગી જવાશે.

તા:- ૨૮/૦૪/૨૦૧૨

જે ઘટે છે એ તો ઘટતું જ રહેવાનું, એ તો પ્રકૃતિનો પ્રવાહનો ભાગ છે. સુખ અને દુઃખ આપણે બનાવેલા બે પાત્રો છે એને ખેલ સમજીને જોવાય તો એ એનું કામ કરે છે, એ સમજાય બાકી તો દુઃખ લાગે કે આવે તો એના પ્રત્યે જાગૃત થવું અને સાક્ષી બનીને જોવાય તો સમજાય એવું છે, કારણ કે જે કાંઈ નડતર કે ઉપાદી એ દુઃખને હિસાબે જ હોય છે. દુઃખ મટી જાય કે સમજાય જાય પછી થોડું કાંઈ બાકી રહે.

સામેની વ્યક્તિનો પરીચય નથી ત્યાં સુધી આપણે અવઢવમાં રહેવાના કે એ કેવો હશે, તેનો સ્વભાવ કેવો હશે વગેરે અટકળ કરતા રહેવાય, પણ એક વાર પરીચય થઈ જાય એટલે અટકળ કે અવઢવ માંથી

છુટા થઈ જવાય. એવું જ આપણું છે, આપણે પણ આપણાથી છુટા પડ્યા પછી પાછા આપણા પાસે બેસવાનો વિચાર કરી રહ્યા છીએ, ત્યારે અટકાવને અવટવ તો રહેવાની કે એ કેવો હશે? પરંતુ જો એકવાર પરીચય થઈ જાય તો વાત બને.

જે જોવાય રહ્યું હોય કે જીવાય રહ્યું હોય એમા ક્યાંયથી મહત્વ કાંક્ષા કે કામના વચ્ચે અવરોધ ઉભો ન કરે તો પોતે જ કુદરતના ખેલનું એક પાત્ર બની જાય અને જે પ્રવાહ વહી રહ્યો છે એમ જ ચાલવા દે અને ક્યાંયથી અવરોધ ઉભો ન કરે તો એ પોતે જ કુદરત, પ્રકૃતિ કે જે કહેવું હોય એનો અંશ કે સંપૂર્ણ બધુંજ એમા જોવામાં આવવા લાગે.

મનના સ્તરેથી જે જાણકારી ભેગી થતી જાય એમાંથી બુદ્ધીનો વિકાસ થાય, એ જાણકારી જો જીવાવા લાગે તો અનુંભવમાંથી અનુંભુતિ થાય અને એમાં ભાવ ભળે એટલે શ્રદ્ધાનું પ્રગટવું શરૂ થાય, શ્રદ્ધા છે એ ન જોયેલા કે અનુંભવેલા માર્ગ પર ચાલવાનું પ્રેરણાબળ છે.

અંધારૂ છે તો ક્યાંક પ્રકાશ હશે. કારણ કે જેનાથી અજાણ હોવા છતાં એવું થઈ રહ્યું છે કે થોડું ઘણું જાણેલું હોય એવું થયા કરે છે અને એને હિસાબે જુની યાદ તાજી કરવાનો અવસર મળે એવી તક શોધવાની કોશિષમાં રહેવાય જવાય છે.

કુદરતનાં પ્રવાહમાં બધું વરસી રહ્યું છે, આમાંથી આપણે શેની જરૂર છે એવું ભાન રહે તો વાત બને.

ખબર હોવા છતાં ખબર ન હોય, એની વાતો જ્યારે-જ્યારે થઈ જાય ત્યારે અહંકારને મજા આવે છે, અહંકાર જ્યાં વચ્ચે આવે એ સારી વાત નહીં પરંતુ એને હિસાબે ખબર નથી, એની ખબર સુધી પહોંચવાની તડપ પણ પેદા થાય છે.

તા:- ૨૯/૦૪/૨૦૧૨

ગમે તેટલી ઉડાન ભર્યા પછી પાછું તો જમીન ઉપર આવવાનું છે એ ખ્યાલ રહે તો જે જીવી રહ્યા છીએ ત્યાં જ સ્વર્ગ છે. સ્વર્ગ છે એવું કહેવાનું કારણ સ્વર્ગ શબ્દથી આપણે પરીચીત હોવાથી ખરેખર બધી બાબતો જોવાય જાય, ક્યાંયથી અદભુત ન લાગે, જે છે તે પુર્ણ સમજાય પછી શું બાકી રહે.

તા:- ૩૦/૦૪/૨૦૧૨

બહારથી ગમે તેટલા ઉપવનમાં ફરો, પક્ષીઓનો કલરવ સાંભળો કે હિમાલય જઈને બરફની ચાદર ઉપર મસ્તી કરો, પરંતુ જ્યાં સુધી અંદરથી ઉપવન ખડુ નહીં થાય, મનનો મોરલો નાચવા નહીં મંડે, તન અને મનમાં ઘબકારા વહેતો નહીં થાય ત્યાં સુધી થનગનાટ તો ક્યાંથી અનુભવાશે? બહેકવા માટે પણ અંદરનો જે ધ્યાન નો નશો છે એનો પણ અનુભવ કરવો પડશે ત્યારે જ અંદરથી એક અહોભાવ પ્રગટશે, વાહ કુદરત વાહ જે જીવનભરમાં કલ્પના ન હોતી એના દર્શન મને કરાવ્યા.

આ વિષય જ એવો છે કે એમાંથી તર્કની બહાર નિકળવું પડે અને તર્કની બહાર નિકળવું હોય તો તર્કને બરોબર સમજવું પડે. જેને સમજવું હોય તો પહેલા તો એનામાં મય થઈ જવાય તો જ સમજી શકાય તેમ છે, એવી જ રીતે બુદ્ધીથી મુક્ત તો બુદ્ધીશાળી જ થઈ શકે કારણ કે એ વ્યક્તિએ બુદ્ધીનું આરપાર નિરક્ષણ કર્યું હોવાથી ધારદાર બુદ્ધીને હિસાબે જ બુદ્ધીશાળી થવાયું હોય અને એટલે જ બુદ્ધીથી મુક્ત પણ થઈ શકાય.

તા:- ૦૧/૦૫/૨૦૧૨

આજ રોજ મિશ્રા સાહેબની સાથે જ્ઞાન પર વાતચીતનો દૌર ચાલી રહ્યો હતો ત્યારે જે ધ્યાનની માત્રાની, ગહેરાયના મોજુ એટલી તિવ્ર અને આલહાદાયક હોવા છતાં, માનવી ધ્યાન છોડીને પાછો શું કામ આવે છે.

વિચાર આપણો ન હોવા છતા આપણી અંદર એટલું સામ્રાજ્ય સ્થાપી દેશે કે વિચારો દ્વારા જીવાય જાય છે.

બાળકની પહેલી અવસ્થામાં વિચારનું કામ હોય નહીં, ધીરે-ધીરે બહારથી નમળીની જેમ આપણને ચારે બાજુથી જકડીને ઢાંકવા લાગી જાય છે. આનો ઉઘાડ થાય, જો એને જોવાય અને એના મુળ સુધી પહોંચાય પછી જ ખબર પડે અને આપણને ખ્યાલ આવે કે આમા તો હું કયાંય નથી, માત્ર જે દેખાય છે. એને એની રૂપ જોવાય જવાય અને સાક્ષી પણ આવી જાય.

ખરેખર આખું વિશ્વ એક જ ઉર્જાથી બનેલો વિસ્તાર છે, ઉર્જા તો ઉર્જા જ છે, એ તો એનું કામ કરે છે. એ માનવીને વાપરવાનું એક બટન વધારાનું મળ્યું છે એટલે એ પરમ આનંદ માટેનું જે ધ્યાનનું બટન છે, એનો ઉપયોગ કરીને પુરા જીવનકાળને આનંદ સાગરમાં લહેરાવીને પસાર કરે છે.

આ ઉર્જાનો ઉપયોગ આપણે આપણને દિશા આપીને પણ આપણી મરજી મુજબ વાળી શકાય છે, ક્યારેક સમય મળે એટલે અખતરો કરવા જેવો છે, પોતાને અંદર શિતળતાનો પણ દિશા અહેસાસ કરાવી શકાય તેમ છે.

જીવનના રંગ મંચ ઉપર એક નાટકમાં જેમ પાત્રોની જરૂર હોય, એમ જીવનના રંગ મંચ ઉપર એક પછી એક પાત્ર આવતા જાય અને એકાંકીથી માંડી ત્રીઅંકી સુધીનું આખું નાટક ભજવાય જાય પછી જ્યારે એ બહાર આવે ત્યારે એનાં મગજમાં કોઈ પાત્ર ન રહે, એવું જો સમજાય જાય તો પછી જે ધ્યાનમાં મજા આવે છે, એમાંથી નિકળવાનું મન ન થાય અને એક પાત્રી નાટક ભજવાતું રહે ને પડદો પડી જાય ત્યાં સુધી ખબર ન પડે કે આમા કયું પાત્ર કોને માટે ખેલ કરી રહ્યું હતું.

ધ્યાનને માણવું હોય તો મનની એકાગ્રતા ખાસ જરૂરી છે.

મિશ્રા સાહેબનો પ્રશ્ન હતો કે ધ્યાનમાં એકલો આનંદ આવતો હોય તો એમાંથી બહાર શું કામ નિકળી જાય છે, આપણે પહેલા ધ્યાન શું છે એનો પરીચય કરી લઈએ, ધ્યાન કોઈ મંજુલ નથી કે ત્યાં રોકાય જવાય, ધ્યાન એક રસ્તો જ છે, રસ્તો ગમે એટલો સુંદર હોય તો એમાંથી પસાર થવાય, રોકાવાનું ત્યાં હોતું નથી.

દ્રષ્ટાંતના રૂપમાં આપણો જે ખોરાક છે, એ શરીર ટકાવવાનો રસ્તો છે. એટલે ખાવું જરૂરી છે પણ જરૂર પડતું, થોડું કે માપસરનું ખવાશે તો આનંદ આવશે. સતત તો નુકશાન કરવાનું.

ધ્યાન રસ્તો છે, એની મંજુલ સમાધી છે. એકવાર મંજુલે પહોંચી જવાય અને ત્યાં આનંદનો મહાસાગર લહેરાય તો ત્યાંથી હટવું કોઈને ગમે નહીં અને લગભગ તો ત્યાંથી હટે પણ નહીં અને એનો પડદો પડી જાય.

જ્યારે વહેવારીક જીવનનો બોજ વધારે લાગવા લાગે અને નિરાંતે બેસવાનું મન થાય એજ ધ્યાન અને એવી ક્ષણમાં પોતાને ઓળખવાની શરૂઆત થાય અને આવા વખતે જ વિચાર આવે કે આ બધું છે શું અને કોના માટે થઈ રહ્યું છે, પછી જ જોવાની શરૂઆત થાય અને એમાંથી જ સાક્ષી ભાવનો જન્મ થાય.

તા:- ૦૪/૦૫/૨૦૧૨

આપણને જ્ઞાવશે કે નહીં જ્ઞાવે કે ભાવશે કે નહીં ભાવે એમ કહેવું હોય તો પહેલા એ વસ્તુનો ઉપયોગ કર્યો હોય તો જ વિશ્વાસથી કહી શકાય.

કોઈપણનો અસ્વિકાર પણ એમાંથી પસાર થવાથી જ થઈ શકે છે.

જેનો અનુંભવ નથી એની વાતો પણ શું કરી શકાય.

તા:- ૦૫/૦૫/૨૦૧૨

એ દિવસ પહેલા પોતાની પાસે બેસવા માટે ધ્યાનનો પોગ્રામ રાખેલો. એમાં અરવિંદભાઈ લાખાણી એ પોતાના વિષયમાં ટુંકમાં બહું જ કહી દીધું હતું, જે કહેલું તે તો ત્યારે સમજાય કે સ્વમાં સ્થિર થવાય, ખરેખર એમણે કહેલું કે આપણે પોતે આપણામાં ક્યાં છીએ અને કઈ જગ્યાએ છીએ, આપણું વર્ચસ્વ જ્યાં હોય ત્યાં આપણે હાજર તો જોઈએને, આપણી મરજી મુજબ આ જગતમાં કાંઈ થઈ રહ્યું નથી, છતાં આપણે આપણા અહંકારથી છુટતા નથી.

આપણે આપણા શરીરની વ્યવસ્થાની તો થોડી સમજ હતી કે આપણે ખોરાક અંદર નાખવા સિવાય કાંઈ કરવામાં સમર્થ ન હોતા એ તો સમજાયું પરંતુ જ્યારે એ સમજાય કે આપણું મગજ પણ આપણા કંટ્રોલમાં નથી, આપણા વિચારો પણ આપણા નથી, તો શ્વાસની વાતો કરવી અને એને જોવા સિવાય કાંઈ આપણા હાથમાં નથી, ખરેખર તો હવે જ થોડું સમજાય છે કે આપણે જે કાંઈ હોવાનો દાવો કરતા હતા તે તો પોકળ નિકળ્યો. અને જે કાંઈ છે, એમાં આપણે તો માત્ર જોવાવાળા સિવાય કાંઈ હોઈએ એવું દેખાતું નથી.

તા:- ૦૬/૦૫/૨૦૧૨

જાણકારી ના પટારામાંથી કાઢીને અનુભુતિના અનુભવ સાથે સરખાવશું તો આપણે જે જોવાનું છે કે ઓળખવાનું છે એ રહી જવાનું.

જેણે આપ્યું હોય એ પાછું માગી પણ શકે છે, જ્યારે પાછું માગે ત્યારે આપણી અંદર સમતા રહે તો જ સમજી કે જે આપ્યું છે તો માગવાના.

બાકી સમજી જીવાય તો જીવી જવું, કોઈનું અનુકરણ કરવામાં ન રહેવું.

બધી આદતો સમતાથી છુટી શકે છે પરંતુ જે પોતાને છેતરવાની આદત તો સમતાની સાથે સ્વિકાર પણ પુરા રસથી રહે છે તો જે અહંકારનું

બીજુ રૂપ છે એ સમજાશે, એ રૂપ એવું છે, પોતાને કુલાવે છે અને સાથો સાથ છેતરે પણ છે, છતા પક્કડમાં આવે નહીં, એને સમજવાની વાત છે.

જ્ઞાન કેમ થાય? એવા પ્રશ્નનો જ્યારે જવાબ આપવો હોય અગર તો પોતાને હોય તો જે વહી રહ્યું છે એને વહેવા દો, જે કાંઈ સંભળાય રહ્યું છે એને એના રૂપમાં પુરેપુરું સાંભળવું અને પોતાની અંદર સ્થીર થઈને કુદરતનો જે પ્રવાહ ચાલી રહ્યો છે એનું સાક્ષી થવું ત્યારે જ જ્ઞાન કેમ થાય એ પુછવું નહીં પડે, જવાબ મળી જશે.

તા:- ૧૦/૦૫/૨૦૧૨

કાલે પતરા મંડળી પુર બહાર ખિલી હતી, બાબુભાઈ ચિંતક તથા અરવિંદભાઈ લાખાણી, ભીમજીભાઈ ટાટાણી, વિઠલભાઈ સૈજળીયા, નાનજીભાઈ બોદર, તેમજ અમેરીકાથી આવેલા ખોજી, શ્રી કાંતીભાઈ વગેરેની મંડળી જામી હતી.

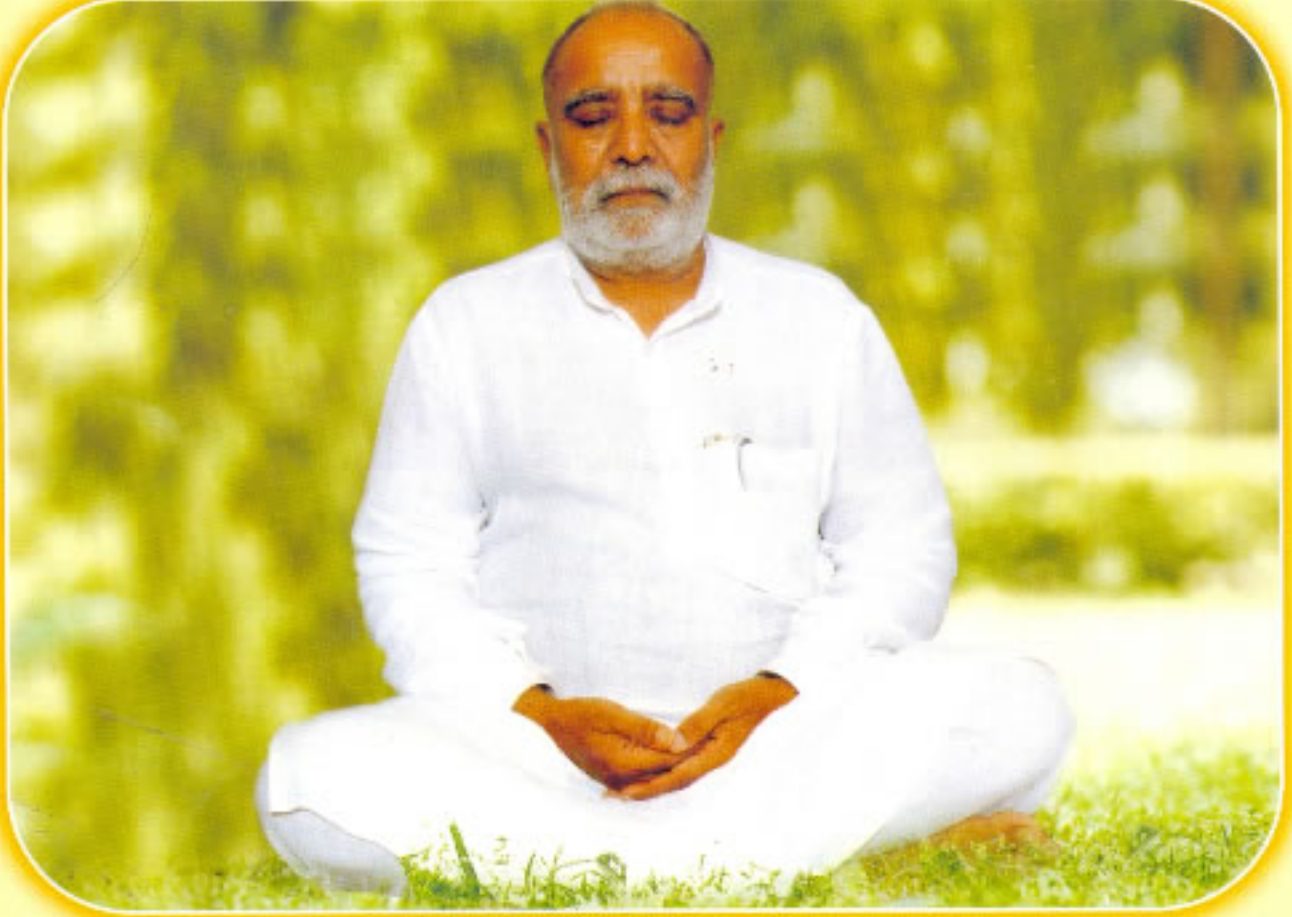
આમા વિઠલભાઈ સૈજળીયાને માટે અરવિંદભાઈએ એક સરસ નુસ્ખો સ્થિર રહેવાનો આપ્યો કે જ્યારે ટાઈમ મળે યા તો સતત મનને જોવાનું કામમાં લગાડવાનું એટલે આપણી અંદરની ઉર્જાનો બગાડ થતો અટકશે.

બીજુ બાબુભાઈ ચીતકનું પણ એક બહું જ અદ્ભુત સુચન હતું કે અહીયા વડીલ સિવાયના જેટલા બેઠા છે એ બધા ખોજી છે અને જ્યાં-જ્યાં કાંઈ દેખાય ત્યાં પહોંચી જાય છે, એવા તડપવાળા ભેગા થાય છે. ખરેખર કાંઈક પામવા માટે તડપ જરૂરી છે, બાબુભાઈનું કહેવું પણ એટલું જ વ્યાજબી છે અને ગોતવા નિકળવું પણ જોઈએ, પરંતુ હું જ્યારે મને જોવ છું ત્યારે ક્યાંયથી કાંઈ ઘટવું હોય તથા બીજે ક્યાંય એનો પર્યાય દેખાતો નથી, અંદરથી કાંઈ ગોતવાથી તડપ બહાર તરફ નિકળતી નથી.

અત્યારે આ જગત એટલું બધું સુંદર અને વ્યવસ્થીત લાગે છે કે, એમા ક્યાય ઉણપ વર્તાતી નથી, અજબ ગજબની દુનિયામાં ક્યાંય અજબ

જેવું લાગતું નથી, ક્યાંયથી પ્રભાવિત થવાતું નથી, ખબર નથી પડતી કે
આવું શું કામ થઈ રહ્યું છે.

અસ્તું.

દરેક માનવીને વિચારોતો આવતા જ હોય છે શું કામે આવે છે એની ખબર તો જ્યારે વિચારોના વિચારમાં રહે અને જે વિચાર આવે છે એને વિચારી જુવે તો એટકે કે વિચારોનું વલોણું કરવું પડે અને ત્યાર પછી જ વિચારોની અનુભુતિ થાય કે જે કાંઈ વિચાર આવે છે એના મુળમાં આપણી અંદર જે જીવન જીવી ગયા હોઈએ એ આપણી મેમરીમાં ફીટ થઈ ગયું હોવાથી જે જોવાય એના અનુસંધાનમાં મેમરીમાં જે કાંઈ પડેલું હોય એમાંથી વિચારોનો પ્રવાહ વહેતો થાય આ બધું સમજાય જાય તો જ વિચારો દ્વારા સ્વ દર્શન થાય તોજ એ વિચાર સાગરનાં મોતિ મેળવી શકે.

વડીલ.